

พัฒนาการของนิตยสาร อ.ส.ท.ในช่วงปี พ.ศ. 2503 ถึง พ.ศ. 2543

ปริญญาานิพนธ์
ของ
ปิยดา สายะสนธิ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
มีนาคม 2548
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

0๗๐.4๙๙๙1

ป ๐1๘๗

๘3

พัฒนาการของนิตยสารรัฐ.ส.ท.ในช่วงปี พ.ศ. 2503 ถึง พ.ศ. 2543

24 พ.ค. 2548

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
มีนาคม 2548

h 267607

ปิยดา สายะสนธิ. (2548). พัฒนาการของนิยายสาร อ.ส.ท.ในช่วงปี พ.ศ. 2503 ถึง พ.ศ. 2543.

ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม.(ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์สุนันทา ไสร์จัจ,

รองศาสตราจารย์ณภาศรี เย็นบุตร

ปริญญาานิพนธ์เรื่องพัฒนาการของนิยายสาร อ.ส.ท. ในช่วงปี พ.ศ. 2503 ถึง พ.ศ. 2543 มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพัฒนาการของนิยายสารด้านองค์ประกอบ เนื้อหา และการใช้ภาษา โดยใช้ข้อมูลจากนิยายสาร อ.ส.ท. จำนวน 480 เล่ม และเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า

ด้านองค์ประกอบของนิยายสาร อ.ส.ท. ในช่วง 40 ปี มีพัฒนาการของลักษณะรูปลักษณ์และประเภทของเรื่องในเล่ม โดยลักษณะรูปลักษณ์มีการเปลี่ยนแปลง ดังนี้ ด้านขนาด ความหนา จำนวนพิมพ์ หน้าสารบัญ โฆษณา มีจำนวนเพิ่มขึ้น กระดาษ ภาพปกหน้า-ปกหลังมีคุณภาพดี ชัดเจน และสวยงามขึ้น การเข้าเล่ม คงทนขึ้น และประเภทของเรื่องในเล่มเรื่องประเภทสารคดีท่องเที่ยว ช่วง 20 ปีแรกพบทั้งสารคดีท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศ ส่วนช่วงหลังเน้นเสนอเฉพาะสารคดีท่องเที่ยวในประเทศ ประเภทบทความ ช่วง 20 ปีแรกเสนอบทความเกี่ยวกับวงการท่องเที่ยวของไทยทางประวัติศาสตร์ ช่วง 20 ปีหลังเป็นบทความประจำในรูปแบบของคอลัมน์ต่าง ๆ โดยเป็นเรื่องเกี่ยวกับการแนะนำ การแสดงความคิดเห็นเรื่องแหล่งท่องเที่ยว ประเภทข่าวมีจำนวนเพิ่มขึ้น โดยช่วง 20 ปีแรกเป็นข่าวเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ช่วงหลังเป็นข่าวเกี่ยวกับการส่งเสริมและอนุรักษ์การท่องเที่ยว ประเภทภาพและบทกวี พบเฉพาะช่วง 10 ปีหลัง ส่วนประเภทคอลัมน์บรรณาธิการไม่เปลี่ยนแปลง

ด้านเนื้อหาในนิยายสาร อ.ส.ท. พบว่า ช่วง 20 ปีแรกเป็นเรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และโบราณคดี ช่วง 20 ปีหลังเนื้อหาเน้นสถานที่ท่องเที่ยว และเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ส่วนเรื่องเกี่ยวกับสภาพทางภูมิศาสตร์และข้อมูลทั่วไป เรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรม เรื่องเกี่ยวกับข้อเสนอแนะสำหรับนักท่องเที่ยว ตลอดช่วงเวลา 40 ปีไม่พบการเปลี่ยนแปลง

ด้านลักษณะภาษาในการเขียนสารคดีท่องเที่ยวด้านการใช้คำ พบว่า การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษและคำทับศัพท์ภาษาจีนพบตลอด 40 ปี คำแปลศัพท์ภาษาอังกฤษ ช่วง 15 ปีแรกเป็นศัพท์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ช่วง 25 ปีหลังเป็นคำแปลศัพท์ทางสัตววิทยา ชีววิทยา ส่วนคำศัพท์บัญญัติ พบมากในช่วง 15 ปีแรก คำศัพท์เฉพาะวงการ พบคำศัพท์เฉพาะวงการศาสนา วงการวรรณคดี ในช่วง 20 ปีแรก ช่วง 20 ปีหลังพบคำศัพท์ในวงการเศรษฐศาสตร์ ส่วนการสะกดคำผิด พบว่ามีเฉพาะช่วง 25 ปีแรกเท่านั้น ด้านการใช้สำนวน พบว่ามีสำนวนไทย สำนวนแปล และสำนวนที่ได้รับอิทธิพลจากภาษาอังกฤษ โดยสำนวนไทย มีการใช้ตลอด 40 ปี สำนวนแปล พบว่ามีเฉพาะช่วง 20 ปีแรก และสำนวนที่ได้รับอิทธิพลจากภาษาอังกฤษ พบว่ามีในช่วง 20 ปีหลัง

THE DEVELOPMENT OF THE TRAVELER MAGAZINE OR.SOR.TOR.
AS FROM 1960 TO 2000

AN ABSTRACT
BY
PIYADA SAYASONTI

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Art Degree in Thai
at Srinakharinwirot University
March 2005

Piyada Sayasonti. (2005). *The Development of the Traveler Magazine Or.Sor.Tor. as from 1960 to 2000*. Master thesis, M.A. (Thai). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Sunanta Sorach, Assoc. Prof. Pakasri Yenbutra.

The objectives of this thesis titled "The development of the traveler magazine Or.Sor.Tor. as from 1960 to 2000 are (1) to study the development of magazine in respect of components, contents, language usages, by means of studying 480 issues of the magazine and (2) to present the research results by descriptive analysis approach. The research results show that the components of the traveler magazine Or.Sor.Tor. have been developed in a forty-year period in aspects of its external appearance and features.

The appearance of the magazine have been changed such as size, thickness, The amount of printing issues and table of contents increase. There are, moreover, more ads. The quality of printing paper, pictures printed on the cover and back page are continually and obviously better. The bookbinding is more durable. The features in the magazine have been also changed and can be divided into the following categories:

(a) travel documentary: The features relating to domestic and overseas travel could be found in the first twenty years, in contrast to the last twenty years the features concerning domestic travel only were particularly emphasized,

(b) reports: In the first twenty years there were reports on Thai tourism in historical aspect, on the contrary, they had be changed to be regular articles relating to introducing and giving opinion on tourist attractions,

(c) news releases increased. In the first twenty years the releases concerned travel industry. In the last period, on the other hand, they were about promoting and sustaining tourism policy,

(d) illustrations and poems could be found only in the last ten years,

(e) editorial: There are no changes in the editorial column.

In the aspect of contents in the traveler magazine Or.Sor.Tor., it was found that in the first twenty years the magazine concerned history and archaeology. In the last twenty years the contents of the magazine emphasized on tourist attractions, sightseeing and

ecotourism activities. There was, however, no change in what concerned the geography and general information such as cultures, suggestions for tourists during this forty-year period (1960-2000).

Concerning the linguistic usage in this travel guide magazine, it was found that during forty years English and Chinese transliterated words regularly appeared. In the first fifteen years English translated words were terminology in the field history. In the last twenty-five years English translated words in the field of zoology, biology could be found. The terminology could be found in the first fifteen years. Specialized jargon relating to Buddhism and literature was used in the first twenty years. Jargon for economics was found in the last twenty years. There was orthography in the first twenty-five years only. In addition, it was found that there were Thai proverbs, adapted proverbs and proverbs from English languages. Thai proverbs have been regularly used during forty years, adapted proverbs were used in the first twenty years only and proverbs from English languages appear in the last twenty years.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

พัฒนาการของนิตยสาร อ.ส.ท. ในช่วงปี พ.ศ. 2503 ถึง พ.ศ. 2543

ของ

นางสาว ปิยดา สายะสนธิ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่ ๙ เดือน มกราคม พ.ศ. 2548

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์สุนันทา ไสร์จัจ)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ณภาศรี เย็นบุตร)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวดี ภูประดิษฐ์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์พัชนี ไชติกเสถียร)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จเรียบร้อยได้ด้วยดีเพราะว่าผู้เขียนปริญญานิพนธ์ได้รับความกรุณา และได้รับความดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์สุนันทา ไสร์จัจ ประธานกรรมการ ควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ณภาศรี เย็นบุตร กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ซึ่งเป็นผู้ให้ คำแนะนำ อีกทั้งยังได้กรุณาสละเวลาตรวจแก้ไข และให้คำปรึกษาที่ดีอันเป็นประโยชน์ในการทำ ปริญญานิพนธ์ครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์กรรมการผู้สอบปริญญานิพนธ์ทุกท่าน อาจารย์ พัทณี โชติกเสถียร และผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวดี ภูประดิษฐ์ ที่ได้กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำ ตรวจ แก้ไข และให้รายละเอียดเพิ่มเติมเพื่อให้ปริญญานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดความรู้มาตลอดระยะเวลาที่ได้ศึกษาอยู่ในสถาบันแห่งนี้

ผู้เขียนปริญญานิพนธ์ขอกราบขอบพระคุณ นาวาโทนริศ นางละออ และนางสาวนลิสสา สายะสนธิ ที่เป็นแรงผลักดันในการศึกษาต่อปริญญาโทและเป็นกำลังใจที่สำคัญที่สุดในการทำ ปริญญานิพนธ์ครั้งนี้ และขอขอบคุณนางสาวจันจิรา หาวิชา เพื่อนผู้เป็นกำลังใจที่สำคัญอย่างดีเสมอ มาตลอดระยะเวลาการศึกษา

ท้ายสุดนี้ ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้มอบทุนอุดหนุน การทำปริญญานิพนธ์เล่มนี้

ปิยดา สายะสนธิ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย

จาก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	3
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
วิธีดำเนินการวิจัย.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาองค์ประกอบของนิตยสาร.....	5
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาและบทโฆษณาในนิตยสารท่องเที่ยว.....	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาในสารคดีท่องเที่ยว.....	12
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานิตยสารท่องเที่ยวและการใช้ภาษา.....	13
3 องค์ประกอบของนิตยสาร อ.ส.ท. ในช่วงปี พ.ศ. 2503 ถึง พ.ศ. 2543.....	17
องค์ประกอบของนิตยสาร อ.ส.ท. ด้านลักษณะรูปลักษณ์.....	18
องค์ประกอบของนิตยสาร อ.ส.ท. ด้านประเภทของเรื่องในเล่ม.....	64
4 เนื้อหาในนิตยสาร อ.ส.ท. ในช่วงปีพ.ศ. 2503 ถึง พ.ศ. 2543	87
เรื่องเกี่ยวกับสภาพทางภูมิศาสตร์และข้อมูลทั่วไป.....	87
เรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และโบราณคดี.....	93
เรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรม.....	107
เรื่องเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว.....	117
เรื่องเกี่ยวกับข้อเสนอแนะสำหรับนักท่องเที่ยว.....	120
เรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.....	126
5 ลักษณะภาษาในนิตยสาร อ.ส.ท. ในช่วงปี พ.ศ. 2503 ถึง พ.ศ. 2543.....	127
การใช้คำ.....	127

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ) การใช้สำนวน.....	152
6 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	165
บรรณานุกรม.....	175
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	178

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ภาพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช.....	20
2 ภาพสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ พระบรมราชินีนาถ.....	21
3 ภาพพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	22
4 ภาพสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี.....	23
5 ภาพ ฯพณฯ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี	24
6 ภาพเจ้าหญิงมิชิโกะ แห่งญี่ปุ่น.....	25
7 ภาพขวัญใจงานวันลำไย จังหวัดลำพูน น.ส.ไมตรี สุวรรณเลิศ.....	26
8 ภาพน.ส.แสงเดือน แม้นวงศ์ นางสาวไทย พ.ศ. 2511.....	27
9 ภาพน.ส.กมลชนก โกมลฐิติ.....	28
10 ภาพพระปฐมเจดีย์.....	29
11 ภาพอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง.....	30
12 ภาพการตักบาตรทำบุญในวันขึ้นปีใหม่.....	31
13 ภาพประเพณีลอยกระทง.....	32
14 ภาพการค้าขายโอ่งมังกร.....	33
15 ภาพการทำร่มกระดาษสาที่หมู่บ้านบ่อสร้าง.....	34
16 ภาพคลองบางกอกน้อย.....	35
17 ภาพวิถีชีวิตของชาวอยุธยาบริเวณริมคลองเจ้าเจ็ด.....	36
18 ภาพเขียนที่โดมทิศเหนือ ในพระที่นั่งอนันตสมาคม.....	37
19 ภาพเศียรนาคที่บันไดนาควัดเจดีย์หลวง.....	38
20 ภาพจิตรกรรมฝาผนัง.....	39
21 ภาพดอกกล้วยไม้ฮาวาย.....	40
22 ภาพนกกระยางหัวขวาน.....	41
23 ภาพสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ พระบรมราชินีนาถ.....	42
24 ภาพทุ่งทานตะวัน.....	43
25 ภาพภูชี้ฟ้า.....	44
26 ภาพยามเย็นของชาวประมงที่นำเรือเข้าฝั่งที่หาดปะนาเระ.....	45

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
27 ภาพนางพญาเสือโคร่ง.....	46
28 ภาพนกเป็ดผี.....	47
29 ภาพโฆษณาสุราแม่โขง.....	49
30 ภาพโฆษณานูหรือสามิต 14.....	50
31 ภาพโฆษณาริการนำเที่ยว บริษัทเดกิงทัวร์ จำกัด.....	51
32 ภาพหน้าสารบัญปีที่ 7 ฉบับที่ 4 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2509.....	52
33 ภาพหน้าสารบัญปีที่ 19 ฉบับที่ 6 เดือนมกราคม พ.ศ. 2522.....	53
34 ภาพสารบัญปีที่ 34 ฉบับที่ 2 เดือนกันยายน พ.ศ. 2536.....	54
35 ภาพโฆษณาอะหมี่กึ่งสำเร็จรูปมาม่า.....	55
36 ภาพโฆษณาเครื่องดื่มเซเว่น - อีฟ.....	56
37 ภาพโฆษณารถยนต์พียด.....	57
38 ภาพโฆษณาริษัทเฟรนด์ชิป แทรเวล เอเย่นซี.....	58
39 ภาพโฆษณาริษัทเดินอากาศไทย จำกัด.....	59
40 ภาพโฆษณานูหรือกรุงเทพ 85.....	60
41 ภาพโฆษณาริษัทแกแล็คซี่ แทรเวล จำกัด.....	61
42 ภาพโฆษณาโรงแรมศุภาลัย ป่าสัก รีสอร์ท.....	62
43 ภาพคอลัมน์อนุรักษ์ธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม.....	69
44 ภาพคอลัมน์เที่ยวไปกินไป.....	70
45 ภาพคอลัมน์ชื่อของกลับบ้าน.....	71
46 ภาพคอลัมน์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับมูลนิธิ.....	73
47 ภาพคอลัมน์ท่องเที่ยวทั่วโลกได้ทะเล.....	74
48 ภาพคอลัมน์ที่พักบนเส้นทาง.....	75
49 ภาพคอลัมน์จากบรรณาธิการ.....	78
50 ภาพคอลัมน์จดหมายถึงบรรณาธิการ.....	79
51 ภาพข่าวเกี่ยวกับผู้มาเยือนประเทศไทย.....	80
52 ภาพข่าวในวงการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว.....	81

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
53 ภาพข่าวท่องเที่ยว.....	83
54 ภาพรายงานพิเศษ.....	84
55 ภาพคอลัมน์พิศสัยตา.....	85

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทอย่างมากในการพัฒนาประเทศในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในด้านเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศเป็นจำนวนมาก ซึ่งจากสถิติการค้าของกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ในปี พ.ศ. 2543 รายได้จากการท่องเที่ยวมีมูลค่า 285,272 ล้านบาท สูงเป็นอันดับ 2 ของประเทศเมื่อเทียบกับสินค้าออกสำคัญ 10 อันดับแรก รองจากการส่งออกเครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ ซึ่งมีมูลค่า 384,118 ล้านบาท รวมทั้งอุตสาหกรรมท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดการจ้างงาน และการกระจายรายได้สู่ภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ ส่วนการพัฒนาประเทศทางด้านสังคมนั้น การท่องเที่ยวมีส่วนพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นให้ดีขึ้น ช่วยส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียม ประเพณี รวมทั้งช่วยให้คนในท้องถิ่นเกิดความภาคภูมิใจ สำนึก และตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม

นอกจากการท่องเที่ยวจะมีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจและสังคมแล้ว การท่องเที่ยวยังมีความสำคัญต่อการเมืองด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วย ดังที่ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 มีพระราชดำรัสตอบพระบรมวงศานุวงศ์ หลังจากเสด็จพระราชดำเนินกลับจากยุโรป ความตอนหนึ่งว่า "... เรามีความเห็นประจักษ์แก่ใจอยู่อย่างหนึ่ง ซึ่งได้เกิดขึ้นแลติดมาจากการที่เราได้ไปพบเห็นในครั้งนี้อ่า ไม่มีสิ่งใดซึ่งจะทำให้ชาติหนึ่งต่อชาติหนึ่งเกิดความไมตรีต่อกันและกัน ยิ่งกว่าซึ่งได้รู้จักกันและกันเป็นอันดี..." (คณิตา เลขะกุล. 2510: 4)

ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจึงได้เล็งเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยว เห็นได้จากปี พ.ศ. 2503 ได้จัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เรียกย่อว่า อ.ส.ท. ทำหน้าที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศ เผยแพร่ชื่อเสียงของประเทศให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวต่างประเทศตลอดจนถึงดูแลความสนใจของนักท่องเที่ยวด้วยขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม และศิลปกรรมอันเก่าแก่ของไทย ซึ่งในปี พ.ศ. 2522 ได้ยกฐานะเป็นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เรียกย่อว่า ททท. ต่อจากนั้นได้บรรจุแผนพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524)จนถึงฉบับปัจจุบันคือฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 -2549) รวมทั้งได้ตั้งกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาขึ้นในปี พ.ศ. 2545 เพื่อส่งเสริมนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย

การส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวปรากฏในสื่อมากมายหลายประเภท เช่น

หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ และโทรทัศน์ สื่อเหล่านี้นำเสนอข่าวและสารคดีท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

หนังสือพิมพ์มีบทความสารคดีท่องเที่ยวทุกสัปดาห์ เช่น หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มีคอลัมน์โลกหลากวิถี และหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ มีคอลัมน์โลกหลากสี ในวันเสาร์และวันอาทิตย์ตามลำดับ

โทรทัศน์ ก็เป็นอีกสื่อหนึ่งที่น่าสนใจข้อมูลและสถานที่ท่องเที่ยวให้ประชาชนได้รับรู้ทางด้านภาพและเสียง เช่น รายการเปิดเลนส์ส่องโลก ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ทุกวันอาทิตย์ เวลา 23.20 - 24.00 น. รายการผจญภัยไร้พรมแดน ทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ทุกวันอาทิตย์ เวลา 21.40 - 22.00 น. รายการเที่ยวเมืองไทยใน 1 นาที ทางสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ทุกวันจันทร์ - ศุกร์ เวลา 8.00 - 8.20 น. รายการเมืองไทยเมืองยิ้ม ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 อสมท. ทุกวันศุกร์ เวลา 11.00 น. เป็นต้น

นิตยสาร เป็นสื่อสิ่งพิมพ์อีกประเภทหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว นิตยสารมีกำหนดออกที่แน่นอน อาจจะถูกออกเป็นรายเดือนหรือราย 3 เดือน นำเสนอสารคดี บทความ บทวิจารณ์ และข่าวสารการท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งมาลี บุญศิริพันธ์; และ พงษ์ศักดิ์ พยัฆวิเชียร (2532: 715) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของนิตยสารสรุปได้ว่า นิตยสารจัดเป็นสื่อมวลชนที่ผสมผสานระหว่างหนังสือพิมพ์และหนังสือเล่ม กล่าวคือ คล้ายหนังสือพิมพ์ในเรื่องของการให้ข่าวสาร ความคิดเห็น ความบันเทิง และการลงโฆษณา ส่วนความคล้ายคลึงกับหนังสือเล่มอยู่ที่การเน้นการเจาะลึก รายละเอียดเหตุการณ์เบื้องหลังข่าว และมุ่งให้ความรู้แก่ผู้อ่านเฉพาะกลุ่ม นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับสื่อประเภทอื่น ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์แล้ว นิตยสารมีข้อได้เปรียบในเรื่องการมีเวลามากพอในการเตรียมต้นฉบับ เพราะมีระยะเวลาในการหาข้อมูลอย่างละเอียดในแต่ละเรื่อง ประกอบกับนิตยสารมีอิทธิพลในการซึมซับข่าวสารความรู้ในความคิดของผู้อ่านได้มากกว่า และอยู่กับผู้อ่านเป็นระยะเวลายาวนานกว่า ดังนั้น นิตยสารจึงมีบทบาทและอิทธิพลต่อการรับรู้ทัศนคติของผู้อ่านได้มาก โดยเฉพาะในการโน้มน้าวชักจูงให้ผู้อ่านคล้อยตามได้ ถึงแม้จะเป็นไปอย่างช้า ๆ แต่ก็ส่งผลยาวนาน

จากคำกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่า นิตยสารเป็นสื่อที่มีส่วนในการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวได้มากที่สุด เพราะเป็นสื่อที่มีอายุการใช้งานนาน และเป็นลายลักษณ์อักษรที่สามารถค้นคว้าหรืออ้างอิงได้ รวมทั้งสามารถโน้มน้าวชักจูงให้ผู้อ่านคล้อยตามได้ ซึ่งเป็นนโยบายหลักของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กล่าวคือ ส่งเสริม ชักจูงให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย อันจะทำให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น

ปัจจุบันนิตยสารแนวท่องเที่ยวได้จัดพิมพ์ออกมาหลายฉบับ ทั้งที่จัดพิมพ์โดยรัฐบาลคือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้แก่ นิตยสาร อ.ส.ท. นิตยสาร อ.ส.ท. Young Traveller และนิตยสารท่องเที่ยว

ถิ่นไทย และนิตยสารที่จัดพิมพ์โดยหน่วยงานเอกชน เช่น นิตยสารเพื่อนเดินทาง, นิตยสารแคมป์ปิ้งท่องเที่ยว, นิตยสาร Trip Magazine, นิตยสารท่องเที่ยวโลก ฯลฯ เป็นต้น

จากการศึกษานิตยสารแนวท่องเที่ยวหลายฉบับ ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า นิตยสารแนวท่องเที่ยวเหล่านี้มีกลุ่มเป้าหมาย การเสนอเนื้อหา และการใช้ภาษาที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น นิตยสาร อ.ส.ท. มีกลุ่มเป้าหมายคือบุคคลทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับฐานะ เน้นเสนอเนื้อหาทางด้านสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี โบราณคดี ตลอดจนความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ นิตยสารอ.ส.ท. Young Traveller ซึ่งจัดพิมพ์โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเช่นเดียวกัน แต่กลุ่มเป้าหมายหลักของนิตยสารคือเยาวชน เนื่องจากเนื้อหาเน้นทางด้านกิจกรรม การไปเที่ยวแบบประหยัดที่ไม่สะดวกสบายเท่าใดนัก ส่วนนิตยสารเพื่อนเดินทาง ที่จัดพิมพ์โดยหน่วยงานเอกชน มีกลุ่มเป้าหมายคือคนวัยทำงาน และนักท่องเที่ยวที่ขอความหรูหรา สะดวกสบาย ด้านเนื้อหาเป็นการเสนอแหล่งท่องเที่ยวต่างประเทศมากกว่าในประเทศ

จากการที่นิตยสารแนวท่องเที่ยวในแต่ละฉบับแตกต่างกันดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษานิตยสาร อ.ส.ท. ซึ่งเป็นนิตยสารแนวท่องเที่ยวฉบับแรกของไทยที่มีอายุยืนยาวและจัดพิมพ์โดยหน่วยงานของรัฐบาล เริ่มตีพิมพ์ฉบับแรกในเดือนสิงหาคม พ.ศ.2503 และตีพิมพ์ต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งนิตยสาร อ.ส.ท.ได้รับความนิยมจากผู้อ่านมากที่สุด เห็นได้จากมียอดพิมพ์จำหน่ายสูงสุดในบรรดาหนังสือนิตยสารรายเดือน (รินฤทัย สัจจพันธุ์. 2542: 54) ประกอบกับผู้วิจัยเห็นว่านิตยสาร อ.ส.ท.ในช่วงปี พ.ศ. 2503 ถึง พ.ศ. 2543 มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาทางด้านองค์ประกอบ เนื้อหา และการใช้ภาษาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ นิตยสาร อ.ส.ท.ยังไม่มีผู้ใดศึกษาค้นคว้าวิจัยในด้านเหล่านี้มาก่อน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพัฒนาการของนิตยสาร อ.ส.ท.

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาพัฒนาการด้านองค์ประกอบ เนื้อหา และการใช้ภาษาในนิตยสาร อ.ส.ท.ช่วงปี พ.ศ. 2503 ถึง พ.ศ. 2543

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าพัฒนาการของนิตยสาร อ.ส.ท.ในช่วงปี พ.ศ. 2503 ถึง พ.ศ. 2543 ทำให้เห็นพัฒนาการของนิตยสารท่องเที่ยวในด้านองค์ประกอบ เนื้อหา และการใช้ภาษา เห็นความเปลี่ยนแปลงของสถานที่ท่องเที่ยว และความเป็นไปของประเทศไทยในช่วงเวลา 40 ปี อันอาจจะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางแก่ผู้ผลิตและพัฒนา นิตยสารท่องเที่ยว เพื่อใช้เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ในการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษานิตยสาร อ.ส.ท.ในช่วงปี พ.ศ. 2503 ถึง พ.ศ. 2543 ตั้งแต่ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง ปีที่ 40 ฉบับที่ 12 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2543 จำนวน 480 เล่ม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิเคราะห์นิตยสารท่องเที่ยวและการใช้ภาษาเพื่อนำมาเป็นเกณฑ์ในการศึกษา

2. ศึกษานิตยสาร อ.ส.ท. เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการศึกษา จำนวน 480 เล่ม

3. วิเคราะห์องค์ประกอบของนิตยสาร ในด้าน

3.1 ลักษณะรูปเล่ม

3.2 ประเภทของเรื่องในเล่ม

4. วิเคราะห์เนื้อหาในสารคดีท่องเที่ยวด้าน

4.1 สภาพทางภูมิศาสตร์และข้อมูลทั่วไป

4.2 ประวัติศาสตร์และโบราณคดี

4.3 วัฒนธรรม

4.4 สถานที่ท่องเที่ยว

4.5 ข้อเสนอแนะสำหรับนักท่องเที่ยว

4.6 กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

5. วิเคราะห์การใช้ภาษาในสารคดีท่องเที่ยว ในด้าน

5.1 การใช้คำ

5.2 การใช้สำนวน

6. เสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาองค์ประกอบของนิตยสาร
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาและบทโฆษณาในนิตยสารท่องเที่ยว
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาในสารคดีท่องเที่ยว
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานิตยสารท่องเที่ยวและการใช้ภาษา

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาองค์ประกอบของนิตยสาร

ความหมายของนิตยสาร คำว่านิตยสารมีผู้ให้ความหมายไว้หลายคน ดังนี้

ชวรัตน์ เชิดชัย (2520: 340) ให้ความหมายของนิตยสารว่าหมายถึง “สิ่งพิมพ์ซึ่งปกติมีปกอ่อนบางที่ก็มีภาพ เนื้อหาประกอบด้วยเรื่อง บทความต่าง ๆ โดยผู้เขียนหลายคนและมักจะมีโฆษณา และมีกำหนดออกที่แน่นอน”

สุรัตน์ นุมนนธ์ (2532: 8-9) ให้ความหมายของนิตยสารรูปได้ว่า เป็นสิ่งพิมพ์ที่มีกำหนดระยะเวลาออกที่แน่นอน เช่น รายสัปดาห์ รายปักษ์ รายเดือน ราย 2 เดือน ราย 3 เดือน ราย 6 เดือน และรายปี เป็นต้น การออกนิตยสารเป็นไปอย่างสม่ำเสมอโดยจะตีพิมพ์บทความและเรื่องราวต่าง ๆ เขียนโดยผู้เขียนหลายคน เนื้อหาสาระภายในเป็นเรื่องหลายเรื่องหลายแบบรวมกัน จัดเป็นคอลัมน์ อาจมีบทความที่ให้ความรู้หรือแสดงความคิดเห็นเขียนเป็นเรื่องสั้นหรือนวนิยาย สารคดีทั่วไป แฟชั่น และประกาศโฆษณาสินค้าและบริการต่าง ๆ

พีระ จิโรไลณ (2532: 206) กล่าวถึงลักษณะเด่นของนิตยสารที่แตกต่างไปจากหนังสือพิมพ์ทั่วไปว่า นิตยสารเน้นการเสนอบทความ สารคดี และข้อเขียนต่าง ๆ ที่ให้ความรู้และความบันเทิงแก่ผู้อ่านได้มากกว่า มีโฆษณาที่สวยงามมากกว่า มีการจัดหน้าที่สวยงามและพิถีพิถันมากกว่า รูปเล่มกะทัดรัดหยิบถือได้สะดวกกว่า ปกตินิตยสารจะมีขนาดประมาณ 8.5 นิ้ว คูณ 11.5 นิ้ว บางฉบับก็มีขนาดใหญ่เท่ากับหนังสือพิมพ์ขนาดเล็ก แต่บางฉบับก็เกือบพอ ๆ กับหนังสือที่ออกเกิดบู้ด นิตยสารส่วนใหญ่จะมีปกที่พิมพ์ด้วยกระดาษหนากว่าหน้าข้างใน ปกจะมีสีสันและรูปภาพสวยงามสะดุดตาเย็บรวมกับเนื้อใน ส่วนความหนาหรือจำนวนหน้าของนิตยสารนั้นไม่แน่นอน

จากคำอธิบายดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปความหมายของนิตยสารได้ว่า นิตยสาร หมายถึง สิ่งพิมพ์ซึ่ง

โดยทั่วไปมีปกอ่อน มีระยะเวลาการออกที่แน่นอน ประกอบด้วยเนื้อหาสาระที่ให้ทั้งความรู้และ ความบันเทิง เช่นบทความ สารคดี บทสัมภาษณ์ บทวิจารณ์ข่าว เขียนโดยผู้เขียนหลายคน และมักมีโฆษณา สินค้าและบริการต่าง ๆ

ประเภทของนิตยสาร

คลิก และ แบร์ด (ดรูณี หิรัญรักษ์. 2530: 8-11; อ้างอิงจาก Click and Baird. 1974.

Magazine Editing and Production. p. 4) ได้แบ่งประเภทของนิตยสารออกเป็น 2 ประเภท คือ นิตยสารเพื่อผู้อ่านทั่วไป (Consumer Magazines) และนิตยสารเพื่อผู้อ่านเฉพาะกลุ่ม (Specialized Magazines)

1. นิตยสารเพื่อผู้อ่านทั่วไป นิตยสารประเภทนี้มุ่งสนใจและมีเป้าหมายไปยังผู้อ่านจำนวนมาก ลักษณะเนื้อหาส่วนใหญ่เน้นหนักไปทางร้านอาหารและให้ความรู้สึกแก่ผู้อ่านเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น ด้านกีฬา สตรี แม่บ้าน การเรือน เป็นต้น

2. นิตยสารเพื่อผู้อ่านเฉพาะกลุ่ม แยกย่อยได้ 4 ประเภท ดังนี้

2.1 นิตยสารธุรกิจ (Business Publications) มีเนื้อหาที่มุ่งบริการผู้อ่านในด้านธุรกิจ การค้าอุตสาหกรรม เศรษฐกิจ ตลอดจนธุรกิจในวงการวิชาชีพสาขาต่าง ๆ

2.2 นิตยสารสมาคม (Association Magazines) เป็นนิตยสารที่จัดทำโดยสมาคมแห่งใดแห่งหนึ่ง เนื้อหาของนิตยสารจะเน้นหนักในเรื่องข่าวสาร รายงานกิจกรรมของสมาคม ฯลฯ

2.3 นิตยสารประชาสัมพันธ์ (Public Relations Magazines) เป็นนิตยสารที่จัดพิมพ์โดยองค์การหรือหน่วยงานทั้งภาครัฐบาล เอกชน และรัฐวิสาหกิจ โดยมุ่งให้ผู้อ่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีหน้าที่โดยตรงได้รับการชี้แจงนโยบาย เป้าหมายรายงานความคืบหน้าของเรื่องงานและองค์กร

2.4 นิตยสารวาระพิเศษ (One - Shot Magazines) เป็นนิตยสารที่จัดพิมพ์ตามเหตุการณ์หรือวาระพิเศษ ส่วนใหญ่จะมีภาพประกอบคล้ายนิตยสารภาพ

จากการแบ่งประเภทของนิตยสาร อาจจัดนิตยสารแนวท่องเที่ยวเป็นนิตยสารเพื่อผู้อ่านเฉพาะกลุ่ม ซึ่งหมายถึงกลุ่มของนักท่องเที่ยว รวมทั้งกลุ่มของผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวได้ใช้เป็นข้อมูลในการท่องเที่ยวหรือศึกษาค้นคว้า

ขนาดของนิตยสาร

วิชญ์ สุวรรณเพิ่ม (2531: 292) ได้แบ่งขนาดนิตยสารออกเป็น 4 ขนาด คือ

1. ขนาด 32 หน้ายก คือ ขนาดประมาณ 4.5 นิ้ว คูณ 6 นิ้ว นิตยสารขนาดนี้ไม่ค่อยแพร่หลายนัก เนื่องจากขนาดเล็กทำให้การจัดหน้าและการเรียงพิมพ์ไม่สะดวก องค์ประกอบในการจัดหน้าหรือ

ปกจะมีขนาดเล็กตามไปด้วย ทำให้ขนาดสิ่งที่จะเน้นหรือมีจุดสนใจน้อยลงไป ตัวอย่างเช่น นิตยสารทีวี ช่อง 7 วารสารสุขภาพ ฟิลลิ่ง เป็นต้น

2. ขนาด 16 หน้ายก คือ ขนาดประมาณ 6 นิ้ว คูณ 9 นิ้ว นิตยสารขนาดนี้มีแพร่หลายและมีจำนวนหน้ามาก เนื่องจากยังคงมีขนาดเล็ก การจัดหน้าปกจึงต้องใช้ศิลปะการออกแบบที่ต้องเร้าความสนใจผู้อ่านมากที่สุด เพราะขนาดเล็กเมื่อวางตามแผงหนังสือจะไม่เด่นเท่าที่ควร ตัวอย่างเช่น นิตยสาร กุลสตรี หญิงไทย มิถุนา เป็นต้น

3. ขนาด 8 หน้ายก คือ ขนาดประมาณ 8.5 นิ้ว คูณ 11.5 นิ้ว เป็นขนาดที่ได้รับความนิยมในกลุ่มผู้อ่านและผู้พิมพ์ เพราะสะดวกแก่การพิมพ์ การหยิบจับ และการจำหน่ายมากกว่าขนาดอื่น การออกแบบปกจะใช้ภาพเขียน ภาพวาด และภาพถ่าย หรือใช้เฉพาะอักษรชื่อนิตยสารและสารบัญ การจัดหน้าในมักแบ่งเป็นคอลัมน์ ๆ ขนาด 3-4 คอลัมน์ ตัวอย่างเช่น นิตยสารแพรวสุดสัปดาห์ แพชั่น วัยรุ่น นิตยสาร อ.ส.ท. ดิฉัน บ้านและสวน เป็นต้น

4. ขนาด 4 หน้ายก คือ ขนาดใหญ่ประมาณ 10.5 นิ้ว คูณ 13 นิ้ว หรือ 11 นิ้ว คูณ 13 นิ้ว ส่วนมากเป็นนิตยสารที่มีภาพประกอบข่าวหรือภาพประกอบเรื่อง มีข้อเขียนมากและมักมีภาพทุกหน้า การแบ่งคอลัมน์แบ่งเป็น 4-5 คอลัมน์ หน้าแรกหรือปกจะออกแบบเหมือนนิตยสารทั่วไปแต่จะมีขนาดใหญ่ ภาพหรือชื่อนิตยสารสามารถพิมพ์ขนาดใหญ่ได้ ทำให้น่าสนใจมากกว่านิตยสารที่มีขนาดเล็ก ตัวอย่างเช่น นิตยสารแปลก สกุลไทย มหัศจรรย์ มติชนสุดสัปดาห์ เป็นต้น

องค์ประกอบของนิตยสาร

องค์ประกอบของนิตยสารมีหลายแบบ ซึ่งมีผู้กล่าวไว้ ดังนี้

ชวรัตน์ เชิดชัย (2520: 414-422; 437) กล่าวว่า องค์ประกอบของนิตยสารประกอบด้วย 1.ปกหน้า 2.สารบัญเรื่อง 3.จดหมายถึงบรรณาธิการคอลัมน์และแผนกต่าง ๆ 4.สารคดีหรือเรื่องนำ 5. สารคดีหรือเรื่องรอง 6. สองหน้าคู่กลาง 7.ข่าวบทความย่อยและแผนกต่าง ๆ 8.การ์ตูน โคลง กลอน เรื่องต่อ 9.ปกหลัง ทั้งด้านในและด้านนอก และ 10.โฆษณา

วิษณุ สุวรรณเพิ่ม (2531: 28-55) กล่าวว่า องค์ประกอบของนิตยสารประกอบด้วย 5 ส่วน คือ ปก หน้าสารบัญ ลำดับหน้า สี่ และเรื่องพิเศษ ซึ่งสรุปได้ว่า

1. ปก ปกนิตยสารเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมาก เนื่องจากเป็นองค์ประกอบแรกที่มีส่วนทำให้ผู้อ่านตัดสินใจชื่อนิตยสาร โดยปกตีแล้ว ภาพที่อยู่หน้าปกนิตยสารนั้นจะต้องอธิบายบางสิ่งบางเรื่องภายในฉบับด้วย ซึ่งองค์ประกอบของปกจะประกอบด้วยชื่อนิตยสาร รายการนิตยสาร ได้แก่ ฉบับที่ปีที่ เดือน พ.ศ. ราคา สารบัญเรื่องภายในเล่ม และองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดคือ รูปภาพ จะเป็นภาพเขียน ภาพถ่าย ฯลฯ และการออกแบบตัวอักษรบนปก

2. หน้าสารบัญ หน้าสารบัญเป็นหน้าที่มีองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้ คือ

- 2.1 ชื่อนิตยสาร ชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง ชื่อผู้ถ่ายภาพปก ออกแบบปก
- 2.2 ภาพในเรื่อง ภาพประกอบชื่อเรื่อง
- 2.3 ภาพโฆษณา
- 2.4 อักษรแบบต่าง ๆ
- 2.5 ตัวเลขหน้า
- 2.6 รายการหนังสือ (บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ คณะผู้จัดทำ โทรศัพท์ ฉบับที่ ปีที่ ฯลฯ)

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนกล่าวว่า การจะนำองค์ประกอบของโฆษณามาวางไว้ในหน้าสารบัญต้องคำนึงถึงว่าพื้นที่ของหน้ามีเพียงพอหรือไม่ เนื่องจากโฆษณามีข้อจำกัดในเรื่องการตกลง หรือสัญญากันระหว่างผู้ให้โฆษณากับนิตยสารฉบับนั้น ๆ ด้วย

3. ลำดับหน้า หลักในการลำดับหน้าที่ดีคือ ไม่ควรเจาะจงว่าหน้า 3 เป็นสารบัญ หน้า 5 เป็นโฆษณา ควรจะมีการจัดหน้าที่เปลี่ยนไปเรื่อย ๆ

4. สี การพิมพ์สีในนิตยสาร แบ่งได้ 2 ประเภท คือ

4.1 Flat Color คือ พิมพ์จากหมึกสีมาตรฐานหรือหมึกผสม พื้นที่ของสีอาจจะเข้มหรือเป็นสกกรีน หรืออาร์พโทนซึ่งพิมพ์ขึ้นจากต้นฉบับขาว – ดำ

4.2 Process Color เป็นการพิมพ์จากต้นฉบับสี หรือเรียกว่าการพิมพ์ในระบบ 4สี

5. เรื่องพิเศษ ประกอบด้วยเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

5.1 การใช้ตัวพิมพ์หรือการออกแบบตัวอักษรให้เป็นประโยชน์ในการเขียนหัวเรื่อง

5.2 การใช้ภาพสร้างหัวเรื่อง ภาพเป็นสิ่งที่สร้างความสนใจให้ผู้อ่านได้ มีผู้จัดทำนิตยสารหลายฉบับนิยมใช้ภาพแทนหัวเรื่อง หรือแทนหัวคอลัมน์หน้าในนิตยสาร

5.3 การเลือกใช้ภาพในการจัดทำหน้านิตยสาร ซึ่งหลักในการจัดภาพหน้า คือ

5.3.1 ภาพที่ถ่ายใกล้ควรจะอยู่ใกล้สายตาของผู้อ่าน เช่น ด้านล่างของหน้า ส่วนภาพที่ถ่ายไกลควรอยู่ห่างออกไป เช่น ด้านบนของหน้า

5.3.2 ภาพที่จัดควรมีความลึก ความกว้าง และมิติที่เข้ากันได้เมื่อจัดภาพเกินกว่า 2 ภาพในหน้าเดียวกัน

5.3.3 ภาพที่มีลักษณะและขนาดใกล้เคียงกัน เมื่อจัดในหน้าเดียวกันอาจทำให้ไม่น่าสนใจ จึงควรจัดให้มีภาพที่เด่นเพียงภาพเดียว

5.4 การเปรียบเทียบนิตยสารที่กำลังจัดทำกับฉบับอื่น ๆ ซึ่งมีประโยชน์ด้านการแข่งขัน การจำหน่าย ความแปลกใหม่ เช่น การเปรียบเทียบปก สี เนื้อเรื่อง หน้าสารบัญ เป็นต้น

5.5 ปัญหาในการจัดทำนิตยสาร

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาและบทโฆษณาในนิตยสารท่องเที่ยว

กาญจนา อาจองค์ (2522: 22) ให้ความหมายของนิตยสารท่องเที่ยวว่า เป็น

นิตยสารที่ให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ในด้านทำเลที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ การคมนาคม ทรัพยากรธรรมชาติ ประชากร การประกอบอาชีพ การปกครอง การเมือง เศรษฐกิจ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และสถานที่ท่องเที่ยว ได้แก่ โบราณวัตถุ โบราณสถาน สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สถานเริงรมย์ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านอาหาร และบริการต่าง ๆ

นฤพนธ์ เชื้อธนวันต์ (2539: 39) กล่าวถึงนิตยสารท่องเที่ยวว่า เป็นนิตยสารที่เสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการท่องเที่ยวหรือเน้นหนักเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งอาจมีเนื้อหาและรูปแบบแตกต่างกันออกไปตามประเภทของการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา การท่องเที่ยวเน้นธรรมชาติ เป็นต้น โดยส่วนใหญ่จะเป็นการเสนอเนื้อหาในแนวสารคดี รวมทั้งเสนอคอลัมน์ประจำ การเสนอข่าว และสิ่งที่สำคัญที่สุดของนิตยสารท่องเที่ยวคือ ภาพประกอบที่สวยงาม น่าสนใจ ซึ่งเนื้อหาภายในนิตยสารท่องเที่ยวจะเป็นสารคดีแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว บทความเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เกร็ดความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว และข้อมูลความรู้ในเรื่องทั่ว ๆ ไป เช่น ศิลปวัฒนธรรม การอนุรักษ์ธรรมชาติ บันเทิง เป็นต้น

ลักษณะการเขียนสารคดีท่องเที่ยว มีดังนี้

ลักษณะของสารคดีท่องเที่ยว

รื่นฤทัย สัจจพันธ์ (2523: 35-36) ได้กล่าวถึงลักษณะของสารคดีท่องเที่ยวไว้ในหนังสือวรรณกรรมปัจจุบัน สรุปได้ ดังนี้

1. ผู้เขียนต้องเขียนด้วยข้อมูลถูกต้องแท้จริง
2. ผู้เขียนต้องให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่นั้นอย่างสมบูรณ์ ทางด้านสภาพภูมิประเทศ ความเป็นอยู่ของผู้คน ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยมและวัฒนธรรม รวมทั้งรายละเอียดที่เป็นคู่มือนักท่องเที่ยว เช่น ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง สถานที่สำคัญ ฯลฯ ภาพประกอบเป็นส่วนสำคัญของสารคดีท่องเที่ยว ถ้ามีภาพมากและเป็นภาพสีจะจูงใจผู้อ่านได้มากขึ้น และทำให้หนังสือมีคุณค่า
3. ผู้เขียนต้องแทรกเกร็ด ตำนาน นิทาน ข้อขำขัน เกี่ยวกับสถานที่นั้น เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน รวมทั้งให้ความรู้และความบันเทิงไปพร้อมกัน
4. ผู้เขียนต้องให้ข้อสังเกตและแสดงทัศนคติส่วนตัวต่อสิ่งที่พบเห็น ตลอดจนทัศนคติเชิงเปรียบ

เทียบกับสิ่งที่พบเห็นในสถานที่อื่น ๆ ด้วย ซึ่งผู้เขียนที่ดีควรเป็นคนใจกว้าง ยุติธรรม มีวินัยที่ยึดที่เที่ยงตรงและเป็นธรรม

สายทิพย์ นุกุลกิจ (2543: 270) ได้กล่าวถึงลักษณะของสารคดีท่องเที่ยวว่ามีวิธีการเผยแพร่อยู่ 2 ลักษณะ คือ

1. เขียนเพื่อลงพิมพ์ในนิตยสาร วารสาร หรือหนังสือพิมพ์รายวัน ซึ่งมีทั้งที่เป็นเรื่องสั้น จบในฉบับ และที่เขียนต่อเนื่องเป็นเรื่องยาว โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น นิตยสาร อ.ส.ท. เพื่อนเดินทาง ฯลฯ

2. พิมพ์จำหน่ายเป็นเล่ม วิธีนี้ผู้เขียนมักตั้งเป้าหมายไว้ก่อนว่าจะเขียนเรื่องอะไร แล้วจึงเขียนเรื่องนั้นอย่างละเอียดและพิมพ์ออกมาเป็นเล่มเพื่อจำหน่าย เช่น เลอะยุโรป ของ วาณิช จรุงกิจอนันต์ จดหมายจากกรุงโรม ของ สุวรรณี สุคนธา เป็นต้น

ประเภทของสารคดีท่องเที่ยว

กระแสรู มาลาภรณ์ (2530: 100-101) แบ่งสารคดีท่องเที่ยวออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. แบ่งตามวิธีการเล่า ซึ่งแยกย่อยเป็น 2 ประเภท ดังนี้
 - 1.1 แบบเล่าไปเรื่อย ๆ เช่น พระราชนิพนธ์ไกลบ้าน ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จากญี่ปุ่น ของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช
 - 1.2 แบบเล่าเปรียบเทียบ คือการบันทึกเรื่องราวการท่องเที่ยวของผู้แต่งไปพร้อม ๆ กับการเชื่อมโยงเรื่องที่พบเห็นให้มาสัมพันธ์กับเรื่องที่คุณอ่านทั่วไปรู้จักกันดีอยู่แล้ว เช่น เปรียบหิมะว่ามีลักษณะคล้ายกับน้ำแข็งใส เป็นต้น เช่น เรื่องปลัดเปลงเที่ยวรอบโลก ของ เปลง วิเทียมลักษณ์
2. แบ่งตามพื้นที่ ซึ่งแยกย่อยเป็น 3 ประเภท ดังนี้
 - 2.1 ท่องเที่ยวในประเทศ เช่น เรื่องนำเที่ยวต่าง ๆ ในนิตยสาร อ.ส.ท.
 - 2.2 ท่องเที่ยวในทวีปเอเชีย เช่น เรื่องถกเขมร ของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช
 - 2.3 ท่องเที่ยวนอกทวีปเอเชีย เช่น ลับแลลอนดอน ของ วิลาศ มณีวัต สวรรค์เวียนนา ของ เรือใบ เป็นต้น

สื่อโฆษณาในนิตยสาร

ทิพวรรณ วิระสิงห์ (2532: 57) ได้กล่าวถึงการโฆษณาในสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทนิตยสารว่า “ลักษณะการเข้าถึงกลุ่มชนจะคล้ายหนังสือพิมพ์ เพียงแต่นิตยสารจะแบ่งเป็นประเภทมากกว่า ผู้โฆษณาสามารถที่จะเลือกนิตยสารให้เหมาะสมกับสินค้าของตนได้ดีกว่าหนังสือพิมพ์” รวมทั้งได้กล่าวถึงนิตยสารท่องเที่ยวว่า เป็นนิตยสารที่เกี่ยวกับการเดินทาง แนะนำสถานที่ท่องเที่ยว เช่น อนุสาร

อ.ส.ท. เพื่อนเดินทาง ฯลฯ การโฆษณาในนิตยสารประเภทนี้ เหมาะกับสินค้าที่อำนวยความสะดวกในเรื่องการเดินทางหรือการท่องเที่ยว หรือโฆษณาที่พัก โรงแรม เป็นต้น

นอกจากนี้ ทิพวรรณ วิระสิงห์ (2532: 58) ยังกล่าวว่า การใช้นิตยสารเพื่อโฆษณาสินค้านั้น นอกจากมีวัตถุประสงค์ต้องการให้กลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายได้รับรู้ข่าวสารแล้ว จุดมุ่งหมายที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ต้องการจูงใจให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจในสินค้าว่าเป็นสินค้านี้อะไร และมีคุณภาพดีเกิดความภูมิใจเมื่อตัดสินใจซื้อหรือใช้สินค้า

การแบ่งกลุ่มประเภทสิ่งพิมพ์โฆษณา

แบ่งออกเป็น 17 ประเภท ดังนี้

1. อาหาร (Food) หมายถึง สินค้าบริโภคซึ่งเน้นคุณค่าทางโภชนาการเป็นหลัก เช่น อาหารสด อาหารสำเร็จรูป อาหารกระป๋อง เครื่องปรุง เช่น น้ำมัน ซอส สารอาหารสกัด เช่น ชุปไก่สกัด ริงนัม นม และผลิตภัณฑ์จากนมหรือมีนมเป็นส่วนผสมหลัก เช่น นมเปรี้ยวพร้อมดื่ม ไอศกรีม เนยแข็ง เป็นต้น
2. ของขบเคี้ยว (Snack & Candies) หมายถึง ลูกอม หมากฝรั่ง ขนมอบกรอบ เป็นต้น
3. เครื่องดื่ม (Beverages) หมายถึง สินค้าบริโภคที่เน้นความสดชื่นเป็นหลัก เช่น น้ำดื่ม น้ำผลไม้ น้ำอัดลม ชา กาแฟ ส่วนผสมเครื่องดื่ม เช่น น้ำตาล ครีมเทียม เป็นต้น
4. เสื้อผ้าและของใช้เบ็ดเตล็ดส่วนตัว (Apparel & Personal Accessories) หมายถึง ผลิตภัณฑ์เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ของใช้เบ็ดเตล็ดส่วนตัว เช่น แว่นตา ชุดชั้นใน รองเท้า เครื่องหนัง เป็นต้น
5. เครื่องสำอางและของใช้ส่วนตัว (Cosmetic & Personal Care) หมายถึง ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง ผลิตภัณฑ์สำหรับผิว ผลิตภัณฑ์สำหรับเส้นผม ผลิตภัณฑ์สำหรับช่องปากและฟัน เครื่องหอม เป็นต้น
6. ผลิตภัณฑ์รถยนต์ (Automatic Products) หมายถึง รถยนต์ อะไหล่ เครื่องเสียงติดรถยนต์ น้ำมันเชื้อเพลิง และผลิตภัณฑ์จากปิโตรเคมีสำหรับรถยนต์ เช่น น้ำมันเครื่อง สถานีบริการน้ำมัน เป็นต้น
7. ผลิตภัณฑ์ของใช้ในบ้าน (Household Product) หมายถึง เครื่องครัวที่ไม่ใช้ไฟฟ้า ยากันแมลง ผลิตภัณฑ์หรือสารทำความสะอาดและซักล้าง เช่น น้ำยาล้างจาน ผงซักฟอก เป็นต้น
8. อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า (Household Appliances, Electrical Equipment & Other Durable Consumer Products) เช่น เครื่องเสียง โทรทัศน์ เตาไรต์ เครื่องซักผ้า ตู้เย็น หลอดไฟ เป็นต้น
9. อุปกรณ์สำนักงานอัตโนมัติและโทรคมนาคม (Office Automation & Telecommunication) เช่น เครื่องถ่ายเอกสาร คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ โทรสาร เป็นต้น

10. อุปกรณ์การก่อสร้าง บ้านและที่ดิน (Construction Material & Real Estate) หมายถึง ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ เช่น บ้าน อาคารชุด อุปกรณ์ก่อสร้าง เช่น ปูน กระจก สุขภัณฑ์ เป็นต้น

11. ธุรกิจบริการ (Services) หมายถึง โฆษณาที่สื่อถึงบริการของธุรกิจที่ให้บริการเป็นหลักในการดำเนินกิจการ เช่น โรงแรม ร้านอาหาร ท่องเที่ยว อินเทอร์เน็ต ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น

12. สถาบัน (Institutions) หมายถึงโฆษณาที่สื่อถึงตัวสถาบัน บริษัท หรือองค์กร โดยไม่มีวัตถุประสงค์หลักในการขายผลิตภัณฑ์

13. ส่งเสริมสังคม (Social Contribution) หมายถึง โฆษณาที่ต้องการเผยแพร่กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยไม่หวังผลตอบแทนทางธุรกิจ

14. ผลิตภัณฑ์ยา (Pharmaceutical Products) แต่ไม่รวมถึงวิตามิน

15. ผลิตภัณฑ์ทั่วไป (General Merchandises) หมายถึง สินค้าที่ไม่สามารถจัดอยู่ในหมวดต่าง ๆ ที่กล่าวมาได้ เช่น फिल्म เครื่องนอน เป็นต้น

16. ส่งเสริมการขาย (Sales Promotion) หมายถึง โฆษณาที่ต้องการเผยแพร่กิจกรรมส่งเสริมการขาย โดยต้องระบุกติกา ช่วงเวลา รางวัล หรือสินค้าแลกซื้อไว้อย่างชัดเจน

17. ส่งเสริมเยาวชน (Youth Contribution) หมายถึง โฆษณาที่ต้องการเผยแพร่กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อเยาวชน โดยไม่หวังผลตอบแทนทางธุรกิจ (การแบ่งกลุ่มของภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์และสิ่งพิมพ์โฆษณา. 2545: ออนไลน์)

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาในสารคดีท่องเที่ยว

ในการศึกษาการใช้ภาษาในนิตยสาร อ.ส.ท. ผู้วิจัยแบ่งการศึกษาด้านนี้เป็น 2 ประเด็น คือการใช้คำ และการใช้สำนวน

การใช้คำ

ทวีศักดิ์ ญาณประทีป (2543: 27-47) ได้กล่าวถึงการใช้คำในการเขียนสารคดีไว้ ดังนี้

1. ความชัดเจน (Perspicuity) หมายถึง การระวางในเรื่องไวยากรณ์ การใช้ศัพท์เฉพาะ และเรื่องความหมายของคำ ควรใช้ให้ถูกต้อง

2. ความเรียบง่าย (Simplicity) หมายถึง การใช้คำธรรมดาที่เข้าใจง่าย มีการสื่อความหมายอย่างตรงไปตรงมา

3. ความกระชับ (Brevity) หมายถึง การใช้คำน้อยแต่ได้ใจความชัดเจน และมีน้ำหนัก

4. ความประทับใจ (Impressiveness) หมายถึง การที่ผู้เขียนใช้คำแล้วความรู้สึกผู้อ่าน อาจเกิดจากการเน้นคำ การเรียงลำดับคำในประโยค การใช้คำที่ขัดแย้งกันในประโยค

5. ความไพเราะ (Euphony) หมายถึง การเลือกใช้คำที่มีเสียงไพเราะรื่นหู ไม่ใช่ภาษาปาก คำต่างประเทศ และคำหยาบคาย

6. การสร้างภาพ (Picturesqueness) หมายถึง การเรียบเรียงคำให้ราบรื่นไพเราะ และทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพตามที่คุณเขียนแสดงไว้ โดยอาจใช้คำที่ให้ภาพพจน์

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาในเรื่องการใช้คำ ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาพัฒนาการของนิตยสาร อ.ส.ท.ในช่วงปี พ.ศ. 2503 ถึง พ.ศ. 2543 ในส่วนที่เกี่ยวกับการใช้ภาษาในสารคดีท่องเที่ยว

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานิตยสารท่องเที่ยวและการใช้ภาษา

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานิตยสารท่องเที่ยวและการใช้ภาษา ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานิตยสารท่องเที่ยว

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาในสารคดีท่องเที่ยว

4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานิตยสารท่องเที่ยว

กาญจนา อัจจงค์ (2522) ได้วิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย" โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยที่จัดพิมพ์มาจนถึงปี พ.ศ.2520 ว่ามีเนื้อหาทางด้านใด ปริมาณมากน้อยเท่าใด จำนวน 178 เล่ม ซึ่งประกอบด้วยหนังสือท่องเที่ยวทุกจังหวัด 18 เล่ม หนังสือท่องเที่ยวตั้งแต่สองจังหวัดขึ้นไป 76 เล่ม หนังสือท่องเที่ยวเฉพาะจังหวัดเดียว 71 เล่ม และหนังสือท่องเที่ยวเฉพาะสถานที่ 13 เล่ม

ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างเกณฑ์วิเคราะห์เนื้อหาซึ่งประกอบด้วยหัวข้อเนื้อหาใหญ่รวม 8 หัวข้อ คือ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม สถานที่น่าเที่ยว สินค้าพื้นเมือง ข้อเสนอแนะสำหรับนักท่องเที่ยว และหัวข้อด้านภาพ แผนที่ แผนที่ประกอบเรื่อง ซึ่งแต่ละหัวข้อยังแบ่งออกเป็นหัวข้อย่อยอีกรวมทั้งสิ้น 35 หัวข้อ จากนั้นผู้วิจัยได้นำเกณฑ์นี้ไปวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือท่องเที่ยวทั้ง 178 ชื่อเรื่อง ผลการวิจัยสรุปได้ว่า หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยทุกชื่อเรื่องเน้นเนื้อหาด้านภูมิศาสตร์ในเรื่องที่ตั้งมากที่สุด รองลงมาได้แก่ เนื้อหาด้านสถานที่น่าเที่ยว ส่วนหัวข้อเนื้อหาที่กล่าวถึงน้อย ได้แก่ ข้อเสนอแนะสำหรับนักท่องเที่ยวและสินค้าพื้นเมือง นอกจากนี้ หนังสือส่วนใหญ่มีภาพประกอบ แผนที่และแผนผังมีอยู่น้อยมาก

เสาวรส เปล่งแสงศรี (2530) ได้ศึกษาวิเคราะห์เรื่อง "หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยที่จัดพิมพ์ระหว่าง พ.ศ. 2521-2530" โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจและวิเคราะห์หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยที่จัดพิมพ์ในช่วง พ.ศ.2521-2530 ในด้านผู้จัดพิมพ์ ผู้เขียน เนื้อหา วิธีการเขียน ภาพประกอบ และลักษณะรูปเล่ม จำนวน 162 ชื่อเรื่อง ซึ่งผู้วิจัยไม่ได้ศึกษาหนังสือภาษาต่างประเทศ หนังสือแปล หนังสือตำรา งานวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยว วารสาร จุลสารการท่องเที่ยว

ในการศึกษา ผู้วิจัยได้สร้างแบบสำรวจและวิเคราะห์ในด้านผู้จัดพิมพ์ ประเภท ผู้เขียน เนื้อหา วิธีการเขียน ภาพประกอบ และลักษณะรูปเล่ม แล้วบันทึกโดยวิธีขีดเครื่องหมายลงในแบบสำรวจ หลังจากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ ผลการศึกษาพบว่า หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยจำนวนสูงสุดจัดพิมพ์ใน พ.ศ. 2528 โดยหน่วยราชการและเป็นหนังสือประเภทที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่มากที่สุด ในด้านผู้เขียน หนังสือท่องเที่ยวส่วนใหญ่ระบุชื่อผู้เขียนเป็นหน่วยงาน ส่วนผู้เขียนที่เป็นบุคคลส่วนมากไม่ระบุประวัติ คุณวุฒิ ประสบการณ์ หรือผลงานที่ผ่านมา

เมื่อวิเคราะห์เนื้อหาในด้านต่าง ๆ รวม 5 ด้าน ปรากฏว่าในด้านภูมิศาสตร์และสภาพทั่วไป หนังสือท่องเที่ยวนำเสนอเรื่องที่ตั้ง ด้านประวัติศาสตร์นำเสนอเรื่องประวัติเมือง ด้านวัฒนธรรมนำเสนอประเพณีและงานเทศกาล ด้านสถานที่ท่องเที่ยวนำเสนอโบราณวัตถุ สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ศาสนา ด้านข้อเสนอแนะสำหรับนักท่องเที่ยวนำเสนอที่พัก ร้านอาหารและบริการต่าง ๆ และส่วนใหญ่ไม่ระบุแหล่งค้นคว้าอ้างอิงในการเขียน

ในด้านวิธีการเขียน ส่วนใหญ่ใช้วิธีการเขียนเชิงอธิบาย มีภาพประกอบและแผนที่ แต่ไม่มีแผนผัง โดยภาพประกอบเป็นภาพสีและขาว - ดำ จัดพิมพ์ด้วยกระดาษอาร์ต ในด้านลักษณะรูปเล่มส่วนใหญ่เป็นหนังสือปกอ่อนขนาด 8 หน้ายก จัดพิมพ์ด้วยกระดาษปอนด์โดยระบบออฟเซ็ท

เมื่อวิเคราะห์หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย โดยจำแนกตามผู้จัดพิมพ์ คือสำนักพิมพ์เอกชน หน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจและไม่ปรากฏผู้จัดพิมพ์ และจำแนกตามประเภท คือ คู่มือนำเที่ยว หนังสือที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเทศ จังหวัด สถานที่ หนังสือที่เป็นเรื่องเล่าหรือถ่ายทอดประสบการณ์ตลอดจนการสังเกตของผู้เขียน พบว่า หนังสือพิมพ์โดยผู้จัดพิมพ์ต่างกันรวมทั้งต่างประเภทกัน มีความแตกต่างกันทั้งในการเขียน ภาพประกอบ และลักษณะรูปเล่ม

ศรีสุภาวงศ์ เล็กใจชื่อ (2540) ได้วิจัยเรื่อง "วิเคราะห์วารสารท่องเที่ยวไทยปี พ.ศ.2536 - 2538" โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์และศึกษาวารสารท่องเที่ยวไทย 7 ชื่อเรื่อง จำนวน 233 เล่ม ในด้านผู้ผลิต ผู้เขียน เนื้อหา แหล่งอ้างอิง วิธีการเขียน ภาพประกอบ ลักษณะรูปเล่ม และแสดงแนวโน้มของผู้ผลิตในการพัฒนาคุณภาพของวารสารท่องเที่ยว

ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างแบบสำรวจและวิเคราะห์วารสารท่องเที่ยวไทย ซึ่งประกอบด้วย เนื้อหาด้านต่าง ๆ รวม 7 หัวข้อใหญ่ 46 หัวข้อย่อย จากนั้นผู้วิจัยได้บันทึกข้อมูลในแบบสำรวจและ วิเคราะห์ด้วยการหาค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ผลิตวารสารท่องเที่ยวไทยส่วนใหญ่เป็นหน่วยงาน ของเอกชน บทความในวารสารจะปรากฏชื่อผู้เขียนมากกว่าไม่ระบุชื่อผู้เขียน เนื้อหาประกอบด้วย สถานที่ท่องเที่ยว ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ประเพณี และวัฒนธรรม บทความส่วนมากไม่ระบุแหล่ง อ้างอิง ใช้กลวิธีการเขียนแบบเล่าเรื่อง มีภาพประกอบทั้งภาพสีและขาวดำ มีแผนที่ แผนที่ ตาราง คำอธิบายได้ภาพ ลักษณะรูปเล่มของวารสารเป็นปกอ่อน ใช้กระดาษอาร์ต นิตยสารมีขนาด 8 หน้ายก

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาในสารคดีท่องเที่ยว

นันทา อัจฉริยะสรกุล (2531) ได้ศึกษาเรื่อง "การศึกษาลักษณะภาษาในวารสารเพื่อการ ท่องเที่ยวปี พ.ศ.2529" โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะภาษาในวารสารเพื่อการท่องเที่ยวปี พ.ศ.2529 โดยผู้วิจัยศึกษาบทความจากวารสารเพื่อการท่องเที่ยวฉบับรายเดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง เดือนธันวาคม จากวารสาร 7 ชื่อเรื่อง ในด้านการใช้คำ และการใช้ประโยค

ผลการศึกษาพบว่า ด้านการใช้คำมีลักษณะการใช้คำภาษาพูด คำสแลง คำภาษาถิ่น อักษร ย่อหรือคำย่อ การใช้คำภาษาต่างประเทศ คำเลียนเสียง และคำที่สร้างขึ้นใหม่ ด้านวลีที่ใช้ในวารสาร เพื่อการท่องเที่ยวประกอบด้วยนามวลีและกริยาวลี ด้านการใช้ประโยคพบว่ามีการใช้ประโยคความ เดียว ประโยคความรวม และประโยคความซ้อน รวมทั้งพบข้อบกพร่องในประโยคคือ ประโยคไม่ สมบูรณ์และประโยคที่มีหน่วยประโยคเกิน

ภรพัฏฐ สร้อยระย้า (2542) ได้วิเคราะห์เรื่อง "การวิเคราะห์ภาษาในงานเขียนสารคดีของ มนันยา" โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์การใช้ภาษาในงานเขียนประเภทสารคดีของมนันยา ในการศึ กษา ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สารคดีของมนันยาที่พิมพ์รวมเล่มแล้ว จำนวน 14 เล่ม รวมงานเขียนสารคดีที่ นำมาศึกษาทั้งสิ้น 72 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่า งานเขียนสารคดีของมนันยาส่วนมากใช้ถ้อยคำได้ถูก หลักการเขียน กล่าวคือ ใช้ถ้อยคำชัดเจนเหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ การใช้ประโยค ส่วนใหญ่ เป็นประโยคกระชับขนาดยาว การใช้สำนวนโวหาร นิยมใช้บรรยายโวหารเป็นหลัก ใช้พรรณนาโวหาร เล็กน้อยและนิยมใช้สาธกโวหารกับอุปมาโวหารประกอบกับโวหารชนิดอื่นโดยวิธีสร้างภาพพจน์ การ เขียนความนำนิยมเขียนความนำด้วยการกล่าวถึงภูมิหลัง และการลงท้ายสารคดี พบการลงท้ายด้วยวิธี สรุประเด็นสำคัญมากที่สุด

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ผู้วิจัยจะได้นำมาเป็นแนวทางในการศึกษาพัฒนาการของนิตยสาร อ.ส.ท. ช่วงปี พ.ศ. 2503 ถึง พ.ศ. 2543 ด้านองค์ประกอบ เนื้อหา และการใช้ภาษา

บทที่ 3

องค์ประกอบของนิตยสาร อ.ส.ท.ในช่วงปี พ.ศ.2503 ถึง พ.ศ.2543

โดยทั่วไปนิตยสารแต่ละเล่มมีองค์ประกอบหลักคล้าย ๆ กัน แต่มีรายละเอียดปลีกย่อยแตกต่างกัน ผู้ทรงคุณวุฒิกล่าวถึงส่วนประกอบของนิตยสารไว้ ดังนี้

จินทนา ทองประยูร (2537: 80-82) กล่าวว่า นิตยสารประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน คือ หน้าปก หน้าสารบัญ เนื้อหาภายใน และหน้าโฆษณา แต่ละส่วนมีรายละเอียด ดังนี้

1. ปกนิตยสาร ปกนิตยสารจะแสดงชื่อนิตยสาร ตราสัญลักษณ์หรือโลโก้ และภาพปก นอกจากนี้ยังอาจมีข้อมูลแสดงปีที่ ฉบับที่ วันที่ เดือน ปีพุทธศักราช ราคาจำหน่ายและเรื่องเด่นประจำฉบับ รวมทั้งเลขเรียกประจำนิตยสาร (International Standard Serial Number หรือ ISSN) แต่ข้อมูลดังกล่าวอาจปรากฏที่สันปกหรือหน้าในของนิตยสารก็ได้

2. หน้าสารบัญ หน้าสารบัญจะแสดงรายชื่อบทความและคอลัมน์ต่าง ๆ ชื่อผู้เขียน พร้อมทั้งระบุเลขหน้า หน้าสารบัญต้องมีชื่อนิตยสาร ปีที่ ฉบับที่ เดือน ปีพุทธศักราช รายชื่อกองบรรณาธิการ และคณะผู้จัดทำ ชื่อบริษัทสำนักพิมพ์ ที่อยู่ของสำนักพิมพ์ ระยะเวลาในการออกจำหน่าย รายชื่อแผนกหรือคอลัมน์พร้อมระบุเลขหน้า บางครั้งอาจแสดงขนาดย่อของภาพปกพร้อมคำบรรยายใต้ภาพย่อ สารบัญอาจมีจำนวนหน้าหลายหน้า โดยมีเรื่องย่อของบทความหรือคอลัมน์ในหน้าด้วย

3. เนื้อหา เนื้อหาในนิตยสารประกอบด้วยเรื่องราว บทความ และคอลัมน์ที่มีความหลากหลาย ทั้งด้านความรู้และความบันเทิงโดยใช้ผู้เขียนจำนวนมาก การเน้นเนื้อหาในด้านใดขึ้นอยู่กับนโยบายและวัตถุประสงค์ในการจัดทำ

4. หน้าโฆษณา หน้าโฆษณาเป็นส่วนประกอบที่จำเป็นของนิตยสาร เพราะทำรายได้หลักให้นิตยสารมากกว่ารายได้จากการจำหน่าย หน้าโฆษณาของนิตยสารมักอยู่ที่ปกหลัง ปกหน้าด้านใน ปกหลังด้านใน ส่วนต้นของนิตยสารก่อนหน้าสารบัญ และแทรกระหว่างบทความหรือคอลัมน์

ชวรัตน์ เชิดชัย (2520: 414-422; 437) กล่าวว่า องค์ประกอบของนิตยสารประกอบด้วย

1. ปกหน้า
2. สารบัญเรื่อง
3. จุดหมายถึงบรรณาธิการคอลัมน์และแผนกต่าง ๆ
4. สารคดีหรือเรื่องนำ
5. สารคดีหรือเรื่องรอง
6. สองหน้าคู่กลาง
7. ข่าวบทความย่อยและแผนกต่าง ๆ
8. การ์ตูน โคลงกลอน เรื่องต่อ
9. ปกหลัง ทั้งด้านในและด้านนอก
- และ 10. โฆษณา

จะเห็นได้ว่านิตยสารแต่ละเล่มมีส่วนประกอบหลักที่เหมือนกันคือ ส่วนรูปเล่มที่มีปกหน้า ปกหลัง ส่วนสารบัญ ส่วนเนื้อหา และส่วนโฆษณา นิตยสารอ.ส.ท. ซึ่งเป็นนิตยสารแนวท่องเที่ยวฉบับแรกของไทยก็มีการจัดลักษณะรูปเล่มและนำเสนอเนื้อหาหลายประเภทที่น่าสนใจ

ในบทนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์องค์ประกอบของนิตยสาร อ.ส.ท.ในช่วงปี พ.ศ. 2503 ถึง พ.ศ. 2543 ในด้านลักษณะรูปเล่ม และประเภทของเรื่องในเล่ม ดังนี้

1. องค์ประกอบของนิตยสาร อ.ส.ท. ด้านลักษณะรูปเล่ม

ลักษณะรูปเล่ม หมายถึง ขนาดหน้ายก ความหนาของเล่ม ลักษณะกระดาษ การเข้าเล่ม จำนวนพิมพ์ ปกหน้า - ปกหลัง สารบัญ และโฆษณา

1.1 ลักษณะรูปเล่มด้านขนาด ความหนา กระดาษ การเข้าเล่ม และจำนวนพิมพ์
การศึกษานิตยสาร อ.ส.ท.ในช่วง 40 ปี ด้านพัฒนาการของลักษณะรูปเล่ม ผู้วิจัยแบ่งนิตยสาร ออกเป็น 2 ช่วง คือ เดือนสิงหาคม 2503 - กรกฎาคม 2523 และช่วงสิงหาคม 2523 - กรกฎาคม 2543 ดังการวิเคราะห์ต่อไปนี้

1.1.1 ช่วงที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2523

นิตยสาร อ.ส.ท.ปีแรกมีขนาด 8 หน้ายก หนา 48 หน้า พิมพ์กระดาษปรีฟี่เดี่ยว แบ่งคอลัมน์ในหน้าต่าง ๆ เป็น 2 คอลัมน์ คอลัมน์ต่าง ๆ เป็นสี่ขาวดำ มีภาพสีเฉพาะหน้ากลาง ฉบับแรกมีจำนวนพิมพ์ 10,000 เล่ม ราคา 1.50 บาท อัตราค่าสมาชิกปีละ 12 บาท นิตยสารช่วงนี้ใช้วิธีเย็บแบบมุงหลังคา ซึ่ง บรูซ (2540: 26) ได้อธิบายถึงการเย็บเล่มแบบมุงหลังคาหรือเย็บอก (Saddle Stich) ว่าวิธีนี้สะดวก ประหยัด และเปิดใช้หนังสือง่าย เหมาะสำหรับหนังสือที่มีความหนาไม่มากนัก ปีที่ 2 ได้เพิ่มจำนวนพิมพ์จาก 10,000 เล่ม เป็น 20,000 เล่ม ราคาเพิ่มเป็น 2 บาท

ต่อมาในปีที่ 6 ได้ปรับปรุงนิตยสารให้มีขนาดใหญ่ขึ้น จาก 8 หน้ายก เป็น 4 หน้ายก และเปลี่ยนการจัดหน้าจาก 2 คอลัมน์เป็น 3 คอลัมน์ ปีที่ 10 จำนวนพิมพ์เดือนละ 60,000 เล่ม ราคา นิตยสารเพิ่มเป็นเล่มละ 3 บาท ปีที่ 19 ลักษณะกระดาษเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น โดยหน้าปกเป็นกระดาษหนาอบมัน เนื้อในกระดาษคุณภาพดีขึ้นจากกระดาษปรีฟี่ธรรมดาเป็นกระดาษปรีฟี่มัน หน้าสีเพิ่มขึ้นจาก 8 หน้าเป็น 16 หน้า

เมื่อถึงปีที่ 20 ราคานิตยสารเพิ่มเป็นเล่มละ 9 บาท อัตราค่าสมาชิก 90 บาทต่อปี จำนวนหน้า 88 หน้า จำนวนพิมพ์เดือนละ 70,000 เล่ม

1.1.2 ช่วงที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2523 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2543

ช่วง 20 ปีหลังนับเป็นช่วงของการปรับปรุงรูปเล่มของนิตยสารอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือนิตยสารมีขนาด 4 หน้ายก หน้าสีเพิ่มขึ้นเป็น 40 หน้า ด้านในเปลี่ยนจากกระดาษปรีฟี่มันเป็นกระดาษปอนด์ และเปลี่ยนหน้าสีจากกระดาษปอนด์เป็นกระดาษอาร์ต ทำให้ภาพในนิตยสารสวยงามขึ้น

การปรับปรุงนิตยสารเริ่มจากปีที่ 23 กระดาษปกออบพลาสติกเพื่อไม่ให้ยับง่าย ด้านในเปลี่ยนจากกระดาษปรีฟมันเป็นกระดาษปอนด์ เฉพาะภาพสีหน้ากลางที่เป็นกระดาษอาร์ต และเพิ่มหน้าสีจาก 16 หน้าเป็น 40 หน้า

ช่วงนี้ยังเปลี่ยนแปลงการเย็บเล่มนิตยสารจากเย็บกลางแบบมุงหลังคาที่รักษาเอกลักษณ์มาถึง 30 ปี เปลี่ยนเป็นเข้าเล่มด้วยวิธีไสสันตากาว ซึ่ง บริษัท (2540: 26-27) ได้อธิบายว่าการเย็บเล่มแบบไสสันตากาว (Perfect Binding) เป็นวิธีที่ดีที่สุด เพราะจะทำให้หนังสือเปิดสองหน้าราบบนโต๊ะได้ แต่ไม่ควรใช้เย็บเล่มหนังสือที่ต้องใช้ติดต่อกันนานมากกว่า 3 ปี เพราะอาจทำให้เนื้อในของหนังสือหลุดออกจากกันได้

ปีที่ 37 ได้ปรับปรุงกระดาษหน้าสีเป็นกระดาษอาร์ตอย่างดีทั้งหมด

เมื่อถึงปีที่ 40 ราคานิตยสารเพิ่มเป็นเล่มละ 50 บาท อัตราค่าสมาชิก 540 บาท ต่อปี จำนวนหน้า 170 หน้า จำนวนพิมพ์เดือนละ 70,000 เล่ม ส่วนลักษณะรูปเล่มยังคงเหมือนที่พิมพ์ในปีที่ 6 คือมีขนาด 4 หน้ายก

จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของนิตยสาร อ.ส.ท. ด้านลักษณะรูปเล่มในช่วงปี พ.ศ. 2503 ถึง พ.ศ. 2543 มีพัฒนาการอย่างเห็นได้ชัดทั้งขนาด ความหนา กระดาษ การเข้าเล่ม จำนวนพิมพ์ และราคา กล่าวคือ จากปีแรกนิตยสารมีขนาด 8 หน้ายก หน้า 48 หน้า จำนวนพิมพ์ 10,000 เล่ม ราคา 1.50 บาท พิมพ์กระดาษปรีฟสีเดียว เข้าเล่มแบบมุงหลังคา ต่อมาปีที่ 6 ได้เพิ่มขนาดใหญ่ขึ้นเป็นขนาด 4 หน้ายก ปีที่ 19 ลักษณะกระดาษ ด้านในเปลี่ยนจากกระดาษปรีฟธรรมดาเป็นกระดาษปรีฟมัน ปีที่ 23 ด้านในเปลี่ยนจากกระดาษปรีฟมันเป็นกระดาษปอนด์ หน้าสีเปลี่ยนจากกระดาษปอนด์เป็นกระดาษอาร์ต จำนวนหน้าสีเพิ่มขึ้นจาก 8 หน้าเป็น 40 หน้า ปีที่ 30 การเข้าเล่มจากเดิมเป็นแบบมุงหลังคาเปลี่ยนเป็นการเข้าเล่มแบบไสสันตากาว ปีที่ 37 ได้ปรับปรุงกระดาษหน้าสีเป็นกระดาษอาร์ตอย่างดีทั้งหมด เมื่อถึงปีที่ 40 ราคานิตยสารเพิ่มเป็นเล่มละ 50 บาท จำนวนพิมพ์เพิ่มขึ้นเป็นเดือนละ 70,000 เล่ม ลักษณะกระดาษ ด้านในเป็นกระดาษปอนด์ หน้าสีเป็นกระดาษอาร์ต ลักษณะรูปเล่มมีขนาด 4 หน้ายก เข้าเล่มแบบไสสันตากาว

1.2 ลักษณะรูปเล่มด้านปกหน้า - ปกหลัง

หน้าปกเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของนิตยสาร ปกหน้าจะแสดงชื่อนิตยสาร และมีข้อมูลแสดงปีที่ฉบับที่ เดือน ปีพุทธศักราช ราคาจำหน่าย และภาพปกซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่สุด โดยที่ภาพหน้า ปกของนิตยสาร อ.ส.ท. ก็มีหลายประเภท ส่วนใหญ่จะเป็นภาพทิวทัศน์ของสถานที่ท่องเที่ยว ยกเว้น ในเดือนสิงหาคมและธันวาคม ได้อัญเชิญพระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระ

นางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถเป็นภาพปก ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของนิตยสาร อ.ส.ท.มาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

ภาพปกหน้าสามารถแบ่งได้ 2 ช่วง ดังนี้

1.2.1 ช่วงที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2533

ช่วงนี้สามารถแบ่งกลุ่มภาพได้ 7 ประเภท ดังนี้

1.2.1.1 ภาพบุคคล ได้แก่

1.2.1.1.1 ภาพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลต่าง ๆ และภาพพระบรมวงศานุวงศ์ ดังตัวอย่าง

นิตยสาร

ISSN 025-7223

อ.ส.ท.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ปีที่ ๒๔ ฉบับที่ ๕ เดือนธันวาคม ๒๕๓๐ ราคา ๒๐ บาท
ฉบับพิเศษเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบ

ภาพประกอบ 1 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

ที่มา: (2530, ธันวาคม). อ.ส.ท.. 26(9): หน้าปก.

ภาพประกอบ 2 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

ที่มา: (2503, สิงหาคม). อ.ส.ท.. 1(1): หน้าปก.

ภาพประกอบ 3 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5

ที่มา: (2503, ตุลาคม). อ.ส.ท.. 1(3): หน้าปก.

ภาพประกอบ 4 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

ที่มา: (2515, ตุลาคม). อ.ส.ท.. 13(3): หน้าปก.

1.2.1.2.2 ภาพบุคคลสำคัญ ได้แก่ นายกรัฐมนตรี และพระราชอาคันตุกะ

ดังตัวอย่าง

ภาพประกอบ 5 ฯพณฯ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี

ที่มา: (2505, มีนาคม). อ.ส.ท.. 3(11): หน้าปก.

ภาพประกอบ 6 เจ้าหญิงมธิโกะ แห่งญี่ปุ่น (จักรพรรดินีแห่งญี่ปุ่น)

ที่มา: (2508, กุมภาพันธ์). อ.ส.ท.. 5(7): หน้าปก.

1.2.1.3.3 ภาพนางงามและนางสาวไทย ดังตัวอย่าง

ภาพประกอบ 7 ขวัญใจงานวันลำไย จังหวัดลำพูน น.ส.ไมตรี สุวรรณเลิศ แห่งหมู่บ้านหนองข้างคีน

ที่มา: (2507, กันยายน). อ.ส.ท.. 5(2): หน้าปก.

ภาพประกอบ 8 แสงเดือน แม่นวงศ์ นางสาวไทย พ.ศ. 2511

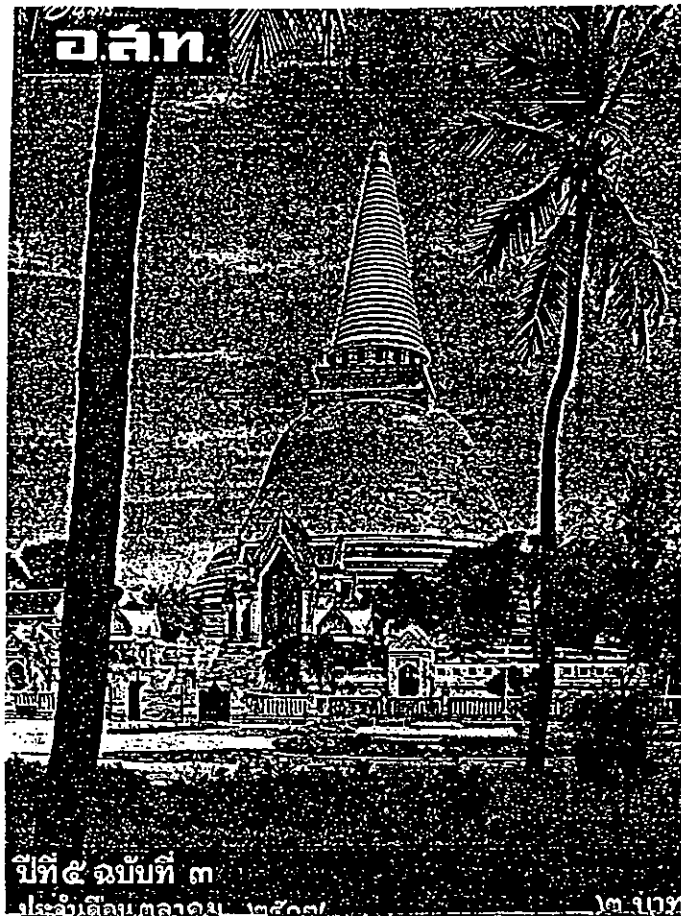
ที่มา: (2512, มกราคม). อ.ศ.ท.. 9(6): หน้าปก.

ภาพประกอบ 9 น.ส.กมลชนก โกมลฐิติ

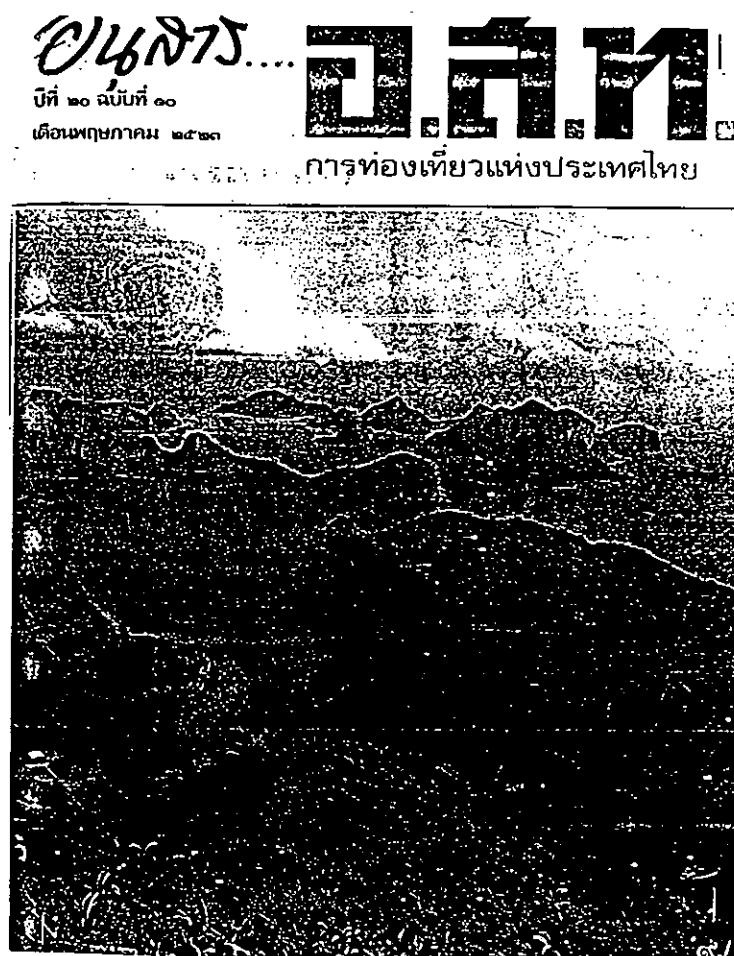
ที่มา: (2533, ธันวาคม). อ.ส.ท.. 30(12): หน้าปก.

1.2.1.2 ภาพสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศไทย ดังตัวอย่าง

ภาพประกอบ 10 พระปฐมเจดีย์ ปุชนิยสถานทางพุทธศาสนาที่เก่าแก่และใหญ่โตที่สุดในประเทศไทย
อยู่ในจังหวัดนครปฐม

ที่มา: (2507, ตุลาคม). อ.ส.ท.. 5(3): หน้าปก.

ภาพประกอบ 11 อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

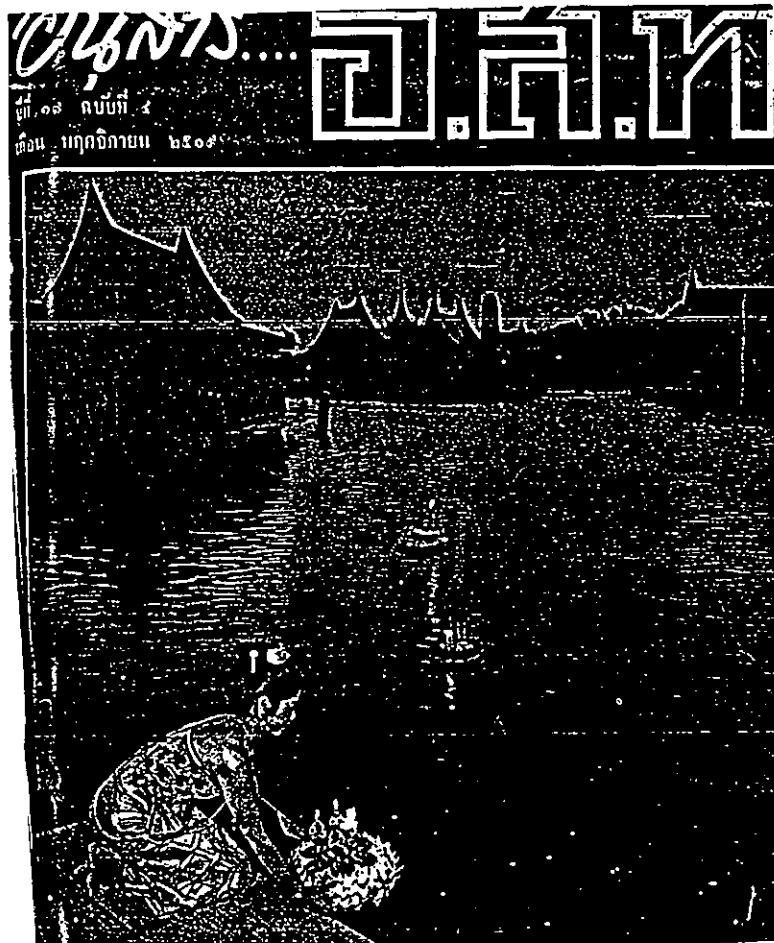
ที่มา: (2533, พฤษภาคม). อ.ส.ท.. 20(10): หน้าปก.

1.2.1.3 ภาพกิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณี

ภาพประกอบ 12 การตักบาตรทำบุญในวันขึ้นปีใหม่

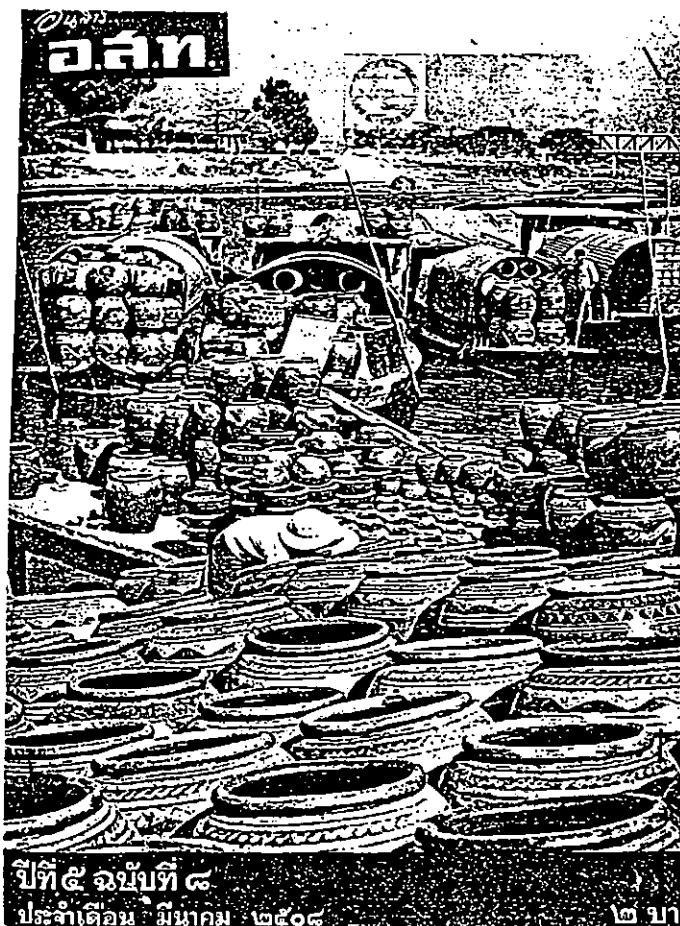
ที่มา: (2510, มกราคม). อ.ส.ท.. 7(6): หน้าปก.

ภาพประกอบ 13 ประเพณีลอยกระทงในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12

ที่มา: (2519, พฤศจิกายน). อ.ส.ท.. 17(4): หน้าปก.

1.2.1.4 ภาพการประกอบอาชีพ ดังตัวอย่าง

ภาพประกอบ 14 การค้าขายโอ่งมังกร ของจังหวัดราชบุรี

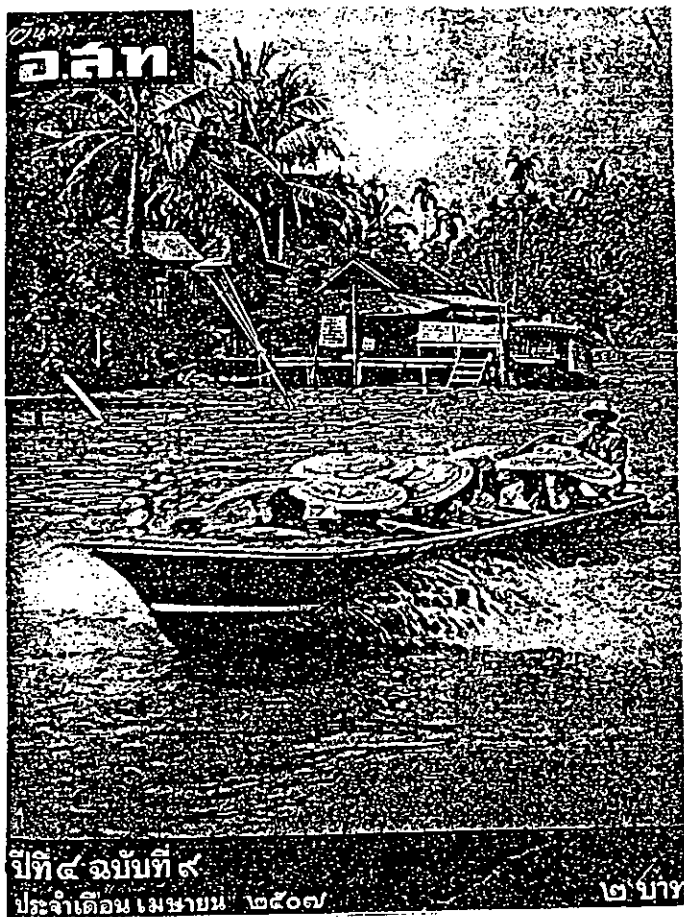
ที่มา: (2508, มีนาคม). อ.ส.ท.. 5(8): หน้าปก.

ภาพประกอบ 15 การทำร่มกระดาษสาที่หมู่บ้านบ่อสร้าง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่

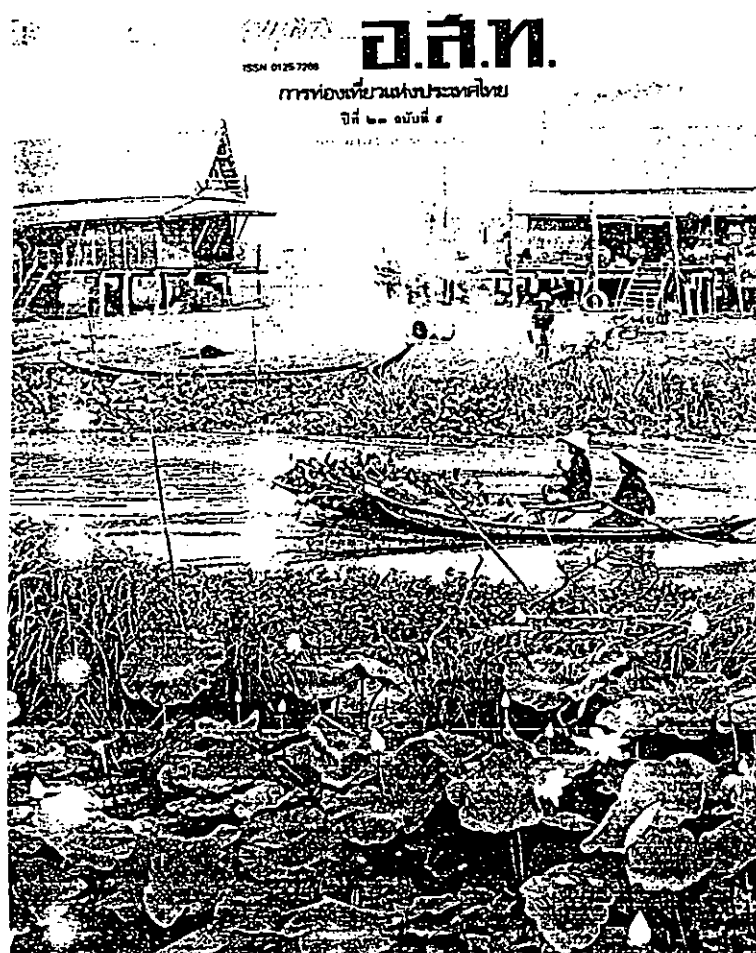
ที่มา: (2518, พฤษภาคม). อ.ส.ท.. 15(10): หน้าปก.

1.2.1.5 ภาพวิถีชีวิต ดังตัวอย่าง

ภาพประกอบ 16 คลองบางกอกน้อย

ที่มา: (2507, เมษายน). อ.ส.ท.. 4(9): หน้าปก

ภาพประกอบ 17 วิถีชีวิตของชาวอยุธยาบริเวณริมคลองเจ้าเจ็ด อำเภอเสนา

ที่มา: (2516, ตุลาคม). อ.ส.ท.. 14(3): หน้าปก

1.2.1.6 ภาพศิลปกรรม ดังตัวอย่าง

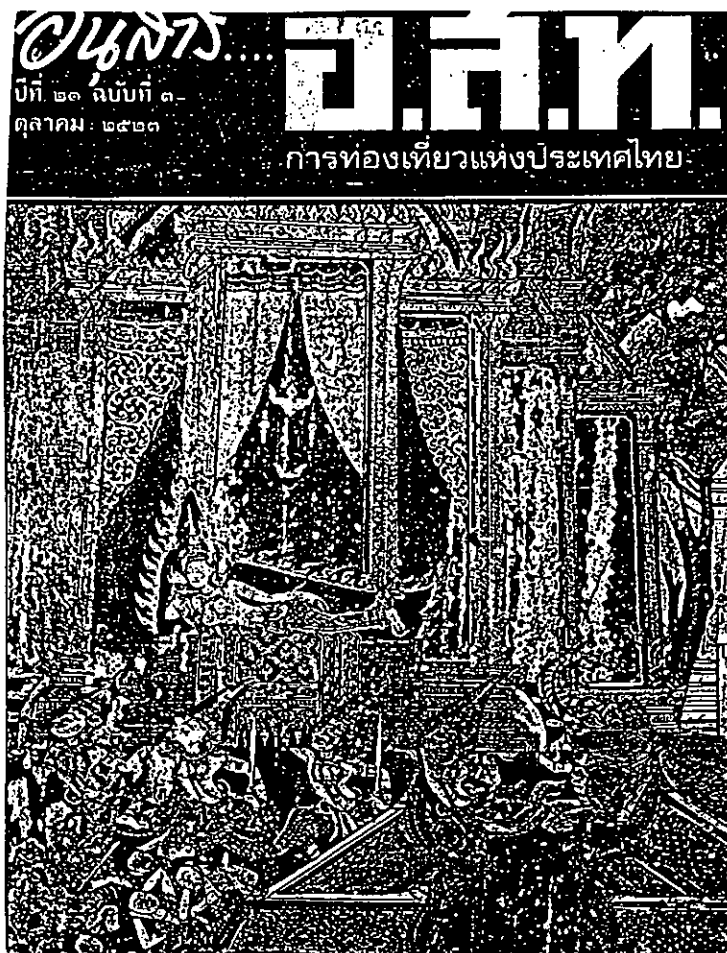
ภาพประกอบ 18 ภาพเขียนที่โดมทิศเหนือ ในพระที่นั่งอนันตสมาคม

ที่มา: (2506, พุทธศักราช). อ.ส.ท.. 4(4): หน้าปก

ภาพประกอบ 19 ภาพเศียรนาคที่บันไดนาควัดเจดีย์หลวง จังหวัดเชียงใหม่

ที่มา: (2514, พฤศจิกายน). อ.ส.ท.. 12(4): หน้าปก

ภาพประกอบ 20 จิตรกรรมฝาผนังภาพพุทธประวัติ ตอนพระนางสิริมหามายาทรงพระสุบิน พระที่นั่ง
พุทธโธสวรรย์

ที่มา: (2523, ตุลาคม). อ.ส.ท.. 21(3): หน้าปก

1.2.1.7 ภาพอื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีภาพดอกไม้และภาพสัตว์ เช่น

ภาพประกอบ 21 ดอกกล้วยไม้ฮาวาย

ที่มา: (2504, มีนาคม). อ.ส.ท.. 1(8): หน้าปก

ภาพประกอบ 22 นกกระจ่างหัวขวาน

ที่มา: (2524, มิถุนายน). อ.ส.ท.. 21(11): หน้าปก

1.2.2 ช่วงที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2533 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2543

ช่วง 10 ปีนี้ภาพหน้าปกของนิตยสารจะเป็นภาพสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศไทยเกือบทุกฉบับ เนื่องจากได้สำรวจจากผู้อ่านและผู้จำหน่ายนิตยสาร พบว่า ส่วนมากผู้อ่านจะสนใจปก ถ้าภาพปกเป็นรูปสถานที่ท่องเที่ยวจะขายดี (รำไพพรรณ แก้วสุริยะ. 2533: 25-26) ยกเว้นในเดือนสิงหาคมและธันวาคมที่ได้ฉัฏฐิณพระบรมฉายาลักษณ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถเป็นภาพปก ช่วงนี้สามารถแบ่งกลุ่มภาพได้ 4 ประเภท ดังนี้

1.2.2.1 ภาพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

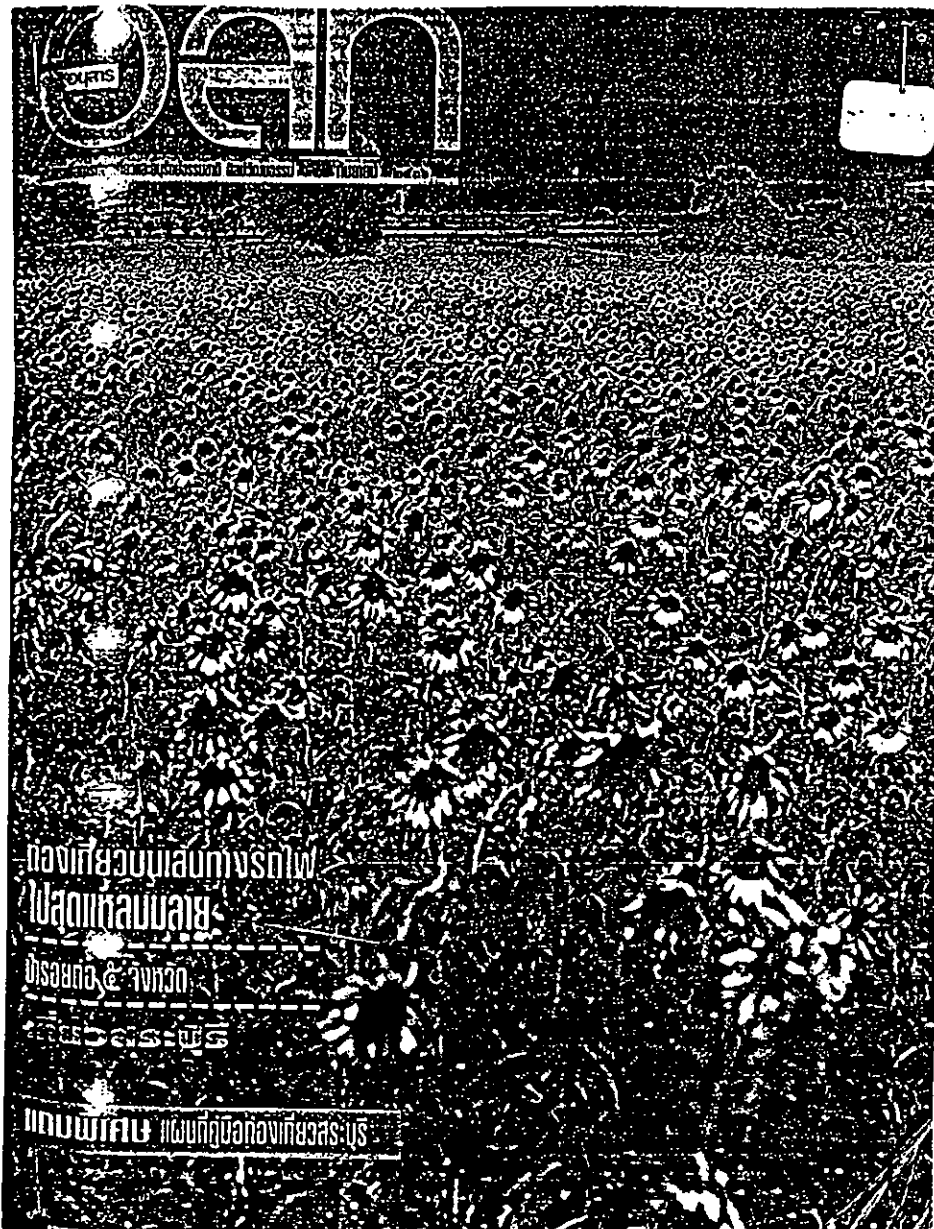
พระบรมราชินีนาถ ดังตัวอย่าง

ภาพประกอบ 23 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

ที่มา: (2534, สิงหาคม). อ.ส.ท.. 32(1): หน้าปก

1.2.2.2 ภาพสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศไทย ดังตัวอย่าง

ภาพประกอบ 24 ฟุ้งทานตะวัน อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

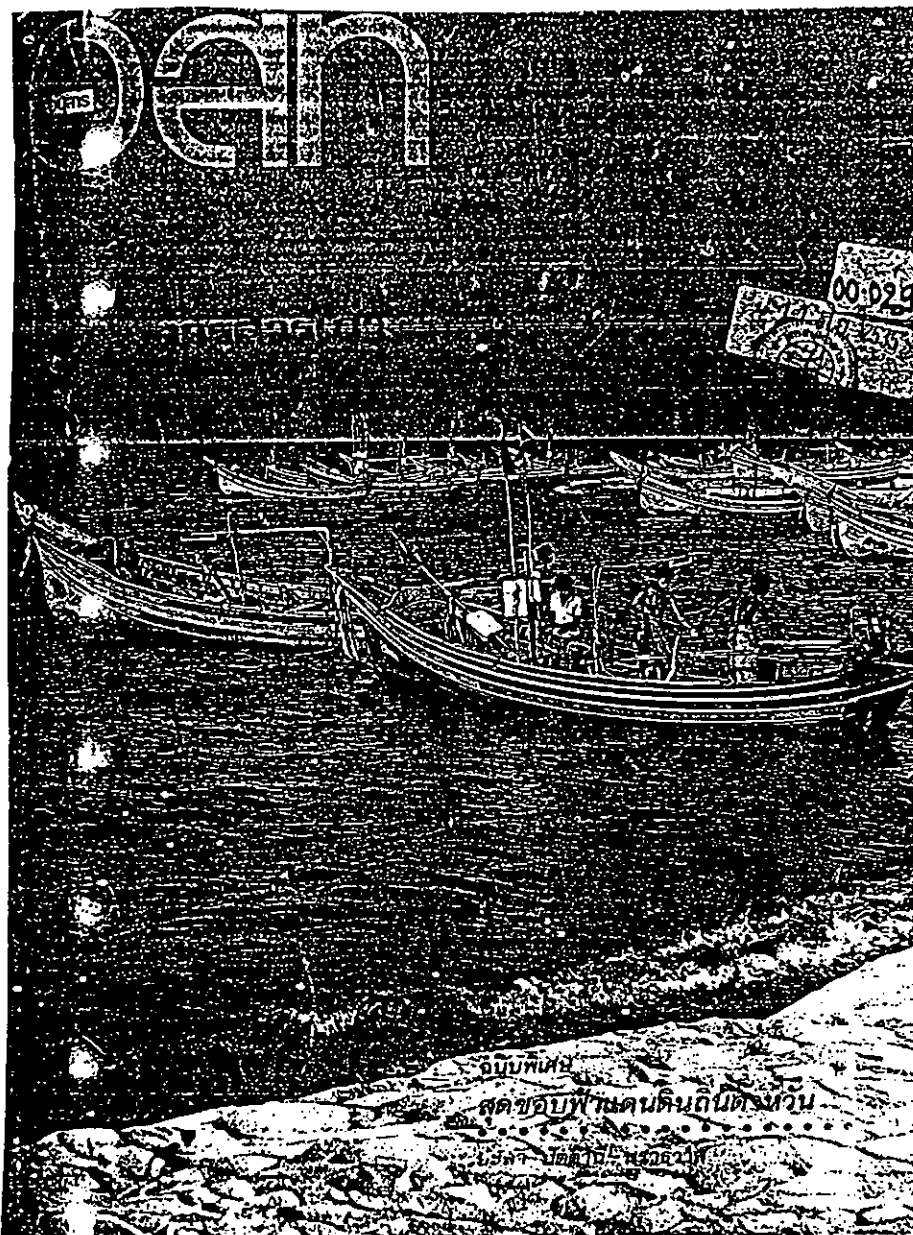
ที่มา: (2536, กันยายน). อ.ส.ท.. 34(2): หน้าปก

ภาพประกอบ 25 ภูชี้ฟ้า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

ที่มา: (2536, กุมภาพันธ์). อ.ส.ท.. 33(7): หน้าปก

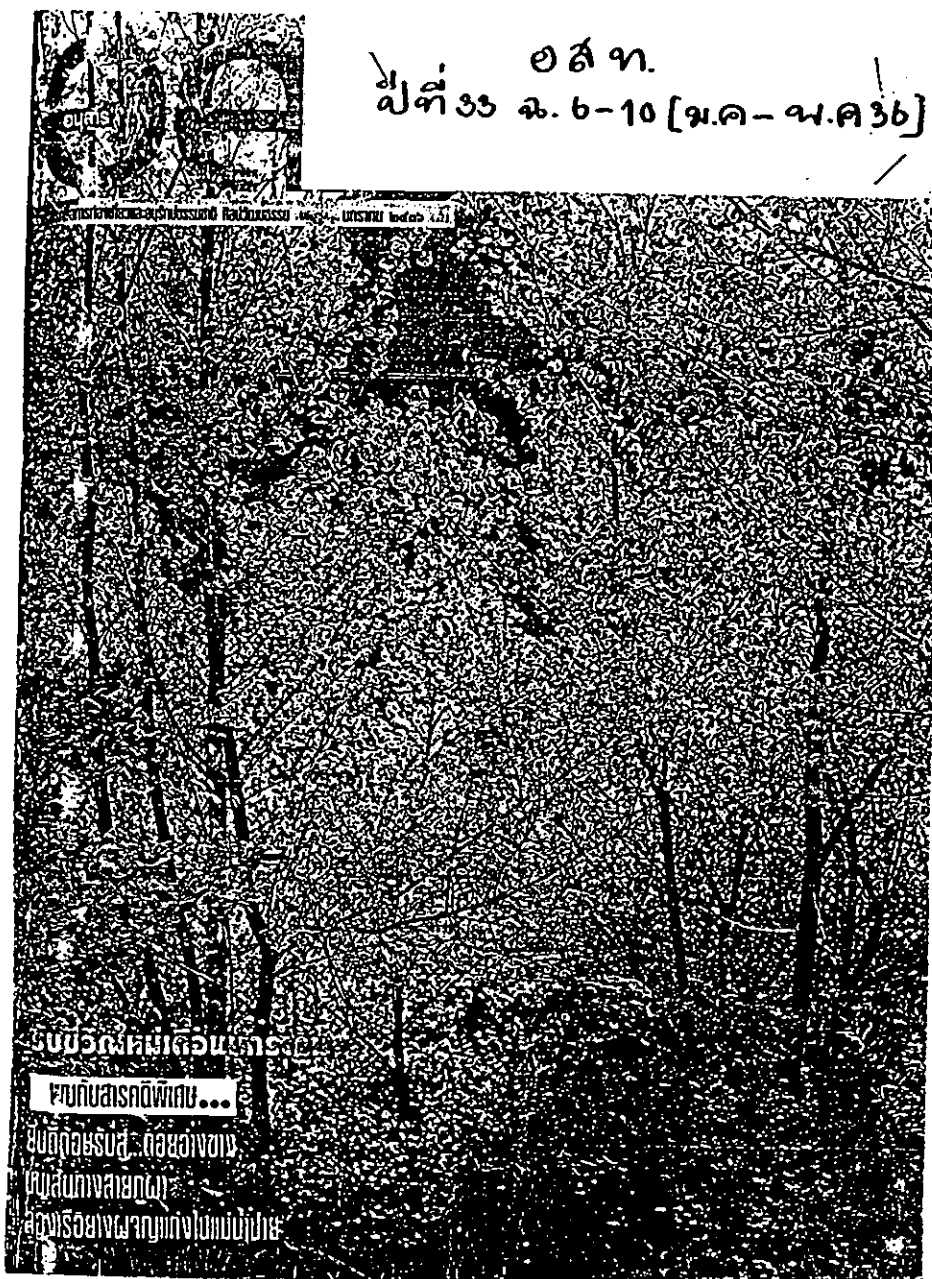
1.2.2.3 ภาพวิถีชีวิต ดังตัวอย่าง

ภาพประกอบ 26 ยามเย็นของชาวประมงที่นำเรือเข้าฝั่งที่หาดปะนาระะ จังหวัดปัตตานี

ที่มา: (2535, มิถุนายน). อ.ส.ท.. 32(11): หน้าปก

1.2.2.4 ภาพอื่นๆ ได้แก่ ภาพดอกไม้และภาพสัตว์ ดังตัวอย่าง

ภาพประกอบ 27 นางพญาเสือโคร่ง หรือซากุระเมืองไทยบนยอดดอยอ่างขาง จังหวัดเชียงใหม่

ที่มา: (2536, มกราคม). อ.ส.ท.. 33(6): หน้าปก

ภาพประกอบ 28 นกเป็ดผี ทำรังวางไข่อยู่ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ด

ที่มา: (2538, กันยายน). อ.ส.ท.. 36(2): หน้าปก

จากการวิเคราะห์นิตยสาร อ.ส.ท.ด้านปกหน้า สรุปพัฒนาการของภาพปกหน้า ดังนี้

ช่วงที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2533 แบ่งกลุ่มภาพปกหน้าได้ 7 ประเภท คือ ภาพบุคคล ได้แก่ ภาพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ ภาพบุคคลสำคัญ และภาพนางงาม ภาพสถานที่ท่องเที่ยว เช่น ภาพอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภาพกิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณี เช่น ภาพประเพณีลอยกระทงในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 ภาพการประกอบอาชีพ เช่น ภาพการค้าขายโล่งมังกร ของจังหวัดราชบุรี ภาพวิถีชีวิต เช่น ภาพวิถีชีวิตของชาวอยุธยาบริเวณริมคลองเจ้าเจ็ด อำเภอเสนา ภาพศิลปกรรม เช่น ภาพเขียนที่โดมทิศเหนือในพระที่นั่งอนันตสมาคม ภาพอื่น ๆ เช่น ภาพดอกกล้วยไม้ฮาวาย เป็นต้น ช่วงที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2533 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2543 แบ่งกลุ่มภาพปกหน้าได้ 4 ประเภท คือ ภาพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ภาพสถานที่ท่องเที่ยว เช่น ภาพภูชี้ฟ้า จังหวัดเชียงราย ภาพวิถีชีวิต เช่น ภาพยามเย็นของชาวประมงที่นำเรือเข้าฝั่งที่หาดปะนาเระ จังหวัดปัตตานี ภาพอื่น ๆ เช่น ภาพนกเป็ดผี เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าภาพปกหน้าในช่วงที่ 2 เปลี่ยนแปลงไปจากช่วงที่ 1 กล่าวคือ ไม่มีภาพบุคคลสำคัญ ภาพนางงาม ภาพกิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณี ภาพการประกอบอาชีพ และภาพศิลปกรรม ทั้งนี้เนื่องมาจากการสำรวจพบว่า ภาพปกที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวได้รับความนิยมจากผู้อ่านมากที่สุด (รำไพพรรณ แก้วสุริยะ. 2533: 25-26) และสอดคล้องกับเรื่องในเล่มที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว ยกเว้นในเดือนสิงหาคมและเดือนธันวาคมที่เป็นพระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

ส่วนภาพปกหลังซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญรองจากปกหน้าของนิตยสาร ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลของนิตยสาร อ.ส.ท. ในช่วง 40 ปี พบว่าปกหลังเป็นภาพโฆษณาสินค้าเป็นหลัก โดยสามารถแบ่งภาพโฆษณาสินค้าบนปกหลังได้เป็น 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2518

ช่วง 15 ปีแรกของนิตยสาร อ.ส.ท. สินค้าที่โฆษณาบนปกหลังมักเป็นสุราและบุหรี่ เช่น สุราแม่โขง มาร์แชล วิสกี้ บุหรี่สามิต 14 กรุงเทพมหานคร 85 และกรองทิพย์ เป็นต้น ดังตัวอย่าง

◆ ยอดสรวงของไทย
 THAI'S FINEST WHISKY

ภาพประกอบ 29 โฆษณาสูราแม่โขง

ที่มา: (2503, สิงหาคม). อ.ส.ท.. 1(1): ปกหลัง

ภาพประกอบ 30 โฆษณามูหรี่สามิต 14

ที่มา: (2516, เมษายน). อ.ศ.ท.. 13(9): ปกหลัง

ช่วงที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2518 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2543

นิตยสาร อ.ส.ท. ช่วง 25 ปีหลัง พบว่า ปกหลังเป็นโฆษณาบริการนำเที่ยวของบริษัทเดกิงทัวร์

จำกัด ทุกฉบับ ดังตัวอย่าง

เกี่ยวกับถ้ำกัมภีร์ เหมือนถ้ำอ่าววิมาน

เที่ยวในประเทศ	
กรุงเทพฯ	เชียงใหม่
ภูเก็ต	หาดใหญ่
สุราษฎร์ธานี	ตรัง
นครศรีธรรมราช	สงขลา
ปัตตานี	ยะลา

บริการนำเที่ยวในประเทศและต่างประเทศ พร้อมจองตั๋วเครื่องบิน และรถโดยสารสาธารณะในเขตเมืองและต่างจังหวัด บริการนำเที่ยวต่างประเทศ พร้อมนำรถเช่าในต่างประเทศ บริการนำเที่ยวต่างประเทศ พร้อมนำรถเช่าในต่างประเทศ

TAKERNG TOUR CO., LTD.
บริษัท เดกิงทัวร์ จำกัด

เที่ยวต่างประเทศ	
ฮ่องกง	ไต้หวัน
ญี่ปุ่น	เกาหลีใต้
สิงคโปร์	มาเลเซีย
อินโดนีเซีย	ฟิลิปปินส์
ออสเตรเลีย	นิวซีแลนด์
อเมริกาเหนือ	อเมริกาใต้
ยุโรป	แอฟริกาใต้

ภาพประกอบ 31 โฆษณาบริการนำเที่ยว บริษัทเดกิงทัวร์ จำกัด

ที่มา: (2521, สิงหาคม). อ.ส.ท.. 19(1): ปกหลัง

พอสรุปได้ว่าปกหลังของนิตยสาร อ.ส.ท. เป็นภาพโฆษณาสินค้าเป็นหลัก โดยแบ่งภาพโฆษณาสินค้าบนปกหลังได้เป็น 2 ช่วง คือ

ช่วงที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ.2518 สินค้าที่โฆษณาบนปกหลังมักเป็นสุราและบุหรี่ยี่ห้อ เช่น สุราแม่โขง มาร์แชล วิสกี้ บุหรี่สามมิตร 14 กรุงทอง 85 และกรองทิพย์ เป็นต้น

ช่วงที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2518 ถึง กรกฎาคม พ.ศ.2543

ช่วงนี้ปกหลังของนิตยสารจะเป็นโฆษณาบริการนำเที่ยวของบริษัทเดกิงทัวร์ จำกัด ทุกฉบับ

1.3 สารบัญ

หน้าสารบัญในนิตยสาร อ.ส.ท. มีการเปลี่ยนแปลง 2 ช่วง คือ

1.3.1 ช่วงที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2523

ช่วงนี้หน้าสารบัญยังเป็นสีขาวดำ ประกอบด้วยรายชื่อสารคดี บทความ และคอลัมน์ต่าง ๆ ชื่อผู้เขียน พร้อมทั้งระบุเลขหน้า รวมทั้งมีชื่อนิตยสาร ปีที่ ฉบับที่ เดือน ปีพุทธศักราช จำนวนพิมพ์ ราคา อัตราค่าสมาชิก ขนาดย่อของภาพปกพร้อมคำบรรยายได้ภาพย่อ ชื่อบรรณาธิการ ผู้อำนวยการ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา รายชื่อกองบรรณาธิการและคณะผู้จัดทำ ดังตัวอย่าง

ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๔
พฤศจิกายน ๒๕๐๘

ปก : พระจุลจอมเกล้า วัด
อโศกธรรม คำนวณมัง
สมุทรปราการ
ปก : พระโสมภฏ์ วัดเบญจมบพิตร

สารบัญ

จากธรรม อธิสาร	หน้า
เรื่องใกล้จากเมืองปทุมธานี	๓
สกนธ์ วิทธรนเศกสิริวงศ์	๓๖
เมืองที่เขียนเป็นทิวทัศน์ได้ ๑๖๖	๓๖
เที่ยวชมพระตำหนักสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี	๓๖
สวนที่ พิพิธภัณฑ์	๓๖
ไปชมเมืองมีต	๓๖
พ.ศ. ๒๕๐๐ ปีแห่งการก่อตั้งอาสาสมัคร	๓๖
บันทึกของประจักษ์ศิลปาคม	๓๖
สัมพันธไมตรีโลก (ตอนจบ)	๓๖
โครงการอุทยานกรมท่องเที่ยว	๓๖
ข่าวและสัมภาษณ์	๓๖
จดหมายถึงบรรณาธิการ	๓๖

อำนวยการ อ.ส.ท.

องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

เจ้าอาวาส

พลโท เฉลิมชัย จารุวงศ์

ผู้อำนวยการ ผู้พิมพ์โฆษณา

นางฉวีลา เตชะกุล	บรรณาธิการ
นายปราโมทย์ สันตสุขวรรณ	ผู้อำนวยการพิมพ์
นางภาวดี อธิษฐาน	ประจำกองบรรณาธิการ
นายสุภัทร อธิษฐาน	พิมพ์
นายวิเศษ นามะสนธิ	พิมพ์
นายสุภัทร เตชะสุวรรณ	พิมพ์

อัตราค่าสมาชิก : ระยะเวลา ๖ เดือน (๖ เดือน) เป็นเงิน ๑๖ บาท

ระยะเวลา ๑ ปี (๑๒ เดือน) เป็นเงิน ๓๐ บาท

ไปรษณียบัตรฝากเงินกับธนาคารกรุงไทย สาขาธนบุรี เลขที่ ๒๒๒๒

ตั้งอยู่ที่ถนน นานาชาติ ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๖๐

เบอร์โทร ๒๒๒๒๒๒๒ (๒๒๒๒๒๒๒๒) โทรสาร ๒๒๒๒๒๒๒๒ (๒๒๒๒๒๒๒๒)

จำนวนพิมพ์ : เดือนละ ๔๐,๐๐๐ ฉบับ ราคาฉบับละ ๓ บาท

งานช่างที่สุรินทร์ ๑๘-๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๘

ภาพประกอบ 32 หน้าสารบัญปีที่ 7 ฉบับที่ 4 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2509

ที่มา: (2509, พฤศจิกายน). อ.ส.ท.. 7(4): หน้าสารบัญ

ต่อมาในปีที่ 19 ฉบับที่ 6 เดือนมกราคม พ.ศ. 2522 หน้าสารบัญได้รับปรับปรุงให้สวยงามขึ้น โดยเพิ่มด้วยคำและรูปภาพประกอบสารคดีและบทความ ดังตัวอย่าง

อลังการ... อ.ส.ท.
 องค์การส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศไทย
 เลขที่ ๑๑ ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10300
 ปีที่ ๑๙ ฉบับที่ ๖ มกราคม ๒๕๒๒

<p>๕๖ สันติภาพ ในเขตชายอินทนนท์ อุทยานที่อินทนนท์ บางจุดที่ดู จะประหลาดยิ่งยวด ยอดดอย- อุทยานที่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัด สุราษฎร์ธานี และจังหวัด ระยองและจังหวัดภูเก็ต ๕๗ สันติภาพ ในเขตชายอินทนนท์ อุทยานที่อินทนนท์ บางจุดที่ดู จะประหลาดยิ่งยวด ยอดดอย- อุทยานที่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัด สุราษฎร์ธานี และจังหวัด ระยองและจังหวัดภูเก็ต</p>	 <p>๕๘ คน หุบเขา แห่งทุ่งบัวตอง ตามชื่อที่นามานี้เอง ทอดยาวมา ผ่านมาอยู่แถวเขื่อนพุทธอุทยาน หมู่ ๗ หมู่บ้านหนึ่งในเขตทุ่งบัวตอง เขื่อนสิรินธรเขื่อนลพบุรีของ ผศ.ก วัลย์รงค์ หรือ ทนดะวันปี ๕๙ คน หุบเขา แห่งทุ่งบัวตอง ตามชื่อที่นามานี้เอง ทอดยาวมา ผ่านมาอยู่แถวเขื่อนพุทธอุทยาน หมู่ ๗ หมู่ บ้านหนึ่งในเขตทุ่งบัวตอง เขื่อนสิรินธรเขื่อนลพบุรีของ ผศ.ก วัลย์รงค์ หรือ ทนดะวันปี</p>	<p>๕๙ อุทยานสัตว์ป่า ลำปาง ปะทะฟ้าของชน อุทยานสัตว์ป่า เกิดขึ้นในภาคอีสานเป็นแห่งแรก เกิดขึ้นที่ตำบลป่าไร่จังหวัด เชียงใหม่ จังหวัดลำปาง จังหวัด พะเยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัด สุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัด สุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี</p>	<p>๖๐ นาหว้า ธรรมชาติของนาหว้าเป็น ต้น ๖๑ นาหว้า ๖๒ นาหว้า ๖๓ นาหว้า ๖๔ นาหว้า ๖๕ นาหว้า ๖๖ นาหว้า ๖๗ นาหว้า ๖๘ นาหว้า ๖๙ นาหว้า ๗๐ นาหว้า</p>
<p>๖๑ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๖๒ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๖๓ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๖๔ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๖๕ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๖๖ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๖๗ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๖๘ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๖๙ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๗๐ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก</p>	<p>๖๑ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๖๒ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๖๓ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๖๔ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๖๕ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๖๖ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๖๗ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๖๘ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๖๙ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๗๐ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก</p>	<p>๖๑ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๖๒ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๖๓ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๖๔ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๖๕ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๖๖ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๖๗ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๖๘ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๖๙ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๗๐ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก</p>	<p>๖๑ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๖๒ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๖๓ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๖๔ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๖๕ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๖๖ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๖๗ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๖๘ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๖๙ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก ๗๐ มือปิกสีขาว นิคมศึกษา-ร้อยชอก</p>

ภาพประกอบ 33 หน้าสารบัญปีที่ 19 ฉบับที่ 6 เดือนมกราคม พ.ศ. 2522

ที่มา: (2522, มกราคม). อ.ส.ท.. 19(6): หน้าสารบัญ

1.4 โฆษณา

โฆษณาในนิตยสาร อ.ส.ท. ในระยะเวลา 40 ปี มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือจากเดิมที่มีโฆษณาพิมพ์เฉพาะปกในทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ต่อมาจึงเริ่มมีโฆษณาแทรกในระหว่างเรื่องภาพเขียนหรือภาพวาดเปลี่ยนเป็นภาพถ่ายทั้งหมด จำนวนหน้าโฆษณาจากประมาณ 10-12 ขึ้นต่อนิตยสาร 1 เล่ม เพิ่มเป็น 67 ขึ้นต่อนิตยสาร 1 เล่ม

การศึกษาโฆษณาในนิตยสาร อ.ส.ท. แบ่งนิตยสารออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้

1.4.1 ช่วงที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ.2533 มีการโฆษณาสินค้า 10 ประเภท ดังนี้

1.4.1.1 โฆษณาอาหาร เช่น ฮาโคซาน อาหารบำรุงร่างกาย นมสดโฟร์โมสต์ ไอศกรีมโฟร์โมสต์ โยเกิร์ตโฟร์โมสต์ นมสดตราหมี นมข้นหวานตราหมี นมสดตรามะลิ โอวัลติน บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปมามา ต้มยำกุ้ง เป็นต้น ดังตัวอย่าง

ภาพประกอบ 35 โฆษณาบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปมามา ต้มยำกุ้ง

ที่มา: (2516, มีนาคม). อ.ส.ท.. 13(8): 79

1.4.1.2 โฆษณาเครื่องดื่ม เช่น เซเวน-อัพ เป๊ปซี่ น้ำดื่มและเบียร์ไทยตราสิงห์ สุรา แม่โขง รวงทองวิสกี้ มาร์แชล วิสกี้ เป็นต้น ดังตัวอย่าง

ภาพประกอบ 36 โฆษณาเครื่องดื่มเซเวน - อัพ

ที่มา: (2512, กรกฎาคม). อ.ส.ท.. 9(12): 56

1.4.1.3 โฆษณาเสื้อผ้าและของใช้เบ็ดเตล็ดส่วนตัว เช่น บริษัทกรุงเทพมหานคร จำกัด ผลิตและจำหน่ายผ้าไหมทุกชนิด ผ้ายก ผ้าสะไบ กระเป๋าถือ เสื้อ เนคไท ฯลฯ องค์การพอกหนัง จำหน่ายผลิตภัณฑ์หนังแท้ กางเกงและเสื้อยืดลีวายส์ เสื้อกีฬาแกรนด์ สแลม นาฬิกาไซโก ตุ๊กเต๋าคาร์สัน รองเท้า ตราแอดทีฟ เป็นต้น

1.4.1.4 โฆษณาเครื่องสำอางและของใช้ส่วนตัว เช่น เครื่องสำอางตราเทิลมี ของบริษัท ยูนิเวอร์สบิวตี้ จำกัด ลิปสติกคิสมี จอห์นสัน โคโลญจ์ ยาสีฟันและแปรงสีฟัน ทราเวลเมท น้ำยาลิสเตอริน ผลิตภัณฑ์สำหรับช่องปากและฟัน โลชั่นซูลฟริน ขจัดรังแค เป็นต้น

1.4.1.5 โฆษณามลพิษรถยนต์ เช่น รถยนต์ฟอร์ดรุ่นเทานูล 12 M รถเพียตรุ่นโปโลเนซ ของบริษัททรนสุด จำกัด รถตู้นิสสัน เออเวน บริษัทไทยยานยนต์ จำกัด จำหน่ายรถเก๋งรถจี๊ปวิลลี่ส์ทุกชนิด ทุกแบบ รถบรรทุก รถตรวจการ และเครื่องอะไหล่ ยางไฟร์สโตน สถานีบริการน้ำมันคาลเท็กซ์ (ประเทศไทย) จำกัด เป็นต้น ดังตัวอย่าง

บรรทัด 5 ประตู่ในเมืองไทย
โปโลเนซ เท่านั้นที่ให้ความมั่นใจ
ในความปลอดภัยมากกว่า

ในแง่ของกรรมภาพ โปโลเนซ ช่วยให้คุณมีอิสระเดินทางออกนอกเมือง เพียงหนึ่งทิศทาง หากขณะอยู่ในต่างประเทศ โปโลเนซก็ให้ความคุ้มครอง เพราะเป็นรถ ประตูประตู่ที่มั่นคง ไร้รอยต่อทางกายภาพในกรณีชนกัน และทุกคันที่ขึ้นรถมีเข็มขัดนิรภัยตามมาตรฐานยุโรป หรือ ที่รัฐบาลเยอรมันรับรองคุณภาพ แต่ที่สำคัญกว่าคือความปลอดภัยของชีวิตคนขับซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่สุด

โปโลเนซ ก็ให้ความมั่นใจมากกว่าตัวรถส่วนอื่น ๆ ดังต่อไปนี้

			
- ล็อคประตู 5 คิว ระบบเสริมความแข็งแรงของประตูและ คอลิกัมกับประตู่ที่แข็งแรงยิ่งขึ้น	- คันโยกประตู โปโลเนซ แบบล็อกเป็นรูปธรรมรถเก๋งทุกคันขายจากญี่ปุ่น	- โปโลเนซได้ พ่น 3 ชั้น เพื่อป้องกันการเกิดสนิม	- เ็นคันโยก ประตูที่มั่นคง สำหรับรถรุ่นทุกเก๋ง 5 ประตู
			
- ประตูประตู่ 5 คิวที่แข็งแรงยิ่งขึ้น ประตูเปิดของรถรุ่นนี้ และ คอลิกัม โปโลเนซที่ประตู่แน่นได้	- ให้ความมั่นใจ 5 คิว ความปลอดภัยในกรณีชน	- กระดาษเคลือบ ลายกันสนิม 3 ชั้น เพื่อป้องกันการเกิดสนิม	- วัสดุภายในประตู ซึ่งมีความแข็งแรงทนทานสามารถให้ความมั่นใจได้ ความปลอดภัยที่เพิ่มขึ้นในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุขึ้น

บริษัท ทรนสุด จำกัด
 โทร. 252-4391-2, 252-4394-1
 โทร. 02-252-4391-2, 02-252-4394-1

ภาพประกอบ 37 โฆษณารถยนต์เพียต รุ่นโปโลเนซ

ที่มา: (2525, สิงหาคม). อ.ส.ท.. 23(1): 40

1.4.1.6 โฆษณาอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า พบบ 3 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ เครื่องปรับอากาศยอร์ด ของบริษัท จาร์ดีน แมททีสัน (ประเทศไทย) จำกัด เครื่องปรับอากาศยูนิแอร์ และเครื่องเสียงยามาฮ่า

1.4.1.7 โครงการอุปการณการก่อสร้าง บ้าน และที่ดิน เช่น บริษัท ไม้อัดไทย จำกัด
ผลิตไม้อัดไทย ประตุพื้นเรียบ จำหน่ายไม้ยาง ไม้สัก และไม้ยมหิน บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด
โครงการหมู่บ้านเสนานิเวศน์ และหมู่บ้านไอฟาร์พัฒนา เป็นต้น

1.4.1.8 โครงการธุรกิจบริการ เช่น โรงแรมสมิหลา จังหวัดสงขลา สถานตากอากาศ
บางแสน ภัตตาคารกุงเต็น จังหวัดปทุมธานี สตาร์ดีส์ ภัตตาคารและไนท์คลับ บริษัทเฟรนด์ชิป แทร
เวล เอเย่นซี บริษัทนำเที่ยวเดกิงทัวร์ หนุ่มสาวทัวร์ เอ็น ซี ทัวร์ ฯลฯ ดังตัวอย่าง

ทัศนอาจรโดยรทพิเศษ

วันที่ ๑๕ - ๑๖ มิ.ย. ๑๑ และ ๖ - ๗ ก.ค. ๑๑	}	นำเที่ยว เขื่อนภูมิพล วนอุทยานน้ำตกลานสาง และหมู่บ้านชาวเขาดอย มูเซอร์
		ค่าบริการคนละ ๑๒๐ บาท
วันที่ ๒๕ - ๓๐ มิ.ย. ๑๑	}	นำเที่ยว อุดร หนองคาย เวียงจันทน์
		ค่าบริการคนละ ๖๐ บาท
วันที่ ๕ - ๑๓ ส.ค. ๑๑ และ ๓๑ ส.ค. - ๔ ก.ย. ๑๑	}	นำเที่ยวจาก ลำพูน ลำปาง และชมสวนลำไยเชียงใหม่
		ค่าบริการคนละ ๒๐๐ บาท
วันที่ ๖ - ๑๓ ก.ค. ๑๑ ๑๗ - ๒๔ ส.ค. ๑๑ ๑๕ - ๒๖ ต.ค. ๑๑	}	นำเที่ยว ภูเก็ต สงขลา ปีนัง
		ค่าบริการคนละ ๓๐๐ บาท

ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่บริษัทเฟรนด์ชิป แทรเวล เอเย่นซี (เอฟ ที เอ)

เลขที่ ๑-๓ ตรอกหาเตอร์แบงก์ บางรัก พระนคร

โทรศัพท์ ๓๔๒๗๒, ๓๐๗๐๕

ภาพประกอบ 38 โครงการบริษัทเฟรนด์ชิป แทรเวล เอเย่นซี

ที่มา: (2511, สิงหาคม). อ.ส.ท.. 9(1): 40

1.4.1.9 โฆษณาขององค์กรต่าง ๆ เช่น การทำเรือแห่งประเทศไทย การรถไฟแห่งประเทศไทย ธนาคารออมสิน ธนาคารกรุงเทพ จำกัด บริษัทเดินอากาศไทย จำกัด บริษัทวิทยุ-ประกันภัย จำกัด เป็นต้น ดังตัวอย่าง

Must a map you'll be there

ด.ก. ขอบบริการท่านด้วย โบอิง 737

อุทาดใหญ่ และ เชียงใหม่ วันละ 2 เที่ยวบิน
ทุก วันจันทร์ พุธ ศุกร์ อาทิตย์

แอฟริกา... สุนทรวิลาส
ทุก วันพุธ และ อาทิตย์

กรุงเกษม-ภูเก็ต-บิ๊ว ทุกวันศุกร์และอาทิตย์

เดินอากาศไทย
Thai Airways

ภาพประกอบ 39 โฆษณาบริษัทเดินอากาศไทย จำกัด

ที่มา: (2526, กรกฎาคม). อ.ส.ท.. 23(12): 87

1.4.1.10 โฆษณาผลิตภัณฑ์ยา เช่น ทีซี - มัยซิน ยารักษาโรคปอดบวม ไข้หวัด ภาวะโรค เจ็บคอ หัด อีสุกอีใส ฯลฯ เอนโดทาลิน ยารักษาโรคปวดท้องหรือเป็นบิด พุริแทบส์ ยาฆ่าเชื้อโรคในน้ำดื่ม และเกอริอาทริค ยาบำรุงร่างกายผู้สูงอายุ เป็นต้น

1.4.1.11 โฆษณามลิตภัณฑ์ทั่วไป เช่น โฆษณานูหรีกรุงทอง 85 นูหรีสายฝน นูหรีกรองทิพย์ นูหรีเกล็ดทอง ปากกาปากเกอร์ फिल्मถ่ายรูปลูกัดก กล้องถ่ายรูปลินอน เป็นต้น ดังตัวอย่าง

ภาพประกอบ 40 โฆษณานูหรีกรุงทอง 85

ที่มา: (2516, ตุลาคม). อ.ส.ท.. 14(3): 84

1.4.2 ช่วงที่ 2 สิงหาคม พ.ศ.2533 ถึง กรกฎาคม พ.ศ.2543 ทศวรรษที่ 4 จำนวนสินค้าโฆษณาในนิตยสารเพิ่มสูงถึง 67 ชิ้น ซึ่งพบว่าส่วนมากเป็นโฆษณาประเภทธุรกิจบริการ สามารถแบ่งประเภทของโฆษณาได้ 6 ประเภท ดังต่อไปนี้

1.4.2.1 โฆษณาอาหาร เช่น บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ลิตเติ้ลกุก นมสดตรามะลิ นมสดออร์คิด นมแคลซีเม็กซ์ เป็นต้น

1.4.2.2 โฆษณาเครื่องดื่ม เช่น น้ำดื่มและเบียร์ตราสิงห์ ไรเจนซี่ บรันดีไทย พาสปอร์ต วิสกี้ น้ำอัดลมคาลัวร์ น้ำส้มคั้น Smile เป็นต้น

1.4.2.3 โฆษณาเสื้อผ้าและของใช้เบ็ดเตล็ดส่วนตัว เช่น รองเท้าฟองน้ำ ทรานันยาง รองเท้าผ้าใบ ทราคอนเวอร์ส แชมเปียน ผลิตภัณฑ์ชุดกีฬา นาฬิกาโรเล็กซ์

1.4.2.4 โฆษณาเครื่องสำอางและของใช้ส่วนตัว พบผลิตภัณฑ์เดียว คือ ครีมกันแดด ทรานีเวีย

1.4.2.5 โฆษณาธุรกิจบริการ เช่น โรงแรมศุภาลัย ป่าสัก รีสอร์ท จังหวัดสระบุรี บ้านพักตากอากาศโบราณิค ริเวอร์แคว จังหวัดกาญจนบุรี อมรพันธุ์วิลล่า จังหวัดระยอง วิกเอนท์ทัวร์ หมู่สาวทัวร์ บริษัทแกแล็กซี่ แทรเวล จำกัด รุ่งเรืองทัวร์ ฯลฯ

บริษัท แกแล็กซี่ แทรเวล จำกัด
GALAXY TRAVEL CO., LTD.
 * หนึ่งในเครือแกล็กซี่กรุ๊ปการและการในฟิลิปปินส์ *

☎ 237-7184-6, 238-1021-5, 235-5000-9 FAX : 237-0853

Galaxy ให้ความสำคัญต่อความต้องการของลูกค้าทุกคน ภายใต้บริการที่เอาใจใส่และคำนึงถึง ค่าธรรมเนียมที่คุ้มค่าที่สุด และบริการที่รวดเร็ว มีคุณภาพ ด้วยรอยยิ้มจากใจ เราจากภาคตะวันออก มีใจเป็นแม่เหล็กความใส่ใจในแบบที่หากเป็นความประทับใจถึงมือมอบบริการที่ดีที่สุด จากเราแทนคุณ

ทัวร์ภายในประเทศ

Galaxy ให้ความสำคัญกับเจ้าภาพท่องเที่ยวอันดีเยี่ยมอีกครึ่ง ส่วนกับทะเลสวย อบอุ่น ฟิลิปปินส์และประเทศไทย ที่มีทัศนียภาพที่สวยงาม สวรรค์สวรรค์ ภูเขาที่สวยงาม และพาหนะเดินทางชั้นหนึ่ง เครื่องบินไป-กลับที่ปลอดภัยและสบาย

ทัวร์ต่างประเทศ

Galaxy Travel มีจุดมุ่งหมายที่จะให้บริการที่สมบูรณ์แบบและคุ้มค่าที่สุด

ทัวร์ในฟิลิปปินส์

1. ภูเก็ต-เซบู-ซามาร์
2. เซบู-เซบู-เซบู
3. เซบู-เซบู-เซบู
4. เซบู-เซบู-เซบู
5. เซบู-เซบู-เซบู
6. เซบู-เซบู-เซบู

ทัวร์ในไทย

1. เชียงใหม่
2. เชียงใหม่-เชียงใหม่
3. เชียงใหม่-เชียงใหม่
4. เชียงใหม่-เชียงใหม่
5. เชียงใหม่-เชียงใหม่
6. เชียงใหม่-เชียงใหม่

ทัวร์ต่างประเทศ

Galaxy Travel มีจุดมุ่งหมายที่จะให้บริการที่สมบูรณ์แบบและคุ้มค่าที่สุด

ทัวร์ในฟิลิปปินส์

1. เซบู-เซบู-เซบู
2. เซบู-เซบู-เซบู
3. เซบู-เซบู-เซบู
4. เซบู-เซบู-เซบู
5. เซบู-เซบู-เซบู
6. เซบู-เซบู-เซบู

ทัวร์ในไทย

1. เชียงใหม่
2. เชียงใหม่-เชียงใหม่
3. เชียงใหม่-เชียงใหม่
4. เชียงใหม่-เชียงใหม่
5. เชียงใหม่-เชียงใหม่
6. เชียงใหม่-เชียงใหม่

กรุ๊ปเหมา ทัวร์รายวัน บริษัท หน่วยราชการ

Galaxy Tour มีบริการทัวร์ที่จัดและจัดการให้มีความสะดวกสบายและประทับใจแก่ลูกค้าและค่าใช้จ่ายที่คุ้มค่า "แก่นแท้ของชีวิต"

แพ็คเกจทัวร์

PACKAGE TOUR

พิเศษ เมืองคันทรงใหญ่

- เชียงใหม่-เชียงใหม่
- เชียงใหม่-เชียงใหม่
- เชียงใหม่-เชียงใหม่
- เชียงใหม่-เชียงใหม่

บริการรถ

- บริการรถตู้
- บริการรถประจำทาง
- บริการรถแท็กซี่
- บริการรถเช่า
- บริการรถจักรยานยนต์
- บริการรถบรรทุก

782/1 ถนนพระราม 4 ซังกิตติสารเกษมสิทธิ์ สามย่าน บางรัก กรุงเทพฯ 10500
 TEL. 237-7184-6, 238-1021-5, 235-5000-9, TLX. 84345 GLX TH. FAX. 66-2-237-0853

*** ท่องเที่ยวไกลไกลให้อุ่นใจไปกับแกแล็กซี่แทรเวล ***

ภาพประกอบ 41 โฆษณาริชย์แกแล็กซี่ แทรเวล จำกัด

โรงแรมศุภาลัย ป่าสัก รีสอร์ท

ที่สุดของรีสอร์ทสวยริมแม่น้ำป่าสัก
ที่สุดของการพักผ่อนท่ามกลางธรรมชาติเก่าแก่สระบุรี

"ป่าสัก ผาแกว่ง แผลงลำน้ำสวย"

รีสอร์ทบนโค้งน้ำป่าสักที่สวยงามที่สุดในสระบุรี
ที่นี่คุณจะได้พบกับบริการที่แสนประทับใจ
อาหารเลิศรสจากภัตตาคาร เฝียบพร้อมด้วย
สิ่งอำนวยความสะดวกสบายครบครัน อาทิ
ห้องสัมมนา ห้องออกกำลังกาย ห้องคาราโอเกะ
ห้องซาวน่า อีทีทีกิจกรรมกลางแจ้งท่ามกลาง
ธรรมชาติมากมาย อาทิ สระว่ายน้ำ จักรยาน
ล่องเรือชมแม่น้ำป่าสัก ฯลฯ

ห้องพักเดี่ยว	ห้องพักคู่	ห้องพักสาม	ห้องพักสี่
ห้องพักพิเศษ	ห้องพักพิเศษ	ห้องพักพิเศษ	ห้องพักพิเศษ
ห้องพักพิเศษ	ห้องพักพิเศษ	ห้องพักพิเศษ	ห้องพักพิเศษ

สิทธิพิเศษนี้ถึง 31 มกราคม 2542 เท่านั้น

สำรองห้องพักได้ที่ โทร 258-9494- ต่อ 1-08 1-28

ภาพประกอบ 42 โฆษณาโรงแรมศุภาลัย ป่าสัก รีสอร์ท

ที่มา: (2541, ตุลาคม). อ.ส.ท.. 39(3): 140

1.4.2.6 โฆษณาผลิตภัณฑ์ทั่วไป เช่น फिल्मโกดัก กล้องถ่ายรูปและฟิล์มฟูจิ กล้อง
ถ่ายรูปคอมแพค เป็นต้น

จากการวิเคราะห์โฆษณาในนิตยสาร อ.ส.ท. ช่วง 40 ปี สามารถแบ่งกลุ่มโฆษณาสินค้าในนิตยสาร อ.ส.ท. ออกได้ ดังนี้

ช่วงที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2533 มีการโฆษณาสินค้าแบ่งได้ 11 ประเภท ดังนี้ โฆษณาอาหาร เช่น ฮาโคซาน อาหารบำรุงร่างกาย นมสดโฟร์โมสต์ โฆษณาเครื่องดื่ม เช่น เป๊ปซี่ สุราแม่โขง โฆษณาเสื้อผ้าและของใช้เบ็ดเตล็ดส่วนตัว เช่น เสื้อกีฬากแรนด์ สแลม นาฬิกาไซโก้ โฆษณาเครื่องสำอางและของใช้ส่วนตัว เช่น เครื่องสำอางเทล์มี ยาสีฟันและแปรงสีฟันแตรเวลเมท โฆษณาผลิตภัณฑ์และรถยนต์ เช่น รถยนต์ฟอร์ดรุ่นเทานุส 12M น้ำมันเครื่องคาลเท็กซ์ โฆษณาอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า เช่น เครื่องปรับอากาศยอร์ค โฆษณาอุปกรณ์การก่อสร้างบ้านและที่ดิน เช่น หมู่บ้านเสนาวิเวศน์ โฆษณาธุรกิจบริการ เช่น โรงแรมบางแสน บริษัทนำเที่ยวเถกิงทัวร์ โฆษณาองค์กร เช่น ธนาคารทหารไทย บริษัทเดิน อากาศไทย โฆษณาผลิตภัณฑ์ยา เช่น พุริแทบส์ ยาฆ่าเชื้อโรคในน้ำดื่ม และโฆษณาผลิตภัณฑ์ทั่วไป เช่น บุหรี่สามิต 14 फिल्मถ่ายรูปโกดัก เป็นต้น ส่วนโฆษณาในช่วงที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2533 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2543 มีการโฆษณาสินค้าเพียง 6 ประเภท คือ โฆษณาอาหาร เช่น บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ลิตเติ้ลกุก นมสดตราออร์คิด โฆษณาเครื่องดื่ม เช่น น้ำดื่มตราสิงห์ น้ำส้มคั้น Smile โฆษณาเสื้อผ้าและของใช้เบ็ดเตล็ดส่วนตัว เช่น นาฬิกาโรเล็กซ์ รองเท้าฟองน้ำ ตราฉันทยาง โฆษณาเครื่องสำอางและของใช้ส่วนตัว พบผลิตภัณฑ์เดียว คือ ครีมกันแดด นีเวีย โฆษณาธุรกิจบริการ เช่น โรงแรมศุภาลัย ป่าสัก รีสอร์ท จังหวัดสระบุรี หมู่สาวทัวร์ โฆษณาผลิตภัณฑ์ทั่วไป เช่น फिल्मโกดัก กล้องถ่ายรูปและฟิล์มฟูจิ เป็นต้น

สรุปได้ว่าโฆษณาในนิตยสาร อ.ส.ท. ในระยะเวลา 40 ปี มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ จากเดิมที่มีโฆษณาพิมพ์เฉพาะปกในทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ต่อมาจึงเริ่มมีโฆษณาแทรกในเรื่อง ภาพเขียนหรือภาพวาดเปลี่ยนเป็นภาพถ่ายทั้งหมด ช่วงแรกสินค้าที่โฆษณามีหลายประเภท มีจำนวนโฆษณาประมาณ 10 ชิ้นต่อนิตยสาร 1 เล่ม ช่วง 10 ปีหลังประเภทของสินค้าน้อยลงแต่มีเนื้อที่โฆษณาเพิ่มขึ้นถึง 67 ชิ้นต่อนิตยสาร 1 เล่ม อาจจะเนื่องจากโฆษณาเป็นรายได้หลักส่วนหนึ่งของนิตยสาร ผลิตภัณฑ์สินค้าในช่วง 40 ปีมีทั้งที่เหมือนเดิมและเปลี่ยนไป กล่าวคือ ส่วนที่เหมือนเดิม เช่น โฆษณาเครื่องดื่ม ตราสิงห์ บริษัทนำเที่ยวเถกิงทัวร์ กล้องถ่ายรูป และฟิล์มโกดัก เป็นต้น ส่วนที่เปลี่ยนแปลงเห็นเด่นชัดที่สุดคือ โฆษณานูรี่ ที่พบเฉพาะช่วง 30 ปีแรก อันแสดงให้เห็นถึงค่านิยมของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้สินค้าที่โฆษณาในช่วงหลังสังเกตได้ว่าจะเอื้อประโยชน์กับการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของนิตยสารที่เป็นนิตยสารแนวท่องเที่ยว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโฆษณาประเภทธุรกิจบริการนำเที่ยวและบริการที่พักเป็นหลัก

2. องค์ประกอบของนิตยสาร อ.ส.ท. ด้านประเภทของเรื่องในเล่ม

นิตยสารแต่ละเล่มจะมีประเภทของเรื่องหรือประเภทคอลัมน์แตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับนโยบายและวัตถุประสงค์ของนิตยสารนั้น ๆ โดยทั่วไป นิตยสารจะมีประเภทของเรื่อง ดังนี้

ข่าว เช่น นิตยสารข่าว นิตยสารวิจารณ์ข่าว

ภาพ เช่น นิตยสารภาพ

นวนิยาย เรื่องสั้น และนิยายต่าง ๆ

บทความ เช่น นิตยสารประเภทแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคคล หรือสิ่งของ ต่าง ๆ

คอลัมน์บรรณาธิการ เพื่อเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับนิตยสารฉบับนั้น หรือเป็นที่แสดงความ
 คิดเห็นนอกเหนือไปจากเรื่องในฉบับ

การ์ตูน ได้แก่ การ์ตูนที่เป็นภาพลายเส้น และภาพถ่ายประกอบ หรือการ์ตูนเรื่อง

บทกวี ได้แก่ คอลัมน์ที่เขียนโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน

คอลัมน์ต่าง ๆ เช่น คอลัมน์ที่เกี่ยวกับสตรี เด็ก บุคคล ฯลฯ (วิชญ์ สุวรรณเพิ่ม. 2531: 356)

นิตยสาร อ.ส.ท. ซึ่งเป็นนิตยสารแนวท่องเที่ยวฉบับแรกของไทยในช่วงเวลา 40 ปีก็มีการเสนอเรื่องหลายประเภทที่น่าสนใจ ได้แก่ ประเภทสารคดี บทความ คอลัมน์บรรณาธิการ ข่าว ภาพและบทกวี ดังนี้

2.1 เรื่องในเล่มประเภทสารคดี แบ่งนิตยสารที่ศึกษาเป็น 2 ช่วง ดังนี้

2.1.1 ช่วงที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2523 ช่วงนี้พบการเขียนสารคดีแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

2.1.1.1 สารคดีท่องเที่ยวในประเทศ ช่วง 20 ปีแรก สถานที่ท่องเที่ยวที่แนะนำในฉบับพบทั้งหมด 73 จังหวัด ส่วนมากมักเป็นสถานที่ท่องเที่ยวใน 6 ภาคของไทย โดยเฉพาะในภาคกลางและภาคเหนือ สถานที่ท่องเที่ยวใน 6 ภาค มีดังนี้

2.1.1.1.1 ภาคเหนือ แนะนำ 9 จังหวัด คือ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน พะเยา น่าน แพร่ ลำปาง ลำพูน และอุตรดิตถ์ แนะนำเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่องฤดูใบไม้ร่วงในพะเยา ในปีที่ 3 ฉบับที่ 8 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2506 ขุนยวม ในปีที่ 10 ฉบับที่ 6 เดือนมกราคม พ.ศ. 2513 พะเยาเมืองผี ในปีที่ 14 ฉบับที่ 1 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2516 เป็นต้น

2.1.1.1.2 ภาคกลาง แนะนำ 22 จังหวัด คือ สุโขทัย พิษณุโลก กำแพงเพชร พิจิตร เพชรบูรณ์ นครสวรรค์ อุทัยธานี ชัยนาท สิงห์บุรี ลพบุรี สระบุรี อ่างทอง สุพรรณบุรี พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี นครนายก นนทบุรี กรุงเทพมหานคร นครปฐม สมุทรปราการ สมุทรสาคร

และสมุทรสงคราม แนะนำเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่องนครปฐม ในปีที่ 5 ฉบับที่ 3 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2507 สมุทรสงคราม ในปีที่ 17 ฉบับที่ 7 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2520 5 วันในลพบุรี ในปีที่ 19 ฉบับที่ 3 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2521 เป็นต้น

2.1.1.1.3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แนะนำ 17 จังหวัด คือ หนองคาย นครพนม มุกดาหาร สกลนคร อุดรธานี เลย ขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด ยโสธร ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี แนะนำเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่องธรรมชาติอุทยาน เขาใหญ่ ในปีที่ 1 ฉบับที่ 9 เดือนเมษายน พ.ศ. 2504 เมืองนานาชาตินครพนม ในปีที่ 16 ฉบับที่ 7 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2519 และลำพระเพลิง ในปีที่ 19 ฉบับที่ 2 เดือนกันยายน พ.ศ. 2521 เป็นต้น

2.1.1.1.4 ภาคตะวันออก แนะนำ 6 จังหวัด คือ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด และปราจีนบุรี แนะนำเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่องแปดริ้ว ในปีที่ 2 ฉบับที่ 4 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2504 หลบร้อนไปพักผ่อนที่ชลบุรี ในปีที่ 6 ฉบับที่ 10 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2509 เป็นต้น

2.1.1.1.5 ภาคตะวันตก แนะนำ 5 จังหวัด คือ ตาก กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ แนะนำเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่องย่าใหญ่ประจวบคีรีขันธ์ ในปีที่ 11 ฉบับที่ 12 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2514 หนีร้อนไปเกาะแรด เกาะกูด ในปีที่ 14 ฉบับที่ 8 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2517 และเพชรบุรี 2521 ในปีที่ 18 ฉบับที่ 8 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2521 เป็นต้น

2.1.1.1.6 ภาคใต้ แนะนำ 14 จังหวัด คือ ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง พัทลุง สงขลา สตูล ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส แนะนำเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่องต้นฤดูฝนที่ภูเก็ต ในปีที่ 3 ฉบับที่ 12 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2506 ได้ทะเลภูเก็ต ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 เดือนกันยายน พ.ศ. 2516 และกระบี่ ปีที่ 20 ฉบับที่ 8 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2523 เป็นต้น

2.1.1.2 สารคดีท่องเที่ยวต่างประเทศ ในช่วง 20 ปีแรก พบสารคดีท่องเที่ยวต่างประเทศเป็นจำนวนมาก แบ่งออกได้ 5 ทวีป ได้แก่ ทวีปเอเชีย ทวีปยุโรป ทวีปอเมริกา ทวีปแอฟริกา และทวีปออสเตรเลีย ดังนี้

2.1.1.2.1 ทวีปเอเชีย เช่น สารคดีเรื่องสวัสดีฟิลิปปินส์ ในปีที่ 7 ฉบับที่ 8 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2509 เปิดเมืองพม่า ปีที่ 13 ฉบับที่ 4 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2515 และไทยแพร่ที่ญี่ปุ่น ปีที่ 14 ฉบับที่ 5 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2516 เป็นต้น

2.1.1.2.2 ทวีปยุโรป เช่น สารคดีเรื่องตลุยอิตาลี ปีที่ 7 ฉบับที่ 5 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2509 จากหน้าต่างลอนดอน ปีที่ 12 ฉบับที่ 7 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2515 และฤดูร้อนในนอร์เวย์ ปีที่ 13 ฉบับที่ 8 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2516 เป็นต้น

2.1.1.2.3 ทวีปอเมริกา เช่น เรื่องแมนฮัตตัน ศูนย์กลางของนครนิวยอร์ก ในปี 8 ฉบับที่ 3 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2510 เป็นต้น

2.1.1.2.4 ทวีปแอฟริกา เช่น เรื่องเมืองทันซาเนีย ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2514 ดินแดนแห่งซาฟารี ปีที่ 19 ฉบับที่ 5 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2521 เป็นต้น

2.1.1.2.5 ทวีปออสเตรเลีย เช่น สารคดีเรื่อง ซิดนีย์เมืองเก่าที่แสนใหม่ ปีที่ 9 ฉบับที่ 9 เดือนเมษายน พ.ศ. 2512 ออสเตรเลียมูมบา ปีที่ 17 ฉบับที่ 10 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2520 เป็นต้น

2.1.2 ช่วงที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2523 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2543 ในช่วงนี้พบการเขียนสารคดีแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

2.1.2.1 สารคดีท่องเที่ยวในประเทศ แหล่งท่องเที่ยวที่แนะนำในฉบับพบทั้งหมดทั้งหมด 76 จังหวัด เพิ่มมาจากช่วงแรกคือ จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดสระแก้ว และจังหวัดหนองบัวลำภู เป็นจังหวัดตั้งใหม่ สถานที่ท่องเที่ยวใน 6 ภาค มีดังนี้

2.1.2.1.1 ภาคเหนือ แนะนำ 9 จังหวัด คือ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน พะเยา น่าน แพร่ ลำปาง ลำพูน และอุตรดิตถ์ แนะนำเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่องแควเมือง เชียงใหม่ ในปี 24 ฉบับที่ 6 เดือนมกราคม พ.ศ. 2527 เทียนครลำปาง ปีที่ 31 ฉบับที่ 4 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2533 และอัลัมภางค์ - เขลางค์นคร ปีที่ 35 ฉบับที่ 3 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2537 เป็นต้น

2.1.2.1.2 ภาคกลาง แนะนำ 22 จังหวัด คือ สุโขทัย พิษณุโลก กำแพงเพชร พิจิตร เพชรบูรณ์ นครสวรรค์ อุทัยธานี ชัยนาท สิงห์บุรี ลพบุรี สระบุรี อ่างทอง สุพรรณบุรี พระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี นครนายก นนทบุรี กรุงเทพมหานคร นครปฐม สมุทรปราการ สมุทรสาคร และสมุทรสงคราม แนะนำเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่อง 100 กิโลเมตร ดิ่งชันสู่สุพรรณบุรี ปีที่ 25 ฉบับที่ 10 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2528 ท่องแผ่นดินทองสมเด็จพระนารายณ์ ปีที่ 28 ฉบับที่ 4 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2530 และล่องเรือแคนูในลำน้ำนครนายก ปีที่ 35 ฉบับที่ 2 เดือนกันยายน พ.ศ. 2537 เป็นต้น

2.1.2.1.3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แนะนำ 17 จังหวัด คือ หนองคาย นครพนม มุกดาหาร สกลนคร อุตรดิตถ์ เลย ขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด ยโสธร ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี แนะนำเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่องภูหลวง ก่อนฤดูร้อนจะมาเยือน ปีที่ 23 ฉบับที่ 8 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2526 ออนซอนขอนแก่น ปีที่ 25 ฉบับที่ 10 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2528 และเรื่องก่อนลมหนาวพัดผ่านลานภูกระดึง ปีที่ 36 ฉบับที่ 3 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2538 เป็นต้น

2.1.2.1.4 ภาคตะวันออก แนะนำ 6 จังหวัด คือ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด และปราจีนบุรี แนะนำเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่องเลียบเชิงเขาใหญ่ จากสุวรรณศรถึงราษฎร-
 ดำริ ปีที่ 24 ฉบับที่ 2 เดือนกันยายน พ.ศ. 2536 เทียวเกาะทะเลตราด หาดขาวทะเลคราม ปีที่ 29
 ฉบับที่ 11 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2532 และเรื่องสุดทะเลที่เกาะกูด ปีที่ 31 ฉบับที่ 8 เดือนมีนาคม พ.ศ.
 2534 เป็นต้น

2.1.2.1.5 ภาคตะวันตก แนะนำ 5 จังหวัด คือ ตาก กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ แนะนำเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่องแรมคืนในอ่าวสามร้อยยอด ในปี 23 ฉบับ
 ที่ 6 เดือนมกราคม พ.ศ. 2526 หัวหินไม่สิ้นเสน่ห์ ปีที่ 25 ฉบับที่ 12 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2528 และ
 สายลมแรง แสงตะวัน ธารสายหมอกบนยอดเขาพะเนินทุ่ง ปีที่ 31 ฉบับที่ 6 เดือนมกราคม พ.ศ. 2534
 เป็นต้น

2.1.2.1.6 ภาคใต้ แนะนำ 14 จังหวัด คือ ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง พัทลุง สงขลา สตูล ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส แนะนำเรื่อง
 ต่าง ๆ เช่น เรื่องบทเพลงแห่งความสุขที่เมืองยะลา ในปี 21 ฉบับที่ 4 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2522
 วันแห่งชีวิตกลางทะเลสาบสงขลา ในปี 23 ฉบับที่ 6 เดือนมกราคม พ.ศ. 2526 และมหัศจรรย์ใต้ผืน
 น้ำพีพี ปีที่ 38 ฉบับที่ 6 เดือนมกราคม พ.ศ. 2541 เป็นต้น

2.1.2.2 สารคดีท่องเที่ยวต่างประเทศ ช่วง 20 ปีหลังพบสารคดีท่องเที่ยวต่าง
 ประเทศน้อยมาก แต่ก็ยังมีการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวในทวีปเอเชีย เช่น แอสต้าที่เกาหลี ในปี 24
 ฉบับที่ 5 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2526 ทวีปอเมริกา เช่น หิมะเคียงฟ้าเหนือเมาทเรนเนียร์ ในปี 23 ฉบับ
 ที่ 6 เดือนมกราคม พ.ศ. 2526 และทวีปยุโรป เช่น เทียวไปในยูโกสลาเวีย ในปี 29 ฉบับที่ 3 เดือน
 ตุลาคม พ.ศ. 2531 เมื่อถึงปีที่ 35 ไม่ปรากฏสารคดีต่างประเทศ เนื่องจากนโยบายที่มุ่งเน้นส่งเสริมการ
 ท่องเที่ยวในประเทศเป็นหลัก

สรุปได้ว่าเรื่องประเภทสารคดีในนิตยสาร อ.ส.ท. ช่วง 20 ปีแรกเสนอสารคดีท่องเที่ยวทั้งใน
 ประเทศและต่างประเทศ สารคดีท่องเที่ยวในประเทศจะแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวใน 6 ภาคของไทยโดย
 เฉพาะภาคกลางและภาคเหนือ เนื่องจากช่วงแรกการท่องเที่ยวยังไม่เป็นที่แพร่หลาย นิตยสารจึงต้อง
 แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่ไม่ไกลและมีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม เช่น เมืองโบราณที่บางปู ในปี 12
 ฉบับที่ 7 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2515 และหน้าร้อนที่นครนายก ปีที่ 13 ฉบับที่ 8 เดือนมีนาคม พ.ศ.
 2516 ส่วนสารคดีท่องเที่ยวต่างประเทศในยุคแรกมุ่งแนะนำวิธีการจัดการการท่องเที่ยวของประเทศ
 ต่าง ๆ ว่าแต่ละประเทศจัดการท่องเที่ยวอย่างไรบ้างถึงทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปประเทศเหล่านั้น

เป็นจำนวนมาก ในช่วง 20 ปีหลัง สารคดีท่องเที่ยวในประเทศเน้นเสนอแหล่งท่องเที่ยวในภาคเหนือ และภาคใต้มากขึ้น ทั้งนี้เพราะสภาพภูมิประเทศที่สวยงามและมีชื่อเสียงด้านทะเล และป่า เขา ส่วน สารคดีท่องเที่ยวต่างประเทศในช่วงนี้ไม่ปรากฏในนิตยสาร เป็นเพราะนโยบายที่มุ่งเน้นส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศเป็นหลัก

2.2 เรื่องในเล่มประเภทบทความ สามารถแบ่งได้ 3 ช่วง ดังนี้

2.2.1 ช่วงที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2523

ช่วงนี้เป็นบทความเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของไทยทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และ ประเพณี เช่น บทความเรื่องข้อคิดบางประการในการจัดท่องเที่ยว ในปีที่ 3 ฉบับที่ 12 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2506 บทความเรื่องบทบาทของการท่องเที่ยวในประเทศ ปีที่ 14 ฉบับที่ 6 เดือนมกราคม พ.ศ. 2517 นำชมภาพเรื่องรามเกียรติ์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 เดือนกันยายน พ.ศ. 2509 กระบวนพยุหยาตรา ชลมารศ ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2510 และบทความแปล เช่น เรื่อง เมืองไทยในทัศนะของ ชาวต่างประเทศ มาลี รักตะปุระนะ แปลจากบทความของ Frances Kolton ในหนังสือพิมพ์นิวยอร์ก เฮอรัลด์ ทรีบูน จากนิตยสารปีที่ 3 ฉบับที่ 11 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2506 เป็นต้น

2.2.2 ช่วงที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2523 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2533

บทความในช่วงที่ 2 จะเสนอในรูปแบบของคอลัมน์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นคอลัมน์ประจำของ นิตยสาร จัดได้ 3 ประเภท ดังนี้

2.2.2.1 บทความที่ผู้เขียนมุ่งแสดงความรู้และความเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เรื่องใดเรื่องหนึ่ง พบ 2 คอลัมน์ ได้แก่ คอลัมน์หลังกล่องท่องเที่ยว ให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการถ่ายภาพเมืองนครศรีธรรมราช ในนิตยสารปีที่ 25 ฉบับที่ 3 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2527 และคอลัมน์อนุรักษ์ ธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม เป็นบทความที่ให้ความรู้และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวทั้งทาง ธรรมชาติ โบราณคดี ประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรม มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้อ่านเห็นความสำคัญ และช่วยกันรักษา เช่น นิตยสารปีที่ 26 ฉบับที่ 9 เดือนเมษายน พ.ศ. 2529 ผู้เขียนแสดงความเห็นเรื่อง พิพิธภัณฑเจ้าสามพระยา ในด้านการพัฒนาและอนุรักษ์ไว้ ดังตัวอย่าง

2.2.2.2 บทความแนะนำ พบ 2 คอลัมน์ ได้แก่ คอลัมน์เที่ยวไปกินไป เป็นบทความแนะนำอาหารและขนมที่ขึ้นชื่อ เช่น แนะนำกุ้งนาง และปลาเนื้ออ่อนที่ร้านเรือนแพ หรือร้านสยาม ลาบหมูที่ร้านพี่เล็ก และขนมบัวป็น ของหวานที่ขึ้นชื่อของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในนิตยสารปีที่ 23 ฉบับที่ 9 เดือนเมษายน พ.ศ. 2526 ดังตัวอย่าง

เที่ยวไป-กินไป

อยุธยา...กุ้งนาง...ปลาเนื้ออ่อน... กุ้งเคี้ยวเรือ...

ถ้าพูดถึงอาหารการกิน
ประชาชนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
นั้น ทุกคนย่อมมีประสบการณ์ที่ต่าง
กันไปไม่ใช่น้อยและที่ต่าง
ไม่ใช่น้อย เพราะมีประวัติความเป็นมา
ที่ยาวนาน และมีความสำคัญ
อย่างยิ่งในประวัติศาสตร์ของเมือง
อยุธยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง
การประกอบอาหารการกินและการ
เลือกซื้ออาหารการกินที่ต่าง
กันไปนั้นเป็นเรื่องที่น่าสนใจ

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา กุ้งนาง
หรือ กุ้งนางที่อยุธยาเป็นอาหาร
ที่ขึ้นชื่อและอร่อยมากชนิดหนึ่ง
ของอยุธยา ซึ่งกุ้งนางนี้จะมีรส
อร่อยกว่ากุ้งชนิดอื่นและอร่อยกว่า
กุ้งชนิดอื่นที่อื่น ๆ ได้ เพราะกุ้งนาง
มีรสอร่อย และอร่อยกว่ากุ้งชนิด
อื่น ๆ ของอยุธยา และอร่อยกว่า
กุ้งชนิดอื่นที่อื่น ๆ ได้

กับในร้านสยามที่กรุงเทพฯ และที่
จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและที่ต่าง
กันนั้น มีอาหารการกินที่ขึ้นชื่อ
และอร่อยมากชนิดหนึ่ง และที่ต่าง
ไม่ใช่น้อย เพราะมีประวัติความเป็นมา
ที่ยาวนาน และมีความสำคัญ
อย่างยิ่งในประวัติศาสตร์ของเมือง
อยุธยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง
การประกอบอาหารการกินและการ
เลือกซื้ออาหารการกินที่ต่าง
กันไปนั้นเป็นเรื่องที่น่าสนใจ

ประชาชนได้กินกุ้งนาง เคี้ยวเรือ
ของอยุธยาที่อยุธยาและที่ต่าง
กันนั้น มีอาหารการกินที่ขึ้นชื่อ
และอร่อยมากชนิดหนึ่ง และที่ต่าง
ไม่ใช่น้อย เพราะมีประวัติความเป็นมา
ที่ยาวนาน และมีความสำคัญ
อย่างยิ่งในประวัติศาสตร์ของเมือง
อยุธยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง
การประกอบอาหารการกินและการ
เลือกซื้ออาหารการกินที่ต่าง
กันไปนั้นเป็นเรื่องที่น่าสนใจ

ชื่อ เช่น ขนมบัวป็น ของหวานที่
ขึ้นชื่อของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
นั้น มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน
และมีความสำคัญอย่างยิ่งใน
ประวัติศาสตร์ของเมืองอยุธยา
โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการ
ประกอบอาหารการกินและการ
เลือกซื้ออาหารการกินที่ต่าง
กันไปนั้นเป็นเรื่องที่น่าสนใจ

นอกจากอาหารการกิน ๆ เหล่านี้
จะหาที่รับประทานได้จนหมดอาหาร
ที่หาได้ในเมืองแล้ว ยังมีอาหาร
การกินที่หาไม่ได้ในบางวัน
และบางที่ เช่น ปลาเนื้ออ่อน
ซึ่งหาได้ยากยิ่ง

แต่ถ้าต้องการรับประทาน
อาหารที่หาไม่ได้ในบางวัน
และบางที่ เช่น ปลาเนื้ออ่อน
ซึ่งหาได้ยากยิ่ง และที่ต่าง
ไม่ใช่น้อย เพราะมีประวัติความเป็นมา
ที่ยาวนาน และมีความสำคัญ
อย่างยิ่งในประวัติศาสตร์ของเมือง
อยุธยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง
การประกอบอาหารการกินและการ
เลือกซื้ออาหารการกินที่ต่าง
กันไปนั้นเป็นเรื่องที่น่าสนใจ

ประชาชนได้กินกุ้งนาง เคี้ยวเรือ
ของอยุธยาที่อยุธยาและที่ต่าง
กันนั้น มีอาหารการกินที่ขึ้นชื่อ
และอร่อยมากชนิดหนึ่ง และที่ต่าง
ไม่ใช่น้อย เพราะมีประวัติความเป็นมา
ที่ยาวนาน และมีความสำคัญ
อย่างยิ่งในประวัติศาสตร์ของเมือง
อยุธยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง
การประกอบอาหารการกินและการ
เลือกซื้ออาหารการกินที่ต่าง
กันไปนั้นเป็นเรื่องที่น่าสนใจ

ชื่อ เช่น ขนมบัวป็น ของหวานที่
ขึ้นชื่อของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
นั้น มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน
และมีความสำคัญอย่างยิ่งใน
ประวัติศาสตร์ของเมืองอยุธยา
โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการ
ประกอบอาหารการกินและการ
เลือกซื้ออาหารการกินที่ต่าง
กันไปนั้นเป็นเรื่องที่น่าสนใจ

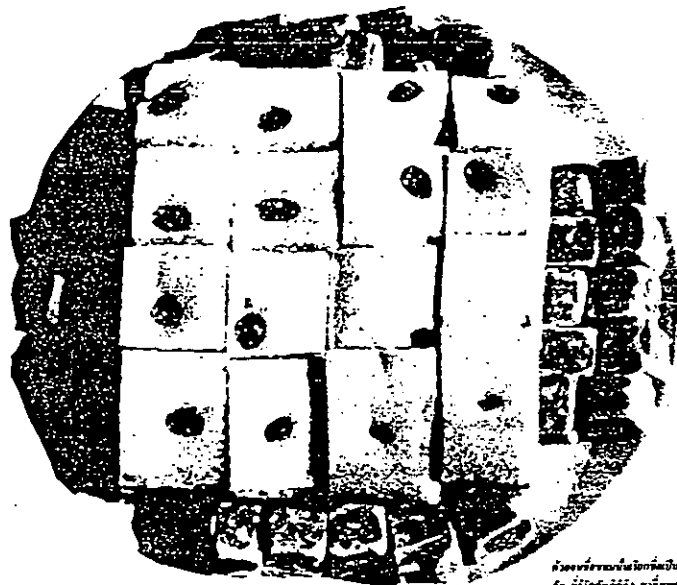
ภาพประกอบ 44 คอลัมน์เที่ยวไปกินไป

ที่มา: (2526, เมษายน). อ.ส.ท.. 23(9): 75

ส่วนคอลัมน์ชื่อของกลับบ้าน เป็นบทความแนะนำสินค้าของที่ระลึกในแต่ละจังหวัดในประเทศไทย เช่น นิตยสารปีที่ 24 ฉบับที่ 12 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2527 แนะนำขนมสาลี ของฝากของจังหวัดสุพรรณบุรี ดังตัวอย่าง

ชื่อของกลับบ้าน

ขนม ของฝากจากสุพรรณฯ

โดยพิมพ์ธรรมะสุพรรณบุรี
จากสุพรรณบุรีนั้น หนีไปเมืองพี่
ทะเลเจ้าว มีปลา ฝรั่ง และไข่
ช็อค กับเป็นศรีพริ้วอยู่ในแนวหน้า
และต่างเกล็ดมีให้กินจนครกสุ
พราว๑๔ ๑๖ กระทั่งเจ้าพริ้วเจ้าก
นพพรโลกได้ทรงกลาในคืนพรา
งถึงบรร... แล้วจุ่มส้มเบรเทศไฟ
ก็แห่พิศมัย เก็บฉีกหรือที่ขายมา
มีเทพพิศมัยพราหมณ์ก็มาโศ

แต่ในสี่ทศวรรษการรบที่มิอาจ
ได้ดังใจคิดก็ไป คือสว นัน กับ
นิคความแปลก ในของฝากของ
ส้มโอ ของศรีเมือง ก็คือสุพรรณ
นิคมพลีตัวเอาไปฝากเพื่อนพรร
และคนรักใคร่นัดใจ หรือนักท่องเที่ยว
เพื่อเอาไปฝากพ่อแม่พี่น้องด้วย

ชื่อกลับเป็นของฝาก ถิ่นแดนนี้เป็น
ขนมกินพืด ของกินเก่าๆ ผู้
ได้โรยจนของฝากสุพรรณบุรี
จำขอบ ตระเป็นของคือชื่อ
คำ...ขนม ของฝากสุพรรณบุรี
นี้ มีขนมหลายชนิด แลว่าสิ่ง
เมื่อส่งให้คนที่คิดถึงก็ ๑๕๕๖

ด้วยชื่อขนมที่ชื่อกลับเป็นชื่อ
คือ มีผู้กินคือมีชื่อขนมพรา
ชื่อขนมที่กินโลกก็เคยปรารถน
และมีชื่อจากแม่พิมพ์ก็ชื่อกลับ
๖) จากอดีตสมัยอยุธยา ที่มีพระ
เจ้าสุพรรณบุรี นิตกณะและ ๒๕
ชาติคำกับกับชื่อขนมพริ้วน้ำ
พริ้ว ๆ ไป ก็เพราะมีขนมกับ
กาใจอุษาพริ้วๆชื่อ มีสีขนมพ
นิคมที่ต้นชื่อคือ ๖๖๕๐๖๖๖
ซึ่งอ่าน การไว้จับก็คิดมาให้

ภาพประกอบ 45 คอลัมน์ชื่อของกลับบ้าน

ที่มา: (2527, พฤษภาคม). อ.ส.ท.. 24(12): 85

2.2.2.3 บทความสัมภาษณ์ พบเพียงคอลัมน์เดียว คือ คอลัมน์พบคนเดินทาง เป็นบทความสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องท่องเที่ยวหรือประสบการณ์การเดินทางท่องเที่ยว

เช่น นิตยสารปีที่ 22 ฉบับที่ 3 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2524 เสนอบทสัมภาษณ์ คณิดา เลขะกุล บรรณาธิการนิตยสาร อ.ส.ท. ซึ่งได้รับรางวัลดีเด่นในการผลิตผลงานเพื่อเยาวชนประเภทวารสาร บทสัมภาษณ์กล่าวถึงเป้าหมายของนิตยสาร อ.ส.ท. ที่ต้องการให้คนเข้าใจเรื่องการเดินทางท่องเที่ยว และเอกลักษณ์ของนิตยสาร อ.ส.ท. คือให้ข้อมูลอย่างละเอียดถูกต้องและใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง

2.2.3 ช่วงที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2533 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2543

ช่วง 10 ปีหลังของนิตยสาร อ.ส.ท. ปรากฏบทความในคอลัมน์ประจำของนิตยสารเพิ่มมากขึ้นถึง 12 คอลัมน์ โดยจัดได้ 3 ประเภท ดังนี้

2.2.3.1 บทความวิชาการ พบ 5 คอลัมน์ ได้แก่

2.2.3.1.1 คอลัมน์หลังกล้องท่องเที่ยว เป็นบทความที่ให้ความรู้และเทคนิคเกี่ยวกับการถ่ายภาพ เช่น นิตยสารปีที่ 35 ฉบับที่ 1 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2537 ให้ความรู้การถ่ายภาพสัตว์ป่าตามสวนสัตว์เปิดทั่วไป

2.2.3.1.2 คอลัมน์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับมูลนิธิฯ เสนอบทความด้านการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ผู้อ่านตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมได้รับความกระทบกระเทือนจากการท่องเที่ยวน้อยที่สุด เช่น นิตยสารปีที่ 36 ฉบับที่ 7 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2539 ผู้เขียนกล่าวถึงกิจกรรมของมูลนิธิพิทักษ์สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวที่ได้จัดทำไปแล้วคือ โครงการรักโลกใต้ทะเล โดยได้ไปเก็บขยะใต้ทะเลที่ทะเลตรัง และโครงการต่อไปคือการขี้อายานท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อให้เป็นการรบกวนธรรมชาติน้อยที่สุด ดังตัวอย่าง

2.2.3.1.3 คอลัมน์ท่องเที่ยวทะเล เสนอความรู้เกี่ยวกับความงามของโลกใต้ทะเล เช่น ความงามของโลกใต้ทะเลบริเวณกองหินแฟนตาซี ในแนวปะการังที่เรียกว่า Cleaning Station ในหมู่เกาะสิมิลัน จากนิตยสารปีที่ 36 ฉบับที่ 9 เดือนเมษายน พ.ศ. 2539 ดังตัวอย่าง

Cleaning Station

ถิ่นที่พำนักของบรรพบุรุษที่ใต้น้ำทุกๆ

หมอนอนหรือเตียงนอนใต้น้ำให้ทุกคนเอาใจใส่น้อยสุดเห็นเขาคอนกรีตปูนที่จับอยู่ตามขอบหินออกหลังจากที่คนไม่ได้มาเยือนมานานกับทุกหมอนอนนับปี "บางบางชื่อคุณเริ่มจะคุ้นส่วกับผมจะพูดให้" อีกเดือนครึ่งชั่วโมงก็หมดนอนทั้งหมอนอนเก้าอี้แล้วคอยอ้าปากกว้าง ๆ เป็นระยะ ๆ ตามคำสั่งของทุกหมอนอนที่ดูจางเวลาที่สุดแสนทราม (สำหรับผม) ก็คืนคลองทุกหมอนอนนะให้ผมกับหมอนอนอีกทุก ๆ ๔ เดือนพร้อมกับแนะนำให้ผมได้ Dermal scrob วัตถุเศษอาหารที่คิดว่าจะอยู่ตามขอบหินให้สะอาดทุกครั้งหลังรับประทานอาหาร และเตือนว่าอย่าลืมประพจน์ทุกวันอย่างน้อยวันละ ๒ ครั้ง

สรุปแล้ววันนี้หมอนอนปูนไปทั้งหมด ๔ ชั่วโมงวันนี้นับพันบาท

.....

มองกันคนกันดี หมู่เกาะสิมิลัน

เรือของเรารอคนดูที่จุดตกหมอนอนที่แฟนตาซีในวันนั้นเกาะแสนน่าทึ่งในแสง เราค่อย ๆ หย่อนตัวลงไปตามสายทุ่นจนกระทั่งถึงพื้น เนื่องจากกระแสน้ำที่ไหลค่อนข้างแรงทำให้ผมว่ายตรงเข้าไปหลบกระแสน้ำอยู่ในบริเวณอีกฟากหนึ่งของกองหิน ที่กำหนดนั้นถึงความรุนแรงของกระแสน้ำเอาไว้ ในบริเวณนี้เป็นจุดที่พวกเราชอบแวะเวียนเข้ามาถ่ายภาพอยู่เสมอ ๆ หลายครั้งที่พวกเรากลัวว่ามีปลาแปลก ๆ หลายชนิด บางชนิดโดยปกติแล้วมักจะว่ายอยู่เหนือแนวปะการังในระดับกลางน้ำเข้านวมกลุ่มในบริเวณนั้นเสมอ ๆ และปลาเหล่านี้มักจะลอยตัวอยู่สูง ๆ เป็นเวลานาน ๆ แต่ก็ไม่เคยสังเกตว่าทำไมปลาพวกนี้จึงชอบแวะเวียนเข้ามา และปฏิบัติหน้าที่แปลก ๆ เช่นนั้น

๐๓๓ ๑๑๐

หลังจากที่น้ำแข็งเกือบ ๑๐ นาที ผมก็สังเกตเห็นปลาตัวเล็ก ๆ สีม่วงเงินคาวา ไรบาคเล็ก ๆ ของมันใช้ไปตามผิวหน้าของปลาตัวเล็กตัวเล็กที่บริเวณเข้านวมอวลัวนี้ ๆ อยู่ในบริเวณนั้น ในบางครั้งมันก็พราวเล็ก ๆ ของมันมุดเข้าไปในช่องเพร็อกของปลาที่มีขนาดใหญ่มากกว่ามันนับร้อยตัว โดยที่เจ้าปลาตัวใหญ่ก็ยื่นออกมาให้เห็นมุดเข้าไปในคอกโดยดี

ปลาเล็ก ๆ ตัวนั้นก็คือปลาชานบาล (common cleanerfish) ที่ทำหน้าที่คล้าย ๆ กับหมอนอน คอยทำความสะอาดโดยเก็บกินปรสิตและเศษอาหารที่ติดอยู่ตามช่องเพร็อกและขอบหินของปลาตัวใหญ่ ๆ เหล่านี้

ปลาชานบาลเป็นปลาในตระกูลเดียวกับที่ไปสาบานขุนทอง (Wrasse) นอกเหนือไปจากปลาชานบาลแล้ว ยังมีปลาในตระกูลปลาชานทองและฝูงปลาชานบาลอีกหลายชนิดที่ทำหน้าที่เช่นเดียวกันนี้

ปลาชานบาลมักจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ๆ ในแนวปะการัง โดยปกติแล้วมันจะอยู่ที่บริเวณที่โดยจะเลือกบริเวณที่เป็นรูหรือโพรง ไม่มีกระแสน้ำ เป็นเสมือนที่ลี้ภัยของมันหากมัน ในบริเวณที่มันอาศัยอยู่นั้นเราจะเรียกว่า "Cleaning station"

ปลาชนิดต่าง ๆ จะต่างที่คั้งของ Cleaning station ในฉบับนั้นได้เป็นอย่างดี เมื่อมันต้องการทำความสะอาดร่างกาย มันก็จะว่ายเวียนเข้าไปใกล้ ๆ Cleaning station แล้วลอยตัวอยู่นิ่ง ๆ ถ้าปลารอให้ปลาชานบาลเข้ามาทำความสะอาดร่างกายของมัน

เราชอบ Cleaning station ใต้น้ำ ๆ ไปในแนวปะการัง โดยสังเกตได้ว่า ๆ จากปลาที่เข้ามาให้บริการ ซึ่งจะลอยตัวอยู่นิ่ง ๆ ในครั้งแรกสำหรับผู้ที่ไม่มีประสบการณ์แล้ว อาจจะได้เกิดได้ยากสักนิด แต่เมื่อพบ Cleaning station เจ้ามันทั้งหนึ่งแล้ว ก็ไม่ยากที่จะหา Cleaning station แห่งต่อไป

ภาพประกอบ 47 คอลัมน์ท่องเที่ยวทะเล

ที่มา: (2539, เมษายน). อ.ส.ท.. 36(9): 140

2.2.3.1.4 คอลัมน์วัฒนธรรมสลัวจรร เสนอข้อเขียนเกี่ยวกับมรดกศิลปวัฒนธรรมให้คนรุ่นใหม่รู้จัก เช่น ผู้เขียนกล่าวถึงผ้าทอมือ มรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาวไทยพวน ไทยยวน ลาวเงี้ยว และมอญ เช่น ผ้าซิ่น ผ้าสไบ ผ้าขาวม้า ผ้าห่อคัมภีร์ ตุง เป็นต้น ในนิตยสารปีที่ 39 ฉบับที่ 3 เดือนตุลาคม พ.ศ.2541

2.2.3.1.5 คอลัมน์เกี่ยวกับทัวร์ เป็นบทความให้ข้อมูลการท่องเที่ยว โดยใช้ บริการของบริษัททัวร์ที่เปิดดำเนินการ เช่น นิตยสารปีที่ 40 ฉบับที่ 3 เดือนตุลาคม พ.ศ.2542 ให้ข้อมูลเส้นทางท่องเที่ยวเกาะสมุย ของสมาคมผู้ประกอบการนำเที่ยวไทย

2.2.3.2 บทความแนะนำ ช่วงนี้พบ 3 คอลัมน์ ได้แก่

2.2.3.2.1 คอลัมน์ที่พักบนเส้นทาง เป็นบทความแนะนำที่พักที่น่าสนใจแก่ผู้อ่าน เช่น นิตยสารปีที่ 34 ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน พ.ศ.2536 แนะนำโรงแรมและรีสอร์ทต่าง ๆ ในจังหวัดสงขลา เช่น หาดแก้วรีสอร์ท โรงแรมและรีสอร์ทริมหาดทรายแก้ว โรงแรมวีวาและโรงแรมรอยัลคราวน์ในตัวเมือง ดังตัวอย่าง

๑๓๙๘

ภาพประกอบ 48 คอลัมน์ที่พักบนเส้นทาง

ที่มา: (2536, เมษายน). อ.ส.ท.. 34(4): 48

2.2.3.2.2 คอลัมน์จับจ่ายรายทาง เป็นบทความแนะนำผลิตภัณฑ์ของแต่ละจังหวัด เช่น นิตยสารปีที่ 36 ฉบับที่ 6 เดือนมกราคม พ.ศ. 2539 แนะนำไม้แกะสลักและเครื่องเงินที่ร้านไม้มุงเงิน สินค้าที่มีชื่อเสียงของจังหวัดเชียงราย

2.2.3.2.3 คอลัมน์ชวนชิมริมทาง เป็นบทความแนะนำอาหารหรือขนมของแต่ละจังหวัด เช่น นิตยสารปีที่ 32 ฉบับที่ 6 เดือนมกราคม พ.ศ.2535 ผู้เขียนแนะนำอาหารที่ขึ้นชื่อของร้าน คือ ไก่เมืองนึ่งน้ำพริก และเนื้อจุ่ม ที่ร้านอาหารท่าหน้า จังหวัดเชียงใหม่

2.2.3.3 บทความแสดงความคิดเห็น เป็นบทความที่เขียนขึ้นเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ นิตยสารอ.ส.ท.ในช่วง 10 ปีหลังพบบทความประเภทนี้ 4 คอลัมน์ ได้แก่

2.2.3.3.1 คอลัมน์บันทึกคนแรมทาง เป็นบทความที่มีผู้เขียนผลัดเปลี่ยนกันเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็นและให้ข้อคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เช่น พน ดาวเรืองภู เสนอเรื่องราวของเมืองแพร่ที่ยังคงเอกลักษณ์ด้านศิลปวัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ดั้งเดิมด้วยธรรมชาติอย่างสมบูรณ์ เหมาะสมต่อการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ในนิตยสารปีที่ 33 ฉบับที่ 4 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2535

2.2.3.3.2 คอลัมน์พัฒนาท่องเที่ยว เป็นบทความแสดงความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยว การพัฒนา และอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว เช่น นิตยสารปีที่ 35 ฉบับที่ 9 เดือนเมษายน พ.ศ.2538 เสนอเรื่องราวการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เช่น วัดพระธาตุดอยกองมู น้ำพุร้อนผาบ่อง และการปรับปรุงถนนในจังหวัด เพื่อให้เป็นจังหวัดท่องเที่ยวที่น่าสนใจ

2.2.3.3.3 คอลัมน์สนทนาประสาท่องเที่ยว เป็นบทความแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เช่น ปีที่ 37 ฉบับที่ 6 เดือนมกราคม พ.ศ.2540 ภราเดช พยัฆวิเชียร รองผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ฝ่ายพัฒนา ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ หลังจากเทศกาลปีใหม่ผ่านไปว่า แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติหลายแห่งเสียหายไปมาก อันเกิดจากการเดินทางท่องเที่ยวของประชาชนจำนวนมาก

2.2.3.3.4 คอลัมน์ถนนคนเดินทาง เสนอบทความของนักเขียนอิสระที่ผลัดกันมาถ่ายทอดเรื่องราวประสบการณ์การท่องเที่ยวของตนเอง เช่น นิตยสารปีที่ 39 ฉบับที่ 3 เดือนตุลาคม พ.ศ.2541 เสนอเรื่องราวประสบการณ์จากการท่องเที่ยวจังหวัดสุพรรณบุรีของ วานิช จรุงกิจ อนันต์

จากการวิเคราะห์เรื่องในเล่มประเภทบทความในช่วง 40 ปี สรุปได้ 3 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2523 ช่วงแรกนี้พบเฉพาะบทความเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของไทยทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ประเพณี และบทความแปลเกี่ยวกับเมืองไทยในทัศนะของชาวต่างชาติ

ช่วงที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2523 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2533 ในช่วงนี้จะเป็นบทความในรูปของคอลัมน์ต่าง ๆ 3 ประเภท ได้แก่ บทความวิชาการ บทความแนะนำ และบทความสัมภาษณ์

ช่วงที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2533 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2543 ช่วงนี้เพิ่มบทความคอลัมน์สูงถึง 12 คอลัมน์ จัดได้ 3 ประเภท ได้แก่ บทความวิชาการ บทความแนะนำ และบทความแสดงความคิดเห็น

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่าในช่วง 20 ปีแรกนิตยสาร อ.ส.ท. เสนอบทความเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของไทยทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ประเพณี เนื่องจากในระยะแรกการท่องเที่ยวยังไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก บทความในช่วงนี้จึงเน้นให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ประโยชน์ของการท่องเที่ยว รวมทั้งเสนอเนื้อหาที่เป็นเรื่องใกล้ตัวที่คนไทยยังไม่รู้จักและเข้าใจ ช่วงหลังเมื่อการท่องเที่ยวได้รับความนิยมมากขึ้น ประกอบกับมีนักเขียนประจำกองบรรณาธิการเพิ่มขึ้น บทความในช่วงนี้จึงมีจำนวนมากและเป็นคอลัมน์ประจำของนิตยสาร โดยเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับการเดินทางท่องเที่ยว การแนะนำและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนา และอนุรักษ์การท่องเที่ยว

2.3 เรื่องในเล่มประเภทคอลัมน์บรรณาธิการ นิตยสาร อ.ส.ท. ในช่วงปี พ.ศ. 2503 ถึง พ.ศ. 2543 ประกอบด้วย 2 คอลัมน์ ได้แก่

2.3.1 คอลัมน์จากบรรณาธิการ เป็นข้อเขียนแสดงความคิดเห็นของบรรณาธิการนิตยสารเกี่ยวกับเนื้อหาในนิตยสาร ข่าวและกิจกรรมในวงการท่องเที่ยว เช่น นิตยสารปีที่ 26 ฉบับที่ 2 เดือนกันยายน พ.ศ. 2528 บรรณาธิการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้จัดขึ้นในวันท่องเที่ยวแห่งโลก วันที่ 27 กันยายน ว่าทำให้เยาวชนเกิดความภาคภูมิใจในบ้านเมืองของตน ดังตัวอย่าง

อ.ส.ท.

การพิมพ์ของประเทศไทย

ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร

ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร

ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร

ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร

ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร

ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร

ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร

ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร

ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร

ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร

ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร

ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร

ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร

ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร

ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร

ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร

ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร

ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร

ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร

ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร

จากบรรณาธิการ

สวัสดีค่ะ ท่านผู้อ่านที่รัก... เนื้อหาของบทความนี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศไทย...

อย่างไรก็ตาม... บทความนี้มุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์ผลกระทบ...

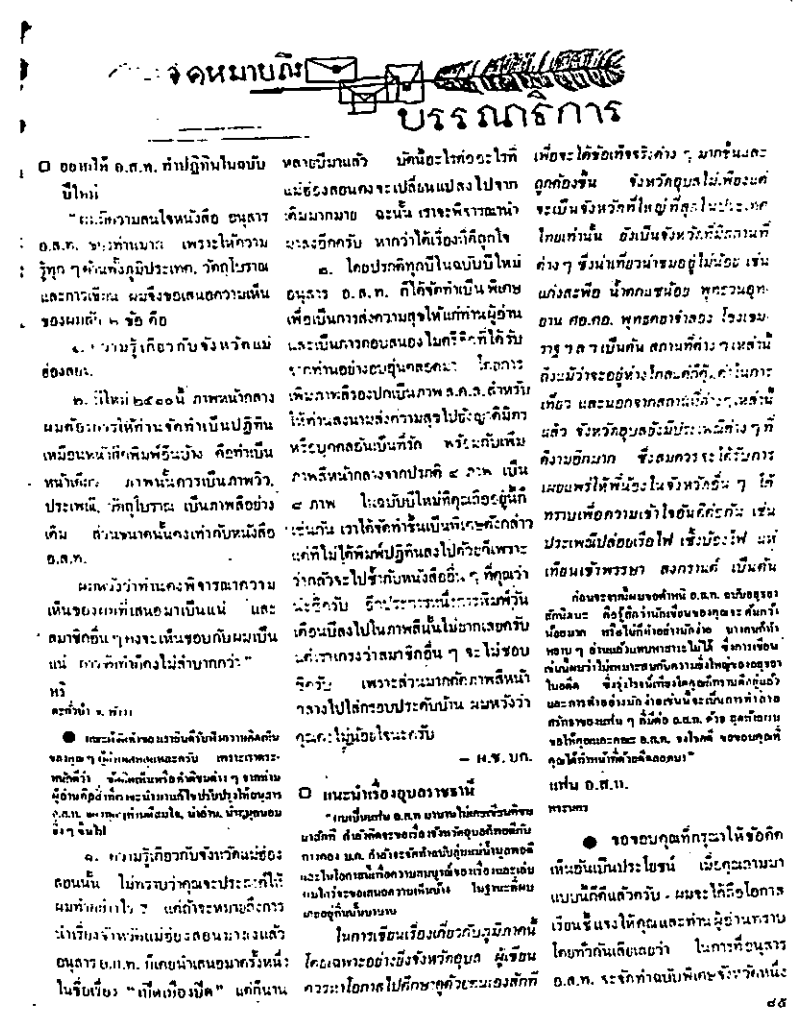
ขอขอบคุณ... สำหรับความสนใจและข้อเสนอแนะ...

Table with 2 columns: Issue/Date and Content. Includes 'ฉบับนี้' and 'ฉบับหน้า'.

ภาพประกอบ 49 คอลัมน์จากบรรณาธิการ

ที่มา: (2528, กันยายน). อ.ส.ท.. 26(2): 4

2.3.2 คอลัมน์จดหมายถึงบรรณาธิการ เป็นคอลัมน์ที่เปิดโอกาสให้ผู้อ่านเขียนจดหมายแนะนำ ตีชม หรือเสนอแนะเกี่ยวกับนิตยสารถึงบรรณาธิการ เช่น นิตยสารปีที่ 7 ฉบับที่ 6 เดือนมกราคม พ.ศ. 2510 ผู้อ่านคนหนึ่งต้องการให้นิตยสารทำปฏิทินในฉบับขึ้นปีใหม่ ส่วนอีกคนแนะนำแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี รวมทั้งตำหนินักเขียนที่ให้ข้อมูลไม่ละเอียด ดังตัวอย่าง

ภาพประกอบ 50 คอลัมน์จดหมายถึงบรรณาธิการ

ที่มา: (2510, มีนาคม). อ.ส.ท.. 7(8): 85

สรุปได้ว่าเรื่องในเล่มประเภทคอลัมน์บรรณาธิการของนิตยสาร อ.ส.ท. ในระยะเวลา 40 ปีมีเพียง 2 คอลัมน์ ได้แก่ คอลัมน์จากบรรณาธิการ ซึ่งบรรณาธิการแสดงความเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาในนิตยสาร ข่าวและกิจกรรมในวงการท่องเที่ยว และคอลัมน์จดหมายถึงบรรณาธิการ ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้อ่านเขียนจดหมายแนะนำ ตีชม หรือเสนอแนะเกี่ยวกับนิตยสารมายังบรรณาธิการ

2.4 เรื่องในเล่มประเภทข่าว เป็นการเสนอข่าวด้านการท่องเที่ยว สามารถแบ่งได้ 3 ช่วง ดังนี้

2.4.1 ช่วงที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2523 ประกอบด้วย

2.4.1.1 ข่าวเกี่ยวกับผู้มาเยือนประเทศไทย เสนอข่าวบุคคลหรือคณะบุคคลที่เดินทางมาประเทศไทยและมาชมกิจการ อ.ส.ท รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว เช่น ข่าว นางสาวทานีเย เวอร์สตัด นางงามออสเตรเลีย ได้มาเยี่ยมชมกิจการของอ.ส.ท.เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ และนายบัดดีเว็บเบอร์ ผู้แทนของซีแอตเติลเวิลด์แฟร์ ได้เข้าพบพลตรี เฉลิมชัย จารุวิสูตร เพื่อมอบบัตรเชิญเชิญชวนให้ชาวไทยไปเที่ยวงานเวิลด์แฟร์ ดังตัวอย่าง

นางบัดดี เว็บเบอร์ ผู้แทนของซีแอตเติลเวิลด์แฟร์ ประจําปี 1952 ได้เข้าพบ พลตรี เฉลิมชัย จารุวิสูตร ผู้บัญชาการ อ.ส.ท. เพื่อมอบบัตรเชิญเยี่ยมชมกิจการของอ.ส.ท. เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2503

ผู้มาเยือน

นางสาวทานีเย เวอร์สตัด นางงามออสเตรเลีย ประจําปี 1952 ได้มาเยี่ยม อ.ส.ท. เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2503 ในโอกาสที่คณะผู้แทนจากสหราชอาณาจักรเดินทางเยือนไทย นางสาวทานีเย เวอร์สตัด เกิดที่เมืองเพิร์ธ ประเทศอังกฤษ เมื่อปี 1928 เธอเป็นนางงามออสเตรเลียคนแรกที่เกิดนอกจักรวรรดิอังกฤษ บิดามารดาเป็นชาวรัสเซียชาว อิตาลี. ด้านนางสาวทานีเยไปอยู่ออสเตรเลียที่เมืองเมลเบิร์น 1951 และเธอได้ชนะเลิศมาคิงออสเตรเลียเมื่ออายุ 23 ปี เธอได้ภาพต่างๆ ได้ถึง 4 ภาพ คือ จี๊ อังฤษ ใฝ่ใจ และ ฝรั่งสวย ภาพนี้เคยเผยแพร่ในนิตยสาร เวทีวันที่ อ.ส.ท. ภายใต้ นิตยสารประจําฉบับที่ ๑๑๑ อ.ส.ท.

ภาพประกอบ 51 ข่าวเกี่ยวกับผู้มาเยือนประเทศไทย

ที่มา: (2505, เมษายน). อ.ส.ท.. 2(9): 72

2.4.1.2 ชาวในวงการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เสนอข่าวเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและโรงแรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น นิตยสารปีที่ 5 ฉบับที่ 1 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2507 เสนอข่าวการปรับปรุงโรงแรมบางแสนและสนามกอล์ฟบางพระที่ อ.ส.ท. ดำเนินการอยู่ให้เป็นสถานตากอากาศชั้นนำ ชาวขององค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และข่าวการจัดตั้งหน่วยกู้ภัยบนทางหลวงตลอด 24 ชั่วโมงบนทางหลวงสายพหลโยธิน ทางหลวงสายเพชรเกษม และทางหลวงสายสุขุมวิท ดังตัวอย่าง

- **โรงแรมบางแสนในความอำนวยการใหม่ของ อ.ส.ท.**
ที่ ๆ ที่เป็นจุดมุ่งหมายของชาวต่างประเทศที่เข้ามาพักผ่อน ก็คงจะไปด้วยผู้ที่เดินทางมาก่อน และต่อมาต่อมาภายหลังเป็นประจักษ์ประจักษ์ ปรากฏว่าโรงแรมและย่านใกล้เคียงที่อยู่ในความอำนวยการขององค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีชื่อเสียงและคึกคัก ๕ วัน จึงทำให้ผู้ที่ประสงค์จะไปพักผ่อนที่บางแสนแต่ไม่ได้จองที่พักขณะนั้นก็มีปัญหาการจองห้องพักโดยปกติไปมา ๆ กัน
โรงแรมบางแสนและสนามกอล์ฟบางพระ ซึ่ง อ.ส.ท. ได้รับมอบคืน คืนในภายภาคหน้าก็เห็นชอบที่จะปรับปรุง ๕ กรกฎาคม ค.ศ. นี้จะได้ปรับปรุงให้เป็นที่พักตากอากาศชั้นนำ และปรับปรุงที่พักก่อนหน้าของจากทุกชั้น จะครบทั้งไว้ไว้ในอนาคตอันใกล้ ทุกพื้นที่คงจะเปิดต่อเมื่อปลายปี ๕ สถานที่ตากอากาศแห่งนี้ หรือได้รับบริการความสะดวกสบาย ๆ อย่างพร้อมมูล
- **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของอิตาลี**
องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ประกาศเกี่ยวกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปเที่ยวในประเทศอิตาลี ในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ มีนักท่องเที่ยวไปเที่ยวอิตาลีเป็นจำนวน ๒๑,๘๘๘,๕๐๐ คน มีมากกว่าจำนวนนักท่องเที่ยวในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ที่มีนักท่องเที่ยวเที่ยว ๒๐,๓๖๒,๘๐๐ คน เป็นจำนวนถึง ๑,๕๒๕,๗๐๐ คน ในจำนวนนักท่องเที่ยวที่กล่าวนี้เป็นชาวเยอรมันมากที่สุด รองลงมาได้แก่ชาวสวีเดน ฝรั่งเศส อิตาลี อังกฤษ และอเมริกัน ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีนักท่องเที่ยวจากประเทศใกล้เคียงอื่น ๆ อาทิ เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม เดนมาร์ก สวีเดน ฯลฯ เป็นต้น
- **องค์การวางผังเมืองจังหวัดขอนแก่นทางหลวง เพื่อบริการประชาชน**
เนื่องด้วยองค์การวางผังเมืองได้พิจารณาเห็นว่ามีความจำเป็นที่ควรจะมีการวางผังเมืองทางหลวงสายต่าง ๆ ในเขตปฏิบัติการขององค์การวางผังเมือง ซึ่งแต่ละครั้งมักจะมีความจำเป็นหรือเกิดข้อขัดข้องต่าง ๆ จึงได้ตั้งหน่วยงานขึ้นทางหลวงซึ่งพร้อมที่จะปฏิบัติงานด้านบริการแก่ผู้ใช้ทางหลวงเป็นประโยชน์ทางการวางผังเมืองอื่น ๆ ตลอด ๒๔ ชั่วโมงขึ้น โดยมีสถานที่ตั้งคือ ทางหลวงสายพหลโยธิน ซึ่งที่สถานีตำรวจภูธรประตูน้ำพระอินทร์ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ทางหลวงสายเพชรเกษม จังหวัดการแผนก ๑ กองกำกับการ ๒ ตำรวจทางหลวง อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม และทางหลวงสายสุขุมวิท ซึ่งที่สถานีตำรวจบนน้ำหนักบรรทุกที่บางปะกง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา
หน่วยงานดังกล่าวนี้ นอกจากจะช่วยเหลือในด้านอุบัติเหตุทางการจราจรแล้ว ยังพร้อมที่จะบริการรับใช้ประชาชนผู้ใช้ทางหลวงตามกำลังและความสามารถที่จะทำได้ รวมทั้งการนำคนเจ็บไปส่งที่โรงพยาบาลหรือส่งศาลาใกล้ที่ปรึกษาอีกด้วย ● ●

ภาพประกอบ 52 ชาวในวงการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ที่มา: (2507, สิงหาคม). อ.ส.ท.. 5(1): 72

2.4.2 ช่วงที่ 2 สิงหาคม พ.ศ.2523 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2533 เสนอข่าว 2 ประเภท คือ

2.4.2.1 ข่าวท่องเที่ยว เสนอข่าวซึ่งเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและโรงแรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น นิตยสารปีที่ 28 ฉบับที่ 12 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2531 กล่าวถึงข่าวการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวไทยในช่วง 3 เดือนแรกของปี 2531 มีนักท่องเที่ยวต่างประเทศเดินทางเข้ามาในประเทศไทย 1,070,236 คน ซึ่งเป็นผลจากการส่งเสริมด้านการตลาด และคาดว่าจำนวนนักท่องเที่ยวในปี 2531 จะสูงถึง 425 ล้านคน

2.4.2.2 ปฏิทินท่องเที่ยว เสนอข่าวงานเทศกาลท่องเที่ยวของจังหวัดต่าง ๆ ในแต่ละเดือนที่นิตยสารออกจำหน่าย เช่น นิตยสารปีที่ 25 ฉบับที่ 7 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2528 เป็นข่าวชวนเที่ยวงานวันชนะศึกทุ่งลาดหญ้า ค่ายกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ภายในงานมีนิทรรศการทางประวัติศาสตร์ การออกร้านขายของ ดนตรีและมหรสพ มีการแสดงพิเศษ คือ การแสดงแสง สี เสียง เรื่องสงครามเก้าทัพ และการรวมพลังมวลชน เริ่มตั้งแต่วันที่ 15 -21 กุมภาพันธ์นี้

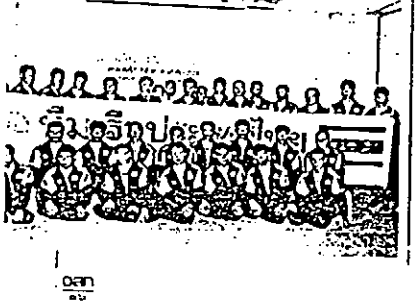
2.4.3 ช่วงที่ 3 สิงหาคม พ.ศ.2533 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2543 เสนอข่าว 4 ประเภท ดังนี้

2.4.3.1 ข่าวท่องเที่ยว เสนอข่าวซึ่งเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและโรงแรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น นิตยสารปีที่ 32 ฉบับที่ 1 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2534 ประกาศข่าวการได้รับรางวัลรองชนะเลิศลำดับที่ 3 จากการแข่งขันประเภทเรือนานาชาติ ทีมชาย ในงานมหกรรมแข่งเรือมังกรนานาชาติของประเทศแคนาดา ข่าวการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยตั้งเป้าหมายส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมาเยือนประเทศไทยในปี 2535 จำนวน 6 ล้านคน และข่าวการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ปรับปรุงบ่อน้ำร้อนกะปง จังหวัดพังงา ให้สวยงามขึ้นเพื่อชักจูงให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาท่องเที่ยวในจังหวัดนานขึ้นกว่าเดิม ดังตัวอย่าง

เรื่องเทพนรสิงห์
สร้างชื่อในแคนาดา

นายศรี นริสิงห์ อายุ ๖๖ ปี ชาวไทยคนแรกในแคนาดา ได้เดินทางไปแคนาดาเมื่อปี ๒๕๓๖ และตั้งรกรากอยู่ที่เมืองโทรอนโต ประเทศแคนาดา ซึ่งเขาได้ทำงานเป็นช่างเทคนิคในโรงงานผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้า และต่อมาได้เป็นเจ้าของบริษัทของตัวเอง

นายศรี นริสิงห์ ได้มีโอกาสได้พบกับนางสาวประไพ นริสิงห์ ภรรยาของเขา ซึ่งเธอได้เข้ามาทำงานในบริษัทของนายศรี นริสิงห์ และหลังจากที่ทั้งคู่ได้แต่งงานกันแล้ว นายศรี นริสิงห์ ก็ได้มีโอกาสได้เดินทางไปประเทศไทย และเขาได้มีโอกาสได้พบกับนางสาวประไพ นริสิงห์ ซึ่งเธอได้เข้ามาทำงานในบริษัทของนายศรี นริสิงห์ และหลังจากที่ทั้งคู่ได้แต่งงานกันแล้ว นายศรี นริสิงห์ ก็ได้มีโอกาสได้เดินทางไปประเทศไทย และเขาได้มีโอกาสได้พบกับนางสาวประไพ นริสิงห์ ซึ่งเธอได้เข้ามาทำงานในบริษัทของนายศรี นริสิงห์

ททท. ตั้งเป้า
นักท่องเที่ยว ปี ๓๕
๖ ล้านคน

นายสมชาย กระจุกแสง นายกสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เปิดเผยว่า ททท. ได้ตั้งเป้าหมายที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติให้เข้ามาเที่ยวในประเทศไทยให้ได้ 6 ล้านคน ในปี ๒๕๓๕

นายสมชาย กล่าวว่า ททท. ได้มีการประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อวางแผนการดำเนินงานที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติให้เข้ามาเที่ยวในประเทศไทยให้ได้ 6 ล้านคน ในปี ๒๕๓๕

นายสมชาย กล่าวว่า ททท. ได้มีการประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อวางแผนการดำเนินงานที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติให้เข้ามาเที่ยวในประเทศไทยให้ได้ 6 ล้านคน ในปี ๒๕๓๕

ปฏิรูป
ททท. ปรับปรุง
ข้อนำร่องคณะ
จังหวัดพังงา

นายสมชาย กระจุกแสง นายกสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เปิดเผยว่า ททท. ได้มีการปรับปรุงโครงสร้างองค์กร และนำร่องการดำเนินงานที่จังหวัดพังงา

นายสมชาย กล่าวว่า ททท. ได้มีการปรับปรุงโครงสร้างองค์กร และนำร่องการดำเนินงานที่จังหวัดพังงา

นายสมชาย กล่าวว่า ททท. ได้มีการปรับปรุงโครงสร้างองค์กร และนำร่องการดำเนินงานที่จังหวัดพังงา

ภาพประกอบ 53 ชาวท่องเที่ยว

ที่มา: (2534, สิงหาคม). อ.ส.ท.. 32(1): 16

2.4.3.2 ปฏิทินท่องเที่ยว เสนอข่าวงานเทศกาลท่องเที่ยวของจังหวัดต่างๆ ในแต่ละเดือนที่นิตยสารออกจำหน่าย เช่น นิตยสารปีที่ 39 ฉบับที่ 5 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2541 แนะนำงานเทศกาลใหม่และประเพณีผูกเสี่ยว จัดงานบริเวณหน้าศาลากลางจังหวัดขอนแก่น และสวนรัชดานุสรณ์ ภายในงานมีขบวนแห่เทพีใหม่ สาธิตขั้นตอนประเพณีผูกเสี่ยว และจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากใหม่ในราคาพิเศษ

2.4.3.3 ททท.ทีวี เป็นการรายงานรายการโทรทัศน์ที่เสนอเรื่องราวข่าวในวงการท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น นิตยสารปีที่ 34 ฉบับที่ 6 เดือนมกราคม พ.ศ. 2537 แนะนำ

สรุปได้ว่าเรื่องในเล่มประเภทข่าว แบ่งได้ 3 ช่วง ดังนี้

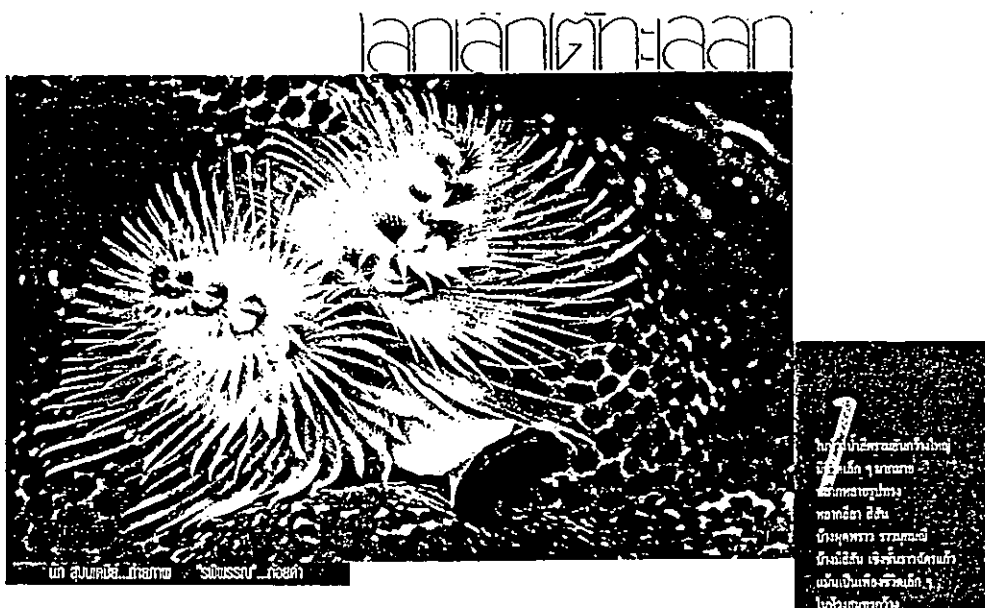
ช่วงที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2523 แบ่งข่าวออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ข่าวเกี่ยวกับผู้มาเยือนประเทศไทย เช่น ข่าวนางสาวทานเนีย เวอร์สตัด นางงามออสเตรเลีย ได้มาเยี่ยมชมกิจการของ อ.ส.ท.เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ และข่าวในวงการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เช่น ข่าวขององค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ช่วงที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2523 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2533 แบ่งข่าวออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ข่าวท่องเที่ยว เช่น ข่าวการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวไทย และข่าวปฏิทินท่องเที่ยว

ช่วงที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2533 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2543 แบ่งข่าวออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ข่าวท่องเที่ยว เช่น ข่าวการได้รับรางวัลรองชนะเลิศลำดับที่ 3 จากการแข่งขันประเภทเรือนานาชาติ ทีมชาย ในงานมหกรรมแข่งเรือมังกรนานาชาติของประเทศแคนาดา ข่าวปฏิทินท่องเที่ยว ข่าวททท.ทีวี และข่าวรายงานพิเศษ

2.5 เรื่องในเล่มประเภทภาพและบทกวี พบเฉพาะในช่วง 10 ปีหลังของนิตยสาร คือ เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2533 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2543 แบ่งได้ ดังนี้

2.5.1 คอลัมน์พักสายตา เสนอภาพถ่ายธรรมชาติประกอบกับบทกวี เช่น นิตยสารปีที่ 37 ฉบับที่ 8 เดือนมีนาคม พ.ศ.2540 เสนอภาพถ่ายปะการังชนิดหนึ่งใต้ทะเลพร้อมบทกวีประกอบภาพ ดังตัวอย่าง

ภาพประกอบ 55 คอลัมน์พักสายตา

ที่มา: (2540, มีนาคม). อ.ส.ท.. 37(8): 17

2.5.2 คอลัมน์สุดท้ายตาวานอรามา เสนอภาพสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศ เป็นภาพสี่ขนาด 4 หน้า โดยไม่มีบทกวี

จะเห็นได้ว่าเรื่องในเล่มประเภทภาพและบทกวี มี 2 ลักษณะ ได้แก่ คอลัมน์สุดท้ายตาวานอรามา และคอลัมน์พักสายตา เป็นที่น่าสังเกตว่าพบช่วง 10 ปีหลัง คือ เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2533 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2543 เพราะคุณภาพของการพิมพ์ดีขึ้น ประกอบกับมีช่างภาพที่มีประสบการณ์สูงมาร่วมงานเพิ่มขึ้น จึงทำให้ภาพถ่ายในช่วงนี้สวยงาม มีขนาดใหญ่และมีจำนวนมากขึ้น

บทที่ 4

เนื้อหาในนิตยสาร อ.ส.ท. ในช่วงปี พ.ศ. 2503 ถึง พ.ศ. 2543

ปัจจุบันนิตยสารท่องเที่ยวได้จัดพิมพ์ออกมามากหลาย เห็นได้ว่าแนวทางเสนอเนื้อหาที่แตกต่างกันไป ทั้งเสนอสารคดีท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศ หรือเสนอเฉพาะสารคดีท่องเที่ยวในประเทศ นิตยสาร อ.ส.ท. เป็นนิตยสารท่องเที่ยวที่เก่าแก่ที่สุดของไทย ตลอดสี่ทศวรรษที่ผ่านมา มีการเสนอเนื้อหาหลากหลายอีกทั้งแนวทางเสนอเนื้อหาเปลี่ยนแปลงไปตามระยะเวลา โดยนิตยสาร อ.ส.ท. ช่วงเวลา 40 ปี จำนวน 480 เล่ม แบ่งเนื้อหาได้ 5 ประเภท ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เรื่องเกี่ยวกับสภาพทางภูมิศาสตร์และข้อมูลทั่วไป สารคดีท่องเที่ยวตลอดช่วงเวลา 40 ปีเสนอเนื้อหาประเภทนี้ไม่แตกต่างกัน โดยกล่าวถึง

1.1 ที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยว ได้แก่ ที่ตั้งของจังหวัด อำเภอ ตำบล หรือแหล่งท่องเที่ยว ดังตัวอย่าง

" เมืองศรีสัชชนาลัย ตั้งอยู่บนฝั่งตะวันตกของแม่น้ำยม ในท้องที่อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางทิศเหนือประมาณ 504 กิโลเมตร ห่างจากศาลากลางจังหวัดสุโขทัยประมาณ 56 กิโลเมตร และห่างจากสถานีรถไฟสวรรคโลกขึ้นไปประมาณ 17 กิโลเมตร สันนิษฐานว่าเมืองเดิมคงตั้งอยู่ทางด้านใต้แถวบริเวณวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ เช่นที่เรียกตามตำนานพื้นเมืองว่าเมืองชะเลียง "

(ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2503 : 25)

ผู้เขียนกล่าวถึงที่ตั้งของเมืองศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

" นครปฐมเป็นจังหวัดขนาดย่อม ๆ ตัวเมืองตั้งอยู่บนที่ดอน ล้อมรอบด้วยที่ราบลุ่มในภาคกลางของประเทศ ไม่มีภูเขาแม้แต่ป่าโปร่งเบญจพรรณผสมทุ่งนา ทิศเหนือ จดจังหวัดสุพรรณบุรี ทิศตะวันออก จดจังหวัดนนทบุรีและธนบุรี ทิศตะวันตก จดจังหวัดราชบุรี ทิศใต้ จดจังหวัดสมุทรสาคร "

(ปีที่ 5 ฉบับที่ 3 ต.ค. 2507 : 18)

ผู้เขียนกล่าวถึงที่ตั้งของจังหวัดนครปฐม

" เพชรบุรี เป็นจังหวัดภาคกลาง ตั้งอยู่ริมทะเลอ่าวไทยด้านตะวันตก ด้านเหนือติดต่อกับอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม และอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ส่วนทิศใต้ติดต่อกับอำเภอหัว

หิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านทิศตะวันออกจดฝั่งทะเลด้านตะวันตกของอ่าวไทย มีระยะชายฝั่งยาวจากเหนือสุดใต้ในเขตเพชรบุรีประมาณ 80 กิโลเมตร และทิศตะวันตกจดเทือกเขาตะนาวศรี ”

(ปีที่ 14 ฉบับที่ 12 ก.ค. 2517 : 71)

ผู้เขียนกล่าวถึงที่ตั้งของจังหวัดเพชรบุรี

“ เกาะเสม็ด ตั้งอยู่ในเขตตำบลเพ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง อยู่ห่างจากชายฝั่งบ้านเพประมาณ 6.5 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 3,125 ไร่ ”

(ปีที่ 28 ฉบับที่ 6 ม.ค. 2531 : 32)

ผู้เขียนกล่าวถึงที่ตั้งของเกาะเสม็ด สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดระยอง

“ ทิศเหนือของสิงห์บุรีจะสิ้นสุดที่เขตติดต่ออำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท และอำเภอตากลี จังหวัดนครสวรรค์ ส่วนทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอไชโย อำเภอแสวงหา และอำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอบ้านหมี่ และอำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี ส่วนทิศตะวันตกติดต่อกับอำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท และอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี ”

(ปีที่ 31 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2531 : 33)

ผู้เขียนกล่าวถึงที่ตั้งของจังหวัดสิงห์บุรี

1.2 ภูมิประเทศ หมายถึง สภาพของพื้นที่ เช่น เป็นภูเขา ที่ราบ มีแม่น้ำลำคลอง เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

“...ขณะนี้พื้นที่เป็นลูกคลื่นสูง ๆ ต่ำ ๆ ทั้งสองข้างถนนมิตรภาพออกไปจนจดเชิงเขาที่ถัดไปนั้น ได้รับการปรับปรุงขึ้นเป็นไร่มดแล้ว เช่น ไร่กล้วย ไร่ทับทิม ไร่น้อยหน้า ไร่ลับประรด ไร่มะละกอ และสวนมะพร้าว...”

(ปีที่ 1 ฉบับที่ 9 เม.ย. 2504 : 13)

ผู้เขียนกล่าวถึงสภาพพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

“ภูมิประเทศของจังหวัดสกลนครเป็นที่ราบสูง ส่วนมากจึงเป็นดินปนทราย มีภูเขาเป็นทิวทางทางด้านตะวันตกและด้านใต้ แต่ทางด้านตะวันออกและด้านเหนือกลับเป็นที่ราบต่ำ มีหนองน้ำใหญ่ซึ่งอยู่ตลอดปี”

(ปีที่ 10 ฉบับที่ 6 ม.ค. 2513 : 32)

ผู้เขียนกล่าวถึงภูมิประเทศของจังหวัดสกลนคร

“ ปัตตานีมีภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบในลุ่มแม่น้ำใหญ่สองสาย คือแม่น้ำปัตตานีกับแม่น้ำสายบุรี จึงเหมาะแก่การกสิกรรมโดยทั่วไป ลักษณะดินเป็นดินปนทราย พื้นที่ทางทิศตะวันตกเป็นภูเขาติดกับเทือกเขาสันกาลาคีรี นอกนั้นเป็นสันเขาเตี้ย ๆ และป่าไม้ ”

(ปีที่ 20 ฉบับที่ 3 ต.ค. 2522 : 34)

ผู้เขียนกล่าวถึงภูมิประเทศของจังหวัดปัตตานี

“ ภูมิประเทศของเมืองลพบุรี เป็นแผ่นดินที่ราบลุ่มสลักที่ลอนลูกฟูก มีบึงน้ำกว้าง มีทิวเขาหินปูนน้อยใหญ่ สันฐานยอดหยักโค้งดูงามแปลกตา ตั้งกระจายอยู่เป็นหย่อม ๆ ”

(ปีที่ 28 ฉบับที่ 4 พ.ย. 2530 : 25)

ผู้เขียนกล่าวถึงลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดลพบุรี

“ กาญจนบุรี อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ 128 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 19,483 ตารางกิโลเมตร ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นป่า โดยเฉพาะชายแดนที่ติดกับพม่ายังมีสภาพเป็นป่าดงดิบ ”

(ปีที่ 36 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2538 : 114)

ผู้เขียนกล่าวถึงสภาพภูมิประเทศของจังหวัดกาญจนบุรี

1.3 ภูมิอากาศ หมายถึงลักษณะลมฟ้าอากาศและฤดูกาล ตัวอย่างเช่น

“ จังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดที่สำคัญมากจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย ตั้งอยู่ชายฝั่งทะเลตะวันออกของอ่าวไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ 94 กิโลเมตร เป็นเมืองที่มีภูมิประเทศสวยงามมาก ลมทะเลและความชุ่มชื้นจากภูเขาทำให้อากาศของชลบุรีเย็นสบายทุกฤดูกาล ”

(ปีที่ 6 ฉบับที่ 10 พ.ค. 2509 : 9-10)

ผู้เขียนกล่าวถึงภูมิอากาศในจังหวัดชลบุรี

“ การเดินทางมาเยี่ยมชนอมในคราวนี้ เกือบตลอดระยะทางที่เดินทางฝนตกอยู่ไม่ขาดสาย ก่อนที่จะเข้าทางแยกสูชนอนนั้นฝนเริ่มซาเม็ดลง แต่ความเย็นของอากาศเริ่มทวีขึ้น เพราะสภาพของภูมิอากาศแถบนี้เต็มไปด้วยทิวเขาและความเยือกเย็นจากทะเลเข้ามาผสม จึงทำให้อากาศในช่วงนี้เย็นยิ่งขึ้น...”

(ปีที่ 14 ฉบับที่ 3 ต.ค. 2516 : 32)

ผู้เขียนกล่าวถึงลักษณะภูมิอากาศของอำเภอขนอม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

“...บนเขาใหญ่มีภูเขาเสียดยอดอยู่อีกมากมาย หลายลูกที่ก่อให้เกิดความเย็นขึ้นอยู่ตลอด เทือกเขาแห่งนี้ ด้วยว่าได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้โดยตรง ฤดูฝนจึงมีขึ้นตั้งแต่ประมาณเดือนกรกฎาคมถึงเดือนตุลาคม พอตกเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม อิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือก็ยังพาสายฝนพร่างพรมาประปราย เมื่อถึงกลางฤดูร้อนอุณหภูมิจะสูงสุดประมาณ 30 องศาเซลเซียส ตกเข้าฤดูหนาวอุณหภูมิต่ำสุดประมาณ 6 องศาเซลเซียส ”

(ปีที่ 24 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2526 : 15)

ผู้เขียนกล่าวถึงลักษณะลมฟ้าอากาศที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

“ สภาพภูมิอากาศบนภูกระดึงเย็นสบายตลอดปี อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 15 องศาเซลเซียส ในฤดูหนาวอากาศหนาวเย็นมาก จนบางครั้งอุณหภูมิลดต่ำลงถึง 0 องศาเซลเซียส ช่วงฤดูฝนอากาศแปรปรวน บ่อยครั้งมีหมอกและเมฆฝนลอยต่ำ ฝนตกชุก ”

(ปีที่ 36 ฉบับที่ 3 ต.ค. 2538 : 137)

ผู้เขียนกล่าวถึงสภาพภูมิอากาศบนอุทยานแห่งชาติภูกระดึง

1.4 ประชากร หมายถึง จำนวนพลเมือง เชื้อชาติ ตัวอย่างเช่น

“...พลเมืองของภาคอีสาน สืบเชื้อสายมาจากประเทศลาว คนในประเทศลาวก็คือไทยเดิมที่อพยพจากเมืองแถน หรือเดียนเบียนฟูลงสู่ลุ่มแม่น้ำโขง...”

(ปีที่ 1 ฉบับที่ 4 พ.ย. 2503 : 18)

ผู้เขียนกล่าวถึงเชื้อสายของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

“ ประชาชนบ้านนาสารสำรวจครั้งสุดท้ายมี 72,129 คน เป็นชาย 36,678 คน และเป็นหญิง 34,621 คน ”

(ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2518 : 16)

ผู้เขียนกล่าวถึงจำนวนพลเมืองในอำเภอบ้านนาสาร

“ ...สถิติประชากรของอุดรธานีเมื่อ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2527 มีถึง 1,603,314 คน ชาย 814,089 คน หญิง 816,225 คน ...”

(ปีที่ 26 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2528 : 16)

ผู้เขียนกล่าวถึงจำนวนประชากรในจังหวัดอุดรธานี

“ ...เมืองสิงห์มีผู้คนพลเมืองที่สำรวจครั้งล่าสุด 230,016 คน อันหนาแน่นเป็นอันดับที่ 65 ของประเทศ...”

(ปีที่ 31 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2533 : 35)

ผู้เขียนกล่าวถึงจำนวนพลเมืองของจังหวัดสิงห์บุรี

1.5 การคมนาคม หมายถึง เส้นทางคมนาคมในการเดินทางไปยังจังหวัด อำเภอ ตำบล หรือ สถานที่ท่องเที่ยว

“ ถ้าจะพูดกันถึงเรื่องการเดินทางจากกรุงเทพฯ ไปภูเก็ตแล้วก็มืออยู่ด้วยกันหลายทาง หนทางหนึ่งนั้นคือการขับรถยนต์ออกจากกรุงเทพฯ มุ่งหน้าไปตามทางหลวงสายเพชรเกษมผ่านนครปฐม ราชบุรี เรื่อยไปจนถึงชุมพรแล้วหักเลี้ยวเลียบบถนนสามร้อยกว่าโค้ง ไปทางเมืองระนองแล้วผ่านถนนในช่วงที่กำลังก่อสร้างไปสู่ตะกั่วป่าเรื่อยไปจนถึงท่าขุนแล้วถึงข้ามไปภูเก็ตด้วยเรือขนานยนต์ที่ทำฉัตรไชย...”

(ปีที่ 3 ฉบับที่ 12 ก.ค. 2506 : 23)

ผู้เขียนกล่าวถึงเส้นทางรถยนต์ในการเดินทางไปจังหวัดภูเก็ต

“ จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดหนึ่งใน 14 จังหวัดภาคใต้ สามารถเดินทางไปได้ถึง 3 ทางคือทางบกจากกรุงเทพฯ ไปทางจังหวัดชุมพร จังหวัดระนอง ไปแยกที่อำเภอตะกั่วป่าไปถึงจังหวัดสุราษฎร์ธานีประมาณ 935 กิโลเมตร หรือถ้าไปตามเส้นทางสายเอเชียจากหลังสวนจังหวัดชุมพร ตรงไปจังหวัดสุราษฎร์ธานีเลยก็จะย่นระยะเวลาไปได้เกือบ 200 กิโลเมตร แต่ทางสายนี้ยังไม่เสร็จเรียบร้อย คาดว่าจะเปิดเส้นทางในไม่ช้านี้ อีกทางหนึ่งคือทางรถไฟจากกรุงเทพฯ ไปลงที่อำเภอพุนพินแล้วต่อรถยนต์ไปอีกประมาณ 13 กิโลเมตรก็จะถึง ”

(ปีที่ 18 ฉบับที่ 5 ธ.ค. 2520 : 35)

ผู้เขียนกล่าวถึงเส้นทางในการเดินทางไปจังหวัดสุราษฎร์ธานี

“ จังหวัดอุดรธานี อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ โดยทางรถยนต์ระยะทาง 562 กิโลเมตร หากขับรถไปเที่ยวกันเองแล้ว แนะนำว่าควรใช้ทางหลวงสายหลัก นับเป็นเส้นทางที่ใกล้ที่สุดและทางสะดวกที่สุด โดยออกจากกรุงเทพฯ ผ่านสระบุรี-นครราชสีมา-ขอนแก่นถึงอุดรธานี แต่หากคณะที่ชอบเดินทางเป็นวงรอบ เพื่อหาบรรยากาศของการเดินทางที่ไม่ซ้ำกันแล้ว เส้นทางอีกสายหนึ่งที่ผ่านกลางแดนอีสาน ปลายทางอุดรธานีคือ กรุงเทพฯ-สระบุรี แยกเข้าอำเภอสีคิ้ว-จัตุรัส-ชัยภูมิ-ชุมแพ-ศรีบุญเรือง-หนองบัวลำภู-อุดรธานี ระยะทางประมาณ 590 กิโลเมตร ”

(ปีที่ 26 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2528 : 60)

ผู้เขียนกล่าวถึงการเดินทางไปจังหวัดอุดรธานีด้วยรถยนต์

“ นครสวรรค์ตั้งอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ เพียงราว 240 กิโลเมตรตามถนนสายเอเชีย ซึ่งดูจะแสนสะดวกสบายกับการเดินทางในปัจจุบัน เพราะถนนสี่เลนที่ไม่ต้องวิ่งสวนทางกันระหว่างกรุงเทพฯ ถึงนครสวรรค์ในปัจจุบัน ทำให้การเดินทางจากกรุงเทพฯ สู่นครสวรรค์ใช้เวลาเพียงราว 2 ชั่วโมงเศษเท่านั้น”

(ปีที่ 36 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2538 : 45)

ผู้เขียนกล่าวถึงการเดินทางไปจังหวัดนครสวรรค์

1.6 การปกครอง หมายถึง รายละเอียดเกี่ยวกับการแบ่งเขตการปกครอง การจัดการปกครอง ตัวอย่างเช่น

“ ปัจจุบันนี้ ปราชินบุรีแบ่งการปกครองออกเป็น 9 อำเภอคือ อำเภอเมืองปราชินบุรี , อำเภอกบินทร์บุรี , อำเภอตาพระยา ซึ่งเป็นอำเภอที่เพิ่งตั้งใหม่อยู่ติดกับชายแดนกัมพูชา , อำเภอบ้านสร้าง , อำเภอประจันตคาม , อำเภอวัฒนานคร กับอำเภอศรีมหาโพธิ์ อำเภอสระแก้ว และอำเภออรัญประเทศ ซึ่งเป็นอำเภอชายแดนติดต่อกับประเทศกัมพูชา...”

(ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2509 : 12)

ผู้เขียนให้รายละเอียดเกี่ยวกับการแบ่งเขตการปกครองของจังหวัดปราชินบุรี

“ ปัจจุบันนราธิวาสแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 9 อำเภอ คืออำเภอเมือง อำเภอระแงะ อำเภอตากใบ อำเภอช้างอ อำเภอบางเจาะ อำเภอเรือเสาะ อำเภอสุไหงปาดี อำเภอสุไหงโกลค และอำเภอแว้ง ”

(ปีที่ 10 ฉบับที่ 10 พ.ค. 2513 : 27)

ผู้เขียนกล่าวถึงการแบ่งเขตการปกครองของจังหวัดนราธิวาส

“...ด้วยพื้นที่จำนวน 2,636 ตารางกิโลเมตร ชัยนาทแบ่งการปกครองออกเป็น 6 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภออมโนรมย์ อำเภอวัดสิงห์ อำเภอสรรพยา อำเภอหันคา และอำเภอสรรคบุรี”

(ปีที่ 15 ฉบับที่ 4 พ.ย. 2517 : 16)

ผู้เขียนกล่าวถึงการแบ่งเขตการปกครองของจังหวัดชัยนาท

“จังหวัดสิงห์บุรี ปัจจุบันแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 6 อำเภอ ได้แก่อำเภอเมืองสิงห์บุรี อำเภออินทร์บุรี อำเภอบางระจัน อำเภอพรหมบุรี อำเภอดำรงราษฎร์ และอำเภอท่าช้าง”

(ปีที่ 31 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2533 : 51)

ผู้เขียนกล่าวถึงการแบ่งเขตการปกครองของจังหวัดสิงห์บุรี

สรุปได้ว่าเนื้อหาของสารคดีท่องเที่ยวมักกล่าวเกี่ยวกับสภาพทางภูมิศาสตร์และข้อมูลทั่วไป แบ่งเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยว ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ประชากร การคมนาคม และการปกครอง การเสนอเนื้อหาดังกล่าวไม่มีความเปลี่ยนแปลงตลอดช่วงเวลา 40 ปี เนื่องจากข้อมูลเหล่านี้เป็นข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับจังหวัดหรือสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวควรทราบ ผู้เขียนจึงนำเสนอเนื้อหาเหล่านี้เป็นพื้น

2. เรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และโบราณคดี แบ่งเนื้อหาประเภทนี้เป็น 6 ด้าน คือ ประวัติเมือง ประวัติโบราณวัตถุและโบราณสถาน ประวัติสถานที่ ประวัติบุคคลสำคัญ ตำนาน นิทานพื้นเมือง และโบราณคดีและศิลปกรรม โดยนิตยสารที่นำมาศึกษาจำนวน 480 เล่มในช่วงเวลา 40 ปี พบว่าสามารถแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2523 ช่วง 20 ปีแรก สารคดีท่องเที่ยวในนิตยสาร อ.ส.ท.เน้นเสนอเนื้อหาด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดีในทุกฉบับ ส่วนช่วงที่ 2 ตั้งแต่สิงหาคม พ.ศ.2523 ถึง กรกฎาคม พ.ศ.2543 ช่วง 20 ปีหลัง การเสนอเนื้อหาประเภทนี้จะพบน้อยมาก ดังตัวอย่าง

2.1 ประวัติเมือง หมายถึงประวัติความเป็นมาของจังหวัด การสร้างเมือง ดังตัวอย่าง

ผู้เขียนกล่าวถึงประวัติศาสตร์การตั้งจังหวัดหนองคาย โดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุก่อนการสร้างเมือง ผู้สร้างเมือง และปีที่สร้าง

“ในสมัยก่อนการสร้างเมืองหนองคายนั้น บริเวณฝั่งขวาแม่น้ำโขงอันอยู่ตรงข้ามกับเมืองศรีสัตนาคนหุต หรือเมืองเวียงจันทน์นั้น มีหมู่บ้านเล็ก ๆ ที่ใหญ่ขนาดตำบลในปัจจุบันอยู่ 3 แห่ง คือ เมือง

พานพร้าว เมืองปะโค และเมืองเวียงคุก เมืองทั้งสามนี้ขึ้นอยู่กับกรุงศรีสัตนาคนหุตและกรุงศรีสัตนาคนหุตก็ขึ้นอยู่กับกรุงเทพฯ อีกที ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2369 เมื่อครั้งเจ้าอนุวงศ์เป็นกบฏต่อกรุงเทพฯ นั้น พระยาราชสุภาวดี (สิงห์) ซึ่งต่อมาได้รับพระราชทานยศเป็นเจ้าพระยาบดินทรเดชาอนุชิต ได้รับพระราชทาน โองการโปรดเกล้าฯ ให้เป็นแม่ทัพยกมาปราบกบฏครั้งนั้น ท้าวสุวอได้ช่วย เหลือในการสงครามเป็นอย่างดี เมื่อเสร็จสงครามแล้ว เจ้าพระยาบดินทรเดชาอนุชิตได้พิจารณาเห็นว่าเมืองเล็ก ๆ สามแห่งที่กล่าวนามมานั้น สมควรจะจัดตั้งรวมเป็นบ้านเมืองใหญ่ จึงได้ปูนบำเหน็จท้าวสุวอ โดยให้ เป็นเจ้าเมืองแบบไปสร้างบ้านแปลงเมืองเอาเอง ท้าวสุวอได้พิจารณาที่สร้างเมืองเห็นว่าบริเวณบ้านไผ่ เป็นที่ที่มีชัยภูมิเหมาะแก่การการสร้างบ้านเมืองมากที่สุด เพราะเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์อยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง อีกทั้งอยู่ในจุดที่เป็นศูนย์กลางของบ้านเมืองเล็ก ๆ 3 แห่งที่กล่าวมาแล้วด้วย จึงได้สร้างเมืองขึ้นที่บ้านไผ่ เรียกว่า เมืองหนองคาย ตามหนองน้ำใหญ่ ซึ่งอยู่ในหมู่บ้านเบ็ดและบ้านเมืองบางในปัจจุบัน เมืองหนองคายจึงได้ปรากฏชื่ออยู่ในทำเนียบการปกครองตั้งแต่ปี 2369 โดยมีเมืองเวียงจันทน์ขึ้นต่อหนองคายอีกทีหนึ่ง ฉะนั้น ฐานะของเมืองหนองคายจึงนับว่ามีความสำคัญเป็นอันมาก สำหรับท้าวสุวอ(บุญมา)นั้น ต่อมาได้รับพระราชทาน บรรดาศักดิ์เป็นพระปฐมเทวภิบาล โดยถือเอาดอกบัวในหนองคายมาเป็นสิริมงคล จึงเป็นอันว่าเมืองหนองคายได้เป็นเมืองแต่นั้นมา ”

(ปีที่ 5 ฉบับที่ 5 ธ.ค. 2507 : 28-29)

ผู้เขียนกล่าวถึงประวัติศาสตร์การตั้งจังหวัดศรีสะเกษ โดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุก่อนการสร้างเมือง ผู้สร้างเมือง และปีที่สร้าง

“ ผมจะได้เสนอประวัติศาสตร์ของเมืองศรีสะเกษพอสังเขป ศรีสะเกษเป็นเมืองที่มีกำเนิดในปี ชาติ จุลศักราช 1144 หรือ พ.ศ. 2325 พระยาขุขันธ์มีใบบอกขอตั้งท้าวบุญจันทร์ซึ่งเป็นบุตรเลี้ยงติดภรรยา โดยพระยาขุขันธ์ไปได้มาตอนสมัครเข้ากองทัพยกไปตีเมืองศรีสัตนาคนหุตเมื่อจุลศักราช 1140 เป็นตำแหน่งพระไกรผู้ช่วย อยู่มาพระไกรมีความโกรธที่พระยาขุขันธ์เรียกตนว่าลูกเขลย ภายหลังมีพวกพ่อค้าเป็นชาวญวนประมาณ 30 คนมาเที่ยวหาซื้อโคกระบือที่เมืองขุขันธ์ พระยาขุขันธ์จัดให้พวกญวนพักที่ศาลากลาง แล้วเกณฑ์พลทำทางไปช่องโพน พระยาไกรบอกกล่าวโทษมายังกรุงเทพฯว่าพระยาขุขันธ์คบคิดกับพวกญวนเป็นกบฏ จึงโปรดให้เรียกพระยาขุขันธ์ไปพิจารณา ได้ความตามข้อกล่าวหาจึงให้จำคุกไว้ที่กรุงเทพฯ เวลานั้นท้าวอุ่นที่พระภูธรภักดีสงคราม ปลัดเมืองขุขันธ์ลงมากรุงเทพฯกราบบังคลทูลขอเป็นเจ้าเมือง ๆ หนึ่ง ขอแยกจากเมืองขุขันธ์ไปตั้งอยู่บ้านโพนสามขาสระกำแพงขึ้นเป็นเมืองศรีสะเกษ ตั้งให้พระภูธรภักดีสงคราม ปลัดเมืองขุขันธ์เป็นพระยารัตนะวงศา เจ้าเมืองศรีสะเกษ แล้วตั้งให้พระไกร (บุญจันทร์) ผู้ช่วยเมืองขุขันธ์เป็นพระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน เจ้าเมืองให้ท้าวมณะเป็นที่พระภักดีภูธรสงคราม ปลัดท้าวเทศเป็นที่พระแก้วไมตรี ยกกระบัตร์เมืองขุขันธ์

ล่วงมาจุลศักราช 1147 พระยารัตนระวงศา เจ้าเมืองศรีสะเกษถึงแก่กรรม โปรดเกล้าฯ ให้ท้าวชมพบุตรเป็นพระยาวิเศษภักดี เจ้าเมืองศรีสะเกษ ต่อมาปี พ.ศ.2329 เมืองศรีสะเกษกับเมืองขุขันธ์เกิดวิวาทกัน เพื่อแย่งชิงเขตแดน จึงโปรดเกล้าฯ ให้ปั้นเมืองศรีสะเกษและขุขันธ์เสียใหม่ จัดเขตแดนกันใหม่จนเรียบร้อย จนในที่สุดเปลี่ยนแปลงการปกครองให้รวมเมืองสองเมืองนี้เป็นเมืองเดียวกันเรียกว่า "จังหวัดศรีสะเกษ"

(ปีที่ 8 ฉบับที่ 6 ม.ค. 2511 : 26-27)

ผู้เขียนกล่าวถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของจังหวัดนครสวรรค์ โดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สร้างเมือง และสมัยที่สร้าง

" นครสวรรค์มีหลักฐานปรากฏในศิลาจารึกเรียกชื่อเมืองนี้ว่า "เมืองพระบาง" เป็นเมืองหน้าด่าน สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยราชวงศ์พระร่วง พอถึงสมัยกรุงศรีอยุธยาขุนหลวงพะงั่ว (สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 1) ได้ทรงรวมเมืองพระบาง กำแพงเพชร และตากเข้าเป็นแขวงชื่อ "นครพังงา" ครั้นถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรงนำพระพุทธรูป "พระบาง" ไปคืนเวียงจันทน์ แต่มาติดศึกพม่าที่เมืองนี้ เป็นเหตุให้พระบางได้ประดิษฐานอยู่จนเมื่อปราบข้าศึกศัตรูลงปราบคาบ บ้านเมืองจึงคืนเข้าสู่ความปกติสุข

ด้วยประวัติความเป็นมาโดยย่อ จังหวัดนครสวรรค์จึงมีหลายชื่อตามเหตุการณ์และเหตุผลต่าง ๆ กัน เช่น ปากน้ำโพ ปากน้ำไหล เมืองพระบาง เมืองขอนแก่น (หมายถึงเมืองหันหน้าลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา ตรงกับทิศตะวันออก) แล้วในปัจจุบันได้ชื่อว่า "จังหวัดนครสวรรค์"

(ปีที่ 18 ฉบับที่ 6 ม.ค. 2521 : 40)

ผู้เขียนกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของจังหวัดยะลา โดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับสมัยที่สร้าง ปีที่สร้าง

"ส่วนประวัติศาสตร์ของเมืองยะลานั้น เป็นเมืองที่ขึ้นอยู่กับเมืองปัตตานีมาเก่าแก่อันเป็นส่วนหนึ่งแห่งราชอาณาจักรไทยตั้งแต่กรุงสุโขทัยมาแล้ว ในปีพ.ศ. 2334 เมืองยะลาได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นเมืองขึ้นตรงต่อเมืองปัตตานี จนถึงปีพ.ศ.2457 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการจัดแบ่งการปกครองเป็นจังหวัดและอำเภอ ยะลาได้มีฐานะเป็นจังหวัดหนึ่งในมณฑลปัตตานี จนถึงปีพ.ศ. 2476 จึงเป็นจังหวัดยะลาสืบมาจนบัดนี้ "

(ปีที่ 21 ฉบับที่ 4 พ.ย. 2526 : 21)

ผู้เขียนกล่าวถึงประวัติการตั้งเมืองของจังหวัดอำนาจเจริญ โดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ผู้สร้างเมือง และสมัยที่สร้าง

“ ย้อนรอยถอยหลังไปเพียงไม่กี่ร้อยปี ประวัติศาสตร์ของเมืองอำนาจเจริญเพิ่งเริ่มต้นหน้า แรกขึ้นในตอนนั้น พ.ศ.2393 ท้าวอุปราศ เจ้าเมืองจำพร แขวงสวันนะเขต เมืองลาว ได้อพยพครอบครัว ข้ามโขงมาพึ่งพระบรมโพธิสมภารในรัชกาลที่ 3 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ด้วยสาเหตุใด ประวัติศาสตร์มิได้บันทึกไว้

รัชกาลที่ 3 โปรดให้ครอบครัวท้าวอุปราศไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านค้อใหญ่ ซึ่งเป็นหมู่บ้านใน ความปกครองของเมืองเขมรราช ท้าวอุปราศจะอยู่ในเมืองนี้ต่อไปอีกนานแค่ไหน จะขยับขยาย ครอบครัวใหญ่โตขึ้นเพียงไร ประวัติศาสตร์ไทยมิได้กล่าวถึง และท้าวอุปราศก็อาจจะสูญหายไป ในแดนสนธยา

พ.ศ. 2401 พระเทพวงศา เจ้าเมืองเขมรราช ได้มีใบบอกขอตั้งบ้านค้อใหญ่เป็นเมือง และขอ ตั้งท้าวจันบรมเป็นพระอมรอำนาจ เจ้าเมือง พ.ศ. 2410 พระอมรอำนาจ (เสื่อ อมรสิน) ผู้ครองเมือง อำนาจเห็นว่าถ้าย้ายเมืองอำนาจมาขึ้นต่อเมืองอุบลราชธานี จะสะดวกในการติดต่อราชการมากกว่า จึงมีใบบอกกราบทูลเข้ามาในกรุงเทพฯ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดพระราชทาน ตามที่ขอ ให้เมืองอำนาจขึ้นต่อเมืองอุบลราชธานีมาตั้งแต่นั้น

สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินให้ เป็นไปตามแบบยุโรป เมืองอำนาจจึงถูกเปลี่ยนชื่อและยกฐานะขึ้นเป็นเมืองอำนาจเจริญ อยู่ในความ ปกครองของมณฑลอุบลราชธานี แล้วจึงให้มีการแต่งตั้งนายอำเภอมาปกครอง โดยนายอำเภอคนแรก คือรองอำมาตย์โทหลวงเอกอำนาจ (เปี้ย สุวรรณกฎ) ต่อมานายอำเภอนั้นจึงให้ย้ายสำนักงานที่ว่าการ อำเภอจากบ้านค้อใหญ่ไปอยู่ที่บ้านบุง ตำบลบุง ซึ่งเป็นสี่แยกระหว่างเมืองเขมรราช เมือง อุบลราชธานี เมืองมุกดาหาร และเมืองยโสธร เพื่อสะดวกต่อการติดต่อคมนาคม จึงทำให้ต่อมาเมือง อำนาจเดิมลดฐานะลง ส่วนที่บ้านบุง ด้วยชัยภูมิที่เหมาะสม เมืองจึงขยายตัวกว้างขวางขึ้น จน กลายเป็นศูนย์กลางของเมืองที่แท้จริงสืบต่อมาจนกระทั่งปัจจุบัน ”

(ปีที่ 35 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2537 : 85-86)

2.2 ประวัติโบราณวัตถุและโบราณสถาน หมายถึง ประวัติความเป็นมาของโบราณวัตถุ และโบราณสถานต่าง ๆ ตลอดจนถึงสถานที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ศาสนา เช่น อนุสาวรีย์ และวัดต่าง ๆ เป็นต้น ดังตัวอย่าง

“ ...ส่วนเจดีย์ภูเขาทองของกรุงเทพฯ นั้นสร้างขึ้นเมื่อรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวแต่ไม่เสร็จ ต่อมาในรัชกาลที่ 4 ได้สร้างต่อมาอีก แต่มาสำเร็จเรียบร้อยในรัชกาลที่ 5 จึงนับได้ว่าภูเขาทองกรุงเทพฯ เป็นปูชนียสถานสำคัญแห่งหนึ่งของไทยเพราะได้สร้างมาถึงสามแผ่นดิน ในสมัยเมื่อสร้างภูเขาทองเสร็จนี้เอง อุปราชแห่งประเทศอินเดียได้ส่งพระบรมสารีริกธาตุที่พบที่เมืองกบิลพัสดุ์เข้ามาทูลเกล้าถวาย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ัญเชิญไปประดิษฐานไว้ในเจดีย์บนยอดภูเขาทอง ในปัจจุบันนี้ภูเขาทองสูง 1 เส้น 18 วา 2 ศอก (ประมาณ 76 เมตร) ต่อมาในปีพ.ศ. 2493 มีการบูรณะอีกครั้งหนึ่ง เพิ่งเสร็จเรียบร้อยเมื่อปีพ.ศ. 2497 นี้เอง ”

(ปีที่ 3 ฉบับที่ 5 ธ.ค. 2505 : 35)

ผู้เขียนกล่าวถึงประวัติการสร้างเจดีย์ภูเขาทอง

“ วัดเพชรสมุทรวรวิหารนี้ แต่เดิมมีชื่อว่า “วัดบ้านแหลม” มีพระพุทธรูปที่ชาวแม่กลองถือว่าศักดิ์สิทธิ์อยู่องค์หนึ่ง เรียกกันว่า “หลวงพ่อบ้านแหลม” เป็นพระพุทธรูปยืนอุ้มบาตรสูง 5 ฟุต หล่อด้วยทองเหลือง ซึ่งตามประวัติกล่าวว่าเมื่อปีพุทธศักราช 2307 มังมหานรธา แม่ทัพพม่ายกกองทัพมาตีเมืองทวาย หุยตองจาเจ้าเมืองสู้ไม่ได้จึงพาครอบครัวหนีมาอยู่ที่เมืองมฤท แต่มังมหานรธาก็ยังยกกองทัพมาตีเมืองมฤทได้อีก หุยตองจาจึงหนีมายังเมืองกระบุรี มังมหานรธาก็ให้กองทัพหน้าติดตามมา ถึงเมืองไหนก็ให้จับผู้คนเอาไปเป็นเชลย เก็บทรัพย์สมบัติริบเสียด้วย แล้วเผาบ้านเมืองเสีย พม่าตีได้ตั้งแต่เมืองมลิวัน เมืองกระ เมืองระนอง ชุมพร ไชยา แล้วย้อนกลับมาตีเมืองปัตวิ เมืองกำเนदनพคุณ เมืองกุย เมืองปราน จนถึงเมืองเพชรบุรี แต่กองทัพพระยาโกษาภิรมย์กับพระยาตากสินยกลงไปจากกรุงศรีอยุธยาไปรักษาเมืองเพชรบุรีไว้ได้ แต่ในระหว่างที่พม่ายกมา ถึงเมืองเพชรบุรีนั้น ชาวบ้านแหลมที่อยู่ปากอ่าวจังหวัดเพชรบุรีได้พากันยกครอบครัวมาตั้งที่ฝั่งใต้ของปากคลองแม่กลองติดกับวัดบ้านแหลม และพวกชาวบ้านแหลมที่มาตั้งภูมิลำเนาอยู่นี้ จึงขนานนามหมู่บ้านที่มาตั้งภูมิลำเนาอยู่นี้ว่าหมู่บ้านแหลม และพวกนี้มีอาชีพในทางจับสัตว์น้ำทะเล ได้เอาอวนไปล้อมรุกในทะเลได้พระทองขึ้นมา 2 องค์ องค์หนึ่งชาวบ้านบางตะบูน จังหวัดเพชรบุรีนำไปประดิษฐานอยู่ที่วัดเขาตะเครา และขนานนามว่าหลวงพ่อบ้านแหลม ส่วนอีกองค์หนึ่งชาวบ้านแหลมได้พาเข้ามาอยู่ในจังหวัดสมุทรสงครามนำขึ้นประดิษฐานไว้ในวัดศรีจำปา ซึ่งต่อมาวัดศรีจำปา โบสถ์ และกุฎีศาลาชำรุด พวกชาวบ้านแหลมที่มาตั้งภูมิลำเนาจึงช่วยซ่อมแซมสถาปนาขึ้นใหม่ แล้วเปลี่ยนชื่อเป็นวัดบ้านแหลม และขนานนามพระองค์ที่ได้มาว่า “หลวงพ่อบ้านแหลม” ครั้นต่อมาหลวงพ่อบ้านแหลมเกิดศักดิ์สิทธิ์ขึ้น จนเป็นที่เคารพนับถือของมหาชนทั่วไป ในภายหลังวัดบ้านแหลมได้รับการบูรณะเป็นวัดหลวงเรียกว่า “วัดเพชรสมุทรวรวิหาร” เมื่อปีพุทธศักราช 2498 ”

(ปีที่ 11 ฉบับที่ 12 ก.ค. 2514 : 55-56)

ผู้เขียนกล่าวถึงประวัติของหลวงพ่อบ้านแหลม พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ประจำจังหวัดสมุทรสงคราม

"...วัดพระโคะนี้ในหนังสือประชุมพงศาวดารภาคที่ 15 ได้พูดถึงไว้ว่า ครั้นกาลเวลาล่วงมาราวพ.ศ. 2057 (จ.ศ.876) ครั้งกรุงศรีอยุธยา ปรากฏว่าพระยาธรรมรงค์เป็นเจ้าเมืองพัทลุงตั้งอยู่ที่จัตุมะ พระยาธรรมรงค์ได้นิมนต์พระมหาอโนมทัสสีไปเชิญพระมหาธาตุเจ้ามาแต่ลังกาทวีป มาถ่อพระเจดีย์สูง 1 เส้น บรรจุพระมหาธาตุแล้ว สร้างวัดทำอุโบสถ ศาลาวิหาร และก่อกำแพงเป็นเขตวัดสูง 6 ศอก ณ เขิงเขาพิพัทสิงห์ เรียกว่าวัดหลวง แล้วบอกถวายพระราชกุศลเข้าไปโปรดเกล้าฯ ให้มีตราคชสีห์และตราพระโกษาธิบดีออกมาเบิกเข้าส่วย และภูมิเรือกสวนไร่นาขาดออกจากส่วยหลวง เป็นเข้าโปรดคนทานพระกัลปนาไว้สำหรับวัดหลวงสืบไป ต่อมาฝ่ายเมืองพัทลุง แผดงศรีภิรมย์ เจ้าเมืองเห็นว่าบนเขาพิพัทสิงห์มีรอยพระบาทอยู่จึงขอต่อพระนาโละมุย (คงเป็นเจ้าอธิการวัดหลวง) ทำพระวิหาร และก่อรูปพระโคะขึ้นบนเขาพิพัทสิงห์ จึงเรียกว่า "เขาพระโคะ" แต่นั้นมา"

(ปีที่ 14 ฉบับที่ 5 ธ.ค. 2516 : 67)

ผู้เขียนกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของวัดพะโคะ

"...อีกทั้งประวัติศาสตร์ที่บันทึกการสงครามอันโชกโชน ระหว่างไทยกับพม่า ได้ทำให้คนไทยและนักเดินทางต่างประเทศจำนวนมากเดินทางตามรอยเท้านักรบไทยในบรรพกาล เพื่อไปให้ถึงจุดที่เรียกว่า "ด่านพระเจดีย์สามองค์" ช่องทางที่ทหารพม่าบุกเข้าเมืองสังขละบุรี เคลื่อนกองทัพเรือไปตามแม่น้ำแควน้อยเพื่อไปตีกรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี หรือแม้กระทั่งกรุงเทพฯ และการป้องกันเอกราชของชาติไทย นักรบไทยก็เคลื่อนกำลังมาสกัดทัพพม่าที่เมืองสังขละบุรีนี้เสมอ การยุทธที่เลื่องลือยิ่งนักคือการยุทธที่ลาดหน้าครั้งสงครามเก้าทัพ ซึ่งพระองค์เจ้าขุนแกลงในบัญชาการของสมเด็จพระราชวังบรมมหาสุรสิงหนาทได้ไล่ตีกองทัพพม่ามาถึงที่นี่ คนที่นี้บอกว่ามาถึงสามสบนี้เอง บนเนินเขาบริเวณสามสบปรากฏเจดีย์ทรงมอญเก่าแก่ไม่ต่ำกว่า 200 ปี ซึ่งอยู่เหนือตัวอำเภอขึ้นไปเล็กน้อย "

(ปีที่ 22 ฉบับที่ 4 พ.ย. 2524 : 41)

ผู้เขียนกล่าวถึงประวัติศาสตร์ของด่านพระเจดีย์สามองค์ โบราณสถานในจังหวัดกาญจนบุรี

"...พระราชวังบางปะอิน ซึ่งมีประวัติความเป็นมาตามพงศาวดารว่า พระเจ้าปราสาททอง เป็นพระราชโอรสของสมเด็จพระเอกาทศรถ ประสูติแต่หญิงชาวบ้าน ซึ่งพระองค์พบเมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินโดยเรือพระที่นั่งตรงเกาะบางปะอิน ครั้นเมื่อพระเจ้าปราสาททองขึ้นครองราชย์ในปีพ.ศ. 2172 แล้ว ต่อมาในปีพ.ศ. 2175 จึงโปรดให้สร้างวัดขึ้นบนเกาะบางปะอินตรงเคหาสน์เดิมของ

พระมารดา พระราชทานชื่อว่า วัดชุมพลนิกายาราม และขุดสระน้ำสร้างพระราชานิเวศน์ขึ้นกลางเกาะ สำหรับเสด็จประพาส แล้วสร้างพระที่นั่งริมสระน้ำ พระราชทานนามว่า พระที่นั่งไอศวรรย์ทิพยอาสน์ พระราชวังแห่งนี้เป็นที่เสด็จประพาสสำราญพระราชฤทัยของพระเจ้าแผ่นดินแห่งกรุงศรีอยุธยาตลอดมา...”

(ปีที่ 34 ฉบับที่ 3 ต.ค. 2536 : 87-88)

ผู้เขียนกล่าวถึงประวัติของพระราชวังบางปะอิน

2.3 ประวัติสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น ถ้ำ เขา เกาะ ดังตัวอย่าง

“...เมื่อพันปากถ้ำลงไปนั้นเป็นคูหากว้างมีชื่อเรียกว่า ถ้ำประทุน เพราะมีประทุนเรือปรากฏอยู่ คุณผู้อ่านก็คงจะสงสัยว่าทำไมประทุนเรือ ซึ่งควรจะอยู่กับเรือในน้ำจึงได้ขึ้นมาอยู่ในถ้ำได้ ตามเรื่องเขาเล่ากันว่าในสมัยปลายกรุงศรีอยุธยานั้น ในถ้ำแห่งนี้มีพระอาจารย์องค์หนึ่งมีชื่อเสียงลือในทางเวทมนตร์อยู่ยังคงกระพั้นเป็นอย่งยิ่ง พระอาจารย์องค์นี้ชื่อแสง ท่านจำศีลภาวนาหาความสงบอยู่ ณ ถ้ำแห่งนี้ กิตติศัพท์ความเก่งกล้าของพระอาจารย์แสงลือไปถึงกรุงศรีอยุธยา จนทราบถึงพระกรรมของสมเด็จพระเจ้าเสือ (ครองราชย์ระหว่างปี พ.ศ. 2245 – 2252) พระองค์จึงได้เสด็จมาหาอาจารย์แสงและทรงศรัทธาเป็นอย่างยิ่งถึงกับทรงสมัคเป็นลูกศิษย์ และก่อนเสด็จกลับพระองค์ได้ถวายประทุนเรือพระที่นั่งของพระองค์ให้กับอาจารย์แสง ๆ ก็นำมาไว้ในถ้ำแห่งนี้ จึงมีชื่อเรียกว่าถ้ำประทุนแต่นั้นมา...”

(ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2505 : 33-34)

ผู้เขียนกล่าวถึงประวัติของถ้ำประทุน สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรี

“... เหตุที่เรียกว่าเขาสามร้อยยอดเพราะมีลักษณะเป็นเกาะ ซึ่งมีเรื่องปร่าปร่าเล่ากันมาว่ามีเรือสำเภามาอับปางลงตรงนี้ คนในเรือรอดตายขึ้นเกาะได้ 300 คน เรือนั้นจมตะแคงให้เห็นลำภาแฝด ต่อมาที่ตื่นเงินกลายเป็นแผ่นดิน เมื่อเกิดไฟไหม้ป่าก็ได้ไหม้กราบเรือจนจมเหลือแต่เสากระโดง...”

(ปีที่ 11 ฉบับที่ 12 ก.ค. 2514 : 34-35)

ผู้เขียนกล่าวถึงประวัติของเขาสามร้อยยอด สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

“ทำไมเกาะจึงมีชื่อว่า “เกาะแรด” น่าสนใจ เพราะเราเห็นเป็นรูปปลาวาฬเมื่อตอนเดินทางมาจากทิศเหนือ และไม่เคยปรากฏว่าบนเกาะมีแรดสักตัว ชาวเกาะผู้เฒ่าเฒ่ายืนยันอย่างนั้น เหตุที่มีชื่อนี้ได้ฟังมาหลายกระแสแต่มีอยู่เรื่องหนึ่งที่พอจะเข้าเค้าบ้างว่าเมื่อคราวไทยมีกรณีพิพาทกับฝรั่งเศส ร.ศ.

112 (พ.ศ. 2436) ด้วยเรื่องดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงและเกาะแก่ง จึงตกลงทำสัญญากันโดยไทยยอมยกดินแดนมณฑลบูรพาอันได้แก่ เมืองเสียมราฐ พระตะบอง และศรีโสภณให้ ก่อนทำสัญญาฝรั่งเศสได้ส่งกองทหารเข้ายึดเมืองจันทบุรีเป็นประกันและสร้างโรงทหารขึ้นที่แหลมสิงห์เรียกว่าตึกแดงมาจนบัดนี้ เข้าใจว่าครั้งนั้นเองที่ฝรั่งเศสแอบงูบงิบทำแผนที่เมืองจันทน์ เมืองตราด ตลอดจนเกาะต่างๆ ไว้ถี่ถ้วน เกาะมีชื่อทุกเกาะ เช่น เกาะกง (เมืองประจันต์คีรีเขตร์ ปัจจุบันเป็นของสาธารณรัฐเขมร ที่ฝรั่งเศสยึดครองเอาตัว ๆ ไม่ยอมคืนพร้อมกับเกาะอื่น ๆ ในจังหวัดตราด) เกาะหมาก เกาะช้าง และเกาะเล็กเกาะน้อยอีกมาก ที่นี้มาถึงเกาะแรดซึ่งเล็กกระจัดริตไม่มีชื่อเลยตั้งเสียเองว่า "เกาะรา" (Rat ออกเสียงภาษาฝรั่งเศส แปลว่า หนู อันหมายถึงเล็กมาก) ต่อมาเมื่อเป็นของไทยแล้ว คำนั้นอ่านเป็นภาษาอังกฤษว่า "แร็ต" แปลว่าหนูเช่นกัน ต่อมาชาวเกาะก็เรียกว่าเกาะแรดตามในแผนที่ฝรั่งเศส แล้วมาเพี้ยนเป็นภาษาหนังสือว่า "แรด" ด.สะกด ซึ่งเป็นสัตว์ อย่างไรก็ตามจะสะกดตัว ด. หรือตัว ต. ก็อ่านว่าแรด จากนั้นก็เรียกกันว่าแรดเรื่อยมาจนบัดนี้..."

(ปีที่ 14 ฉบับที่ 8 มี.ค. 2517 : 45-46)

ผู้เขียนกล่าวถึงประวัติของเกาะแรด สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดตราด

"... ถ้าไก่อหล่นแห่งนี้อยู่ในท้องที่หมู่ 2 ตำบลหนองพลับ ห่างจากตลาดหัวหินเข้าไปราว 33 กิโลเมตร เป็นถ้ำขนาดกลางมีหินงอกหินย้อยสวยงามน่าชมไม่น้อย ถ้าไก่อหล่นนี้ชื่อแปลกดี เล่ากันมาว่าเมื่อตอนที่มีการค้นพบถ้ำนี้ในปีพ.ศ. 2512 นั้น ก็เพราะมีนายพรานคนหนึ่งไปเที่ยวล่าสัตว์ในป่าเขาแถบนี้ ได้พบไก่อฟ้าตัวหนึ่งเกาะอยู่บนยอดไม้เชิงเขาก็ยิงไก่อฟ้าตัวนั้นตกลงไป นายพรานปีนตามขึ้นไปจะเก็บพบว่าไก่อหล่นลงไปใกล้ถ้ำก็เลยได้พบถ้ำแห่งนี้แทน แล้วก็นำเหตุการณ์ไก่อหล่นนี้แหละครีมาตั้งชื่อเป็นถ้ำไก่อหล่น..."

(ปีที่ 31 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2533 : 89)

ผู้เขียนกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของถ้ำไก่อหล่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2.4 ประวัติบุคคลสำคัญ เช่น พระมหากษัตริย์ เจ้าอาวาส วีรบุรุษผู้เสียสละ ผู้ทำประโยชน์แก่ชาติ ดังตัวอย่าง

"... หลวงปู่วัดไทรคือ พระครูถาวรสมณวงศ์ นามเดิมท่านชื่อ อ้อย ถาวรวัฑฒ์ ชาตะเมื่อวันเสาร์ที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2413 ณ ตำบลกระทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร เมื่อเติบโตเข้าเรียนหนังสือไทยที่วัดนางสาว ได้เรียนรู้อักขระแบบเก่าจนมีความรู้กว้างขวาง พออายุ 22 ก็บวชที่วัดนางสาวนั่นเอง ท่านจำพรรษาอยู่ที่นั่นพรรษาหนึ่ง ปีต่อมาก็ย้ายมาจำพรรษาที่วัดไทรและได้ศึกษาพระธรรมวินัยและ

หนังสือขอมจนเชี่ยวชาญมาก ต่อมาท่านได้ออกเดินธุดงค์ในป่าใหญ่เพื่อบำเพ็ญพรตหาความสงบ และศึกษาวิชาของท่าน ปรากฏว่าในการเดินทางธุดงค์ของท่านนี้ ท่านได้พบอาจารย์พระเถระในป่าหลายองค์ ได้ศึกษาวิชาเวทมนต์และไสยศาสตร์จนเชี่ยวชาญมาก แล้วได้กลับมาจำพรรษาที่วัดไทรจนได้เป็นอาวาสเมื่อปี พ.ศ.2452 จนถึงแก่มรณภาพเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2501 นี้เอง สิริรวมชนมายุถึง 89 พรรษา"

(ปีที่ 3 ฉบับที่ 4 พ.ย. 2505 : 54)

ผู้เขียนกล่าวถึงประวัติของพระครูถาวรสมณวงศ์ เจ้าอาวาสวัดไทร

" อนุสาวรีย์สร้างไว้เป็นอนุสรณ์แห่งความกล้าหาญ เสียสละเพื่อชาติภูมิ เป็นขุมทองไทยสวยงาม ภายในขุมตอบนบมีรูปปั้นพระยาไชยบูรณ์ ต่อมาได้เป็นพระยาราชนฤธาณนัทพหลภักดี แต่งเครื่องเต็มยศครั้งตัว ใบหน้าแสดงถึงความเข้มแข็งโดดเด่นอยู่เสมอกับเป็นวีรบุรุษของแพร์ เรื่องมีว่าเมื่อประมาณ 71 ปีมาแล้ว ใน พ.ศ. 2445 สมัยนั้นเมืองแพร์ยังมีเจ้าผู้ครองนครสืบราชวงศ์ต่อ ๆ กันมา พระนามว่า เจ้าพิริยะเทพวงศ์ เป็นองค์สุดท้ายในระบบเจ้าผู้ครองนคร ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลสยามจัดระบบการปกครองแบบเจ้าเมืองจัดส่งพระยาไชยบูรณ์ไปเป็นข้าหลวงปกครองเมืองอีกท่านหนึ่ง ครั้งหนึ่งพวกเงี้ยวอันมีพกาหม่องเป็นหัวหน้ากับสมัครพรรคพวกจำนวนมาก ไม่พอใจการปกครองของเจ้าพิริยะฯ กับพระยาไชยบูรณ์ พวกเงี้ยวจึงคิดกบฏคุมพวกก่อการจลาจลขึ้น เข้าทำการปล้นสถานที่ทำการรัฐบาลทุกแห่งจนยึดเมืองแพร์ไว้ได้ เจ้าพิริยะฯ กับพระยาไชยบูรณ์มีความเห็นขัดแย้งกัน โดยพระยาไชยบูรณ์ต้องการปราบเงี้ยว แต่เจ้าพิริยะฯ ไม่ยอมสู้ทั้งลอบหนีออกจากเมืองไปพักพิงอยู่ที่เมืองหลวงพระบางตราบจนสิ้นชีพ พระยาไชยบูรณ์จึงต้องรวบรวมข้าราชการและพลเมืองออกต่อสู้พวกกบฏ ในขณะเดียวกันก็มีใบบอกให้คนนำเข้ากรุงเทพฯ เพื่อขอกำลังไปปราบเงี้ยว

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงทราบ จึงโปรดให้เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรีนำกองทัพขึ้นไปปราบเงี้ยวเมืองแพร์ กองทัพไทยยังไม่ถึงเมืองแพร์ พระยาไชยบูรณ์เสียทีพวกเงี้ยวถูกพวกกบฏจับได้และฆ่าเสียที่ชานเมือง พวกกบฏรู้ข่าวว่าทัพไทยยกขึ้นมาจึงออกไปตั้งรับที่บริเวณเขาพลึงได้เกิดปะทะกันกับกองทัพไทย พวกกบฏพ่ายแพ้แตกกระจาย พกาหม่องหัวหน้าลี้ภัยชีวิตในขณะต่อสู้กองทัพกรุงเข้ายึดเมืองแพร์คืนได้ ด้วยความกล้าหาญเด็ดเดี่ยวของพระยาไชยบูรณ์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นพระยาราชนฤธาณนัทพหลภักดี และโปรดให้สร้างอนุสาวรีย์ขึ้นไว้ ณ ตรงที่ถูกฆ่า โดยมีรูปหล่อโลหะราชสีห์อันหมายถึงกระทรวงมหาดไทยฝ่ายปกครอง"

(ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2516 : 29-30)

ผู้เขียนกล่าวถึงประวัติของพระยาไชยบูรณ์ วีรบุรุษของชาวแพร์

"... ฝาแฝดอิน - จัน ซึ่งเกิดเมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ.2354 ตรงกับรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว นายอินนายจันคู่นี้ พ่อเป็นจีน แม่เป็นคนไทย ตั้งบ้านเรือนอยู่ข้างวัดบ้านแหลม เมื่อพ่อแม่จะออกไปหาปูหาหอยที่ทะเลก็ติดตามไปด้วยเสมอทุกคราว เวลาไปไหนมาไหนจะต้องไปมาพร้อม ๆ กัน เพราะตัวท่อนบนแฝดติดกันตรงราวม แต่สามารถวิ่งได้รวดเร็วมาก เป็นคนแข็งแรงและว่องไว งานการไม่ว่าหนักหรือเบาจะช่วยพ่อแม่ทำได้ทุกอย่าง

ก็ปัดันคอฟฟิน ชาวอเมริกันเข้ามาค้าขายในเมืองไทย เห็นนายอินนายจันเข้าก็ขอพาเอาตัวไปแสดงให้คนดูที่ยุโรปและอเมริกาในฐานะคนประหลาด ฝรั่งเศสเรียกฝาแฝดเช่นนี้ว่า " Siamese Twin" ต่อมาได้ตั้งรกรากอยู่ที่นครอริคาโรไลนา อเมริกา และมีภรรยาเป็นชาวอเมริกันอยู่ที่นั่น เกิดบุตรชายหญิงรวม 22 คน โดยผลัดเวรกันไปนอนบ้านละ 3 คืน ต่อมาระหว่าง พ.ศ. 2404 - 2408 อเมริกาเกิดสงครามเล็กทาสฆ่าฟันกันเอง จึงต้องหลบหนีสงครามลงกำปั่นไปลอนดอนแล้วก็ได้แสดงเก็บเงินที่นั่นอีก จนถึงวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2416 นายอินก็ถึงแก่กรรมเพราะป่วยเป็นไข้ จากนั้นต่อมาราว 2 ชั่วโมง นายจันก็ตายตามนายอินไปด้วย รวมอายุได้ 63 ปี"

(ปีที่ 17 ฉบับที่ 7 ก.พ. 2520 : 14)

ผู้เขียนกล่าวถึงประวัติของนายอิน นายจัน ฝาแฝดที่มีชื่อเสียงของประเทศไทย เกิดที่จังหวัดสมุทรสงคราม

"พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงพระราชสมภพ ณ ตำหนักปากคลองอัมพวา เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2310 หลังจากเสวยกรุงศรีอยุธยาครั้งสุดท้ายได้ประมาณ 10 เดือน มีพระนามเดิมว่า จิม เมื่อพระชนมายุได้ 2 พรรษา พระราชบิดาเข้ามารับราชการในสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ครั้นมีพระชนมายุพอสมควรได้ทรงศึกษาอักษรสมัยในสำนักพระวรินทร์ (ทองอยู่) วัดบางว่าใหญ่ พอมีพระชนมายุได้ 8 พรรษาก็ได้โดยเสด็จพระราชบิดาไปในงานสงครามทุกครั้งตลอดสมัยกรุงธนบุรีและรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้เสด็จขึ้นเสวยราชย์สืบต่อจากสมเด็จพระบรมชนกนาถเมื่อพระชันษาได้ 43"

(ปีที่ 25 ฉบับที่ 7 ก.พ. 2528 : 70)

ผู้เขียนกล่าวถึงประวัติของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2

" ตามประวัติของหลวงปู่ขาวอนาลโย มีว่า หลวงปู่ขาวเกิดเมื่อวันอาทิตย์ที่ 28 ธันวาคม 2431 ตรงกับปีชวด ที่บ้านบ่อชะแง ตำบลหนองแก้ว อำเภออำนาจเจริญ (ปัจจุบันเป็นจังหวัด) จังหวัดอุบลราชธานี เป็นบุตรคนที่ 4 ในจำนวนพี่น้อง 7 คน บิดามารดามีอาชีพทำนา เมื่อแตกเนื้อหนุ่มนายขาวก็ได้แต่งงานตามแบบคฤหัสถ์ทั่วไปจนมีลูก 7 คน หากชีวิตการครองเรือนมีเหตุให้เกิดความ

สะท้อนใจจึงออกบวชที่วัดแถวบ้านเกิด จำพรรษาอยู่นาน 14 ปี จนเกิดศรัทธาแก่กล้าออกธุดงค์ไปทางภาคเหนือ ได้ไปพบพระอาจารย์มั่นที่กำลังธุดงค์อยู่เหมือนกันทำให้ได้พบปะแลกเปลี่ยนการปฏิบัติธรรมแก่กันตั้งแต่นั้นมา เวลาผ่านไปหลายปีจนถึงปี 2501 หลวงปู่ขาวได้มาจำพรรษาอยู่กับธรรมชาติที่วัดถ้ำกลองเพล ซึ่งขณะนั้นยังเป็นป่ารกชัฏ มีแต่แมกไม้และสัตว์ป่าชุกชุม บางคราวได้มีการกล่าวถึงการเผชิญหน้าระหว่างหลวงปู่ขาวกับสัตว์ป่าดุร้าย เช่น ช้างป่า แต่ด้วยเมตตาบารมีอันสูงล้ำของหลวงปู่ขาว ทำให้จำวป่าได้หลีกเลี่ยงเดินให้อย่างสงบ เป็นที่เล่าลือในหมู่ศิษยานุศิษย์ทั้งปวง ผู้คนต่างถิ่นได้ยินกิตติศัพท์จึงเดินทางไปกราบไหว้เพื่อเป็นศิริมงคล ณ วัดถ้ำกลองเพลเป็นประจำ แม้แต่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถก็เสด็จพระราชดำเนินไปนมัสการหลวงปู่ขาวยามเสด็จทรงเยี่ยมราษฎรภาคอีสานบ่อย ครั้ง จนกระทั่งหลวงปู่ขาวถึงแก่มรณภาพเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2526 สิริรวมอายุได้ 95 ปี 5 เดือน จำพรรษาอยู่ในเพศบรรพชิตถึง 57 พรรษา..."

(ปีที่ 35 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2537 : 70-73)

ผู้เขียนกล่าวถึงประวัติของหลวงปู่ขาวอนาลโย ณ วัดถ้ำกลองเพล จังหวัดอำนาจเจริญ

2.5 ตำนาน นิทานพื้นเมือง หมายถึง ตำนานหรือนิทานพื้นเมืองที่เกี่ยวกับจังหวัด อ่างทอง ตำบล สถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น ตำนานพระธาตุพนม ตำนานการสร้างเมืองหริภุญไชย เป็นต้น ดังตัวอย่าง

"... นอกจากจะได้กล่าวไว้ในตำนานพระธาตุพนม ซึ่งแต่งขึ้นในสมัยหลังและค่อนข้างจะเลือนลอยว่า พระยาสุวรรณมังคละ พระยาคำแดง พระยาอินทปัตถะนคร พระยาจลนีนพรหมทัตและพระยานันทเสน ได้ช่วยกันสร้างขึ้นตามคำแนะนำของมหากัสสปเถระเมื่อ พ.ศ. 8 ตำนานเล่มเดียวกันนี้ได้เล่าถึงวิธีการสร้างไว้ว่า องค์พระธาตุพนมได้ก่อสร้างขึ้นด้วยแผ่นอิฐดินดิบและอนุญาตให้ชาวบ้านนำข้าวของเงินทองมาบรรจุไว้ภายในแล้ว จึงสุมนไฟเผาทั้ง 4 ด้านเป็นเวลา 3 วัน 3 คืน พออิฐสุกและเย็นลงดีแล้ว ก็ได้นำพระอรังครธาตุ (กระดูกส่วนหน้าอก) ของพระพุทธเจ้ามาบรรจุไว้ภายใน..."

(ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 ต.ค. 2503 : 11-12)

ผู้เขียนกล่าวถึงตำนานการสร้างพระธาตุพนม สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดนครพนม

"...ทหารไทยทั้งไพร่นายที่หลงป่าอยู่แถวนั้น หยุดพักจับกลุ่มกันอยู่ได้ร่มไม้ใหญ่ หลังจากที่พักกับพระเจ้ากรุงธนบุรีตอนตามตีพม่า เขาตามหาพระองค์อยู่นานก็ไม่ได้พบพานพบ ความมึนของราตรี ความทึบของป่าเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้การติดตามเต็มไปด้วยความลำบาก ขณะที่ทหารนั่ง

พักกันอยู่นั่นเอง บังเกิดมีแสงสว่างเจิดจ้าพุ่งขึ้นสู่ท้องฟ้าพร้อมกับมีเสียงม้าร้องก้องป่า เหมือนถูก
 ดลใจทหารเหล่านั้นรีบตะลุยป่าเข้าไปหาจุดที่แสงสว่างนั้น บนลานหินเบื้องหน้า พระเจ้ากรุงธนบุรี
 ประทับบนม้าพระที่นั่งอยู่กลางลานหินใหญ่ มีแสงสว่างเจิดจ้าพุ่งออกมาจากพระวรกายทำให้บริเวณ
 นั้นสว่างไปทั่วมองเห็นทหารพม่า 50 คนหมอบกราบวางอาวุธอยู่เบื้องหน้า พระเจ้ากรุงธนบุรีเสด็จมา
 รบพม่าที่บ้านระแหง ในการรบพม่าคืนวันหนึ่ง พระองค์พลัดกับทหารผู้ติดตามไปเพียงลำพังพระองค์
 เดียว แม้เหล่าทหารจะติดตามหาสักเพียงใดก็ไม่ได้ร่องรอย เมื่อพระองค์เสด็จมาถึงลานหินแห่งนั้น
 ทหารพม่าก็จะเข้าล้อมจับ แต่ต้องพบกับปาฏิหาริย์อันปรากฏเป็นแสงสว่างจากพระวรกาย ดังนั้นจึง
 ยอมวางอาวุธหมด พอทหารไทยไปพบจึงเห็นภาพดังกล่าว พอดีกับเป็นเวลาฟ้าเริ่มสาง เป็น
 สัญญาณของวันใหม่ หมู่บ้านแห่งนั้นจึงได้ชื่อว่า บ้านลานฟ้าสาง หรือบ้านลานสางนับแต่นั้นมา
 รอยเท้าม้าของพระเจ้ากรุงธนบุรีที่ย่อยบนลานหินก็ยังปรากฏอยู่จนทุกวันนี้”

(ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2507 : 13)

ผู้เขียนกล่าวถึงตำนานของหมู่บ้านลานสาง จังหวัดตาก

“ นครศรีอยุธยา ในตำนานเก่าแก่นั้นเริ่มขึ้นตั้งแต่ต้นพุทธศตวรรษที่ 13 หลังจากที่นครเก่า
 แก่แข็งเขาอุจจุบรรพตที่พระมหาฤๅษีวาสุเทพได้เนรมิตขึ้น ต่างประสบภัยพิบัติต่าง ๆ จนแผ่นดินทรุด
 จมใต้ห้วงน้ำ เพราะเหตุที่พระราชผู้ครองนครเหล่านั้นประพฤติดนมิตั้งอยู่ในธรรม เทพดาทั้งหลาย
 จึงได้ลงทัณฑ์แก่นครเหล่านั้น พระวาสุเทพฤๅษีซึ่งบำเพ็ญพรตอยู่ ณ ยอดเขาอุจจุบรรพตหรือเขาไ
 ร้อย (ดอยสุเทพ) ได้ฟังผานดูถึงบริเวณอันศักดิ์สิทธิ์อันจะเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุตามที่
 ทรงมีพุทธทำนายไว้ จึงได้ปรึกษากับสหายของท่านคือ พระสุกกทันตฤๅษีแห่งธรรมิกบรรพต กรุงละโว้
 เพื่อช่วยกันสร้างพระนครอันร่มเย็นแห่งหนึ่ง พระสุกกทันตฤๅษีได้ตรวจดูภูมิณิมิตสถานที่นั้น แล้ว
 อัญเชิญรุกขเทวดาทั้งหลายอันสิงสถิตอยู่ในป่าเขาลำเนาไพรนั้นออกสู่เขตแดนอื่น แล้วตัดต้นไม้ปรับที่
 ทางให้เรียบเสมอ ตำนานเล่าต่อไปว่าพระดาบสทั้งสองตัดสินใจที่จะสร้างเมืองให้มีลักษณะดังเปลือก
 หอยสังข์ อันถือว่าจะยังความร่มเย็นและเจริญรุ่งเรืองมาสู่พระนคร จึงส่งคณะยะอำมาตย์ไปยังศรีสัช
 ชนาไลยนครแจ้งความประสงค์แก่พระสัชชนาไลยฤๅษี พระฤๅษีองค์นี้จึงให้นกหัสดีลิงค์ (หัสดีลิงค์)
 อันมีอิทธิฤทธิ์บินไปคาบเปลือกหอยสังข์ทะเลมาจากมหาสมุทร แล้วนำไปมอบแก่พระดาบสทั้งสองใน
 การสร้างสัณฐานพระนคร พระวาสุเทพฤๅษีและพระสุกกทันตฤๅษีจึงหงายเปลือกหอยสังข์ทะเลนั้น
 วางบนพื้นดิน แล้วขีดเขียนรูปรอยคูปราการรายรอบสัณฐานรูปหอยสังข์ แล้วเนรมิตทวารปราการ
 ปราสาทราชวังพันธูไม้อันงามตระการ

พระดาบสทั้งสองได้ปรึกษากันต่อไปถึงเรื่องผู้ครองนครแห่งนี้ และรู้ด้วยผานสมาบัติว่ายังมี
 นางผู้มีบุญญาธิการยิ่ง จะเป็นผู้ที่ยังความเจริญมาสู่นครแห่งนี้ คือพระนางจามเทวี พระธิดาพระเจ้า

กรุงละโว้ จึงได้ส่งอำมาตย์ไปทูลขอต่อพระเจ้าละโว้และเชิญพระธิดาพระองค์นั้นมาปกครองพระนคร พระนางจามเทวีนั้นได้อภิเษกแล้วกับอุปราชาเมืองมอญเมืองหนึ่งใกล้ ๆ กับละโว้และกำลังทรงพระครรภ์ แต่พระนางก็ได้เดินทางจากเมืองละโว้โดยทางเรือไปตามลำน้ำพิงค์ และพักแรมตามสถานที่ต่าง ๆ อันผูกพันเป็นตำนานอันพ้องกับชื่อสถานที่รายทางอย่างน่าสนใจ การเดินทางขึ้นไปครองนครหริภุญไชยครั้งนี้ ตำนานได้กล่าวไว้ว่า พระนางได้อัญเชิญพระเสด็จกมณี หรือพระแก้วขาว และพระพุทธรูป หรือพระศิลาดำ พระพุทธรูปสำคัญของละโว้พร้อมทั้งพระเถระ 500 รูป ช่างฝีมือแขนงต่าง ๆ บัณฑิตผู้รอบรู้ พร้อมทั้งไพร่พลเป็นจำนวนมากมาปกครองนคร พระวสุเทพฤาษีและพระสุกาทันตฤาษีจึงอัญเชิญพระนางขึ้นประทับบนกองทองคำ แล้วอภิเษกขึ้นครองนครหริภุญไชย หลังจากนั้นพระนางก็ได้ให้กำเนิดพระโอรสฝาแฝดสององค์ชื่อ มหันตยศ และอนันตยศ เจ้ามหันตยศนั้นได้ครองเมืองหริภุญไชยสืบต่อมา ส่วนเจ้าอนันตยศได้ไปสร้างเมืองเขลางนคร หรือเมืองลำปางขึ้นใหม่ ทั้งหมดที่เล่ามานั้น เป็นตำนานการสร้างเมืองหริภุญไชย...”

(ปีที่ 24 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2526 : 22-23)

ผู้เขียนกล่าวถึงตำนานการสร้างเมืองหริภุญไชยหรือจังหวัดลำพูน

“... จากตำนานการสร้างเมืองลำปางที่มีกล่าวไว้ในตำนานมูลศาสนา ชินกาลมาลีปกรณ์ จามเทวีวงศ์ ไผ่มางกัลป์ และรัตนพิมพวงศ์ ซึ่งล้วนเป็นตำนานพื้นเมืองภาคเหนือ มีเนื้อความคล้ายคลึงกัน สรุปได้ว่า เขลางค์นครสร้างเมื่อ พ.ศ.1223 โดยเจ้าอนันตยศ ราชบุตรของพระนางจามเทวีแห่งเมืองหริภุญไชย เมื่อเจ้าอนันตยศมาปกครองเขลางค์นครได้สักระยะหนึ่งก็ได้ทูลเชิญให้พระนางจามเทวีเสด็จมาประทับที่เมืองของพระองค์ และได้สร้างบริเวณพระราชฐานต้อนรับพระนางจามเทวีอยู่ใกล้กับเขลางค์นคร เรียกว่า “อาลัมภางค์นคร” เมืองสองเมืองนี้จึงเป็นเมืองคู่หรือเมืองแฝด ที่ตอนหลังเรียกชื่อรวมกันว่า “เขลางค์อาลัมภางค์นคร” แล้วก็สั้นลงเหลือเป็น “ลำปางนคร” จนกลายเป็น “นครลำปาง” ในที่สุด”

(ปีที่ 35 ฉบับที่ 3 ต.ค. 2537 : 39)

ผู้เขียนกล่าวถึงตำนานการสร้างจังหวัดลำปาง

2.6 โบราณคดีและศิลปกรรม หมายถึง การอธิบายลักษณะต่าง ๆ ของโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุต่าง ๆ ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับสถาปัตยกรรม จิตรกรรม และประติมากรรม เช่น ลายกนก ประติมากรรมบนโต๊ะตั้งเครื่องราชสักการะและโต๊ะบูชา ลักษณะรูปทรงของวัดจามเทวี ดังตัวอย่าง

“ มีสิ่งหนึ่งที่แฝงอยู่กับโต๊ะตั้งเครื่องราชสักการะและโต๊ะบูชา ซึ่งนับว่ามีค่าทางศิลปะเป็นอันมาก แต่บางครั้งอาจจะไม่ได้รับความสนใจจากใครเลย ทั้ง ๆ ที่ติดอยู่กับโต๊ะนั้นอย่างเห็นได้ชัด สิ่งนั้นก็ คือ ลายกนกที่จำหลักไว้อย่างประณีตบรรจง ลวดลายหรือลายกนกนี้มีมาตั้งแต่ลายที่หยาบ ๆ ถึงลายละเอียดซับซ้อน เช่น ลายประจำยาม ลายกนกเครือเถา และกนกเปลว ซึ่งมีลักษณะเคลื่อนไหวมีชีวิตชีวาเสมอ”

(ปีที่ 3 ฉบับที่ 11 มิ.ย. 2506 : 25)

ผู้เขียนกล่าวถึงศิลปกรรมด้านประติมากรรมเกี่ยวกับลายกนกที่จำหลักไว้ที่โต๊ะตั้งเครื่องราชสักการะและโต๊ะบูชา

“ บรรดาปราสาทหินทุกแห่งทั้งในเขตแดนไทยเขตแดนเขมร ไม่ว่าจะจะมีขนาดเล็กหรือใหญ่ จำต้องมีสระหรือบ่อหรือคูที่ขุดเอาดินขึ้นใกล้ ๆ นั้น นำดินมาผสมกับทรายคลุกเคล้าน้ำยางบงทำหินเทียมขึ้นทั้งนั้น หินแผ่นไหนเนื้อละเอียดก็ตำดินแลทรายที่ผสมให้ละเอียด ทีนี้เราก็แน่ใจได้ว่า คนโบราณก่อพระเจดีย์ในวัดพระศรีรัตนมหาธาตุเมืองลพบุรีให้อายุติดกันได้อีกโดยใช้น้ำยางบงประสาน...”

(ปีที่ 5 ฉบับที่ 7 ก.พ. 2508 : 49)

ผู้เขียนให้ความรู้ในการสร้างปราสาทหิน

“...พระเจดีย์ทรงระฆัง เป็นพระเจดีย์ขนาดใหญ่พอสมควร ตั้งอยู่บนฐานเขียงสี่เหลี่ยมจัตุรัส กว้าง-ยาวประมาณด้านละ 10.00 เมตร ฐานชั้นบนเป็นรูป 8 เหลี่ยม มีมัลลยลูกแก้วซ้อนลดหลั่นกัน 5 ชั้น ตัวระฆังใหญ่ บัลลังก์รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ท้องไม้ของบัลลังก์แบ่งเป็นช่องลูกฟัก 3 ช่อง ยอดเจดีย์หักเหลืออยู่เพียงแค่ปล้องใจ (ฉัตรวลี) องค์เจดีย์ก่ออิฐไม่สอปูน”

(ปีที่ 20 ฉบับที่ 11 มิ.ย. 2523 : 37)

ผู้เขียนอธิบายลักษณะของพระเจดีย์ทรงระฆัง โบราณสถานที่วัดมเหยงคณ์

“...วัดจามเทวีที่ชาวบ้านเรียกว่าวัดเจดีย์กู่กุด (น่าจะเรียกวัดกู่กุด เพราะกู่ = เจดีย์อยู่แล้ว) มีเจดีย์เก่ายอดด้วน เขาบอกว่าเป็นฝีมือขอมสร้าง รูปทรงสี่เหลี่ยมแบบเจดีย์พุทธคยาในอินเดีย มีพระพุทธรูปปางประทานพรอยู่ในซุ้มรอบองค์เจดีย์ 60 องค์ ภายในพระเจดีย์บรรจุอัฐิพระนางจามเทวี...”

(ปีที่ 35 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2537 : 90-91)

ผู้เขียนกล่าวถึงลักษณะสถาปัตยกรรมของวัดจามเทวี โบราณสถานแห่งหนึ่งในจังหวัดลำพูน

สรุปได้ว่าเนื้อหาของสารคดีท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี แบ่งเป็น 6 ด้าน คือ ประวัติเมือง ประวัติโบราณวัตถุสถาน ประวัติสถานที่ ประวัติบุคคลสำคัญ ตำนาน นิทาน พื้นเมือง และโบราณคดีและศิลปกรรม โดยนิตยสารที่นำมาศึกษาจำนวน 480 เล่มในช่วงเวลา 40 ปี จัดแบ่งได้เป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2523 ช่วง 20 ปีแรกสารคดีท่องเที่ยวในนิตยสาร อ.ส.ท. เน้นเสนอเนื้อหาด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดีในทุกฉบับ อาจจะเป็นเนื่องจากผู้อ่านยังไม่เห็นความสำคัญของการท่องเที่ยว ผู้เขียนจึงต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ด้านต่าง ๆ ของจังหวัด ประกอบกับช่วงแรกสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติยังไม่เป็นที่รู้จักและการเดินทางไปลำบาก แนวทางการเสนอเนื้อหาจึงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ โบราณคดีเป็นส่วนใหญ่ ช่วงที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2523 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2533 ช่วง 20 ปีหลัง การเสนอเนื้อหาประเภทนี้จะพบน้อยมาก เนื่องจากการคมนาคมพัฒนาขึ้นรวมทั้งผู้อ่านให้ความสนใจกับสารคดีท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แนวทางการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และโบราณคดีในช่วงหลังนี้จึงลดน้อยลง

3. เรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรม เนื้อหาประเภทนี้ในสารคดีท่องเที่ยวของนิตยสาร อ.ส.ท. จำนวน 480 เล่ม พบว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ เสนอเนื้อหาด้านนี้อย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 40 ปี โดยแบ่งเป็น 8 ด้าน ดังนี้

3.1 ภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับภาษาถิ่น หรือวรรณกรรมของท้องถิ่นต่าง ๆ ดังตัวอย่าง

"ดิฉันกำลังจะไปเกาะแก้วพิสดาร ทั้ง ๆ ที่ไม่เคยคิดมาก่อนเลยว่าจะได้มาเกาะนี้ หลายคนบอกว่าเกาะนี้แหละที่เป็นที่มาของเกาะแก้วพิสดารในคำกลอนเรื่องพระอภัยมณีของสุนทรภู่ตอนที่พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ โดยทำอุบายให้นางผีเสื้อไปจำศีลแล้วให้นางเงือกพาหนีมาเกาะนี้ ดิฉันยังจำคำกลอนตอนที่พระโยคีบอกแก่พระอภัยมณีว่า เกาะแก้วพิสดารนั้น "อันยักษ์ผีเสื้อสมุทรพราย มาถูกพรายชายหาดก็ขาดใจ..."

(ปีที่ 6 ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2509 : 19)

ผู้เขียนกล่าวถึงวรรณกรรมท้องถิ่นของจังหวัดระยองเรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร

"...จำได้ดีว่าเมื่อสองปีล่วงมาระหว่างอาหารเย็นมือหนึ่งที่ภูเกิด พนักงานเสิร์ฟยกจานผักผักหน้าแปลกจานหนึ่งเข้ามาเทียบ พวกเราบางคนเอ่ยปากถามคุณชูศักดิ์ เสงี่ยม เจ้าถิ่นชาวภูเกิดว่า เจ้า

ผักที่อยู่ในจานคืออะไร ซึ่งก็ได้รับคำตอบว่ามีชื่อพื้นเมืองว่า "กะเป็ก" หรือปัจจุบันเป็นที่รู้จักกันว่า เจ้ากะเป็กนี้เป็นชื่อเดียวกับ "หน่อไม้ น้ำ" นั่นเอง"

(ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2518 : 45)

ผู้เขียนให้ความรู้เกี่ยวกับชื่อภาษาถิ่นคำว่า กะเป็ก

"...คำว่า "กอและ" เป็นภาษายาวี หมายถึง การประมง หรือกิจการที่เกี่ยวกับการประมง ดังนั้น เรือกอและก็คือเรือที่ใช้ในการประกอบอาชีพประมงนั่นเอง แต่ในอีกความหมายหนึ่งนั้นเป็นคำกริยา คือ การพลิกไปพลิกมา ตะแคง ลักษณะที่โคลงเคลง ชาวไทยมุสลิมเรียกลักษณะอาการเช่นนี้ว่า "กอและ" "

(ปีที่ 25 ฉบับที่ 9 เม.ย. 2528 : 90)

ผู้เขียนให้ความรู้ภาษาถิ่นคำว่า กอและ

" คำว่า หนาน ที่เป็นสรรพนามนำของชั้นน้ำตกแต่ละแห่งนี้ เป็นภาษาถิ่นของชาวเมืองนครฯ แปลว่า น้ำตก โดยทั่วไปถ้ามาทางปากซีได้ก็มักจะได้ยินคำที่เรียกน้ำตกกันอยู่สองคำด้วยกันคือ คำว่า หนาน แบบที่เมืองนครฯ นี้ และคำว่า โตน ที่นิยมเรียกกันในแถบเมืองสงขลา เมืองตรัง เช่น น้ำตกโตนงาช้าง โตนเต๊ะ โตนตก เป็นต้น ส่วนถ้าไปทางอีสานก็จะได้ยินคำว่า ตาด เช่น ตาดขาม ตาดหมอก ตาดวังฮาง เป็นต้น ส่วนถ้าไปทางเหนือ สรรพนามก็จะเปลี่ยนเป็นคำว่า แม่ ที่มาจากแม่น้ำ เช่น แม่ยะ แม่กลาง แม่กาสา แต่ถ้าเป็นภาษากะเหรี่ยงก็ต้องนำหน้าด้วยคำว่า ที ที่แปลว่าน้ำ เช่น ทีละจ้อ ทีล่อชู ทีล่อเร เป็นต้น"

(ปีที่ 34 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2536 : 61)

ผู้เขียนให้ความรู้การเรียกชื่อน้ำตก ในภาษาถิ่นต่าง ๆ

3.2 ศาสนา หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับการนับถือศาสนาของประชาชนในจังหวัดต่าง ๆ ดังตัวอย่าง

" ราษฎรส่วนใหญ่ในจังหวัดยะลานั้นประมาณ 60 % นับถือศาสนาอิสลาม นับถือศาสนาพุทธมีเพียง 22 % และศาสนาอื่น ๆ อีก 18 % จากการที่ราษฎรนับถือศาสนาอิสลามมากกว่าศาสนาพุทธนี้เอง ตามสถานที่ทั่ว ๆ ไปจึงมีแต่มีสถิตมากกว่าวัดทางพระพุทธศาสนา"

(ปีที่ 10 ฉบับที่ 10 พ.ค. 2513 : 39)

ผู้เขียนกล่าวถึงการนับถือศาสนาของประชาชนในจังหวัดยะลา

“... ปัตตานี... มองถึงทางด้านศาสนา ผู้นับถือศาสนาอิสลามนั้นมีอยู่ร้อยละ 77.74 ส่วนศาสนาพุทธมีเพียงร้อยละ 21.94 ที่เหลือเป็นศาสนาอื่นอีกร้อยละ 0.28”

(ปีที่ 16 ฉบับที่ 8 มี.ค. 2519 : 35)

ผู้เขียนกล่าวว่าการนับถือศาสนาของประชาชนในจังหวัดปัตตานี

“ในจำนวนประชากร 266,479 คนนี้ นับถือพระพุทธศาสนา 24 % อิสลาม 60 % ขงจื้อ 12 % อื่น ๆ 4 % ยะลาจึงนับได้ว่าเป็น 1 ใน 3 จังหวัดภาคใต้ที่มีผู้นับถือศาสนาอิสลามน้อยกว่าอีก 2 จังหวัดคือปัตตานีและนราธิวาส”

(ปีที่ 21 ฉบับที่ 4 พ.ย. 2523 : 21)

ผู้เขียนกล่าวถึงการนับถือศาสนาของประชาชนในจังหวัดยะลา

“ จังหวัดปราจีนบุรีมีกษัตริย์หรือผู้ปกครองนับถือศาสนาฮินดูลัทธิไศวนิกายและวิษณุณิกายชาวพื้นเมืองนับถือทั้งศาสนาฮินดูและพระพุทธศาสนา...”

(ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2534 : 34)

ผู้เขียนกล่าวถึงการนับถือศาสนาของประชาชนในจังหวัดปราจีนบุรี

3.3 ความเชื่อและทัศนคติ หมายถึง ความเชื่อของประชาชนในท้องถิ่นหนึ่ง ๆ ตลอดจนทัศนคติที่มีลักษณะเฉพาะตัว ดังตัวอย่าง

“...พระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ช่างเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับชีวิตและจิตใจของชนชาวไทยในสมัยก่อนมากเพียงไร ทั้งนี้ก็เพราะคนในสมัยปู่ย่าตายายเชื่อกันเป็นมั่นเหมาะว่า ถ้าใครได้ไปไหว้พระบาทได้ครบ 7 ครั้งแล้วได้บุญมากและเป็นเชื่อได้ว่าไม่ตกนรก เมื่อเป็นอย่างนี้ทุก ๆ คนก็จะต้องตะเกียกตะกายไปให้ครบให้จงได้...”

(ปีที่ 1 ฉบับที่ 7 ก.พ. 2504 : 26)

ผู้เขียนกล่าวถึงความเชื่อของคนสมัยก่อนเกี่ยวกับการไปไหว้พระพุทธรูปที่จังหวัดสระบุรี

“... ทางด้านใต้ของหมู่บ้านผมเห็นประตู “ล็อกคอง” หรือ “ประตูผี” ตั้งตระหง่านอยู่ที่ชายป่าอันเป็นคตินิยมของชาวอื้อทุกเผ่าที่จะต้องมีประตูล็อกคอง รอบ ๆ เสาประตูคุณจะเห็นรูปไม้แกะสลักเป็นรูปหญิงและชาย ชนิดที่ถ้ามาวางขายตามร้านขายของพื้นเมืองแล้ว ตำรวจเป็นจับทันที”

(ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2511 : 45)

ผู้เขียนกล่าวถึงความเชื่อของชาวเขาเผ่าอีโก้ที่ต้องมีประตูล็อกคองหรือประตูผีตั้งอยู่ใน
หมู่บ้าน

“ น้ำเป็นของปลา ฟ้าเป็นของนก และภูเขาเป็นของแม่ว ” นี้เป็นคติของแม่วมาช้านาน เพราะ
จะนั้นไม่ว่าจะตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ไหน แม่วจึงขอยึดพื้นที่สูงจนล้มล้มผสมหมอกอยู่เสมอ หมู่บ้านแม่วที่นี้
ก็เช่นกันทั้งที่อยู่บนเทือกเขาแล้ว เขาก็ยังอุตส่าห์ปลูกบ้านลดหลั่นขึ้นไปตามเนินเขาสูงอย่างไม่ยอมย่อ
ต่อความลาดชันใด ๆ ”

(ปีที่ 18 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2520 : 48)

ผู้เขียนกล่าวถึงทัศนคติของแม่วเกี่ยวกับการตั้งบ้านเรือน

“ งานประเพณีผีตาโชนนี้เกิดจากการรวมเอาบุญพระเวส หรืองานบุญเดือนสี่ กับงานบุญบั้ง
ไฟ หรืองานบุญเดือนหกเข้าด้วยกัน งานบุญพระเวสหรืองานเทศมหาชาติ นั้น เป็นการจัดขึ้นเพื่อพึ่งเทศ
มหาชาติภายในวันเดียวซึ่งถือว่าจะได้อานิสงส์แรง ส่วนงานบุญบั้งไฟนั้นจัดทำขึ้นเพื่อบูชาอารักษ์หลัก
เมือง และขอฝนกับพระยาแถนเบื้องบนให้บันดาลความอุดมสมบูรณ์...”

(ปีที่ 34 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2536 : 98)

ผู้เขียนกล่าวถึงความเชื่อของคนในจังหวัดเลยเกี่ยวกับงานประเพณีผีตาโชน

3.4 การแต่งกาย หมายถึง การแต่งกายของประชาชนในท้องถิ่นหนึ่ง ๆ ที่มักมีลักษณะแตก
ต่างจากที่อื่น ดังตัวอย่าง

“ ขณะนี้การแต่งกายของพวกผู้ชายก็ไม่แปลกอะไรกับไทยเผ่าอื่น ๆ แต่พวกผู้หญิงยังคงรักษา
ประเพณีของเผ่าไว้ได้มากกว่า จะแต่งเสื้อดำแขนยาว ติดกระดุมขาวที่หน้าอกเป็นแถวรวมหลายสิบ
เม็ด ตามริมเสื้อปักลายขาวและแดงเหมือนกันหมด คนแก่ ๆ จะไว้ผมยาวและเกล้าแต่ง มีเครื่องประดับ
สวยงาม เวลาเดินจะกระทบริมผ้าถุงทั้งสองข้างตัวมาข้างหน้าเพื่อเปิดชายหน้าให้สูงขึ้น และลดชาย
หลังให้ต่ำลงสะดวกในการเดินทาง...”

(ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2505 : 69-70)

ผู้เขียนกล่าวถึงลักษณะการแต่งกายของชาวลาวโซ่ง

“ ... จะนั้นนอกจากอำเภอเมืองยะลาแล้ว ประชาชนทั่วไปจึงนิยมการแต่งตัวแบบอิสลามเสีย
เป็นส่วนมาก ทั้งหญิงและชายจึงมักจะนุ่งโจงหรือผ้าที่ชาวพื้นเมืองเรียกกันว่า “ผ้าปาเต๊ะ” เป็นผ้านุ่ง

โสร่งยาวและคลุมถึงข้อเท้า โสร่งนั้นมักจะมีสีสันทันและลวดลายแปลก ๆ ถ้าเป็นผู้หญิงก็จะสวมเสื้อแขนยาวทรงกระบอกและมีจีบที่เอว ตรงปลายเสื้อบานเล็กน้อย แล้วใช้ผ้าคลุมศีรษะ ผ้าคลุมศีรษะนี้จะต้องคลุมตลอดเวลาเมื่อต้องออกจากบ้าน สำหรับผู้ชายนั้นมักจะเป็นเสื้อธรรมดาและไม่นิยมการสวมหมวก นอกจากเด็กนักเรียนที่เรียนอยู่ในปอเนาะจึงจะสวมหมวกทรงกลมสีขาวเป็นเครื่องหมาย...”

(ปีที่ 10 ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2513 : 40)

ผู้เขียนกล่าวถึงการแต่งกายของผู้ชายและผู้หญิงในจังหวัดยะลา

“... ผ้าแรกที่ฉันเห็นเป็นผ้าสีช่อ ซึ่งฉันสังเกตได้จากการแต่งกาย เพราะชาวเขาเผ่าที่แต่งกายใช้สีสันทันจุดด่างมากที่สุดโดยมากมักจะใช้สีฟ้า สีทองอ่อน และสีดำเป็นพื้นแล้ว ให้เศษผ้าสีต่าง ๆ มาตกแต่งตามแนวหน้าอกและแขนอย่างสวยงาม”

(ปีที่ 18 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2520 : 37)

ผู้เขียนกล่าวถึงลักษณะการแต่งกายของชาวเขาเผ่าสีช่อ

“คนกลุ่มนี้เรียกตัวเองว่าชนชาติม้ง เป็นม้งกลุ่มม้งขาว ส่วนใหญ่จะอยู่ในสกุลแซ่หว้าและแซ่ลี ผู้ชายจะนุ่งกางเกงขาลวมทรงตรงสีดำสนิทเป็นมันหรือสีน้ำเงินเข้ม สวมเสื้อสีเดียวกัน มีลวดลายอันงดงามประจำเผ่าพันธุ์ขลิบอยู่บริเวณคอปก ชายเสื้อ ขอบ กระเป๋ และปักเป็นวงกลมมัดอยู่ที่ต้นแขน ส่วนผู้หญิงก็จะนุ่งกางเกงสีดำเสื้อดำ...”

(ปีที่ 28 ฉบับที่ 3 ต.ค. 2530 : 85)

ผู้เขียนกล่าวถึงลักษณะการแต่งกายของชาวม้งกลุ่มม้งขาว

“ชุดแต่งกายชาวไทยโคราซกก็แต่งคล้ายภาคกลางมาก นุ่งผ้าโจงกระเบนทั้งหญิงและชาย ผู้หญิงสวมเสื้อแขนกระบอก ห่มสไบทับเสื้อ หรือใช้ผ้าแถบคาดอกเมื่ออยู่บ้าน ผู้ชายสวมเสื้อคอกลมไม่ผ่าอก...”

(ปีที่ 31 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2533 : 91)

ผู้เขียนกล่าวถึงการแต่งกายของชาวไทยโคราซก

3.5 การตั้งบ้านเรือน หมายถึง ลักษณะของบ้านเรือน และการก่อสร้าง ดังตัวอย่าง

“... รถแล่นเลียบไปตามถนนผ่านบ้านช่องห้องหอของชาวนครชุม ซึ่งส่วนใหญ่ยังคงลักษณะเรือนไทยโบราณไว้มาก มองไปทางไหนก็เห็นแต่บ้านชนิดเปิดหน้าถึง เห็นห้องโถงพื้นปูด้วยไม้แผ่น

โต ๆ ได้รับการขัดถูจนเป็นมันน่านอนเล่นและหลังคาทรงหน้าจั่วสูง ตามกรอบหน้าต่างและชายคาของ
หลายบ้านสลักลวดลายอันอ่อนช้อยตามศิลปะไทย...”

(ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 ต.ค. 2514 : 55)

ผู้เขียนกล่าวถึงลักษณะบ้านเรือนของชาวนครชุม นครชุมเป็นตำบลหนึ่งในอำเภอเมือง
จังหวัดกำแพงเพชร

“ บ้านลือชอส่วนมากจะปลูกติดพื้นดินมีบ้างที่ยกพื้นสูงเพื่อไม่ให้ชื้นและในฤดูฝน แต่มีห้อง
พิเศษสำหรับแขกที่มาพัก เขาจะยกกระดานให้สูงกว่าห้องของเจ้าของบ้านเล็กน้อย บ้านส่วนใหญ่จะทำ
ด้วยไม้ไผ่ ปลูกากหยาบ ๆ มีฝาที่ปักกันแบ่งเป็นห้อง ๆ กรณีที่เป็นครอบครัวใหญ่ก็จะมีห้องสำหรับแขก
เจ้าของบ้าน ห้องเด็ก และผู้หญิง ผิดกับชาวเขาเผ่าอื่นที่ภายในบ้านจะโล่งไม่มีห้องหับ...”

(ปีที่ 21 ฉบับที่ 5 ธ.ค. 2523 : 75)

ผู้เขียนกล่าวถึงการก่อสร้างบ้านและลักษณะบ้านเรือนของชาวเขาเผ่าลือชอ

“ บ้านเรือนด้านในแถบหมู่บ้านมะเดื่อหวานหรือบ้านไต้นั้น ส่วนมากปลูกกันเป็นเรือนไม้มีได้
ถุนสูง บางหลังปลูกตามแบบเรือนปั้นหยา ส่วนมากยังมุงกระเบื้องเป็นเกล็ดสลับกับสังกะสีก็มี บ้าน
เรือนส่วนใหญ่อยู่ในสวนมะพร้าว ”

(ปีที่ 26 ฉบับที่ 4 พ.ย. 2528 : 74)

ผู้เขียนกล่าวถึงการก่อสร้างบ้านและลักษณะบ้านเรือนของหมู่บ้านมะเดื่อหวาน เกาะพะงัน
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

“ ชาวไทยโคราชหรือกลุ่มวัฒนธรรมไทยโคราชนี้ยังมีรูปแบบการสร้างบ้านเรือนของตนเอง
คล้ายภาคกลางมาก เรือนไทยโคราชลักษณะได้ถุนสูงหน้าจั่วแหลมแบบเรือนไทย ฝาเรือนเป็นฝาปะ
กนแบบโคราช บางแห่งก็สร้างแบบตึกดินดิน (ใช้ไม้ไผ่สานเป็นแกนกลางปะด้วยดินเหนียวฉาบด้าน
นอกด้วยปูนขาว เมื่อแห้งแล้วเกาะแข็งคล้ายคอนกรีต) ลักษณะการตั้งหมู่บ้านตั้งรวมกันเป็นกลุ่มใหญ่
ไม่กระจายเรียงรายตามแนวลำน้ำเหมือนภาคกลาง”

(ปีที่ 31 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2533 : 91)

ผู้เขียนกล่าวถึงลักษณะบ้านเรือนของชาวไทยโคราช

3.6 ประเพณีและงานเทศกาล หมายถึง ขนบธรรมเนียมประเพณี งานเทศกาลประจำ
ท้องถิ่น ดังตัวอย่าง

“...ชาวไทยได้ถือเอาการลอยกระทงเป็นประเพณีเกี่ยวกับเทศกาลประจำปีอย่างหนึ่ง และปฏิบัติติดต่อกันเรื่อยมา ดังปรากฏอยู่ในหนังสือ “คำให้การชาวกรุงเก่า” ว่า ในตอนค่ำของวันขึ้น 14 ค่ำถึงแรม 1 ค่ำของเดือน 11 พระเจ้าแผ่นดินกรุงศรีอยุธยาจะเสด็จลงลอยประทีปเป็นพุทธบูชา ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ก็ปรากฏข้อความใน “หมายเหตุ” รัชกาลที่ 1 สั่งให้เจ้าหน้าที่เตรียมการลอยประทีปไปได้ถึงปีละ 2 หน คือในวันขึ้น 14 ค่ำถึงวันแรม 1 ค่ำในเดือน 11 หนหนึ่งและในเดือน 12 อีกหนหนึ่ง”

(ปีที่ 2 ฉบับที่ 4 พ.ย. 2504 : 8-9)

ผู้เขียนกล่าวถึงเทศกาลลอยกระทง งานประเพณีประจำปีของคนไทย

“ พิธีทิ้งกระจาดนับเป็นการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรดาบรรพบุรุษ หรือผู้ที่ล่วงลับไปแล้วให้ได้ไปสู่สุคติภพ เช่นเดียวกับไทยเราทำบุญตักบาตรแก่พระภิกษุสงฆ์เพื่ออุทิศส่วนกุศลไปให้บรรดาวิญญาณของผู้ที่ล่วงลับไปแล้วเหมือนกัน จึงเป็นพิธีที่สำคัญอย่างหนึ่งทางศาสนา โดยทั่วไปพิธีทิ้งกระจาดจะมีงานนี้ฉลองกันถึง 3 วัน 3 คืน ในระหว่างงานจะจัดแบบมีงานประจำปีอย่างใหญ่โต คล้ายงานวัด มีการละเล่นมหรสพกันอย่างสนุกสนานและครึกครื้น เช่น จั้ว หนัง ละครลิ่ง การแสดงจำวอด ฯลฯ และมีร้านขายของจำพวกของกินของใช้ ตลอดจนเครื่องประดับต่าง ๆ เหมือนกับงานภูเขาทองในกรุงเทพฯ”

(ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2507 : 28)

ผู้เขียนกล่าวถึงงานทิ้งกระจาด งานพิธีที่สำคัญอย่างหนึ่งทางศาสนา

“ งานชักพระมีชื่อเรียกกันหลายอย่าง เช่น งานลากพระ หรืองานแห่พระ จะจัดให้มีงานกันทั้งทางบกและทางน้ำในวันแรม 1 ค่ำเดือน 11 ซึ่งเป็นวันออกพรรษา จังหวัดใดที่อยู่ริมฝั่งน้ำก็จะมีงานชักพระกันทางน้ำ จังหวัดใดที่ไม่มีแม่น้ำก็จะมีงานชักพระทางบก บางจังหวัดก็มีชักพระกันทั้งทางบกและทางน้ำรวมกัน งานชักพระที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายเพราะมีทำเลเหมาะที่สุด คืองานชักพระที่ลำน้ำตาปีของจังหวัดสุราษฎร์ธานี”

(ปีที่ 18 ฉบับที่ 5 ธ.ค. 2520 : 35)

ผู้เขียนกล่าวถึงงานชักพระ งานเทศกาลประจำปีของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

“ประเพณีกินผักที่ภูเก็ตก็คือประเพณีกินเจของชาวจีนนั่นเอง ประเพณีกินผักเป็นประเพณีนิยมของชาวภูเก็ตส่วนใหญ่ ซึ่งถือปฏิบัติกันมาเป็นเวลาช้านานแล้ว เทศกาลกินผักจะเริ่มตั้งแต่วันแรก

ของเดือนเก้าจีนและดำเนินติดต่อกันรวม 9 วัน 9 คืน ช่วงของเทศกาลกินผักนี้ส่วนใหญ่จะตรงกับเดือนสิบเอ็ดของไทยในช่วงระหว่างขึ้น 1 ค่ำจนถึง 9 ค่ำ คือราวช่วงเดือนตุลาคมของทุก ๆ ปี”

(ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2522 : 23)

ผู้เขียนกล่าวถึงประเพณีกินผัก ประเพณีประจำปีของจังหวัดภูเก็ต

“ หากพูดถึงประเพณีของชาวเมืองสิงห์บุรี คงอดไม่ได้ที่จะต้องกล่าวถึงประเพณีของชาวพวนที่เขตอำเภอพรหมบุรี ถิ่นลือเลื่องถึงสาวงามบ้านแปงหรืองานกำฟ้าที่สนุกสนาน ซึ่งชาวพวนที่อพยพมาจากเชียงขวาง ประเทศลาว ตั้งแต่อดีตอันยาวนานกระทั่งกลมกลืนไปกับคนพื้นบ้านชาวสิงห์บุรี แต่ยังคงมีประเพณีพิธีกรรมบางอย่างเป็นของตนเอง อย่างงานกำฟ้าอันเป็นงานบุญที่จัดขึ้นในวันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3 ของทุก ๆ ปี เพื่อเป็นการบูชาฟ้า คารวะเทวดาผู้รักษาฟ้าเพื่อความอุดมสมบูรณ์ของพืชพรรณ และถือว่าหากผ่านพิธีนี้แล้วฟ้าจะคุ้มครองไม่ให้ถูกฟ้าผ่า พร้อมทั้งมีการพยากรณ์ฝนฟ้าในหน้าปักดำที่จะมาถึง...”

(ปีที่ 31 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2533 : 99)

ผู้เขียนกล่าวถึงงานกำฟ้า ประเพณีประจำปีของชาวพวน จังหวัดสิงห์บุรี

3.7 การประกอบอาชีพ หมายถึง การประกอบอาชีพของประชาชนในท้องถิ่นหรือจังหวัดต่าง ๆ เช่น การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ และทำประมง ดังตัวอย่าง

“ สกลนคร เป็นจังหวัดหนึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของกรุงเทพฯ... ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ และทำการประมง”

(ปีที่ 10 ฉบับที่ 6 ม.ค. 2513 : 32)

ผู้เขียนกล่าวถึงการประกอบอาชีพของประชาชนในจังหวัดสกลนคร

“... นอกจากชาวบ้านนาสารจะทำสวนเงาะโรงเรียนและปลูกยางพารากันเป็นอาชีพหลักแล้ว ยังมีการทำเหมืองแร่กันอีกด้วย บ้านนาสารอุดมไปด้วยสินแร่ขนานานชนิด มีทั้งดีบุก วุลแฟรม พลวง และเหล็ก แร่ที่มากที่สุดคือดีบุก”

(ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2518 : 72)

ผู้เขียนกล่าวถึงการประกอบอาชีพของชาวบ้านนาสาร

“ อาชีพหลักอย่างหนึ่งของชาวปัตตานีนอกเหนือจากการทำนา ทำสวนยางพารา สวนมะพร้าว สวนผลไม้ เลี้ยงสัตว์ และทำนาเกลือ ก็คือทำการประมง ปัตตานีจังหวัดเดียวมีเรือประมงถึง 3,000 ลำ มีชาวประมง 18,303 คน ราว 1 ใน 3 ของประชากรทั้งจังหวัดทีเดียว”

(ปีที่ 25 ฉบับที่ 9 เม.ย. 2528 : 26)

ผู้เขียนกล่าวถึงการประกอบอาชีพของชาวปัตตานี

“ อาชีพของชาวห้วยโป่งโดยปกติจะทำนา ปลูกข้าวหอมมะลิที่กล่าวกันว่ามียกกลิ่นหอมมากกว่าหอมมะลิอื่นใดในประเทศ นอกจากนั้นยังทำไร่ข้าวโพด สวนมะม่วง สวนน้อยหน่า ซึ่งมีรสชาติดีกว่าที่อื่น ๆ เช่นกัน”

(ปีที่ 36 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2538 : 99)

ผู้เขียนกล่าวถึงการประกอบอาชีพของชาวห้วยโป่ง

3.8 วิถีการดำเนินชีวิต หมายถึง การบรรยายถึงสภาพความเป็นอยู่ เช่น สภาพชีวิตของชาวชนบท ชาวเขา ชาวประมง เป็นต้น ดังตัวอย่าง

“ ในเวลากลางวันแบบนี้ สาว ๆ ชาวอีก็้อส่วนมากมักไปไร่กันหมด นอกจากคนลูกอ่อน ๆ เท่านั้นจึงจะอยู่บ้าน เพราะการดำรงชีวิตประจำวันของชาวอีก็้อนั้น ผู้หญิงเป็นคนหากิน ผู้ชายเป็นคนอยู่บ้านเลี้ยงลูกแดง ๆ แทน ซึ่งถ้าหากว่าลูกโตขึ้นนิดแม่ก็จะจับสพายหลังไปไร่ด้วย ผู้ชายก็สพายมากทีเดียว...”

(ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2511 : 45)

ผู้เขียนกล่าวถึงวิถีการดำเนินชีวิตของชาวอีก็้อ

“... ชาวบ้านที่นี่เป็นชาวน้ำเก่าแก่ ชีวิตของเขาเป็นไปอย่างเชื่องช้า ถึงแม้จะดูขาดความกระตือรือร้นเท่าที่ควรก็ตาม แต่ก็ดูพวกเขามีความสุขดี แวดล้อมไปด้วยญาติมิตร พวกเขาช่วยกันลงแรงทำงานรู้จักแบ่งปันเก็บหอมรอมริบบ้าง เวลากลางวันมักจะมีแต่เด็ก ๆ กับผู้หญิงที่อยู่ทำงานบ้าน ผึ่งลูกหมากตากแห้ง เลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ไปตามเรื่อง บางคนก็ทำขนมปังก็ได้ชนิดต่าง ๆ ไปขายที่แผงลอยและร้านกาแฟ ส่วนงานของผู้ชายไม่ว่าเด็กหนุ่มหรือคนชราจะพัวพันอยู่กับทะเล อาจจะเป็นการตกปลา วางอวนงมปะการัง จับสัตว์ทะเลและหาสาหร่ายทะเลชนิดต่าง ๆ ดองไว้ส่งขาย เก็บเปลือกหอยเผาทำปูน จับปลาสี่สอยงามส่งกรุงเทพฯ ดำหาหอยมาขายตามร้านขายของที่ระลึกหรือขายให้แก่นักสะสมเปลือกหอย เหล่านี้คืองานที่พวกเขาพัวพันอยู่แต่เล็กจนโต”

(ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2516 : 28)

ผู้เขียนบรรยายถึงสภาพความเป็นอยู่ของชาวราไว ชาวเลที่เกาะภูเก็ต

“ ถิ่นฐานถาวรของชาวเลค่อย ๆ เติบโตขึ้น ในที่โดดเดี่ยวห่างไกลจากชาวเกาะพวกอื่น พวกเขาสร้างกระท่อมแบบง่าย ๆ ยกพื้นดินจากดินเล็กน้อย ปูฟากไม้ไผ่ ปิดกันด้วยทางมะพร้าว มุงหลังคาด้วยจากจ่า กระท่อมชาวเลเกิดขึ้นเป็นหย่อม ๆ ตามชายฝั่ง แล้วกลายเป็นหมู่บ้านซึ่งมีบริเวณสำหรับจอดเรือ มีบ่อน้ำจืดให้อาบกิน มีสุสานไว้ฝังคนตาย ในหมู่บ้านเช่นนี้เองต้นไม้ที่พวกเขานำมาปลูกได้แทงรากลึกลงไปดิน พวกเด็กได้ออกวิ่งเล่น พวกผู้ใหญ่ได้ทำพิธีกรรมซึ่งย้อนรำลึกไปถึงบรรพบุรุษ และร้องรำทำเพลงกันในหมู่พวก”

(ปีที่ 22 ฉบับที่ 8 มี.ค. 2525 : 52)

ผู้เขียนบรรยายสภาพชีวิตของชาวเลที่เกาะหลีเป๊ะ จังหวัดสตูล

“ ในยามเช้าจะมีผู้คนสัญจรผ่านไปมา เด็ก ๆ เดินข้ามคลองมาโรงเรียนที่อยู่ใกล้วัดกันเป็นแถว และหากมาเข้ากว่านั้นก็จะได้เห็นพระที่วัดทั้งสองพายเรือออกบิณฑบาต เรือของวัดนั้นทาสีเหลืองสดคล้าย ๆ สีของจิวรพระ จึงเป็นภาพที่งามเด่นอยู่ในลำคลอง อีกด้านหนึ่งจะเป็นเรือนแพและเรือนไม้ริมคลอง ที่หน้าเรือนมักมีแพผักบุง แพผักกระเฉดปลูกไว้เก็บยอดกินและส่งขายในตลาด บางครั้งจะเห็นชาวบ้านลอยเรือทอดแหอยู่กลางลำคลอง มีปลาที่ทอดได้อยู่ในเรือ อันสะท้อนให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ของลำคลองเจ้าเจ็ด และวิถีชีวิตที่เรียบง่ายอย่างไทย ๆ ท่ามกลางชนบทริมคลองอันอุดมสมบูรณ์ บางครั้งจะมีเรือขายขนมมีขนมเต็มลำพายมา เรือโอเลี้ยงควั่นจួយพายเร่มาตามชานเรือนริมคลอง...”

(ปีที่ 34 ฉบับที่ 3 ต.ค. 2536 : 91-92)

ผู้เขียนบรรยายสภาพชีวิตชนบทยามเช้าบริเวณคลองเจ้าเจ็ด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สรุปได้ว่าเนื้อหาประเภทวัฒนธรรมในสารคดีท่องเที่ยวของนิตยสาร อ.ส.ท. จำนวน 480 เล่ม ไม่มีการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ เสนอเนื้อหาด้านนี้อย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 40 ปี จัดแบ่งได้ 8 ด้าน ได้แก่ ภาษาและวรรณกรรม ศาสนา ความเชื่อและทัศนคติ การแต่งกาย การตั้งบ้านเรือน ประเพณี และงานเทศกาล การประกอบอาชีพ และวิถีการดำเนินชีวิต

4. เรื่องเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว แบ่งเนื้อหาประเภทนี้ได้ 3 ด้าน ดังนี้

4.1 โบราณสถาน เนื้อหาด้านนี้พบมากในช่วง 20 ปีแรก ตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ.2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ.2523 กล่าวคือ ผู้เขียนจะแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวด้านโบราณสถานในทุกฉบับ ส่วนในช่วง 20 ปีหลังจะพบเนื้อหาด้านนี้น้อยมาก ดังตัวอย่าง

“ หลังจากไปไหว้เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวที่ศาลเจ้าเล่งจูเกีย เราได้ไปชมมัสยิดที่สมบูรณ์แบบที่สุดคือ มัสยิดกลางปัตตานี ซึ่งเป็นที่ประกอบพิธีทางศาสนาของชาวไทยผู้นับถือศาสนาอิสลาม ตั้งอยู่นอกเมืองปัตตานีริมถนนสายปัตตานี-ยะลา เริ่มก่อสร้างตั้งแต่ปี พ.ศ. 2501 แล้วทำพิธีเปิดเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2506 มัสยิดแห่งนี้เป็นที่สวยงามและใหญ่ที่สุดในประเทศไทย สร้างด้วยหินอ่อนตามแบบศิลปะชาราเชนิค ซึ่งเคยเจริญรุ่งเรืองทางแถบเปอร์เซียตั้งแต่ราวคริสต์ศตวรรษที่ 7 ”

(ปีที่ 10 ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2513 : 58)

ผู้เขียนกล่าวแนะนำมัสยิดกลางปัตตานี โบราณสถานที่สำคัญของจังหวัดปัตตานี

“ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกำแพงเพชรนี้ ได้ลงมือก่อสร้างเมื่อเดือนตุลาคม 2510 และแล้วเสร็จสมบูรณ์เมื่อวันที่ 5 กันยายนปีต่อมาโดยสถาปนิกกองสถาปัตยกรรม กรมศิลปากร เป็นผู้ออกแบบและตกแต่งสถานที่ให้ดูสวยงามน่าประทับใจ พิพิธภัณฑสถานนี้เปิดให้ประชาชนชมเมื่อวันที่ 19 มีนาคมปีนี้เอง”

(ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 ต.ค. 2514 : 39)

ผู้เขียนกล่าวแนะนำพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกำแพงเพชร สถานที่ท่องเที่ยวแห่งหนึ่งของจังหวัด

“ อนุสาวรีย์วีรไทย อยู่ในค่ายมณฑลทหารบกที่ 5 ค่ายวชิราวุธ เป็นอนุสาวรีย์รูปทหารบกแต่งเครื่องแบบสนามรบ ถือปืนติดดาบปลายปืนพร้อม หล่อด้วยทองสัมฤทธิ์ รมสีด้า อยู่ในท่าเตรียมบุกทะลวงไปข้างหน้าเพื่อประจัญบานแบบตะลุมบอน อาจารย์สนั่น ศิลากร อดีตช่างกรมศิลปากรเป็นผู้ปั้น สร้างขึ้นไว้เป็นที่ระลึกถึงทหารที่เสียชีวิต และเพื่อเตือนใจให้อนุชนรุ่นหลังระลึกถึงวีรกรรมของชาวนครศรีธรรมราชผู้กล้าหาญ...”

(ปีที่ 18 ฉบับที่ 9 เม.ย. 2521 : 39)

ผู้เขียนกล่าวแนะนำอนุสาวรีย์วีรไทย โบราณสถานแห่งหนึ่งในจังหวัดนครศรีธรรมราช

“ พระปรางค์สามยอดที่ตั้งอยู่บนเนินดินหน้าตลาดริมทางรถไฟ ลักษณะเป็นปรางค์เรียงกันอยู่ 3 องค์ สันนิษฐานกันว่าเป็นพุทธสถานลัทธิมหายาน องค์ปรางค์นี้ได้รับการบูรณะซ่อมแซมกันเรื่อย

มา นับแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช และซ่อมใหญ่เมื่อพ.ศ. 2469 และล่าสุดในกลางปี 2530 นี้เอง ขณะที่คณะเราไปเยือน ทางกรมศิลปากรกำลังซ่อมบูรณะ เพื่อการต้อนรับงานกีฬาแห่งชาติด้วย พระปรารักษ์สามยอด นับเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดลพบุรี เป็นรูปตราประทับของจังหวัดด้วย"

(ปีที่ 28 ฉบับที่ 4 พ.ย. 2530 : 27-28)

ผู้เขียนกล่าวแนะนำพระปรารักษ์สามยอด โบราณสถานแห่งหนึ่งของจังหวัดลพบุรี

4.2 สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ นิตยสาร อ.ส.ท. ช่วงแรกพบเนื้อหาด้านนี้น้อย ต่อมาในช่วง 20 ปีหลังตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2523 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2543 เนื้อหาในสารคดีท่องเที่ยวทุกฉบับเน้นแนะนำแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ตัวอย่างเช่น

"... ถ้าเขาปีนจะมีลักษณะแปลกกว่าที่อื่น คือ ภายในเขาลูกเล็ก ๆ นี้เป็นโพรงพรุนไซซอนเป็นซอกเล็กซอกใหญ่บ้าง เป็นโถงกว้างขวางบ้าง ตั้งแต่ข้างล่างขึ้นไปจนถึงที่สูงลึกเกือบจะเรียกได้ว่าถึงใจกลางภูเขา บางแห่งเป็นช่องเป็นโพรงอุโมงค์ทั้งยาวและสั้นติดต่อกับถ้ำอื่น ๆ บางแห่งอุโมงค์ทะลุออกหน้าผาชัน สูงตั้ง 30-40 เมตร ฉะนั้น ส่วนมากในถ้ำเหล่านี้จึงมีลมโกรกเย็นสบาย ไม่ร้อนอบอ้าว และอากาศไม่อับเหมือนกับถ้ำที่ไม่มีช่องลม"

(ปีที่ 7 ฉบับที่ 7 ก.พ. 2510 : 31-32)

ผู้เขียนแนะนำถ้ำเขาปีน แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่จังหวัดตรัง

"ลานหินแตก ...นับเป็นบริเวณที่น่าอัศจรรย์ใจแห่งหนึ่งที่ธรรมชาติได้สร้างขึ้นมานานนับพันปี ในอาณาบริเวณประมาณ 40 ไร่ของลานหินกว้างใหญ่ที่มีรอยแตกแยกเป็นแนวยาว บางแห่งก็แคบพอก้าวข้ามได้ แต่บางแห่งก็กว้างเกินกว่าจะกระโดดข้าม ความลึกในรอยแยกบางแห่งนั้นไม่อาจคาดคะเนได้ บนลานหินนี้จะอุดมไปด้วยดอกไม้มีนานาชนิด กล้วยไม้ป่า และไม้แคระพันธุ์ต่าง ๆ ดงงามมาก"

(ปีที่ 28 ฉบับที่ 3 ต.ค. 2530 : 93)

ผู้เขียนแนะนำลานหินแตก แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแห่งหนึ่งที่อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า จังหวัดเพชรบูรณ์

" นานาดาดฟ้า เป็นธารน้ำตกที่ไหลลงจากหน้าผาสูงชัน รอบบริเวณเป็นป่าดิบแน่นชนิด ตรงด้านหน้ามีหาดทรายกว้างใหญ่น่าเล่นน้ำ เป็นน้ำตกที่ชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดใกล้เคียงเดินทางมาท่องเที่ยวและพักผ่อนกันอย่างมากมายทุกวันหยุดสุดสัปดาห์เลยทีเดียว"

(ปีที่ 34 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2536 : 61)

ผู้เขียนกล่าวถึงหนานดาตฟ้า น้ำตกแห่งหนึ่งที่จังหวัดนครศรีธรรมราช

“แก่งหินเพิง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ มากนัก ใช้เวลาสั้น ๆ อย่างวันหยุดเสาร์ - อาทิตย์ก็เที่ยวกันได้แล้ว ในฤดูฝนช่วงน้ำหลากแก่งจะเป็นช่วงเวลาที่ดีที่สุด น้ำไหลหลากล้นแก่งลดหลั่นลงมาอย่างสวยงาม หากได้ไปพักผ่อนในบริเวณแก่งหินเพิงก็จะเป็นบรรยากาศที่สามารถใกล้ชิดกับธรรมชาติอย่างอิมเมม ตั้งเต็นท์ริมน้ำแล้วไปนอนแช่น้ำพักผ่อนได้อย่างชุ่มฉ่ำอารมณ์”

(ปีที่ 37 ฉบับที่ 9 เม.ย. 2539 : 100)

ผู้เขียนแนะนำแก่งหินเพิง สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่จังหวัดปราจีนบุรี

4.3 สถานะโรงแรม หมายถึง โรงภาพยนตร์ บาร์ ไนต์คลับ อาบอบนวด เป็นต้น เนื้อหาด้านนี้พบเฉพาะ 30 ปีแรก คือ สิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2533 ดังตัวอย่าง

“... แคทส์อายหรือตาแมว เป็นไนต์คลับในโรงแรมชั้นเยี่ยมแห่งหนึ่งของกรุงเทพฯ ที่นักตระเวนราตรีบันเทิงชอบกันมากเพราะมีวงดนตรีดี ๆ มาจากต่างประเทศอยู่เสมอ บรรยากาศจึงแปลกใหม่เปลี่ยนไปเรื่อย ๆ ”

(ปีที่ 3 ฉบับที่ 6 ม.ค. 2506 : 18)

ผู้เขียนกล่าวถึงแคทส์อายหรือตาแมว ไนต์คลับแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ

“...สถานที่เพื่อความบันเทิงยามราตรีของตาคลียังไม่หมดเท่านั้นะครับ ประเภทอบอบนวดซึ่งมักมีเคียงคู่อยู่กับไนต์คลับแทบจะทุกเมืองนั่นที่นี้ก็มี เท่าที่ผมเห็นก็นับได้ 2 แห่ง ชื่อพาราไดซ์และไวคิงส์ ทั้งสองแห่งมีบาร์เล็ก ๆ สำหรับนั่งดื่มเครื่องดื่ม นั่งฟังเพลงเพิ่มขึ้นจากห้องสำหรับเข้าไปอบน้ำและนวดด้วย...”

(ปีที่ 9 ฉบับที่ 6 ม.ค. 2512 : 73)

ผู้เขียนกล่าวถึงพาราไดซ์และไวคิง สถานที่อบอบนวดที่จังหวัดนครสวรรค์

“ ภายในแอมบาสซาเดอร์คลับ ไม่สู้จะกว้างขวางเท่าไร ขนาดกำลังกระทัดรัด นุณนึ่งด้วยผ้าไหมไทยสีเลือดหมู ประดับเทพนิมานสีทองทุกด้าน บาร์เทนเดอร์กำลังวุ่นวายอยู่กับกรรมสมเหล้าบ้อยกำลังบริการ ดนตรีกำลังบรรเลงในจังหวะสุภาพ ๆ ลูกค้าย่อมมากเป็นฝรั่ง...”

(ปีที่ 11 ฉบับที่ 6 ม.ค. 2514 : 81)

ผู้เขียนกล่าวถึงแอมบาสซาเดอร์คลับ สถานที่อบอบนวดที่โรงแรมเอราวัณ

"...โรงหนังที่นาสารมีอยู่ 3 โรง ฉายกันวันละ 2 รอบ รอบบ่ายกับรอบค่ำ หนังมีให้ดูทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นหนังจีน หนังไทย หรือหนังฝรั่ง ตัวโรงเป็นไม้สองชั้นแบบโรงหนังต่างจังหวัดทั่วไป แต่คงไม่อบอ้าวเท่าไรเพราะมีพัดลมระบายอากาศ ราคาค่าดู 5 -7-9 บาท"

(ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2518 : 17)

ผู้เขียนกล่าวถึงโรงภาพยนตร์ที่นาสาร

"...แต่ที่เมืองอุดรธานียังมีโรงภาพยนตร์ที่เปิดฉายกันหน้าตาเจยถึง 6 วิก คือ เจ้าพระยา อัมพร เจริญรัตน์ เฉลิวัฒนา วิสดำราม่า เฉลิรัตน์ อาบอบนวดนั้นหรือก็ยังมีถึง 5 แห่งคือ ออสการ์ คราวน์ เออร์มา นิวโตเกียว และฮอลิเดย์ ไนท์คลับดิสโก้เธคก็มีถึง 4 แห่งคือ เยลโลว์เบิร์ต คิวปิด ซีซาร์บันนี่ และฮอลิเดย์ไนท์คลับ"

(ปีที่ 26 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2528 : 21)

ผู้เขียนกล่าวถึงโรงภาพยนตร์ สถานอาบอบนวด และไนท์คลับ สถานเริงรมย์ในจังหวัดอุดรธานี

สรุปได้ว่าเนื้อหาประเภทสถานที่ท่องเที่ยวแบ่งได้ 3 ด้าน คือ โบราณสถาน สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และสถานเริงรมย์ โดยในช่วง 20 ปีแรก ตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2523 เนื้อหาในสารคดีท่องเที่ยวจะเน้นสถานที่ท่องเที่ยวทางโบราณสถานเป็นส่วนใหญ่ ส่วนช่วง 20 ปีหลัง ตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2523 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2543 แนวทางการเสนอแหล่งท่องเที่ยวจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็นหลัก และเป็นที่น่าสนใจว่าเนื้อหาด้านสถานเริงรมย์ พบเฉพาะ 30 ปีแรกเท่านั้น

5. เรื่องเกี่ยวกับข้อเสนอแนะสำหรับนักท่องเที่ยว แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ระเบียบพิธีการ การเตรียมตัว การปฏิบัติตนในสถานที่ท่องเที่ยว ที่พัก ร้านอาหาร และสินค้าพื้นเมือง ซึ่งสารคดีท่องเที่ยวของนิตยสาร อ.ส.ท. ตลอดช่วง 40 ปี พบเนื้อหาประเภทนี้อย่างต่อเนื่อง ไม่มีการเปลี่ยนแปลงส่วนที่แตกต่างกันคือ ช่วง 30 ปีแรกคือเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2533 ผู้เขียนไม่ได้แยกข้อมูลเหล่านี้ไว้อย่างชัดเจน แต่จะกล่าวไว้ร่วมกับเนื้อหาสารคดี แต่ต่อมาระหว่างสิงหาคม พ.ศ. 2533 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2543 ทศวรรษหลังนี้ผู้เขียนได้เพิ่มคู่มือนักท่องเที่ยวไว้ตอนท้ายสารคดี เพื่อแยกข้อเสนอแนะสำหรับนักท่องเที่ยวไว้อย่างชัดเจน

5.1 ระเบียบพิธีการ หมายถึง ระเบียบการติดต่อเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ดังตัวอย่าง

“... ก่อนที่จะเข้าสู่อุทยานแห่งชาติก็ต้องผ่านด่านตรวจกันเข้าไปตามธรรมเนียม การตรวจค้น เป็นเรื่องธรรมดา เพราะต้องป้องกันคนที่จะพกพาอาวุธติดตัวเข้าไป ซึ่งเป็นของต้องห้ามที่ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติกำหนดไว้ ปืน ผา หน้าไม้ หรือแม้แต่สัตว์เลี้ยงเป็นสิ่งต้องห้ามสำหรับ อุทยานแห่งชาติ”

(ปีที่ 17 ฉบับที่ 6 ม.ค. 2520 : 50)

ผู้เขียนกล่าวถึงระเบียบการก่อนเข้าอุทยานแห่งชาติ

“ สำหรับการเดินทางไปท่องเที่ยวภูหลวงในระยะเริ่มแรกนี้ ดำเนินการโดยงานบริการที่พัก จังหวัดเลย ซึ่งได้กำหนดระเบียบการท่องเที่ยวภูหลวงไว้แล้ว โดยทางจังหวัดเลยจะเป็นผู้ดำเนินการ บริการด้านการท่องเที่ยว นับแต่การเดินทางสู่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง การนำทาง การจัดอาหาร และเตนท์พักแรม ทั้งนี้จำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวได้ครั้งละ 150 -170 คน ต่อ 3 วัน คิดอัตราค่าบริการ คนทั่วไป 600 บาท นักเรียน 530 บาท ค่าลูกหาบต่างหากกิโลละ 10 บาท ซึ่งนักท่องเที่ยวจะต้องติดต่อขอเดินทางไปเที่ยวภูหลวง พร้อมทั้งขอแบบแสดงความจำนงท่องเที่ยวภูหลวง โดยเขียนจดหมายไปยังงานบริการที่พัก สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดเลย ศาลากลางจังหวัดเลย อำเภอเมืองเลย 42000 โทรศัพท์ (042) 811766 . 811258 ”

(ปีที่ 23 ฉบับที่ 8 มี.ค. 2526 : 30)

ผู้เขียนกล่าวถึงระเบียบการติดต่อเข้าชมเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง จังหวัดเลย

“ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเชียง สมเด็จพระศรีนครินทร์ฯ บรมราชชนนี เปิดให้ชมทุกวัน ตั้งแต่เวลา 08.30-16.00 น. ปิดวันจันทร์และอังคาร อัตราค่าเข้าชม ผู้ใหญ่คนละ 3 บาท เด็ก 1 บาท คณะที่เดินทางเป็นกลุ่มและต้องการเจ้าหน้าที่นำชม โปรดทำหนังสือถึงหัวหน้าพิพิธภัณฑสถานบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี 41320”

(ปีที่ 26 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2528 : 65)

ผู้เขียนกล่าวถึงระเบียบการเข้าชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี

“ การติดต่อขอรายละเอียดเรื่องการล่องแก่งด้วยเรือแคนูในลำน้ำนครนายก ติดต่อได้ที่ สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สาขานครนายก เลขที่ ข/1 085/23 ถนนสุวรรณศร ตำบล

นครนายก อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก 26000 หรือโทร (037) 312282 , 312285 หรือที่ชมรมกีฬา
ทางน้ำนครนายก ... ”

(ปีที่ 35 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2537 : 58)

ผู้เขียนกล่าวถึงระเบียบการติดต่อการล่องแก่งในลำน้ำนครนายก

5.2 การเตรียมตัว หมายถึง การเตรียมเครื่องแต่งกายหรือเครื่องอุปโภค บริโภค สำหรับการ
เดินทางท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น ถ้ำ ป่า ภูเขา ดังตัวอย่าง

“ ก่อนที่เราจะผ่านปากถ้ำเข้าไป เราก็จำเป็นต้องมีเทียนไขหรือตะเกียงเจ้าพายุเสียก่อน
เพราะทางในถ้ำบางตอนมืดมาก”

(ปีที่ 2 ฉบับที่ 10 พ.ค. 2505 : 43)

ผู้เขียนกล่าวถึงการเตรียมสิ่งของเครื่องใช้ก่อนเข้าถ้ำ

“ สำหรับการเดินทางไปพิชิตดอยหลวงเชียงดาว ควรมีเครื่องสนามสำหรับตั้งแคมป์ที่จำเป็น
เช่น ผ้าห่มหรือถุงนอน เต็นท์หรือผ้าใบและผ้าพลาสติก กระติกน้ำเครื่องสะพายหลังหรือเป้ ส่วนอาหาร
และเสบียงก็ควรเลือกของที่มีน้ำหนักเบาและเก็บรักษาได้ง่ายสะดวกแก่การรับประทาน”

(ปีที่ 20 ฉบับที่ 7 ก.พ. 2523 : 49)

ผู้เขียนกล่าวถึงการเตรียมเครื่องอุปโภค บริโภคสำหรับการท่องเที่ยวที่ดอยหลวงเชียงดาว

“การจะไปเล่นเรือแคนูควรแต่งตัวไปให้รัดกุมและควรมีชุดเปลี่ยน เนื่องจากท่านอาจเปียกได้
ในการเดินทาง สำหรับเสื้อชูชีพทางชมรมฯ มีเตรียมไว้ให้”

(ปีที่ 35 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2537 : 58)

ผู้เขียนกล่าวถึงการแต่งกายก่อนเล่นเรือแคนู

5.3 การปฏิบัติตนในสถานที่ท่องเที่ยว หมายถึง รายละเอียดเกี่ยวกับข้อห้ามหรือข้อควร
ปฏิบัติในสถานที่ท่องเที่ยว ดังตัวอย่าง

“... ผู้เขียนใคร่ขอร้องนักท่องเที่ยวที่จะขึ้นไปเที่ยวที่น้ำตกหรือตามผ่น้ำถ้ำก็ตาม โปรดอย่าได้
ใช้สีเขียนข้อความใด ๆ ไว้เป็นที่ระลึกเลย ข้อความนั้นจะไปแต่งแต้มก้อนหินสวย ๆ ให้มันสกปรกไป...”

(ปีที่ 15 ฉบับที่ 4 พ.ย. 2517 : 61)

ผู้เขียนกล่าวถึงข้อควรปฏิบัติของการท่องเที่ยวที่ดำและน้ำตก

“ระหว่างที่เดินทางมาท่องเที่ยวภูหลวง ควรทราบกฎระเบียบของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ซึ่งไม่อนุญาตให้เก็บหรือทำลายพืชพรรณไม้ สัตว์ป่า และสิ่งแวดล้อมโดยเด็ดขาด”

(ปีที่ 23 ฉบับที่ 8 มี.ค. 2526 : 31)

ผู้เขียนกล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับข้อห้ามของการมาเที่ยวเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง

“การล่องเรือแคนูตามเส้นทางดังกล่าว แม้ว่าจะไม่มีอันตรายน่ากลัวเท่าใดนัก แต่โดยสูตรของความปลอดภัย ทุกคนที่ลงเล่นจะต้องสวมเสื้อชูชีพทุกครั้ง เพื่อว่าหากมีเหตุสุดวิสัยเกิดขึ้น เสื้อชูชีพก็จะช่วยให้มีความปลอดภัยกับทุกคนได้...”

(ปีที่ 35 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2537 : 55)

ผู้เขียนกล่าวถึงข้อควรปฏิบัติของการเล่นเรือแคนู

5.4 ที่พัก ร้านอาหาร หมายถึง รายละเอียดเกี่ยวกับโรงแรม รีสอร์ท ร้านอาหารของจังหวัดต่าง ๆ ดังตัวอย่าง

“การเข้าพักในบังกะโลหรือโรงแรมรถไฟของผู้โดยสารรถด่วนพิเศษสุดสปีดาร์ ตั้งแต่ 23.00 น. (เวลาที่รถไฟถึงสถานีหัวหิน) ของวันศุกร์ จนถึง 16.00 น. ของวันอาทิตย์ (รถไฟออกจากสถานีหัวหินกลับกรุงเทพฯ เวลา 16.30 น.) นั้น การรถไฟคิดค่าที่พักเพียง 2 วันเท่านั้น ไหน ๆ ดิฉันก็ได้ประชาสัมพันธ์ให้โรงแรมรถไฟมาบ้างแล้ว ก็จะช่วยประชาสัมพันธ์ต่อไปจบด้วยการช่วยบอกราคาค่าที่พักด้วยว่าค่าห้องพักเดี่ยววันละ 50.00 บาท ห้องคู่ 85.00 – 100.00 บาท บังกะโลหลังละ 70.00 บาท ต่อวัน”

(ปีที่ 1 ฉบับที่ 4 พ.ย. 2503 : 35)

ผู้เขียนกล่าวแนะนำและให้รายละเอียดของโรงแรมรถไฟ สถานที่พักในหัวหิน

“เราเลือกพักกันที่โรงแรมราชดำเนิน ซึ่งอยู่ที่ถนนราชดำเนินนั่นเอง ตัวโรงแรมเป็นตึกสองชั้น ด้านหน้าชั้นล่างเป็นภัตตาคาร แต่ถ้าจะสั่งอาหารมาก ๆ หรือเลี้ยงรับรองก็ต้องบอกล่วงหน้าสักหน่อย เพื่อจะได้ไปจ่ายของ อย่างไรก็ตามอยากรับประกันทานอะไรก็สั่งให้ทำได้ โรงแรมแห่งนี้รู้สึกว่าจะดีที่สุดในการ์กางเพชร มีห้องพักทั้งหมด 32 ห้อง ห้องเดี่ยวมี 22 ห้อง ราคาห้องละ 20-40 บาท ห้องเตียงคู่มี 10 ห้อง ราคาห้องละ 40-60 บาท...”

(ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 ต.ค. 2514 : 61)

ผู้เขียนกล่าวแนะนำโรงแรมราชดำเนิน โรงแรมแห่งหนึ่งในจังหวัดกำแพงเพชร

“ร้านอาหารอีกแห่งที่ “ชวนชิม” ก็คือ ร้านนายแกละที่บางขันแตก ร้านนี้คุณต้องข้ามสะพาน พระพุทธเลิศหล้า แล้วเลี้ยวขวาไปบนเส้นทางสายแม่กลอง-ปากท่อ ประมาณกิโลเมตรที่ 5 หน้าวัดคู่ธรรมสถิตย์ ร้านนายแกละเป็นร้านอาหารที่มีสภาพเหมือนบ้านในชนบท อยู่กลางดงมะพร้าว อาหารก็มีพวกหมูย่าง หมูแดง กุ้งปลา ต้มยำ และอื่น ๆ อีกมากมาย...”

(ปีที่ 17 ฉบับที่ 7 ก.พ. 2520 : 47)

ผู้เขียนกล่าวถึงร้านนายแกละ ร้านอาหารแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสงคราม

“มีก๋วยเตี๋ยวญวนอร่อยอยู่เจ้าหนึ่ง ขายมานานถึง 18 ปีแล้ว อยู่ในห้องแถวไม้เก่าแก่ที่หน้าวัดจีน ถนนอดุลยเดช ชาวอุดรก็เลยเรียกว่าก๋วยเตี๋ยวน้ำวัดจีน ชามละ 10 บาทรับรองว่าอิม นอกจากนี้ยังมีขนมจีนเครื่องญวนที่เรียกว่า บุนหมี รสชาติแปลกดี จะแถมขนมปังญวนอีกสักจานก็คงพอไหว”

(ปีที่ 26 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2528 : 21)

ผู้เขียนกล่าวแนะนำก๋วยเตี๋ยวน้ำที่ร้านก๋วยเตี๋ยวน้ำวัดจีน จังหวัดอุดรธานี

“ถึงลำปางเสียที คุยเรื่องประสบการณ์บนท้องถนนเสียยาวยืดยาว แต่ได้ประโยชน์นะครับ พวกเราไปพักกันที่วรวิสารวิสอร์ท ซึ่งอยู่ซ้ายมือของถนน ห่างจากตัวเมืองออกไปทางอำเภอเกาะวาว ประมาณ 10 กิโลเมตร มีทั้งบ้านพักเป็นหลังและห้องแถว ด้านหลังติดแม่น้ำวัง บรรยากาศดี ราคาไม่แพงมากนัก...”

(ปีที่ 35 ฉบับที่ 3 ต.ค. 2537 : 79)

ผู้เขียนกล่าวถึงวรวิสารวิสอร์ท สถานที่พักในจังหวัดลำปาง

5.5 สินค้าพื้นเมือง หมายถึง รายละเอียดเกี่ยวกับสินค้าพื้นเมืองทั้งเครื่องอุปโภค บริโภค เช่น ผ้าทอพื้นเมือง ขนม ผลไม้ ดังตัวอย่าง

“ขนมหม้อแกงเมืองเพชร นับได้ว่ามีชื่อเสียงเลื่องลือไปทั่วสารทิศ จนใครต่อใครพูดติดปากกันว่าลงได้ผ่านเมืองเพชรไม่ว่าจะไปหัวหินหรือหาดเจ้า หากมิได้แวะไปชิมขนมหม้อแกงแล้วก็เท่ากับไม่ได้ไปเมืองเพชร”

(ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2505 : 9)

ผู้เขียนกล่าวถึงขนมหม้อแกง สินค้าพื้นเมืองที่ขึ้นชื่อของจังหวัดเพชรบุรี

" นอกจากนี้ร้านนี้ยังจำหน่ายของพื้นเมืองเป็นของฝากอย่างดีอีกหลายอย่าง เช่น กะปิตาตำ ยี่ห่อคลองโคน ทำจากเคยตาตำแท้ กลิ่นหอม รสอร่อย เป็นของที่ตัวเอง ราคา กิโลกรัมละ 35 บาท น้ำพริกจิ้มซึ่งเป็นยอดน้ำพริกสำหรับจิ้มอาหารจำพวกปู ปลา กุ้ง หอยทั้งหลาย รสอร่อยจริง ๆ เพราะได้ชิมแล้วตอนจิ้มปลาเผา ราคาขวดเล็กขวดละ 30 บาท ขวดใหญ่ก็ขวดกลม 60 บาท น้ำตาลมะพร้าวที่ไม่ได้ปั่นทำเป็นปึกเล็ก ๆ กลิ่นหอมหวานเหมาะที่จะซื้อมาทำขนมหวานแบบไทย ๆ ใส่ถุงขายเป็น กิโลกรัมละ 7 บาท น้ำปลาตราหุฉลามรสดี ป้ายบอกราคาห้องตลาดขวดละ 10 บาท แต่ขายให้กับลูกค้าที่นี้ขวดละ 8 บาท ของติดมือชิ้นสุดท้ายก็คือส้มโอ"

(ปีที่ 17 ฉบับที่ 7 ก.พ. 2520 : 47)

ผู้เขียนกล่าวถึงสินค้าพื้นเมืองของจังหวัดสมุทรสงคราม

" สินค้าของที่ระลึกมีทั้งประเภทของกินและของใช้ ของกินพื้นเมืองที่เลื่องชื่อ ส้มผัก น้อยหน้า หน่อไม้ต้ม หน่อไม้ดอง ปลาย่างกรอบ เป็นต้น ของใช้ที่เด่นมีแห่งเดียวในประเทศคือ ดินสอพอง และมีผ้าทอพื้นเมือง ผ้าทอบ้านหมี่ ชินมัดหมี่ และผ้าขาวม้าลายไล่ปลาไหล..."

(ปีที่ 28 ฉบับที่ 4 พ.ย. 2530 : 33)

ผู้เขียนกล่าวถึงสินค้าพื้นเมืองทั้งเครื่องอุปโภคและบริโภคของจังหวัดลพบุรี

"ส่วนบนดอยแม่สลองเอง นอกจากมีอาหารจีนยูนนานให้ลองลิ้มชิมรส ยังมีของให้ซื้อหลายอย่าง เช่น ของจากไต้หวัน มีทั้งเสื้อผ้า ยา ของแต่งบ้าน เครื่องประดับ ส่วนของพื้นบ้านก็มีอยู่สองอย่างที่มียี่ห้อมากคือเห็ดหอมกับชาจีนพันธุ์ดี ชาจากดอยแม่สลองและดอยยาวีขายกันปีหนึ่งมูลค่าราว 20 ล้านบาททีเดียว นอกจากนี้ยังมีพวกผลไม้ดอง เหล้าผลไม้ที่รสค่อนข้างหวาน..."

(ปีที่ 33 ฉบับที่ 7 ก.พ. 2536 : 45)

ผู้เขียนกล่าวถึงสินค้าพื้นเมืองทั้งเครื่องอุปโภคและบริโภคที่ดอยแม่สลอง

สรุปได้ว่าเนื้อหาประเภทข้อเสนอแนะสำหรับนักท่องเที่ยว แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ระเบียบพิธีการ การเตรียมตัว การปฏิบัติตนในสถานที่ท่องเที่ยว ที่พัก ร้านอาหาร และสินค้าพื้นเมือง ซึ่งสารคดีท่องเที่ยวของนิตยสาร อ.ส.ท. ตลอดช่วง 40 ปี พบเนื้อหาประเภทนี้อย่างต่อเนื่อง ไม่มีการเปลี่ยนแปลงส่วนที่แตกต่างกันคือ ช่วง 30 ปีแรก ผู้เขียนไม่ได้แยกข้อมูลเหล่านี้ไว้อย่างชัดเจน แต่จะกล่าวไว้รวมกับเนื้อหาสารคดี แต่ต่อมาในทศวรรษหลังนี้ ผู้เขียนได้เพิ่มคู่มือนักท่องเที่ยวไว้ตอนท้ายสารคดี เพื่อแยกข้อเสนอแนะสำหรับนักท่องเที่ยวไว้อย่างชัดเจน

6. เรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง กิจกรรมประเภทเดินป่า ดำน้ำ ดูนก ชมดาว ล่องแก่งด้วยเรือยาง พายเรือแคนู ขี่จักรยานเสือภูเขา เป็นต้น

เนื้อหาประเภทนี้พบเฉพาะช่วง 10 ปีหลังของนิตยสาร ตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2533 ถึงกรกฎาคม พ.ศ. 2543 และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ตัวอย่างเช่น นิตยสาร อ.ส.ท.ปีที่ 35 ฉบับที่ 2 เดือนกันยายน 2537 ได้รวบรวมกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มานำเสนอ เช่น "ล่องเรือแคนูในลำน้ำนครนายก" ของสุรจิต จามรมาน "ดูนกในเมืองไทย" ของอุทัย ตรีสุคนธ์ "สู่โลกสีเขียว ... มาดำน้ำกันเถอะ" ของอภิรักษ์ บัวหนักดี เป็นต้น และนิตยสาร อ.ส.ท. ฉบับหลังจากนั้นจะพบว่ามีการตีพิมพ์แนะนำกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตีพิมพ์เป็นประจำ

สรุปได้ว่าเนื้อหาประเภทกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบเฉพาะช่วง 10 ปีหลังของนิตยสาร และพบมากขึ้นเรื่อย ๆ อาจจะเนื่องจากเมื่อการท่องเที่ยวกลายเป็นที่นิยมของคนทั่วไป โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวกลับมีผลกระทบต่อการทำลายทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้เท่าไม่รู้อันเนื่องมาจากการพัฒนา การท่องเที่ยวได้ตระหนักในเรื่องนี้ จึงทำให้เนื้อหาในช่วงหลังเน้นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเป็นนโยบายของนิตยสารที่เน้นการท่องเที่ยวในประเทศ โดยมุ่งที่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และศิลปวัฒนธรรมเป็นหลัก

บทที่ 5

ลักษณะภาษาในนิตยสาร อ.ส.ท. ในช่วงปี พ.ศ. 2503 ถึง 2543

การใช้ภาษาในสารคดีท่องเที่ยวของนิตยสาร อ.ส.ท. นั้น นับได้ว่ามีลักษณะเด่นเฉพาะตัวในการถ่ายทอดเรื่องราวและให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวสถานที่ต่าง ๆ ด้วยภาษาและสำนวนที่มีชีวิตชีวาแปลกใหม่ มีสีสันชวนติดตาม ทำให้ผู้อ่านรู้สึกราวกับว่าได้เดินทางท่องเที่ยวไปกับผู้เขียนด้วย

ในช่วงเวลา 40 ปีที่ผ่านมา เป็นที่น่าสังเกตว่านิตยสาร อ.ส.ท. มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการด้านการใช้ภาษาในสารคดีท่องเที่ยวมากพอสมควร มีพัฒนาการขึ้นมาเป็นลำดับ ทั้งการใช้ภาษาที่ทันสมัยขึ้น หลากหลายขึ้น และมีการใช้ศัพท์และสำนวนต่างประเทศมากขึ้นตามสังคมปัจจุบัน ในบทนี้จะวิเคราะห์ลักษณะภาษาในสารคดีท่องเที่ยวของนิตยสาร อ.ส.ท. ในช่วง 40 ปี ตั้งแต่ เดือนสิงหาคม ปี พ.ศ. 2503 ถึง เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2543 ด้านคำและสำนวน ในการอธิบายความหมาย ผู้วิจัยใช้พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานพุทธศักราช 2542

1. การใช้คำ

1.1 คำภาษาต่างประเทศ

คำภาษาต่างประเทศ พบในการเขียนสารคดีแทบทุกเรื่อง มักใช้โดยการทับศัพท์ตามการออกเสียงของคนไทย ส่วนใหญ่เป็นคำที่เข้าใจง่ายเพราะพบเห็นการใช้ในชีวิตประจำวัน มีทั้งคำที่ใช้ทั่ว ๆ ไปและคำที่เป็นชื่อเฉพาะ จากข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์พบว่าคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศที่ปรากฏมาก ได้แก่ คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ และคำทับศัพท์ภาษาจีน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.1.1 คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1.1.1 คำทับศัพท์ทั้งคำ เป็นการเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษทั้งคำ พบในสารคดีท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากตลอด 40 ปี ดังตัวอย่าง

“ตามธรรมเนียมของบ้านเมืองใหญ่ ๆ ทั่วไปนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งคือ สวนเดินเล่น นั่งเล่น จำพวกปาร์คต่าง ๆ นั่นเอง”

(ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 ต.ค. 2506 : 21)

ปาร์ค เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ มาจากคำว่า park หมายถึง สวนสาธารณะ

“นอกเหนือจากอาหารและยาแก้หนาวแล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่มากพอจะเปิดร้านขายในป่าได้ก็คือ กล้อง ทั้งกล้องหนัง, กล้องภาพนิ่งและฟิล์ม”

(ปีที่ 2 ฉบับที่ 8 มี.ค. 2505 : 47)

ฟิล์ม เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ มาจากคำว่า film หมายถึง ฟิล์มถ่ายภาพ

“ตลอดระยะเวลาที่เราเดินชมสวนอยู่นั้น มีเสียงดังต๊อบ ๆ เป็นระยะ ๆ นั่นคือเสียงทุเรียนหล่นจาก ต้น ซึ่งถ้าหากว่าใครเกิดเคราะห์ร้ายถูกเข้าละก็ มีหวังได้เที่ยวสวรรค์ฟรีโดยไม่รู้เนื้อรู้ตัวเป็นแน่”

(ปีที่ 2 ฉบับที่ 12 ก.ค. 2505 : 48)

ฟรี เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ มาจากคำว่า free หมายถึง อิสระ เสรี ในที่นี้หมายถึง ไม่ต้องเสียเงิน

“ความจริงเที่ยวไนท์คลับ ไม่จำเป็นต้องแต่งชุดใหญ่ผูกหูกระต่ายหรือไทให้ผัดขึ้นคอหรืออก แต่ ตอนแรกนี่เราจะไปแอมบาสเดอร์คลับ ที่โรงแรมเอราวัณ เราให้เกียรติสถานที่เขาหน่อย”

(ปีที่ 3 ฉบับที่ 6 ม.ค. 2506 : 18)

ไนท์คลับ และ ไท เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ ไนต์คลับ มาจากคำว่า nightclub หมายถึง สถานที่ที่เที่ยวกกลางคืน สำหรับตีหมกและเต้นรำ คำว่า ไท มาจากคำว่า tie หมายถึง ผ้าผูกคอที่ใช้กับเสื้อเชิ้ต

“อาหารซึ่งปรุงรสชาติถูกปาก รวมทั้งบรรยากาศอันแสนจะโรแมนติกเช่นนี้ ทำให้เราเจริญอาหาร กันเป็นพิเศษ”

(ปีที่ 11 ฉบับที่ 7 ก.พ. 2514 : 65)

โรแมนติก เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ โรแมนติก มาจากคำว่า romantic หมายถึง เรื่องรัก เรื่องเพื่อฝัน

“เรากวาดตาดูรอบ ๆ องค์กร เห็นยอดเจดีย์สูงล้ำขึ้นไปเสียดฟ้า ปุยเมฆขาวฟุ้งกำลังเคลื่อน ผ่านมาเป็น แบนคกราวน์เบื้องหลังพอดี”

(ปีที่ 12 ฉบับที่ 5 ธ.ค. 2515 : 62)

แบนคกราวน์ เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ แบนคกราวน์ มาจากคำว่า background หมายถึง จากหลัง พื้นหลัง

“ทุก ๆ วันจะมีศิลปินดาราทั้งดาราทาภาพยนตร์ ดาราโทรทัศน์ นักร้อง แทบทุกคนผลัดเปลี่ยนกันไปให้แฟนได้เข้าไปชม”

(ปีที่ 13 ฉบับที่ 8 เม.ย. 2516 : 9)

แฟน เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ แฟน มาจากคำว่า fantastic หมายถึง กลุ่มคนที่ชื่นชอบสิ่งใดสิ่งหนึ่งเช่น ดารา นักร้อง เป็นต้น

“ยะลาพยายามค้าคีนยังคงสว่างไสว คุณอาจจะพบตัวเอง เดินช้อปปิ้งอยู่ย่านขายของถูกข้างโรงพยาบาลนครกลางเมือง”

(ปีที่ 21 ฉบับที่ 4 พ.ย. 2523 : 27)

ช้อปปิ้ง เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ ช้อปปิ้ง มาจากคำว่า shopping หมายถึง ซื้อของ

“ระยะทางจากถนนสายใหม่จากตลิ่งชันสู่พุทธมณฑลประมาณ 17 กิโลเมตรเท่านั้น ก็เล่นเอานักปั่นสมัครเล่น ททท. รู้สึกเหนื่อยเอาพอแรง แต่สำหรับนักปั่นตัวจริง ๆ ยังยิ้มแฉ่งแถมกระซิบบอกว่ายังไม่ได้ลองเร่งสปิดเต็มทีเลย”

(ปีที่ 22 ฉบับที่ 6 มี.ค. 2525 : 65)

สปิด เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ สปีด มาจากคำว่า speed หมายถึง ความเร็ว

“แล้วเราก็ได้รถมาคันหนึ่งพร้อมคนขับพื้นเมืองชาวถิ่นที่มีเพื่อนฝูงและญาติเยะเสียเหลือเกิน ขนาดขับรดไปบนไฮเวย์เร็ว ๆ เพื่อนก็เบรคตัวโก่ง ถอยหลังพรีดมาทักทายชาวบ้านที่เดินอยู่ริมถนน บอกว่าเป็นเพื่อน”

(ปีที่ 24 ฉบับที่ 8 มี.ค. 2527 : 18)

ไฮเวย์ และ เบรค เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ ไฮเวย์ มาจากคำว่า highway หมายถึง ทางหลวง และเบรค มาจากคำว่า break หมายถึง หยุด

“หนุ่มล้านนาสมัยโบราณที่เล่นพิณเป็ยะได้จะต้องเป็นคนสมาร์ทเอามาก ๆ ทีเดียว เพราะเป็นที่รู้กันว่า พิณเป็ยะนั้นเล่นยาก ต้องใช้เทคนิคและความชำนาญเฉพาะตัวมาก”

(ปีที่ 27 ฉบับที่ 5 ธ.ค. 2529 : 97)

สมาร์ท เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ สมาร์ท มาจากคำว่า smart หมายถึง เก่ง ฉลาด

“ตัวห้องอาบน้ำก็ออกแบบได้อย่างดูดีมีรสนิยม ส่วนภายนอกห้องก็ออกแบบได้สวยเก๋ มองจากที่ไกล ๆ นี่ถือว่าเป็นรีสอร์ทที่สวยงาม ๆ ของเอกชนไปเสียนี้”

(ปีที่ 31 ฉบับที่ 4 พ.ย. 2533 : 99)

รีสอร์ท เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ รีสอร์ท มาจากคำว่า resort หมายถึง ที่พักตากอากาศ

“มีกลุ่มร้องรำทำเพลงอย่างไม่สนใจหรือเกรงใจโต๊ะอื่นเลย แถมขับรถเข้ามาจอดใกล้โต๊ะ เปิดประตูเปิดเพลงในรถดังไปทั้งเกาะสนั่นหวั่นไหว สนุกเขลละ ผมเลยต้องมูฟทูดูหนีไปไม่ไหว อายเขาอะ”

(ปีที่ 34 ฉบับที่ 4 พ.ย. 2536 : 41)

มูฟ เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ มูฟ มาจากคำว่า move หมายถึง ย้าย

“แม้ว่าเกสต์เฮ้าส์จะเพิ่มมากขึ้น ร้านอาหารที่หน้าร้านมักใช้โหลยาดองชื่อแปลก ๆ เชิญชวนให้นักแสวงหาทั้งหลายชิม แต่เมืองปายยังคงมีวัดถึง 32 แห่ง”

(ปีที่ 37 ฉบับที่ 4 พ.ย. 2539 : 119)

เกสต์เฮ้าส์ เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ เกสต์เฮ้าส์ มาจากคำว่า guesthouse หมายถึง บ้านหลังเล็ก ๆ ที่ให้นักท่องเที่ยวเช่าราคาถูก บ้านพักรับรองแขก

1.1.1.2 คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำไทย เป็นการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำภาษาไทย ได้เป็นคำอีกความหมายหนึ่ง พบในสารคดีท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากตลอด 40 ปี ดังตัวอย่าง

“หมู่บ้านที่เราไปกันนี้ อยู่ห่างจากตัวเมืองสามกิโลเมตร ทางเลวมาก ขนาดรถวิ่งเร็วละก็เด็นเป็นจิ้งหะรีอค”

(ปีที่ 1 ฉบับที่ 6 ม.ค. 2504 : 39)

จิ้งหะรีอค เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำไทย ประกอบด้วย คำว่าจิ้งหะเป็นคำไทยรวมกับคำว่า รีอค มาจาก rock หมายถึง เขย่า โยก จิ้งหะรีอค หมายถึง จิ้งหะดนตรีชนิดหนึ่งที่มีความหนักแน่น ค่อนข้างรุนแรง

“สี่ทุ่ม ... เริ่มการแสดงบนฟลอร์เต้นรำ ที่เรียกกันว่า ฟลอร์ไวไวนั่นแหละ”

(ปีที่ 3 ฉบับที่ 6 ม.ค. 2506 : 19)

ฟลอร์เต้นรำ เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำไทย ประกอบด้วย คำว่า ฟลอร์ มาจาก floor หมายถึง พื้นห้อง รวมกับคำว่า เต้นรำ ที่เป็นคำไทย ฟลอร์เต้นรำในที่นี้หมายถึง เวทีการแสดงเต้นรำ

“เมื่อเกือบจะถึงทางแยกเข้าสู่ตอมูเซอร์ เราได้พบควาบอยไทยหลายคนสะพายปืนยางต้อนฝูงวัวจำนวนสิบตัวเดินมุ่งหน้าไปสู่เมืองตาก”

(ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2507 : 10)

ควาบอยไทย เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำไทยประกอบด้วย ควาบอย มาจากคำว่า cowboy หมายถึง คนเลี้ยงวัว รวมกับคำไทยคือ ไทย ควาบอยไทย หมายถึง คนเลี้ยงวัวที่เป็นคนไทย

“ผมไปนครฯ ตอนนั้นกำลังเป็นงานเดือนสิบ งานฮิตของเมืองนครศรีธรรมราชเป็นประเพณีเก่าแก่มีกันมานานหลายชั่วอายุคน”

(ปีที่ 6 ฉบับที่ 5 ธ.ค. 2508 : 26)

งานฮิต เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำไทย ประกอบด้วย คำว่า งาน เป็นคำไทยรวมกับ คำว่า ฮิต มาจาก hit หมายถึง เป็นที่นิยม งานฮิต หมายถึง การจัดการแสดงที่เป็นที่นิยม

“ไกด์พิเศษของเราในวันนี้ คือ ท่านพระภิกษุขวัญพันธำโก หัวหน้าสำนักสงฆ์พุทธสุไลทองวิมาน แก้วหรือชาวบ้านเรียกกันว่า วัดเขาน้อย”

(ปีที่ 13 ฉบับที่ 7 มี.ค. 2516 : 50)

ไกด์พิเศษ เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำไทย ประกอบด้วย คำว่า ไกด์ มาจากคำว่า guide หมายถึง มัคคุเทศก์ รวมกับคำว่า พิเศษ ที่เป็นคำไทย ไกด์พิเศษ ในที่นี้หมายถึง มัคคุเทศก์ กิตติมศักดิ์ ไม่ใช่มัคคุเทศก์ทั่วไป ซึ่งก็คือ ท่านพระภิกษุขวัญพันธำโก นั่นเอง

“แคมป์ไฟยามค่ำบนเขาใหญ่ บริเวณที่พักของ อ.ส.ท.นับเป็นการพักผ่อนใช้ชีวิตอิสระที่ประหยัด และได้ประโยชน์อย่างยิ่ง”

(ปีที่ 14 ฉบับที่ 6 ม.ค. 2517 : 21)

แคมป์ไฟ เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำไทย ประกอบด้วย คำว่า แคมป์ มาจากคำว่า camp หมายถึง ที่พักแรมกลางแจ้ง รวมกับคำว่า ไฟ ที่เป็นคำไทย แคมป์ไฟ หมายถึง ที่พักแรมกลางแจ้ง

โดยมีการก่อกองไฟไว้ตรงกลางเพื่อเป็นที่ชุมนุมสังสรรค์กัน

"คอเมรียในคณะยอมรับว่ารสชาติและกลิ่นหอมของไวน์ไทยนี้ ทัดเทียมกับของฝรั่งเศสทีเดียว"

(ปีที่ 24 ฉบับที่ 4 พ.ย. 2526 : 16)

ไวน์ไทย เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำไทย ประกอบด้วย คำว่า ไวน์ มาจากคำว่า wine หมายถึง เหล้าองุ่น รวมกับคำว่า ไทย ที่เป็นคำไทย ไวน์ไทย หมายถึง เหล้าองุ่นที่ผลิตในประเทศไทย โดยใช้วัตถุดิบและแรงงานของคนไทยทั้งหมด

"ครับ ผมแพ็คกระเป๋าขึ้นรถไปกับคณะอนุสาร อ.ส.ท.ในวันที่ลมหนาวกำลังพัดพริ้วเย็นเยือกได้ที่เลย"

(ปีที่ 26 ฉบับที่ 7 ก.พ. 2529 : 89)

แพ็คกระเป๋า เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำไทย ประกอบด้วย คำว่า แพ็ค มาจากคำว่า pack หมายถึง บรรจุหีบห่อ รวมกับคำว่า กระเป๋า ที่เป็นคำไทย แพ็คกระเป๋า หมายถึง บรรจุของใส่กระเป๋า

"เมื่อเรือของผมเริ่มเบนหัวออกจากจุดสตาร์ตเชิงสะพานวังตะไคร้ ทั้ง ๔ ลำออกสตาร์ตได้อย่างสวยงาม โดยยังไม่มีลำหนึ่งลำใดเสียฟอร์มแต่อย่างใด"

(ปีที่ 35 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2537 : 51)

จุดสตาร์ต ออกสตาร์ต และ เสียฟอร์ม เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำไทย

จุดสตาร์ต ประกอบด้วย คำว่า จุด ที่เป็นคำภาษาไทย รวมกับคำว่า สตาร์ต ที่มาจาก start หมายถึง เริ่มต้น จุดสตาร์ต หมายถึง จุดเริ่มต้น

ออกสตาร์ต ประกอบด้วย คำว่า ออก ที่เป็นคำภาษาไทย รวมกับคำว่า สตาร์ต ที่มาจาก start หมายถึง เริ่มต้น ออกสตาร์ต ในที่นี้หมายถึงเริ่มต้นแข่งขัน

เสียฟอร์ม ประกอบด้วย คำว่า เสีย ที่เป็นคำภาษาไทย รวมกับคำว่า form หมายถึง รูปแบบแบบแผน ท่าทาง เสียฟอร์ม ในที่นี้หมายถึง เสียท่า เสียหน้า

"ผมรู้สึกเหมือนมาเที่ยวซูเปอร์มาร์เก็ตลอยน้ำ อยากรู้อะไรก็หาซื้อได้สารพัด ใครปลูกอะไรได้มากเกินจะบริโภคในครอบครัว ก็เอาใส่หัวเรือพายมาขาย"

(ปีที่ 35 ฉบับที่ 12 ก.ค. 2538 : 45)

ซูเปอร์มาร์เก็ตลอยน้ำ เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำไทย ประกอบด้วย คำว่า ซูเปอร์มาร์เก็ต ที่มาจาก supermarket หมายถึง ร้านขายของหลากหลายชนิด รวมกับคำว่า ลอยน้ำ ที่เป็นคำไทย ซูเปอร์มาร์เก็ตลอยน้ำ หมายถึง เรือที่แม่ค้า นำของมาขายหลากหลายชนิดในตลาดน้ำ

"ชนเผ่าผู้เป็นฮีโร่ของอำเภอแม่แจ่มจึงไม่ได้เป็นเพียงฮีโร่สวยและฉาบฉวยที่มองไม่นานก็เบื่อหน่าย แต่พวกเขาเป็นฮีโร่ที่ดูอบอุ่นและกลมกลืนกับชุมชนเขาที่แวดล้อมอำเภอแม่แจ่มมาแสนนาน"

(ปีที่ 39 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2541 : 92)

ฮีโร่โทน เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำไทย ประกอบด้วย คำว่า ฮีโร่ เป็นคำไทยรวมกับคำว่า โทโทน ที่มาจาก earthtone หมายถึง สีโทนน้ำตาล ฮีโร่โทน หมายถึง สีที่ออกโทนสีน้ำตาล

1.1.2 คำทับศัพท์ภาษาจีน เป็นการเขียนคำทับศัพท์ตามภาษาจีน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1.2.1 คำทับศัพท์ทั้งคำ พบในการเขียนสารคดีท่องเที่ยวแทบทุกฉบับตลอด 40 ปีที่ผ่านมา โดยใช้คำภาษาจีนที่ผู้อ่านทั่วไปรู้จักดี เพราะพบเห็นใช้ในชีวิตประจำวันอยู่เสมอ ดังตัวอย่าง

"ถ้ามีเวลาเหลืออาจจะไปเที่ยวปากน้ำซึ่งระยะทางไม่ไกล จะผ่านสวนชู้ของพระยาดำรงสุจริตมหิศรภักดี (คอซู้เจียง) อดีตจางวางเมือง ต้นสกุล ณ ระนอง"

(ปีที่ 1 ฉบับที่ 11 มิ.ย. 2504 : 58)

สวนชู้ เป็นคำทับศัพท์ภาษาจีน หมายถึง ที่บรรจุกองของชาวจีน

"... มีแสดงให้ดูถึงห้าชุด คล้องได้บ้างมิได้บ้าง ตอนนั้นชักเริ่มออกกรสออกชาติ นักท่องเที่ยวส่งเสียงหนุนหมอลำฮ้างฮอด พอคล้องได้ก็ปรบมือให้สนั่นหวั่นไหว ช้างที่ถูกคล้องบางเชือกคงจะรู้ว่ามีมนุษย์เขาเตี้ยมกันขึ้นมาก็หยุดยืนเฉยทำไม่รู้ไม่ชี้"

(ปีที่ 3 ฉบับที่ 5 ธ.ค. 2505 : 22)

เตี้ยม เป็นคำทับศัพท์ภาษาจีน หมายถึง รู้กัน ตกลงกันไว้ก่อน

"ส่วนเด็ก ๆ ที่เป็นลูกหลาน เวลาเอาของไปให้ตามบ้านเจ้าของจะเอาเงินห่อกระดาษ สีแดงเป็นค่าตอบแทน เงินนี้เรียกว่า แตะเอี้ย"

(ปีที่ 10 ฉบับที่ 6 ม.ค. 2513 : 73)

แต๊ะเอีย เป็นคำทับศัพท์ภาษาจีน หมายถึง ผู้ใหญ่ให้เงินลูกหลาน นายจ้างให้เงินลูกจ้าง หรือลูกที่หาเงินได้ให้เงินพ่อแม่ในวันตรุษจีน

“มีพวกเราหลายคนเคยปฏิบัติงานร่วมกับนักโบราณคดีต่างชาติมาแล้ว พอจะดูรู้ว่าขวานหินหรือขวานกำปั้นมีรูปร่างอย่างไร จริงหรือเก้ ไม่ค่อยยกลวดูกเบิกเนตรเท่าไรนัก”

(ปีที่ 10 ฉบับที่ 7 ก.พ. 2513 : 55)

เก้ เป็นคำทับศัพท์ภาษาจีน หมายถึง ปลอม เทียม

“ก็กลมใกล้ ๆ กันนั้น พื้นเป็นสีฟ้าเขียนลวดลายนกระยางคอยาวด้วยสีเขียวหม่น ดุงดงามเช่นกัน”

(ปีที่ 11 ฉบับที่ 9 เม.ย. 2514 : 62)

เก้ เป็นคำทับศัพท์ภาษาจีน มี 2 ความหมาย หมายถึง ฐานสำหรับรองสิ่งของหรือสำหรับนั่ง ทำด้วยวัตถุต่าง ๆ มีรูปต่าง ๆ กัน และภาชนะมีรูปต่าง ๆ สำหรับใส่เครื่องน้ำชาแบบจีน

“ไม่ไกลจากคอคอดกระเท่าใดนัก เราก็มาถึงตำบลทับหลี ซึ่งตัวตลาดร้านค้าอยู่ติดกับถนนเพชรเกษมนั่นเอง ที่นี่เขาก็มีของอร่อย ๆ ให้เรารับประทานอีกเหมือนกัน ซาละเปานั่นเองครับ”

(ปีที่ 12 ฉบับที่ 8 มี.ค. 2515 : 56)

ซาลาเปา เป็นคำทับศัพท์ภาษาจีน หมายถึง ชื่อขนมชนิดหนึ่งของจีน ทำด้วยแป้งสาลีปั้นเป็นลูกกลม ช่างในไส้ไส้มีทั้งไส้หวานและไส้เค็ม

“ในประเทศจีนกล่าวว่ามีดอกไม้ชนิดหนึ่งเรียกว่า ดอกเก๊ก รูปร่างลักษณะที่บรรยายทำให้แน่ใจว่าคือ เบญจมาศ มีสรรพคุณในทางใช้ทำยา เช่น ทำสุราที่ชื่อ เก๊กฮวยจีว”

(ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 ต.ค. 2516 : 63)

เก๊กฮวยจีว เป็นคำทับศัพท์ภาษาจีน หมายถึง เหล้าที่ทำจากดอกเก๊กฮวย

“คนขับหนุมใหญ่หน้าตาหล่อ โหนตัวขึ้นมานั่งหลังพวงมาลัยพร้อมกับอุทยานสนุกมากกว่าจะทุกขีรอนเหมือนคำพูด เอ๊ย มีผู้โดยสารแค่นี้เองรี เถ้าแก่ภูขาดทุนแยะ”

(ปีที่ 24 ฉบับที่ 8 มี.ค. 2527 : 15)

เก้าแก่ เป็นคำทับศัพท์ภาษาจีน หมายถึง คำเรียกชายชาวจีนที่เป็นผู้ใหญ่และมีฐานะดี

“ข้างนอกคลื่นแรงมาก เรือลำนี้จะไม่ไหวเอา คุณต้องเปลี่ยนเรือครับ ผมวิทย์บอกพรรคพวกกันที่ลำใหญ่กว่ามารับคุณแล้ว ใครจะคัดค้านได้กั๊ง เขาบอกให้เปลี่ยนเรือก็ต้องเปลี่ยน”

(ปีที่ 27 ฉบับที่ 8 มี.ค. 2530 : 39)

ได้กั๊ง เป็นคำทับศัพท์ภาษาจีน หมายถึง นายท้ายเรือสำเภาหรือเรือจับปลา

“หลายคนบอกว่าจะพินฟูประเพณีต่าง ๆ ให้มาก ๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ผมเกรงว่าจะไม่มีเวลาทำมาหากินกันนะซี เทียวกันตาเป๊กตาแฉะทั้งปี หรือไม่ก็ต้องมีคนฆ่าตัวตายมากที่สุด ลงทุนแล้วก็เจ๊งนะซี”

(ปีที่ 29 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2531 : 101)

เจ๊ง เป็นคำทับศัพท์ภาษาจีน หมายถึง กิจการขาดทุน

“น่าเสียดายจ๊อบมัวไปแอบอยู่หลังคอนโด พ่อกะแม่เลยต้องออกมารับหน้าแทน แผลกตินะ หุ่นสมาร์ทอย่างพ่อกะแม่ พอสองท่านแยกเขี้ยวยิ้มรับเท่านั้น ช่างภาพก็แผ่นผิงหายไปไหนก็ไม่รู้ ปานนี้มีหวังไปถ่ายคุณชะเน็งมกฏหน้าหวานแทนแล้วละมัง เฮ้อ อดเป็นดารากันทั้งก๊กเลย”

(ปีที่ 31 ฉบับที่ 5 ธ.ค. 2533 : 75)

ก๊ก เป็นคำทับศัพท์ภาษาจีน หมายถึง หมู่ เหล่า

“ลูกเรือฉิวกร้านผมแดงอีกคนนอนไขว่ห้างอยู่บนแก๊ง ส่งเสียงร้องเพลงหมอลำสำเนียงอีสานขนานแท้อย่างสบายอกสบายใจ”

(ปีที่ 32 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2534 : 61)

แก๊ง เป็นคำทับศัพท์ภาษาจีน หมายถึง เครื่องบังมีฝาและหลังคาแบนสำหรับเรือและรถ

“ผมเดินข้ามฟากไปดูที่ร้านฮั่นตัวหยวน ดูหน้าตาจากหน้าร้านแล้ว ไม่น่าขายซาลาเปาเลย เพราะข้างในก็จะมีอุปกรณ์จำพวกฮาร์ดแวร์วางขายอยู่เต็มไปหมด ลองสอบถามเจ้เจ้าของร้านดูก็ได้ความว่าวันนี้ไม่ได้ทำ ซี้เกียจทำ”

(ปีที่ 35 ฉบับที่ 9 เม.ย. 2538 : 84)

ซาลาเปา เป็นคำทับศัพท์ภาษาจีน หมายถึง ชื่อขนมชนิดของจีน ทำด้วยแป้งสาลีปั้นเป็นลูกกลม ช่างในไส้ให้มีทั้งไส้หวานและไส้เค็ม เจี เป็นคำทับศัพท์ภาษาจีน หมายถึง พี่สาว

1.1.2.2 คำทับศัพท์ภาษาจีนร่วมกับคำไทย พบในสารคดีท่องเที่ยวตลอด 40 ปีที่ผ่านมา โดยนำคำภาษาจีนและภาษาไทยมารวมกันเป็นคำอีกคำหนึ่ง ส่วนมากจะขยายความหมายจากคำเดิม ทำให้สื่อความหมายได้ชัดเจน ดังตัวอย่าง

“เช่นเดียวกับจีนมีวันจ่าย วันชิวอิด และวันถือ ซึ่งแปลง่าย ๆ ว่า วันชื่อของเตรียมงาน วันงาน และวันเก็บของนั่นเอง”

(ปีที่ 1 ฉบับที่ 6 ม.ค. 2504 : 7)

วันชิวอิด เป็นคำทับศัพท์ภาษาจีนร่วมกับคำไทย มาจากคำว่า วัน ที่เป็นคำไทย รวมกับคำว่า ชิวอิด ที่เป็นคำภาษาจีน วันชิวอิด หมายถึง วันแรกของปีใหม่จีน

“เดินตามอาจารย์ดำเนียรต้อย ๆ ทำเป็นสนใจซักโน้นถามนี่ อาจารย์ก็อธิบาย ๆ เราก็...ครับ...ครับ... อ้อ...แหม จู๊ ๆ ครับ จนกลับมาที่เก่าถามอีก...ของเดิมนั้นแหละ คราวนี้ คนอธิบายเลยจับได้ได้ว่า... อาตมาหลงสี่ขอให้กระป๋องฟังเสียถนัดใจแล้ว ”

(ปีที่ 3 ฉบับที่ 3 ต.ค. 2505 : 60)

จับได้ เป็นคำทับศัพท์ภาษาจีนร่วมกับคำไทย มาจากคำว่า จับ ที่เป็นคำไทย รวมกับคำว่า ใต้ ที่เป็นคำภาษาจีน จับใต้ หมายถึง รู้กลวิธี รู้แผน

“พอเห็นร้านข้าวต้ม ผมกับคุณสุธรรมหันมามองหน้ากันแล้วพยักหน้าหงิก แสดงว่าตกลงเราจะเลือกข้าวต้มก๊วยเป็นอาหารมือเย็น”

(ปีที่ 6 ฉบับที่ 5 ธ.ค. 2508 : 24)

ข้าวต้มก๊วย เป็นคำทับศัพท์ภาษาจีนร่วมกับคำไทย มาจากคำว่า ข้าวต้ม ที่เป็นคำไทย รวมกับคำว่า ก๊วย ที่เป็นคำภาษาจีน หมายถึง คนเลว คนโง่ รวมแล้ว ข้าวต้มก๊วย ในที่นี้หมายถึง ข้าวต้มเปล่า ๆ ที่รับประทานกับกับต่าง ๆ

“ถัดจากแถบที่เขาขายเรือกันอยู่ไปอีกหน่อย ก็มีเรือเอี่ยมจุ่นบรรทุกเครื่องปั้นดินเผาจาก ปาก

เกร็ดและปทุมธานีกับพวกโง่งเคลือบ โง่งมังกรจากราชบุรีมาจอดขายอยู่อีกมาก”

(ปีที่ 9 ฉบับที่ 5 ฐ.ค. 2511 : 73)

เรือเอี้ยมจิ้น เป็นคำทับศัพท์ภาษาจีนร่วมกับคำไทย มาจากคำว่า เรือ ที่เป็นคำไทย รวมกับคำว่า เอี้ยมจิ้น ที่เป็นคำภาษาจีน เรือเอี้ยมจิ้น หมายถึง ชื่อเรือขนาดใหญ่ต่อด้วยไม้ สำหรับขนถ่ายและบรรทุกสินค้า

“ในปีนั้น กรรมกรเหมืองแร่ชาวจีน ซึ่งลี้ว้นแต่สังกัดอยู่ในสมาคมอั้งยี่ ได้ก่อการร้ายแรงขึ้นถึงขนาดเข้ายึดเมืองภูเก็ตเลยทีเดียว”

(ปีที่ 10 ฉบับที่ 8 มี.ค. 2513 : 34)

สมาคมอั้งยี่ เป็นคำทับศัพท์ภาษาจีนร่วมกับคำไทย มาจากคำว่า สมาคม ที่เป็นคำไทยรวมกับคำว่า อั้งยี่ ที่เป็นคำภาษาจีน สมาคมอั้งยี่ หมายถึง สมาคมหนังสือแดง เป็นสมาคมของชาวจีนโพ้นทะเลที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย

“ในประเทศจีนกล่าวว่ามีดอกไม้ชนิดหนึ่งเรียกว่า ดอกเก๊ก รูปร่างลักษณะที่บรรยายทำให้แน่ใจว่าเป็น เบญจมาศ มีสรรพคุณในทางใช้ทำยา เช่น ทำสุราที่ชื่อ เก๊กฮวยจี๊ว”

(ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 ต.ค. 2516 : 63)

ดอกเก๊ก เป็นคำทับศัพท์ภาษาจีนร่วมกับคำไทย มาจากคำว่า ดอก ที่เป็นคำไทยรวมกับคำว่า เก๊ก ที่เป็นคำภาษาจีน ดอกเก๊ก หมายถึงดอกไม้ของจีนชนิดหนึ่ง ลักษณะคล้ายดอกเบญจมาศ

“สำหรับโต๊ะเครื่องบูชาแบบจีน หรือ โต๊ะกิมตึง ซึ่งจัดแสดงไว้ให้ชมเป็นตัวอย่างเพียงชุดเดียวในห้องชั้น 2 ด้านหลังพระที่นั่งนั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ทรงฟื้นฟูขึ้นเมื่อราว พ.ศ. 2430”

(ปีที่ 24 ฉบับที่ 5 ฐ.ค. 2526 : 48)

โต๊ะกิมตึง เป็นคำทับศัพท์ภาษาจีนร่วมกับคำไทย มาจากคำว่า โต๊ะ ที่เป็นคำไทย รวมกับคำว่า กิมตึง ที่เป็นคำภาษาจีน โต๊ะกิมตึง หมายถึง โต๊ะเครื่องบูชาแบบจีน

“สำหรับเสื้อหม้อห้อมนั้น เป็นเสื้อคอกลมผ่าอกคล้ายเสื้อกวยเฮง นำไปจกหม้อห้อมให้มีสีครามหรือสีน้ำเงินเหลือบดำใส่ได้ทั้งหญิงทั้งชาย”

(ปีที่ 25 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2527 : 86)

เสื่อกุยเฮง เป็นคำทับศัพท์ภาษาจีนร่วมกับคำไทย มาจากคำว่า เสื่อ ที่เป็นคำไทย รวมกับคำว่า กุยเฮง ที่เป็นคำภาษาจีน **เสื่อกุยเฮง** หมายถึง เสื่อแบบจีนชนิดหนึ่ง คอกกลม ผ่าออกตลอด ติดกระดุม มี กระเป๋าด้านล่างข้างละกระเป๋าด้าน

“เรากลับมาที่แคมป์ ซึ่งก๊วนเรือชาวบ้านตั้งกำลังสูมไฟด้วยใบไม้แห้งไต้ยุงหัวค้ำกันใหญ่”

(ปีที่ 27 ฉบับที่ 8 มี.ค. 2530 : 55)

ก๊วนเรือ เป็นคำทับศัพท์ภาษาจีนร่วมกับคำไทย มาจากคำว่า ก๊วน ที่เป็นคำภาษาจีน รวมกับคำว่า เรือ ที่เป็นคำไทย **ก๊วนเรือ** หมายถึง กลุ่มชาวเรือ

“พอเราพายเรือเข้าคลองสระบัว ก็แวะซื้อหม้อดินติดเรือไปสองใบเสมอ เอาไว้หุงข้าวต้มแกงในระหว่างเที่ยวหุงนั่นเอง เพราะเรือทุกลำจะเตรียมเตาอังโล่และถ่านมาด้วยเสมอ

(ปีที่ 32 ฉบับที่ 4 พ.ย. 2534 : 55)

เตาอังโล่ เป็นคำทับศัพท์ภาษาจีนร่วมกับคำไทย มาจากคำว่า เตา ที่เป็นคำไทย รวมกับคำว่า อังโล่ ที่เป็นคำภาษาจีน **เตาอังโล่** หมายถึง เตาไฟดินเผาชนิดหนึ่งของจีน ยกไปได้

“ป้าอัน แม่ค้าขายก๋วยเตี๋ยวเรือในคลองโพหักเล่าว่า เป็นลูกครึ่งจีนมอญ เพราะพ่อเป็นจีนแต่ใจสืบเชื้อสายมาจากพ่อค้าจีนยุคการค้าสำเภาสมัยกรุงศรีอยุธยา”

(ปีที่ 35 ฉบับที่ 12 ก.ค. 2538 : 46)

ก๋วยเตี๋ยวเรือ เป็นคำทับศัพท์ภาษาจีนร่วมกับคำไทย มาจากคำว่า ก๋วยเตี๋ยว ที่เป็นคำภาษาจีน รวมกับคำว่า เรือ **ก๋วยเตี๋ยวเรือ** หมายถึง อาหารชนิดหนึ่งของจีน มีเส้นลวกสุกปรุงกับน้ำซุบ คนไทยนำมาขายบนเรือ เป็นลักษณะเฉพาะอย่างหนึ่งของอาหารชนิดนี้

1.1.3 คำแปลศัพท์ภาษาอังกฤษ เป็นคำภาษาไทยที่แปลจากภาษาอังกฤษแล้ววงเล็บด้วยภาษาอังกฤษอีกครั้ง หรือคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษแล้ววงเล็บภาษาไทย มักเป็นคำที่ไม่ค่อยเป็นที่รู้จัก เป็นคำเฉพาะหรือคำที่ต้องการสื่อความหมายให้ชัดเจน แบ่งนิยตยสารที่ศึกษาออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้

1.1.3.1 ช่วงที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2518 ช่วง 15 ปีแรกพบว่ามี มักเป็นการใช้คำแปลศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับเรื่องประวัติศาสตร์ คำเฉพาะสาขาวิชาและคำที่ต้องการอธิบายความหมายให้ชัดเจน ดังตัวอย่าง

“ในระหว่างห้าสิบปีที่ผ่านมาแล้วนี้ กิจการของสวนสัตว์ได้ก้าวหน้าออกไปอีกมาก จนในปัจจุบันมีสวนสัตว์ใหญ่ ๆ หลายแห่งได้จัดขยายกิจการออกไปเป็นขั้นอุทยานสัตว์ (Zoological Park)”

(ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2504 : 9)

อุทยานสัตว์ แปลจากศัพท์ภาษาอังกฤษ Zoological Park หมายถึง สวนสัตว์ขนาดใหญ่ที่เป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยวและที่พักผ่อนหย่อนใจ

“ที่เห็นอยู่นี้ คือร้านขายกาแฟลอยน้ำ (Floating Coffee Shop) จะสามารถหากาแฟทั้งร้อนเย็นดื่มได้ นักท่องเที่ยวต่างก็พากันสนใจใหญ่”

(ปีที่ 3 ฉบับที่ 4 พ.ย. 2505 : 49)

ร้านขายกาแฟลอยน้ำ แปลจากศัพท์ภาษาอังกฤษ Floating Coffee Shop หมายถึง ร้านกาแฟที่ลอยอยู่กลางน้ำ

“ห้องพระโรงหน้า ประดิษฐานพระรูปสมเด็จพระบรมวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ฝ่ายหน้าในรัชกาลที่ 5 ที่ทรงทำคุณประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองมาก ทำนองจะให้เป็น “วิหารแห่งเกียรติยศ” (Temple of Fame) หรือ เทพาลัย (Pantheon)”

(ปีที่ 3 ฉบับที่ 7 ก.พ. 2506 : 68)

วิหารแห่งเกียรติยศ แปลจากศัพท์ภาษาอังกฤษ Temple of Fame และ เทพาลัย แปลจากศัพท์ภาษาอังกฤษ Pantheon ทั้ง 2 คำนี้ผู้แปลเป็นภาษาไทยอาจใช้คำไทยต่างกัน จึงต้องมีวงเล็บภาษาอังกฤษไว้เพื่อสื่อความหมายให้ชัดเจน

1.1.3.2 ช่วงที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2518 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2543 ช่วง 25 ปีหลัง พบคำแปลศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับวิชาการทางสัตววิทยา ชีววิทยา และภูมิศาสตร์ เป็นต้น คำเหล่านี้จำเป็นต้องมีภาษาอังกฤษกำกับไว้เพราะเป็นศัพท์เฉพาะวิชา ดังตัวอย่าง

“ที่ยอดดอยแห่งนี้ ทัศนที่ที่ฝูงนกเด้าลม ซึ่งมีทั้ง นกอุ้มบาตร (Pied Wagtail) นกเด้าลมเหลือง (Yellow Wagtail) และนกเด้าลมดง (Forest Wagtail) บินลงมากระดิกหางตามพื้นถนน บนยอดพุ่มไม้ก็จะมี นกยอดหญ้าสีเทา (Grey Bushchat) เกาะต้นหญ้าอยู่ไหว ๆ เช่นกัน”

(ปีที่ 26 ฉบับที่ 5 ธ.ค. 2528 : 48)

นกอุ้มบาตร (Pied Wagtail) นกเด้าลมเหลือง (Yellow Wagtail) นกเด้าลมดง (Forest Wagtail) และนกยอดหญ้าสีเทา (Grey Bushchat) ต้องวงเล็บคำภาษาอังกฤษกำกับไว้เพราะเป็นศัพท์เฉพาะทางสัตววิทยา

"นกแซงแซวหางบ่วงใหญ่ (GREATER RACKET – TAILED DRONGO) คู่หนึ่ง บินร่อนอยู่เหนือยอดไม้ ส่งสำเนียงหยอกล้อปลุกผมตั้งแต่ย่ำรุ่ง"

(ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2534 : 84)

นกแซงแซวหางบ่วงใหญ่ (GREATER RACKET – TAILED DRONGO) ชื่อนี้เป็นศัพท์เฉพาะทางสัตววิทยา

"สุริยุปราคาเป็นปรากฏการณ์ทางดาราศาสตร์ที่โลก ดวงอาทิตย์ และดวงจันทร์ โคจรมาอยู่ในแนวเดียวกัน และอยู่บนระนาบเดียวกัน โดยดวงจันทร์อยู่กลางระหว่างโลกและดวงอาทิตย์ ซึ่งเป็นช่วงเดือนมืด (New Moon) นั่นเอง"

(ปีที่ 35 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2537 : 82)

เดือนมืด แปลจากศัพท์ New Moon เป็นศัพท์เฉพาะเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติทางวิทยาศาสตร์

"เส้นทางที่ชายหนุ่มเลือกใช้เป็นทางเดินศึกษาธรรมชาติสำหรับเด็ก ๆ สายนี้มัน ว่าที่จริงก็เป็นเส้นทางเดินป่า (Trail) ที่ทางอุทยานฯ ทำไว้สำหรับให้ผู้มาเที่ยวบนเขาใหญ่ได้มาสัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิด"

(ปีที่ 37 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2539 : 10)

เส้นทางเดินป่า แปลจากศัพท์ Trail เป็นศัพท์ทางภูมิศาสตร์ จึงต้องมีวงเล็บภาษาอังกฤษกำกับ

"ฉันพยายามมองหาบัวแฉกเล็ก (Cheiropleuria bicuspis) ที่ผู้เชี่ยวชาญด้านพรรณพืช คนหนึ่งเคยบอกว่าเป็นเฟิร์นที่หายากมาก พบเฉพาะบนยอดเขาหลวงและภูกระดึงเท่านั้น"

(ปีที่ 37 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2539 : 115)

บัวแฉกเล็ก แปลจากศัพท์ Cheiropleuria bicuspis เป็นชื่อพืชชนิดหนึ่งเป็นศัพท์ทางชีววิทยา จึงต้องมีวงเล็บภาษาอังกฤษกำกับ

"เมื่อแสงไฟแฟลชสว่างวาบขึ้น ปลาช่อนทะเล (Cobia) ขนาดใหญ่ 3 - 4 ตัวที่ว่ายติดตามมาก็ แดกฝูงกระจัดกระจายออกไป ในขณะที่ฉลามวาฟนั้น ยังคงวนเวียนอยู่รอบ ๆ กลุ่มพวกเรา"

(ปีที่ 37 ฉบับที่ 3 ต.ค. 2539 : 135)

ปลาช่อนทะเล แปลจากศัพท์ Cobia เป็นชื่อปลาชนิดหนึ่งเป็นศัพท์ทางสัตววิทยา จึงต้องมี วงเล็บภาษาอังกฤษกำกับ

"น้ำตกผากล้วยไม้เป็นน้ำตกขนาดเล็ก เราพบผีเสื้อวงศ์หนอนกระหล่ำ (Family : PIERIDAE) ตัวสีขาวนวลบินวนเวียนไปมา 5-6 ตัว พื้นที่บริเวณนี้เป็นโชดหินเกะกะ ไม่มีที่ราบ เป็นเนินดินทรายที่มีน้ำ ชื้นชื้นและพอที่จะเป็นโป่งผีเสื้อได้"

(ปีที่ 38 ฉบับที่ 5 ต.ค. 2540 : 119)

ผีเสื้อวงศ์หนอนกระหล่ำ แปลจากศัพท์ Family : PIERIDAE เป็นชื่อผีเสื้อชนิดหนึ่งเป็นศัพท์ ทางสัตววิทยา จึงต้องมีวงเล็บภาษาอังกฤษกำกับ

1.1.4 ศัพท์บัญญัติ คือคำภาษาไทยที่แปลความหมายมาจากคำภาษาอังกฤษ โดยการ บัญญัติศัพท์เพื่อให้เข้าใจความหมายตรงกันและใช้ในวงวิชาการสาขานั้น ๆ ซึ่งราชบัณฑิตยสถานจะเป็นผู้ บัญญัติศัพท์ สารคดีท่องเที่ยวในช่วง 15 ปีแรก คือ สิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2518 พบการ ใช้ศัพท์บัญญัติหลังจากนั้นพบการใช้บ่อยลง ดังตัวอย่าง

"ผมเป็นชาวชนบทที่อยู่ห่างไกลจากกลิ่นอายอบอวลจากความศิวิไลซ์และอารยธรรมตะวันตก ของเมืองหลวงมากนัก ทั้งนี้ทั้งนั้นเป็นเพราะพื้นเพของผมมีหลักแหล่งอยู่ทางแถบทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ของประเทศไทย"

(ปีที่ 3 ฉบับที่ 4 พ.ย. 2505 : 6)

ความศิวิไลซ์และอารยธรรม เป็นศัพท์บัญญัติ มาจากคำว่า civilization หมายถึง ความเจริญ ด้วยขนบธรรมเนียมอันดี

" นอกจากรางอาหารของโคแล้วก็มีที่ใส่น้ำดื่มตั้งไว้ 2 ตัวต่อ 1 ที่ ที่ใส่น้ำดื่มของโคนั้นจะมีน้ำ เต็มตลอดเวลาและน้ำนั้นก็ไหลล้นอยู่ด้วยเครื่องอัตโนมัติ"

(ปีที่ 10 ฉบับที่ 7 ก.พ. 2513 : 46)

อัตโนมัติ เป็นศัพท์บัญญัติ มาจากคำว่า automatic หมายถึง มีกลไกทำหน้าที่ได้เอง

“เวลาเช้า ๆ เรามักจะตื่นขึ้นด้วยเสียงเรียกของนกดูเหว่าและอากาศภูเขาที่แสนสดชื่น ทำให้กลายเป็นคนตื่นเช้าอย่างน่าประหลาด เปิดหน้าต่างกระจกห้องพักออกให้หมด รับอากาศธรรมชาติที่ดีกว่าเครื่องปรับอากาศมากนัก”

(ปีที่ 12 ฉบับที่ 8 มี.ค. 2515 : 12)

เครื่องปรับอากาศ เป็นศัพท์บัญญัติ มาจากคำว่า air-conditioner หมายถึง เครื่องทำความเย็น ในอากาศที่ติดตั้งในบ้านเรือน

“หากเรานำชิ้นปะการังเล็กๆ มาพิจารณาด้วยกล้องจุลทรรศน์ ที่มีกำลังขยายสูงจะพบว่าปะการัง แทบทุกชนิดจะมีพีชเซลล์เดี่ยวสีเขียวเล็ก ๆ อาศัยอยู่ด้วยเต็มไปหมด”

(ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 ก.ย.2516 : 46)

กล้องจุลทรรศน์ เป็นศัพท์บัญญัติ มาจากคำว่า microscope หมายถึง กล้องขยายดูของเล็กให้เป็นของใหญ่

จากการวิเคราะห์สารคดีท่องเที่ยวดังกล่าวข้างต้น พบการใช้คำภาษาต่างประเทศ สรุปได้ดังนี้

1. การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ มี 2 ลักษณะคือ คำทับศัพท์ทั้งคำ เช่น ปาร์ค พิล์ม ฟรี เป็นต้น และคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษร่วมกับคำไทย เช่น จังหะรีอค ฟลอร์เด็นรำ งานฮิต เป็นต้น พบในการเขียนสารคดีท่องเที่ยวแทบทุกเรื่องตลอด 40 ปีที่ผ่านมา

2. คำทับศัพท์ภาษาจีน มี 2 ลักษณะ คือ คำทับศัพท์ทั้งคำ เช่น แต้เอี้ย เก้ ก็ เป็นต้น และคำทับศัพท์ภาษาจีนร่วมกับคำไทย เช่น ข้าวต้มก๊วย จับไต เต้าอั้งโล่ เป็นต้น พบจำนวนมากในการเขียนสารคดีท่องเที่ยวแทบทุกเรื่องตลอด 40 ปีที่ผ่านมา

3. คำแปลศัพท์ภาษาอังกฤษ พบการใช้ ช่วงที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2518 ช่วง 15 ปีแรกเป็นการใช้คำแปลศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับเรื่องประวัติศาสตร์ คำเฉพาะสาขาวิชาและคำที่ต้องการอธิบายความหมายให้ชัดเจน เช่น อุทยานสัตว์ (Zoological Park) วิหารแห่งเกียรติยศ (Temple of Fame) เป็นต้น ช่วงที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2518 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2543 ช่วง 25 ปีหลัง พบการใช้คำแปลศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับวิชาการทางสัตววิทยา ชีววิทยา และภูมิศาสตร์ เช่น นกอุ้มบาตร (Pied Wagtail) ปลาช่อนทะเล (Cobia) บัวแจ็กเล็ก (Cheiropleuria bicuspis) เส้นทางเดินป่า (Trail) เป็นต้น

4. คำศัพท์บัญญัติ ส่วนมากพบในการเขียนสารคดีท่องเที่ยวในช่วง 15 ปีแรก คือ สิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2518 เช่น ความศิวิไลซ์ อารยธรรม อัดโนมิติ เป็นต้น หลังจากนั้นพบการใช้ลดลง

จะเห็นได้ว่าคำภาษาต่างประเทศในสารคดีท่องเที่ยวตลอด 40 ปีที่ผ่านมา มีพัฒนาการการใช้มา โดยตลอด กล่าวคือ การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษและคำทับศัพท์ภาษาจีนมีแนวโน้มเพิ่มเรื่อย ๆ โดยเฉพาะคำภาษาอังกฤษ พบการใช้มากกว่าภาษาจีน ลักษณะที่ใช้มีทั้งการทับศัพท์ทั้งคำและการใช้ร่วมกับคำไทย

การใช้คำแปลศัพท์ภาษาอังกฤษ แบ่งเป็น 2 ช่วง ช่วงแรกพบว่าเป็นการใช้คำแปลศัพท์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และคำเฉพาะสาขาวิชา จึงต้องวงเล็บภาษาอังกฤษกำกับไว้ท้ายคำไทย ส่วนช่วงที่ 2 เป็นเรื่องเกี่ยวกับข้อมูลวิชาการทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวกับสัตววิทยา ชีววิทยา และภูมิศาสตร์ จึงต้องวงเล็บภาษาอังกฤษกำกับไว้เช่นกัน

ส่วนการใช้ศัพท์บัญญัติ พบในช่วง 15 ปีแรกเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากในอดีตเมื่อเรารับคำภาษาอังกฤษเข้ามาใช้ จะมีการบัญญัติศัพท์เป็นภาษาไทยเพื่อให้เข้าใจตรงกัน แต่ปัจจุบันการบัญญัติศัพท์โดยราชบัณฑิตยสถาน ทำให้ไม่ทันต่อความต้องการใช้ จึงมักใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษจนเคยชินและเข้าใจง่ายกว่าศัพท์บัญญัติ ในช่วงหลังจึงพบการใช้คำศัพท์บัญญัติน้อยลง

1.2 คำศัพท์เฉพาะวงการ

คำศัพท์เฉพาะวงการ หมายถึง คำที่ใช้พูดหรือสื่อสารกันเป็นที่เข้าใจเฉพาะวงการณ์นั้น ๆ หรือในกลุ่มคนที่ประกอบอาชีพเดียวกัน คำศัพท์เหล่านี้อาจเป็นคำที่บัญญัติขึ้นใช้อย่างเป็นทางการ หรืออาจเป็นคำที่กำหนดขึ้นมาใช้เองอย่างไม่เป็นทางการ แต่เป็นที่เข้าใจร่วมกันในกลุ่ม เช่น ศัพท์ในวงการกีฬา ศัพท์ในวงการนั้น เป็นต้น (พิชญ บางเขี้ยว. 2537: 101) คำศัพท์เฉพาะวงการแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้

1.2.1 ช่วงที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2523 ในช่วง 20 ปีแรก พบคำศัพท์เฉพาะวงการศาสนา และคำศัพท์เฉพาะวงการวรรณคดีไทย ดังต่อไปนี้

1.2.1.1 คำศัพท์เฉพาะวงการศาสนา เป็นคำที่เกี่ยวข้องกับศาสนา อาจเป็นคำสอน ความเชื่อ หรือพิธีกรรมต่าง ๆ ในศาสนา แล้วนำคำเหล่านั้นมาใช้ในสารคดีท่องเที่ยว ดังตัวอย่าง

“ อ้าว แล้วยายเอาตัวใหม่เป็น ๆ ลงไปต้มอย่างนั้นมิบาบแย่หรือจ๊ะ” ดิฉันชี้ไปที่หม้อดินที่กำลังต้มตัวใหม่สีเหลืองลอยตุบปอง ๆ อยู่ในนั้น”

(ปีที่ 3 ฉบับที่ 3 ต.ค. 2505 : 9)

บาบ เป็นคำศัพท์เฉพาะวงการศาสนา บาบ หมายถึง การกระทำผิดหลักคำสอนหรือข้อห้ามใน

ศาสนา ความชั่ว มัวหมอง บริบทนี้กล่าวถึง ชาวบ้านที่กำลังต้มตัวไหมเพื่อนำมาใช้ทอผ้า ผู้เขียนสงสัยจึงถามโดยอิงคำสอนของศาสนาเรื่องฆ่าสัตว์ตัดชีวิตว่าจะเป็นบาปหรือไม่

“ เมื่อถึงวัดสะพานหิน พวกเรานักท่องเที่ยวทุกคนรีบลงจากรถเดินไปตามทางลาดเชิงเขาและพยายามขึ้นไปจนถึงยอดเขาทั้งที่เหนื่อยและร้อนจนบอกไม่ถูก เพราะอยากได้บุญกันทุกคน”

(ปีที่ 3 ฉบับที่ 11 มิ.ย. 2506 : 55)

บุญ เป็นคำศัพท์เฉพาะวงการศาสนา บุญ หมายถึง การกระทำดีตามหลักคำสอนในศาสนา บริบทนี้กล่าวถึง คณะของผู้เขียนที่พยายามขึ้นไปมัสการพระบนยอดเขา เพราะต้องการจะได้บุญ ซึ่งเป็นความเชื่อในศาสนา

“ เดวิดบอกผมว่า เขาไม่ชอบบริเวณพุทธาวาสของวัดโพธิ์กรุงเทพฯ เลย แต่ชอบบริเวณสังฆาวาส เพราะเงียบสงบ ตัวอาคารทาสีขาว เรียบง่าย”

(ปีที่ 4 ฉบับที่ 6 ม.ค. 2507 : 71)

พุทธาวาส และ สังฆาวาส เป็นคำศัพท์เฉพาะวงการศาสนา พุทธาวาส หมายถึง ส่วนหนึ่งของวัด ประกอบด้วย โบสถ์ วิหาร เจดีย์ ซึ่งใช้เป็นที่ประกอบสังฆกรรม โดยมีกำแพงกันไว้ต่างหากจากส่วนที่พระภิกษุสามเณรอยู่อาศัย ซึ่งเรียกว่า สังฆาวาส บริบทนี้กล่าวถึง การแสดงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ได้มาท่องเที่ยววัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามหรือวัดโพธิ์

“ อันรถโดยสารแต่ละคันเหล่านั้นก็จะมีอภินิหารยอดเยี่ยม วิ่งได้โดยมีล้อหน้าล้อเดียวบ้างก็มี บางทีล้อหลังอยากล้อเล่นกับล้อหน้าก็เบงกำลังวิ่งแข่งล้อหน้าขึ้นไปได้อย่างหน้าตาเฉยก็มีอยู่บ่อย ๆ”

(ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2507 : 26)

อภินิหาร เป็นคำศัพท์เฉพาะวงการศาสนา อภินิหาร หมายถึง อำนาจแห่งบารมี อำนาจบุญที่สร้างสมไว้ บริบทนี้กล่าวถึง รถโดยสารที่มักจะขับเร็วจนบางครั้งถึงกับล้อหลุด ผู้เขียนจึงเปรียบว่าเหมือนมีอภินิหาร คือ มีอำนาจเหนือธรรมชาติ

“ ข้าวของต่าง ๆ ในร้านค้าริมคลองตลอดนี้ เหมือนวิญญูสงสาร คือมีการหมุนเวียนออกจากโรงจำนำแล้วมาขายที่นี่”

(ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2510 : 19)

วิภูสงสาร เป็นคำศัพท์เฉพาะวงการศาสนา วิภูสงสาร หมายถึง การเวียนว่ายตายเกิด บริบทนี้กล่าวถึง สิ้นค้าต่าง ๆ ที่มักจะหมุนเวียนออกจากโรงจำนำแล้วนำมาขายที่ร้านค้าริมคลองตลอดอยู่เป็นประจำ

“วันเวลาผ่านไปพร้อมกับปฏิทินที่ฉีกทิ้งไปวันละใบก่อนจะถึงวันหยุดทุกประเภท มันเป็นวันสุกดิบที่มีความหมายยิ่งของชาวหนองมน”

(ปีที่ 17 ฉบับที่ 6 ม.ค. 2520 : 67)

วันสุกดิบ เป็นคำศัพท์เฉพาะวงการศาสนา วันสุกดิบ หมายถึง วันเตรียมงานซึ่งเป็นวันก่อนถึงกำหนดวันงานพิธี 1 วัน บริบทนี้กล่าวถึง วันก่อนวันหยุดที่ผู้เขียนเปรียบว่าเป็นวันสุกดิบโดยอิงจากศาสนาพุทธ

1.2.1.2 คำศัพท์เฉพาะวงการวรรณคดี เป็นการนำเอาคำในวรรณคดี ซึ่งอาจเป็นชื่อตัวละคร หรือคำศัพท์ในวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ มาใช้ในสารคดีท่องเที่ยว โดยไม่เกี่ยวกับเนื้อหาของวรรณคดีเรื่องนั้นเลย ดังตัวอย่าง

“ บางคนที่ไปกับคู่ตุนาหงันของตลกสบายหน่อย ให้คุณหนุ่มเดินหน้าแล้วก็คุณสาวก็เกาะไหล่เดินตามหลังไปติด ๆ ถึงคนข้างหลังจะเบียดมาแรงมากไปหน่อยก็ไม่นำวิตกพอจะให้อภัยกันได้”

(ปีที่ 3 ฉบับที่ 5 ธ.ค. 2505 : 36)

คู่ตุนาหงัน เป็นคำศัพท์เฉพาะวงการวรรณคดี มาจากเรื่องอิเหนา คู่ตุนาหงัน หมายถึง คู่หมั้น บริบทนี้ผู้เขียนนำมาใช้ในความหมายว่าเป็นคู่รักที่พากันไปเที่ยวงานภูเขาทอง

“ สรุปรวมความแล้ว ผมก็กำลังจะชักชวนให้คุณเป็นพญาน้อยไปชมตลาดเมืองเชียงใหม่ แม้ว่าเมย์เจิงจะไม่ได้นั่งขายของอยู่ในตลาดก็ตามที แต่กาตเวียงนั้นมีคนงาม คนสวยมากกว่ากาตของ เมย์เจิงเป็นไหน ๆ”

(ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2510 : 9)

พญาน้อย และเมย์เจิง เป็นคำศัพท์เฉพาะวงการวรรณคดี มาจากเรื่อง ราชธาธิราช พญาน้อย และเมย์เจิง เป็นตัวละครเอกในเรื่อง ในบริบทนี้ผู้เขียนเปรียบเทียบการเที่ยวชมตลาดเมืองเชียงใหม่เหมือนกับพญาน้อยชมตลาด

“ต่อไปข้างหน้า “คนไทย” ที่มีสร้อยต่อท้ายว่า “ใจดี” ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เป็นนิจนั้น อีกหน่อยก็คงจะเหมือนกับชาวเมืองหลวงหรือเมืองใหญ่ ๆ ของโลกที่มีพลเมืองมากขึ้น ๆ คือ ตัวใครตัวมัน หน้าตาที่ยิ้มแย้ม คงจะกลายเป็น “ทศกัณฐ์” กันไปหมด”

(ปีที่ 10 ฉบับที่ 7 ก.พ. 2513 : 15)

ทศกัณฐ์ เป็นคำศัพท์เฉพาะวงการวรรณคดี มาจากเรื่อง รามเกียรติ์ ทศกัณฐ์ เป็นตัวละครเอกฝ่ายยักษ์ มีนิสัยดุร้าย มีลักษณะเด่น คือมีลิบหน้า ยี่สิบมือ แต่หน้าของทศกัณฐ์นั้นบึ้งตึงไม่ยิ้มแย้ม ผู้เขียนจึงนำมาเปรียบว่าคนไทยที่เคยมีสมญานามว่า ยิ้มสยาม นั้นนับวันจะกลายเป็นทศกัณฐ์ไปหมด คือหน้าตาบึ้งตึงนั่นเอง

“แกงยหน้าซึ่งดูแกร่งกล้าราวกับรูปหล่อทองแดงขึ้นบอกเราว่าจะออกทะเลในคืนนี้ ทำให้หลายคนชักสนใจแต่เมื่อได้รับคำท้วงอย่างใจดีว่า “อย่าไปเลยหนา คีบก็ทะเล..ศอกก็ทะเล” ก็เลยชักขยาด นั้นซินะถ้าเราไม่ได้เป็นลูกนางเงือกผู้มีฤทธิ์เช่น สุดสาครละก็อย่าหาญเสียดีกว่า”

(ปีที่ 11 ฉบับที่ 7 ก.พ. 2514 : 65)

นางเงือก และ สุดสาคร เป็นคำศัพท์เฉพาะวงการวรรณคดี มาจากเรื่อง พระอภัยมณี นางเงือกและ สุดสาคร เป็นตัวละครในเรื่อง นางเงือกนั้นได้ช่วยพระอภัยมณีหนีมาจากนางผีเสื้อสมุทร และได้เป็นภรรยาคนหนึ่งของพระอภัยมณี มีลูกออกมาคือ สุดสาคร ซึ่งมีฤทธิ์ มีความเก่งกล้าสามารถ ผู้เขียนจึงนำมาเปรียบว่า ถ้าไม่เก่งกล้าสามารถหรือมีฤทธิ์เหมือนสุดสาคร ก็อย่าเสี่ยงออกทะเล ดังคำกล่าวที่ว่า คีบก็ทะเล..ศอกก็ทะเล เพราะจะเกิดอันตรายขึ้นมาเมื่อใดก็ไม่อาจรู้ได้

“สองศรีพี่น้อง พระเพื่อนพระแพงทอเลื้อยให้ดูอย่างคล่องแคล่ว ในขณะที่เสียงจากลำโพงที่บ้านงานแต่งงานออกอากาศลั่นไปทั่วหมู่บ้าน พลอยทำให้สมาธิของเธอเสียหมด”

(ปีที่ 14 ฉบับที่ 12 ก.ค. 2517 : 46)

พระเพื่อนพระแพง เป็นคำศัพท์เฉพาะวงการวรรณคดี มาจากเรื่อง ลิลิตพระลอ พระเพื่อนพระแพง เป็นเจ้าหญิงพี่น้องที่พระลอต้องมนต์เสน่ห์และเดินทางมาตามหา จนเกิดโศกนาฏกรรมในตอนจบ คือ ทั้งพระลอ พระเพื่อนและพระแพงต้องจบชีวิตลง เป็นการตายเพื่อเทิดทูนความรัก ผู้เขียนใช้คำว่าพระเพื่อนพระแพง ในความหมายของ คู่พี่น้อง ผู้อ่านจะเข้าใจได้ดีถ้ารู้จักวรรณคดีเรื่องนี้

1.2.2 ช่วงที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2523 ถึง กรกฎาคม พ.ศ.2543 ช่วง 20 ปีหลัง คำศัพท์เฉพาะ

วงการในสารคดีท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไป คือไม่พบคำศัพท์เฉพาะวงการศาสนาและคำศัพท์เฉพาะวงการวรรณคดีอีก แต่พบคำศัพท์เฉพาะวงการเศรษฐศาสตร์ ดังต่อไปนี้

1.2.2.1 คำศัพท์เฉพาะวงการเศรษฐศาสตร์ เป็นการนำคำศัพท์เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจการค้าขายหรือการเงิน เป็นต้น มาใช้ในการเขียนสารคดีท่องเที่ยว ดังตัวอย่าง

“คนขับหนุมใหญ่หน้าตาหล่อ โหนตัวขึ้นมานั่งหลังพวงมาลัยพร้อมกับอุทยานสนุกมากกว่าจะทุกซอรือนเหมือนคำพูด เฮ้ย มีผู้โดยสารแค่นี้เองรี แก่แก่ภูขาดทุนแย่”

(ปีที่ 24 ฉบับที่ 8 มี.ค. 2527 :15)

ขาดทุน เป็นคำศัพท์เฉพาะวงการเศรษฐศาสตร์ หมายถึง ทำกิจการค้าขายสิ่งใดแล้ว ได้ผลตอบแทนน้อยกว่าต้นทุน บริบทนี้กล่าวถึง คนขับรถโดยสารที่อุทยานออกมาถึงเรื่องจำนวนผู้โดยสารน้อย ทำให้แก่แก่เจ้าของรถอาจขาดทุนได้ แต่เป็นการพูดที่ไม่จริงจัง

“การเดินทางครั้งนี้ ผมมีเป้าหมายมุ่งไปที่ป่าตองเป็นเป้าหมายใหญ่ เพราะที่นั่นผมเชื่อว่าในแทบทุกกรณีจะเป็นดัชนีที่ชี้ให้เห็นอะไร ๆ ได้หลายอย่าง”

(ปีที่ 27 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2529 : 90)

ดัชนี เป็นคำศัพท์เฉพาะวงการเศรษฐศาสตร์ หมายถึง ตัวชี้วัดที่อาจเปลี่ยนแปลงได้ในระยะเวลาหนึ่ง บริบทนี้กล่าวถึง ผู้เขียนที่เดินทางมาหาดป่าตอง เพื่อดูความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น แล้วนำมาวิเคราะห์ถึงแนวโน้มการเจริญเติบโตของสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนี้ในอนาคต

“ไม่มีใครให้ตัวเลขที่แน่ชัดได้ว่า กระแสเงินสดมากมายน่าสนใจเพียงใดในตลาดน้ำ ชาวดำเนินสะดวกรู้ว่าพื้นที่ของอำเภอดำเนินสะดวกล้วนเป็นเงินเป็นทอง”

(ปีที่ 29 ฉบับที่ 4 พ.ย. 2531 : 27)

กระแสเงินสด เป็นคำศัพท์เฉพาะวงการเศรษฐศาสตร์ หมายถึง การหมุนเวียนของเงินตรา บริบทนี้กล่าวถึง การหมุนเวียนของเงินตราที่ตลาดน้ำดำเนินสะดวกนั้นอยู่ในสภาพคล่องมาก ทำให้ที่ดินในบริเวณอำเภอดำเนินสะดวกพลอยมีราคาสูงไปด้วย

“สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ ตลาดน้ำเป็นเขตปลอดพ่อค้าคนกลาง (เกือบจะ) โดยสิ้นเชิง เป็นการค้าแบบผู้ผลิตพบผู้บริโภคโดยตรง”

(ปีที่ 35 ฉบับที่ 12 ก.ค. 2538 : 45)

พ่อค้าคนกลาง ผู้ผลิต และผู้บริโภค เป็นคำศัพท์เฉพาะวงการเศรษฐศาสตร์

พ่อค้าคนกลาง หมายถึง ผู้ที่รับเอาผลผลิตจากผู้ผลิตนำมาจำหน่ายให้กับผู้บริโภค เสมือนเป็น
คนกลางในการซื้อขาย

ผู้ผลิต หมายถึง ผู้ประกอบธุรกิจ ผู้ผลิตสินค้า

ผู้บริโภค หมายถึง ผู้ซื้อหรือได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจ

บริบทนี้กล่าวถึง ประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจของตลาดน้ำ ซึ่งเป็นแหล่งที่มีการค้าขายกันโดยตรง
ไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง ผู้ผลิตจะได้ขายของในราคาที่สูงขึ้นเพราะไม่ถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง ส่วน
ผู้บริโภคก็จะได้ของสด ใหม่ และราคาสมควรกับคุณภาพ

จากการวิเคราะห์คำศัพท์เฉพาะวงการในสารคดีท่องเที่ยว แบ่งได้เป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1
สิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2523 ช่วง 20 ปีแรกมีการใช้คำศัพท์เฉพาะวงการศาสนา เช่น
บุญ บาป เป็นต้น และคำศัพท์เฉพาะวงการวรรณคดี เช่น คู่ตุนาหงัน สุดสาคร พระเพื่อนพระแพง เป็นต้น
ช่วงที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2523 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2543 ช่วง 20 ปีหลัง มีการใช้คำศัพท์เฉพาะวงการ
เศรษฐศาสตร์ เช่น ขาดทุน กระแสเงินสด ดัชนี เป็นต้น

จากการวิเคราะห์เรื่องคำศัพท์เฉพาะวงการในสารคดีท่องเที่ยว พบว่า ในช่วง 20 ปีแรก ผู้เขียนจะ
เน้นเนื้อหาในด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นส่วนมาก คำศัพท์เฉพาะวง
การที่ใช้จึงอิงไปตามเนื้อหา จึงใช้คำศัพท์เกี่ยวกับวงการศาสนาและวงการวรรณคดีมาก ซึ่งผู้อ่านในสมัย
นั้นรู้จักและเข้าใจได้เป็นอย่างดี เพราะวรรณคดีในสมัยนั้นก็เป็นที่สนใจของผู้อ่านมาก ทั้งวรรณคดีเรื่อง
เด่น หลายเรื่องก็มีคนรู้จัก นับเป็นความแปลกใหม่ในสารคดีท่องเที่ยว

ต่อมาในช่วง 20 ปีหลัง เราพบเอาเทคโนโลยีต่างประเทศเข้ามา มาก รับรู้ข่าวสารได้ทั่วโลก โดย
เฉพาะเรื่องบันเทิง เช่น ภาพยนตร์ การ์ตูน เป็นต้น การอ่านวรรณคดีมีน้อยลงจนเด็กรุ่นใหม่แทบจะไม่รู้จัก
และสนใจวรรณคดีไทยอีกแล้ว นอกจากในตำราเรียนไม่กี่เรื่องเท่านั้น การนำคำศัพท์วงการวรรณคดีมาใช้
เหมือนก่อนก็อาจทำให้ผู้อ่านที่เป็นคนรุ่นใหม่ไม่เข้าใจและไม่สามารถสื่อความหมายได้ และการท่องเที่ยว
ในปัจจุบันมิได้มุ่งที่ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดีเหมือนก่อน ปัจจุบันการท่องเที่ยวเน้นไปที่เรื่องสถานที่
ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่จะสามารถประชาสัมพันธ์ให้คนมาท่องเที่ยวมากขึ้น การท่องเที่ยวในปัจจุบัน
ไม่ใช้การเดินทางเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและไม่ใช้เฉพาะคนไทยเหมือนสมัยก่อนอีกแล้ว ปัจจุบันการ

ท่องเที่ยวมีส่วนสร้างรายได้ให้ประเทศเป็นอย่างมาก การส่งเสริมการท่องเที่ยวจึงสำคัญมาก โดยเฉพาะ การประชาสัมพันธ์ให้ชาวต่างชาติสนใจเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยซึ่งจะหมายถึงรายได้ของประเทศที่จะเพิ่มขึ้น จึงพบคำศัพท์ทางเศรษฐศาสตร์ในงานเขียนสารคดีท่องเที่ยวในช่วง 20 ปีหลัง ซึ่งเป็นความเปลี่ยนแปลงของสารคดีท่องเที่ยวที่มาพร้อมกับการพัฒนาการท่องเที่ยวไทยเพื่อสร้างรายได้ให้ประเทศ

1.3 การสะกตคำผิด

การสะกตคำผิดในที่นี้ หมายถึง การสะกตคำที่แตกต่างไปจากพจนานุกรม ซึ่งคำบางคำอาจสะกตตามความเคยชินในภาษาพูดที่ใช้สื่อสารในสังคม แม้คนทั่วไปจะคุ้นเคยกับคำเหล่านี้ แต่ก็ถือว่าเป็นคำที่สะกตผิด นิตยสาร อ.ส.ท. ในระยะเวลา 40 ปี พบการสะกตคำผิดในช่วง 25 ปีแรก คือ สิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2528 หลังจากนั้นไม่พบอีก ดังตัวอย่าง

“บรรดานักท่องเที่ยวฝรั่งต่างก็มองไปทางซ้ายที่ขวาที่ตามมือที่มีคอคูเทศน์ชี้ ผมกำลังฟังเพลิน พลอยมองไปกับเขาด้วย บ้าซมัด !”

(ปีที่ 3 ฉบับที่ 4 พ.ย. 2505 : 46)

ซมัด เป็นการสะกตคำผิด คำที่ถูกต้องคือ ซะมัด หมายถึง มาก ยิ่ง บริบทนี้ ผู้เขียนกล่าวคำสบถกับตัวเองเมื่อไม่ได้ตั้งใจ

“คุณ ๆ ท่าน ๆ ที่ได้ผ่านการล่องแก่งในแม่น้ำปิงโดยใช้แพกันมาแล้ว คงจะจำเหตุการณ์ต่าง ๆ ตอนล่องแก่งนั้นได้เป็นอย่างดีทุก ๆ ด้าน เช่น ความสวยงามตามธรรมชาติของลำน้ำปิง ขุนเขานับสิบสูง ทมิ้นสองฝั่งน้ำ”

(ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2509 : 34)

ทมิ้น เป็นการสะกตคำผิด คำที่ถูกต้องคือ ทะมิ้น หมายถึง มีลักษณะดำมืด สูงใหญ่ น่าเกรงขาม บริบทนี้กล่าวถึง ความสูงใหญ่ น่าเกรงขามของขุนเขาที่อยู่สองฝั่งลำน้ำปิง

“เจ้าประคุณเอี้ย นับแต่แยกเข้ามาที่เดียว ถนนตอนนี้เป็นหลุม ๆ แดมมีหล่ม ทำให้การเดินทางไปเยือนดอยแม่สลองเที่ยวนี้สับกสบอมยิ่งกว่าเที่ยวก่อนเสียอีก”

(ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2511 : 39)

สับกสบอม เป็นการสะกตคำผิด คำที่ถูกต้องคือ สะบักสะบอม หมายถึง บอบซ้ำเติมที่ บริบทนี้

กล่าวถึง ถนนที่ไปดอยแม่สลองว่ามีสภาพขรุขระเป็นหลุมเป็นบ่อ ทำให้การเดินทางไม่สะดวก

“คราวนั้น ไม่มีใครต้องลงลอยคอ แต่ประสพการณ์ เตือนให้เราเลิกล้มความคิดที่จะไปดูเกาะพีพี เพราะคุณภิญโญก็บอกว่าอย่าดีกว่า จนกว่าจะหาเรือใหญ่ ๆ จึงจะปลอดภัย”

(ปีที่ 9 ฉบับที่ 9 ก.ย. 2512 : 60)

ประสพการณ์ เป็นการสะกดคำผิด คำที่ถูกต้องคือ ประสบการณ์ หมายถึง การได้รู้ได้เห็นได้ทำ มามาก บริบทนี้กล่าวถึง ผู้เขียนที่เคยเกือบเรือล่มที่เกาะพีพีมาก่อน จึงมีประสบการณ์และไม่เสี่ยงที่จะไป อีกจนกว่าจะหาเรือใหญ่ ๆ ไปได้

“ความงามของหาดบ้านเป็ร็จพอที่จะทำให้ท่านตลึงงันได้ ลักษณะของหาดมีหินผุดขึ้นกลางทราย มีเนื้อที่ประมาณ ๑๐๐ ตารางเมตร”

(ปีที่ 14 ฉบับที่ 3 ต.ค. 2516 : 49)

ตลึง เป็นการสะกดคำผิด คำที่ถูกต้องคือ ตะลึง หมายถึง อาการที่ชะงักงัน นิ่งอึ้งไปชั่วขณะหนึ่ง เพราะคาดไม่ถึง บริบทนี้กล่าวถึงความสวย งามของชายหาดบ้านเป็ร็จที่อาจจะทำให้ถึงกับตกตะลึงได้

“ทั้งคณะรับประทานจันอ๋มแป้ คิดเงินรวมกันประมาณ 70 บาทเท่านั้น นี่แหละชีวิตที่เรารู้จักใช้ มันก็ไม่สิ้นเปลืองอะไรมากนัก”

(ปีที่ 14 ฉบับที่ 7 ก.พ. 2517 : 67)

อ๋มแป้ เป็นการสะกดคำผิด คำที่ถูกต้องคือ แปล้ หมายถึง เฝี้ยบ เต็มที่ บริบทนี้กล่าวถึง คณะของผู้เขียนที่รับประทานอาหารจันอ๋ม แต่จ่ายเงินเพียง 70 บาทเท่านั้น ถือว่าเป็นการใช้เงินอย่างประหยัดและคุ้มค่า

“บางทีก็เหงาหนักถึงขนาดอยากจะทำตัวเองตระเวนแหล่งรมณีสถานที่มีอยู่ดาษดื่นให้เมาเป็นไปเลย แต่เมื่อสอิกนึกเจียมตัวเองขึ้นมาได้ว่ารายรับประจำเดือนนั้นยังหาโอกาสที่ซึกทางข้างหน้าให้ถึงข้างหลังได้ยากเต็มที”

(ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2517 : 25)

สอิก เป็นการสะกดคำผิด คำที่ถูกต้องคือ สะอึก หมายถึง ชะงักงัน อาการที่หายใจชะงัก เนื่องจากกระบังลมหดตัวและช่องสายเสียงก็ปิดตามมาทันทีทันใดในเวลาเดียวกัน บริบทนี้กล่าวถึง

ผู้เขียนที่รำพึงรำพันกับตัวเองถึงรายได้ที่ไม่พอค่าใช้จ่าย จึงไม่สามารถไปท่องเที่ยวได้อย่างที่ต้องการ

“ชาวสวนอำเภอแก่งได้รับรางวัลชนะเลิศกันเสียส่วนมาก ผลไม้ที่มีมากได้แก่ เงาะ ทุเรียน ส้ม พุดซา และอื่น ๆ”

(ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2515 : 66)

พุดซา เป็นการสะกดคำผิด คำที่ถูกต้องคือ พุทรา ซึ่งเป็นผลไม้ชนิดหนึ่ง บริบทนี้กล่าวถึง ผลไม้ของชาวสวนอำเภอแก่งที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ มีทั้ง เงาะ ทุเรียน ส้ม พุทรา เป็นต้น

“ ส่วนที่เหลืออีกกระปริดกระปรอยเล็ก ๆ น้อย ๆ นั้น จะตอบต่างกันไปบ้างว่า สวนสามพราน นครปฐม เดียวนี้ก็มีที่เมืองเก่าสุโขทัยอีกแห่งหนึ่งที่กำลังแข่งนำหน้าขึ้นมา”

(ปีที่ 22 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2524 : 31)

กระปริดกระปรอย เป็นการสะกดคำผิด คำที่ถูกต้องคือ กระปริดกระปรอย หมายถึง มีอาการออกหรือไหลออกน้อยๆ หยดบ้าง ออกบ้าง บริบทนี้กล่าวถึง สถานที่ท่องเที่ยวที่มีผู้สนใจ นอกจากเมืองใหญ่อย่างเชียงใหม่และเมืองชายทะเลทางใต้แล้ว ยังมีที่สวนสามพราน นครปฐมอีกเล็กน้อย

“ แล้วเข้าวันนี้ ผมก็ตื่นขึ้นมาหลังแสงแดดมาถึงไม่นาน ไปเดินริมหาดป่าตองเสียรอบหนึ่ง แล้วมานั่งบริขมนมปังกาเนย เลี้ยงนกเอี้ยงสาธิตาอยู่นั่นแหละ”

(ปีที่ 25 ฉบับที่ 8 มี.ค. 2528 : 87)

บริ เป็นการสะกดคำผิด คำที่ถูกต้องคือ บิ หมายถึง ทำให้แตกออกหรือหลุดออกเป็นชิ้น ๆ ด้วยนิ้ว บริบทนี้กล่าวถึงผู้เขียนที่นั่งรับประทานอาหารเช้าและเลี้ยงขมปังนกเอี้ยงที่บินมาเกาะระเบียบงห้องอาหาร

จากการวิเคราะห์เรื่องการสะกดคำผิดในสารคดีท่องเที่ยว พบว่า ในช่วง 25 ปีแรกมีการสะกดคำผิดมาก อาจเป็นเพราะช่วงแรกใช้ระบบการเรียงพิมพ์ จึงทำให้มีการสะกดผิดพลาดมากกว่าในปัจจุบัน ซึ่งใช้ระบบการพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์ที่มีระบบการตรวจสอบตัวสะกดให้ แต่หลังจากนั้น พบว่า การใช้คำถูกต้องมากขึ้นจนไม่พบการสะกดคำผิดอีก ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะการเขียนคำต่าง ๆ มีข้อสรุปชัดเจนว่าควรเขียนอย่างไร รวมทั้งผู้เขียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ภาษามากขึ้น ซึ่งนับว่าสารคดีท่องเที่ยวในนิตยสาร อ.ส.ท. เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้คำและสะกดคำที่ถูกต้อง

2. การใช้สำนวน

สำนวน หมายถึง ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบต่อกันมาช้านานแล้ว มีความหมายไม่ตรงตามตัว หรือมีความหมายอื่นแฝงอยู่ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. 2546: 1187) การใช้สำนวนในสารคดีท่องเที่ยวมีหลากหลายทั้งการใช้สำนวนไทย สำนวนแปลงจากภาษาไทย และที่พบมากในช่วงหลัง ๆ คือ การใช้สำนวนที่ได้รับอิทธิพลจากภาษาอังกฤษ ดังการวิเคราะห์ต่อไปนี้

2.1 สำนวนไทย

สำนวนไทย หมายถึง คำกล่าวหรือถ้อยคำคมคายสั้น ๆ ที่ผูกเข้าเป็นประโยคหรือวลี(กลุ่มคำ) มีความหมายกระชับรัดกุมแต่มีความหมายเป็นนัย มีความลึกซึ้งและมีความหมายในเชิงอุปมาเปรียบเทียบ (วรวรรณ คงมานุสรณ์. 2545: 1) การใช้สำนวนไทยในสารคดีท่องเที่ยวพบที่ใช้มาตลอด 40 ปีที่ผ่านมา

ส่วนที่มาของสำนวนนั้นมาจากมูลเหตุต่าง ๆ กัน ทั้งมาจากการกระทำ มาจากธรรมชาติ มาจากความเชื่อและมาจากวิถีชีวิต เป็นต้น สำนวนที่เกิดจากมูลเหตุดังกล่าวคนเราจึงจำใจความมาพูดสั้น ๆ เป็นการเปรียบเทียบ หรือพูดเตือนสติให้คิดก็มีต่าง ๆ กัน (กาญจนาคพันธุ์. 2521: 2) สำหรับสำนวนไทยในสารคดีท่องเที่ยว แบ่งที่มาของสำนวนเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่

2.1.1 สำนวนที่มาจากกรกระทำ หมายถึง สำนวนที่มาจากกรกระทำหรือประกอบการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของมนุษย์ แล้วนำมาผูกเป็นสำนวนขึ้นใช้ เพื่อเปรียบเทียบหรือเตือนใจ ดังตัวอย่าง

“พวกของแบนที่ไม่ได้เป็นทรงกลม เช่น รูปใบไม้ก็เป็นวิธีบิดให้เป็นแผ่นแล้วไปกดในแบบส่วนมากใช้ช่างสตรีที่ผมดูรู้สึกเขาทำกันประณีตสมเป็นงานช่างจริง ๆ ไม่ได้สุกเอาเผากินอย่างขอไปที”

(ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 ส.ศ. 2505 : 30)

สุกเอาเผากิน เป็นสำนวนไทย หมายถึง อาการที่ทำลวก ๆ อาการที่ทำพอเสร็จไปคร่าว ๆ หนึ่งบริบทนี้กล่าวถึง การปั้นเครื่องปั้นดินเผาของช่างฝีมือที่มีความประณีตและละเอียดลออมาก ไม่ได้รับทำอย่างสำนวน สุกเอาเผากิน

“นอกจากนี้ก็ยังมียังมีวิธีจับปลางามอีกแบบหนึ่งที่เรียกว่า จับเสียมือเปล่าก็ว่าได้ นั่นคือ เราใช้นักดำน้ำพื้นเมืองดำลงไปไล่ปลาให้ตกใจเข้าซ่อนในกอปะการังเขาถี่ ๆ ที่มีลักษณะเป็นกอใหญ่ แล้วให้เขายกกอปะการังนั้นขึ้นมาบนเรือทั้งกอ ปลาเล็กปลาน้อยที่ติดอยู่ในซอกปะการังก็จะติดขึ้นมา”

(ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2516 : 45)

จับเสื่อมือเปล่า เป็นสำนวนไทย หมายถึง แสวงหาประโยชน์โดยตัวเองไม่ต้องลงทุน บริบทนี้กล่าวถึง การจับปลาของชาวพื้นเมืองที่เปรียบได้กับการจับเสื่อมือเปล่า เพราะใช้นักดำน้ำพื้นเมืองดำลงไปไล่ปลาให้ตกใจเข้าซอในกอปะการัง แล้วยกกอปะการังนั้นขึ้นมา ปลาเล็กปลาน้อยก็จะติดขึ้นมาด้วย เป็นการจับปลาที่ไม่ต้องลงทุนอะไรเลย

"ในตอนสาย ๆ นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเริ่มเดินทางเข้ามากันเป็นกลุ่ม ๆ รถบัสเข้ามาจอดในบริเวณจนแออัดไปหมด ทำให้การขายของบรรดาพ่อค้าแม่ค้าเริ่มขายดิบขายดีเป็นเทน้ำเทท่า"

(ปีที่ 16 ฉบับที่ 11 มิ.ย. 2519 : 39)

เป็นเทน้ำเทท่า เป็นสำนวนไทย หมายถึง คล่อง รวดเร็ว ใช้ประกอบคำกริยา ขายดิบขายดี บริบทนี้กล่าวถึง การขายของของพ่อค้าแม่ค้าเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมมาก ของก็พลอยขายดีมากไปด้วย

" ในความเป็นจริงมีคนมากมายที่ตั้งตัวได้จากมะพร้าวเหล่านี้จนกลายเป็นเศรษฐีร่ำรวย แต่อีกไม่น้อยต้องสิ้นเนื้อประดาตัว เพราะการกะแงที่ผิดพลาด"

(ปีที่ 37 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2539 : 69)

สิ้นเนื้อประดาตัว เป็นสำนวนไทย หมายถึง ไม่มีทรัพย์สินสมบัติเหลือติดตัว ใช้ประกอบคำกริยาแก๊ง (กำไร) บริบทนี้กล่าวถึงคนทำสวนมะพร้าว บางคนก็ตั้งตัวได้จนร่ำรวย บางคนก็แก๊งกำไรพลาดก็ต้องหมดตัว เป็นผลที่เกิดจากการกระทำของตัวเอง จึงเปรียบกับสำนวนว่า สิ้นเนื้อประดาตัว

" หมู่บ้านที่ทอผ้ากันเป็นล่ำเป็นสันจนมีการตั้งกลุ่มทอผ้า มีร้านขายผ้าเป็นเรื่องเป็นราว คือบ้านทอฝาย"

(ปีที่ 39 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2541 : 88)

เป็นล่ำเป็นสัน เป็นสำนวนไทย หมายถึง เป็นหลักฐานมั่นคง เป็นขึ้นเป็นอัน เป็นจริงเป็นจัง ใช้ประกอบคำกริยา ทอผ้า บริบทนี้กล่าวถึง หมู่บ้านทอผ้าที่มีการทอผ้ากันมานาน สามารถผลิตผ้าทอที่มีคุณภาพ มีการตั้งกลุ่มทอผ้าและร้านขายผ้า ถือเป็นอาชีพที่เปรียบกับสำนวนว่า เป็นล่ำเป็นสัน

2.1.2 ส่วนวนที่มาจากธรรมชาติ หมายถึง ส่วนวนที่มาจาก การสังเกตปรากฏการณ์ ธรรมชาติ แล้วนำมาผูกเป็นส่วนวน เพื่อเตือนคนให้ระมัดระวัง ดังตัวอย่าง

“ คำพังเพยของไทยเรามีอยู่ว่า “น้ำน้อยย่อมแพ้ไฟ” ใคร ๆ ก็ยอมรับกันอยู่แล้ว แต่ทำไมไม่บอก ให้รู้ด้วยล่ะว่า ถ้าน้ำมากจะชนะไฟ หรือถ้าน้ำกับไฟมากพอกันหรือน้อยพอกันแล้ว กรรมกรจะชുമือให้ เสมอกัน”

(ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2507 : 22)

น้ำน้อยย่อมแพ้ไฟ เป็นสำนวนไทย หมายถึง ฝ่ายข้างน้อยย่อมแพ้ฝ่ายข้างมาก บริบทนี้ กล่าวถึงผู้เขียนที่สงสัยและตั้งข้อสังเกตเรื่องสำนวนที่ว่า น้ำน้อยย่อมแพ้ไฟ ซึ่งเป็นเรื่องธรรมชาติที่น้ำน้อย ย่อมดับไฟไม่ได้หรือแพ้ไฟนั่นเอง

“ แกงยหน้าซึ่งดูแกร่งกล้าราวกับรูปหล่อทองแดงขึ้นบอกเราว่าจะออกทะเลในคืนนี้ ทำให้หลายคน ชักสนใจแต่เมื่อได้รับคำท้วงอย่างใจดีว่า “อย่าไปเลยหนา คีบก็ทะเล..ศอกก็ทะเล” ก็เลยชักขยาดนั้น ชินะ ถ้าเราไม่ได้เป็นลูกนางเงือกผู้มีฤทธิ์เช่น สุดสาครละก็อย่าหาญเสียดีกว่า”

(ปีที่ 11 ฉบับที่ 7 ก.พ. 2514 : 65)

คีบก็ทะเล..ศอกก็ทะเล เป็นสำนวนไทย หมายถึง ไม่ควรประมาทสภาพท้องทะเล เพราะอาจ เกิดอันตรายได้ทุกเมื่อ บริบทนี้กล่าวถึง ชาวเรือที่เตือนผู้เขียนว่าการออกทะเลไปโดยที่ไม่มีความชำนาญ นั้นอาจเกิดอันตรายได้ เพราะทะเลกว้างใหญ่ล้อมรอบตัวเรา สามารถทำอันตรายเราได้ตลอดเวลา

“ ภาชิตของไทยมีอยู่บทหนึ่งกล่าวว่า เค็มเป็นเกลือ ซึ่งแสดงว่าไม่มีอะไรที่จะเค็มไปกว่าเกลือ และที่ถือเป็นเรือเกลือ อันหมายถึง ลักษณะของคนที่มีความแข็งกระด้าง”

(ปีที่ 12 ฉบับที่ 10 พ.ค. 2515 : 49)

เค็มเป็นเกลือ เป็นสำนวนไทยที่มาจากธรรมชาติ เพราะตามธรรมชาติของเกลือที่มีรสชาติเค็ม เค็มเป็นเกลือ หมายถึง ฉลาดรู้คิดไม่ยอมเสียเปรียบ บริบทนี้กล่าวถึงความหมายของสำนวน

2.1.3 ส่วนวนที่มาจากความเชื่อ เป็นสำนวนที่เกิดจากความเชื่อของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งเป็น เรื่องที่เชื่อหรือนับถือกันมาแต่โบราณ เช่น เชื่อเรื่องเคราะห์กรรม เป็นต้น ดังตัวอย่าง

“จะไปไหนมาไหนตอนนี้ก็ไม่รู้สะดวกเสียเลย ถนนหนทางเฉอะแฉะ น้ำฝนที่ซึ่งอยู่ตามหลุมตาม บ่อข้างทางก็คอกแต่จะสาดกระเซ็นมาถูกแข้งขา ยามยวดยานแล่นผ่าน เคราะห์หามยามร้ายก็อาจจะ ต้องล้มหมอนนอนเสื่อเอาด้วยไข้หวัด”

(ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2515 : 27)

เคราะห์หามยามร้าย และ ล้มหมอนนอนเสื่อ เป็นสำนวนไทยที่มาจากความเชื่อของคนว่าถ้า บุคคลใดมีเคราะห์ จะมีเรื่องร้ายตามมา เคราะห์หามยามร้าย หมายถึง เมื่อถึงคราวเคราะห์ร้าย ล้ม หมอนนอนเสื่อ หมายถึง ป่วยจนต้องนอนรักษาตัว บริบทนี้กล่าวถึง การเดินทางในช่วงฤดูฝนที่ไม่สะดวก เพราะฝนตกทำให้ถนนเฉอะแฉะ และฝนตกก็อาจทำให้ป่วยเป็นไข้หวัดได้ง่าย

“ที่ถ้าเขาอ้อมมีอักษรโบราณจารึกไว้ที่ผาหน้าถ้ำ 5 ตัว เล่ากันว่าถ้าใครมีบุญสามารถถอดอักษร อ่านได้ความหมายแล้ว จะอยู่ยงคงกระพันร่างกายแข็งแรงอายุยืน จิตใจสงบสุข ปราศจากกิเลส แต่ไม่มี ผู้ใดคิดได้เลย”

(ปีที่ 14 ฉบับที่ 6 ม.ค. 2517 : 64)

อยู่ยงคงกระพัน เป็นสำนวนไทยที่มาจากความเชื่อของคนไทยโบราณ ว่าการอยู่ยงคงกระพัน คือ การที่ไม่เจ็บไข้ได้ป่วยหรือได้รับอันตรายใด ๆ เพราะมีวิชาอาคมหรือมีของดีป้องกัน เป็นความเชื่อของ ชาวไทยโบราณที่นิยมสักยันต์ตามร่างกายเพื่อให้รอดพ้นจากคมอาวุธทั้งหลาย หรือจะหมายความว่ามี อายุยืนก็ได้ ในที่นี้ผู้เขียนกล่าวถึงอักษรโบราณที่ถ้าผู้ใดอ่านได้ก็จะอยู่ยงคงกระพันโดยไม่ได้ต้องลงยันต์

2.1.4 สำนวนที่มาจากวิถีชีวิต เป็นสำนวนที่เกิดจากลักษณะการดำเนินชีวิตและสภาพ ความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ดังตัวอย่าง

“ชาวเมืองจันทบูรนั้น เป็นคนอยู่ดีกินดีมีฐานะเป็นส่วนใหญ่ จากหนังสือบรรยายสรุปของ จังหวัดจันทบุรี บอกไว้ว่า ชาวเมืองจันทบุรีโดยเฉลี่ยแล้ว เป็นคนร่ำรวยร้อยละ 30 มีฐานะปานกลางร้อยละ 55 และมีฐานะยากจนร้อยละ 15 เท่านั้น”

(ปีที่ 14 ฉบับที่ 12 ก.ค. 2517 : 71)

อยู่ดีกินดี เป็นสำนวนไทย หมายถึง มีความเป็นอยู่อย่างสุขสบาย บริบทนี้กล่าวถึง ฐานะของ ชาวเมืองจันทบุรีที่อยู่ในระดับเศรษฐกิจถึงร้อยละ 30 มีฐานะยากจนเพียงร้อยละ 15 เท่านั้น

"ตำบลหันสังซึ่งเป็นตำบลที่ขึ้นกับอำเภอบางปะหันนั้น เจอฤทธิ์น้ำป่ามาตั้งแต่ต้นเดือนสิบ ไร่นาสาโทที่ลุ่มจมเสียหายไปนั้น พ่อบอกว่าเหลือจะคณานับ"

(ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 ๓.ค. 2520 : 25)

ไร่นาสาโท เป็นสำนวนไทย หมายถึง พื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด เช่น ไร่ สวน นาข้าว เป็นต้น บริบทนี้กล่าวถึง ตำบลหันสัง ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ถูกน้ำป่าท่วมไร่นาจนเสียหายลุ่มจม

"เราสองคนถ้อยที่ถ้อยอาศัยดีมีกันไป เพราะเจแอนปี.ของเรายังมีอีกขวดหนึ่ง เมื่อเข้าก่อนออกจากปอยหลวงคุณจินตน์ก็เอาม้าขาวใส่รถมาให้อีกขวด"

(ปีที่ 25 ฉบับที่ 7 ก.พ. 2528 : 83)

ถ้อยที่ถ้อยอาศัย เป็นสำนวนไทย หมายถึง ต่างฝ่ายต่างพึ่งพาอาศัยกัน บริบทนี้กล่าวถึง ผู้เขียนและเพื่อนร่วมทางที่ต่างก็ค่อย ๆ จิบเหล้าเพราะอากาศบนภูเขาที่หนาวเย็นมาก

" เพื่อนว่าไปเบิ่งอีสานปีละร้อยหน ทำไมไม่แวะ "ไปเล่นบ้าน" คือไปเที่ยวที่บ้านบ้าง ทำตัวเป็นคนไกลเกลือกินต่าง"

(ปีที่ 30 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2532 : 34)

ไกลเกลือกินต่าง เป็นสำนวนไทย หมายถึง มองข้ามหรือไม่รู้ค่าของดีที่อยู่ใกล้ตัวซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ตน กลับไปแสวงหาสิ่งอื่นที่ดีกว่า บริบทนี้กล่าวถึง ผู้เขียนที่ถูกเพื่อนต่อว่า ที่ไปเที่ยวภาคอีสานมาหลายครั้งแต่ไม่เคยแวะไปบ้านเพื่อนเลย เหมือนสำนวนว่า ไกลเกลือกินต่าง

" จังหวัดปราจีนบุรีเป็นจังหวัดที่อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ราชธานีที่ยานยนต์ไม่ค่อยจะซยับแห่งนี้ไปเพียงไม่เกิน 200 กิโลเมตรเท่านั้น ทว่าเรื่องราวของจังหวัดเล็ก ๆ ไกล ๆ แห่งนี้ กลับมีผู้รู้จักอยู่เพียงจำนวนน้อยนิด น่าจะน้อยกว่าที่ผู้คนรู้จักเมืองแม่ฮ่องสอน เมืองภูเขาที่สุดจะไกลป็นเพียง"

(ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2532 : 57)

ไกลป็นเพียง เป็นสำนวนไทย หมายถึง ไม่รู้อะไรเพราะอยู่ห่างไกลความเจริญ บริบทนี้กล่าวถึง จังหวัดปราจีนบุรีที่ตั้งอยู่ไม่ห่างจากกรุงเทพฯ มากนัก เมื่อเปรียบกับจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่เป็นเมืองภูเขาทางเหนือของประเทศ ซึ่งเปรียบได้ว่าเป็นเมืองที่ไกลป็นเพียง แต่คนกลับรู้จักแม่ฮ่องสอนมากกว่าปราจีนบุรี

จากการวิเคราะห์เรื่องสำนวนไทยในสารคดีท่องเที่ยว พบว่ามีการใช้สำนวนไทยในการเขียนสารคดีจำนวนมากและใช้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 40 ปีที่ผ่านมา เพราะสำนวนไทยเข้าใจง่ายและสื่อความหมายได้ดี ไม่ว่าจะเวลาจะผ่านไปนานสักเท่าใด สำนวนไทยเหล่านี้ก็ยังไม่ล้าสมัย คนปัจจุบันยังเข้าใจความหมายได้ดี

สำนวนไทยที่ใช้ในสารคดีแบ่งออกได้ 4 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ สำนวนที่มาจากกรกระทำ เช่น สุกเอาเผากิน จับเสือมือเปล่า เทน้ำเทท่า สำนวนที่มาจากธรรมชาติ เช่น น้ำน้อยยอมแพ้ไฟ คีบก็ทะเลศอก ก็ทะเล เค็มเป็นเกลือ สำนวนที่มาจากความเชื่อ เช่น เคราะห์หามยามร้าย ล้มหมอนนอนเสื่อ สำนวนที่มาจากวิถีชีวิต เช่น อยู่ดีกินดี ไร่นาสาโท ไกลปืนเที่ยง เป็นต้น

2.2 สำนวนแปลง

สำนวนแปลง หมายถึง สำนวนไทยที่ดัดแปลงไปจากเดิม เป็นการใช้คำที่ผิดเพี้ยนไป เพราะผู้นำมาใช้อาจตีความผิด จำมาผิด หรืออาจเนื่องจากความไม่รู้ ทำให้สำนวนไทยที่นำมาใช้ผิดรูปไปจากเดิม พบในสารคดีท่องเที่ยวเพียง 20 ปีแรกเท่านั้น คือ สิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2523 หลังจากนั้นไม่พบใช้อีก สำนวนแปลงมีวิธีการแปลง 3 วิธี ดังการวิเคราะห์ต่อไปนี้

2.2.1 การแปลงโดยสลับคำในสำนวนเดิม ดังตัวอย่าง

“เมื่อมันไขหมดพุงหมดไส้แล้ว ก็จะใช้เท้าคุยดินกลบหลุมไปจนมิด หลังจากนั้นมันก็ลงทะเลไปทิ้งไข่ให้พระอาทิตย์ช่วยส่องแสงลงมาช่วยฟักแทนอยู่ราว ๆ 7 สัปดาห์ก็เป็นลูกเต่าจิว ๆ”

(ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2503 : 42)

หมดพุงหมดไส้ เป็นสำนวนแปลง มาจาก หมดไส้หมดพุง หมายถึง อาการที่เปิดเผยโดยมิได้ปิดบังอำพราง บริบทนี้กล่าวถึง การฟักไข่ของเต่าตนุ ผู้เขียนเปรียบกริยาที่เต่าไข่ออกมาเป็นจำนวนมากว่าคงจะออกไข่มาจนหมดไส้หมดพุง แล้วแปลงโดยสลับคำจากสำนวนเดิมเป็น หมดพุงหมดไส้

2.2.2 การแปลงโดยเปลี่ยนคำบางคำในสำนวนเดิม ดังตัวอย่าง

“เขียนมาแค่นี้คุณผู้อ่านก็คงทราบดีว่าผมกำลังจะมาคุยให้คุณ ๆ ฟังถึงลำไยเชียงใหม่ ความจริงผมเองก็เคยไปนอนกินลำไยมาหลายครั้งหลายครา จนขนาดเจ้าของสวนลำไยที่นั่นเห็นหน้าผมเข้าก็ไม่พูด

พาลำทำเพลงละครับ เด็ดลำไยส่งมาให้เลย”

(ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2504 : 9)

ไม่พูดพาลำทำเพลง เป็นสำนวนแปลง มาจาก ไม่พูดพรำทำเพลง หมายถึง ไม่รอให้ชักช้าทันทีทันใด บริบทนี้กล่าวถึง ผู้เขียนที่มีความคุ้นเคยกับเจ้าของสวนลำไยมาก ถึงขนาดเมื่อเห็นหน้าก็รีบเด็ดลำไยส่งให้รับประทานทันที เปรียบเป็นสำนวน ไม่พูดพรำทำเพลง แต่แปลงโดยเปลี่ยนคำว่า พรำ เป็นพาลำ ทำให้สื่อความหมายได้มากกว่าเดิม

“ เมื่อพวกเราสมัครใจช่วยเหลือเก็บหอยใส่ตะกร้าให้เธอบ้าง ช่วยจิ้มหยอดหอยให้บ้าง ขวนเธอคุณโน่นกามนี้ไปบ้างจนสนิทสนมเข้ากันได้เป็นปีกับขลุ่ยไปอย่างรวดเร็วเกินคาด”

(ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2504 : 47)

เป็นปีกับขลุ่ย เป็นสำนวนแปลง มาจาก เป็นปีเป็นขลุ่ย หมายถึง ถูกคอกัน เข้ากันได้ดี บริบทนี้กล่าวถึง พรรคพวกของผู้เขียนที่ช่วยชาวบ้านเก็บหอยหลอด ทำให้สนิทสนมกันจนเปรียบเป็นสำนวน เป็นปีเป็นขลุ่ย แต่แปลงโดยเปลี่ยนคำว่า เป็น เป็น กับ เพื่อแสดงความหมายว่า เข้ากันได้เป็นอย่างดี

“ ภาชิตของไทยมีอยู่บทหนึ่งกล่าวว่่า เค็มเป็นเกลือ ซึ่งแสดงว่าไม่มีอะไรที่จะเค็มไปกว่าเกลือ และที่อเป็นเรือเกลือ อันหมายถึง ลักษณะของคนที่มีความแข็งกระด้าง”

(ปีที่ 12 ฉบับที่ 10 พ.ค. 2515 : 49)

ที่อเป็นเรือเกลือ เป็นสำนวนแปลง มาจาก อืดเป็นเรือเกลือ หมายถึง คนที่มีความแข็งกระด้างหรือมีความรู้สึกช้า ที่อ ๆ ไม่กระตือรือร้น

“ ขบวนขันหมากของพระเจ้ากงจิ้นยกมาแต่ไกลจะเข้าปากอ่าวเมืองละโว้ เมื่อเรือเข้ามาถึงบางขันหมากโดยมีชาวเมืองละโว้มีดฟ้าม้วนผ่น แห่ห้อมล้อมดูเรือตะเภากันหมากที่โอ้อ่ามโหฬาร ดังเสนาจะด้วยเสียงมโหรีจีน ดังก้องไปสองฟากแม่น้ำ”

(ปีที่ 18 ฉบับที่ 4 พ.ย. 2520 : 75)

มีดฟ้าม้วนผ่น และ โอ้อ่ามโหฬาร เป็นสำนวนแปลง มีดฟ้าม้วนผ่น มาจากสำนวนไทยว่า มีดฟ้าม้วนผ่น หมายถึง มีจำนวนมากมาย โอ้อ่ามโหฬาร มาจากสำนวนไทยว่า โหฏโตมโหฬาร หรือใหญ่โตโอ้อ่า หมายถึง ยิ่งใหญ่ มาก บริบทนี้กล่าวถึง ขบวนขันหมากของพระเจ้ากงจิ้นที่ยกมาถึงเมืองละโว้ มีผู้คนแห่มาดูมาก เปรียบกับสำนวน มีดฟ้าม้วนผ่น แต่แปลงโดยเปลี่ยนคำว่า ม้วนผ่น เป็น ม้วนผ่น แทน และขบวนขันหมาก

นั้นก็ใหญ่โตมาก เปรียบเป็นสำนวน ใหญ่โตมโหฬาร แต่แปลงโดยเปลี่ยนคำว่า ใหญ่โต เป็น โอ้อำ เพื่อแสดงฐานะของพระเจ้ากัจจิม จึงใช้คำว่า โอ้อำ

2.2.3 การแปลงสำนวนเดิมโดยเพิ่มคำ ดังตัวอย่าง

"จำเนียรกาลล่วงเลยมาถึงเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม พุทธศักราช 2505 ผมจึงรีบตื่นแต่ไก่เพ็งโง่งไปเพลงแรกหรือรดน้ำมาจากอุรพงค์ ไปที่ท่าเรือโอเรียนเต็ล"

(ปีที่ 3 ฉบับที่ 4 พ.ย. 2505 : 23)

ตื่นแต่ไก่เพ็งโง่งไปเพลงแรก เป็นสำนวนแปลง มาจากสำนวนไทยว่า ตื่นแต่ไก่โห่ หมายถึง เวลารุ่งสาง ก่อนเวลา บริบทนี้กล่าวถึง ผู้เขียนที่ต้องรีบตื่นแต่เช้าเพื่อไปเที่ยวตลาดน้ำ จนเปรียบได้กับสำนวน ตื่นแต่ไก่โห่ แต่แปลงโดยเพิ่มคำ เป็น ตื่นแต่ไก่เพ็งโง่งไปเพลงแรก เพื่อให้ข้อความน่าสนใจขึ้น

"รถโดยสารที่ผมว่านั่นออกจะชอบเป็นรถด่วนอยู่สักหน่อย คนขับมักชอบขับควบปูเลง ๆ ไปโดยไม่ค่อยดูตาข้างตาม้าเสียเลย อย่างมากก็เพียงคอยชำเลื่องดูตาสาว ๆ ที่นั่งอยู่ข้าง ๆ เสียบ่อย ๆ"

(ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2507 : 25)

ไม่คอยดูตาข้างตาม้า เป็นสำนวนแปลง มาจากสำนวนไทยว่า ไม่ดูตาม้าตาเรือ หมายถึง ไม่พิจารณาให้รอบคอบ บริบทนี้กล่าวถึง คนขับรถโดยสารที่มักจะขับรถเร็ว ไม่ค่อยสนใจดูทาง เปรียบกับสำนวนว่า ไม่ดูตาม้าตาเรือ ผู้เขียนแปลงโดยเพิ่มคำเป็น ไม่คอยดูตาข้างตาม้า เพื่อให้ข้อความน่าสนใจขึ้น

"...บางทีก็เหงาหนักถึงขนาดอยากจะพาตัวเองตระเวนแหล่งรมณีสถานที่มีอยู่ดาษดื่นให้แม่มันไปเลย แต่เมื่อสอึกนึกเจียมตัวเองขึ้นมาได้ว่า รายรับประจำเดือนนั้น ยังหาโอกาสที่จะชักทางข้างหน้าให้ถึงข้างหลังได้ยากเต็มที"

(ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2517 : 25)

ชักทางข้างหน้าให้ถึงข้างหลังได้ยาก เป็นสำนวนแปลง มาจากสำนวนไทยว่า ชักหน้าไม่ถึงหลัง หมายถึง มีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย บริบทนี้กล่าวถึง ผู้เขียนที่มีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย เปรียบเป็นสำนวนว่า ชักหน้าไม่ถึงหลัง แปลงโดยเพิ่มคำ เป็น ชักทางข้างหน้าให้ถึงข้างหลังได้ยาก แสดงถึงความขัดสนมาก

“และเมื่อปีที่ว่ามานี้กรุงเทพฯ ก็จมน้ำเหมือนปีนี้ เล่ากันว่า ชาวก็หายาก หมดก็แสนแพง เพราะนาที่ชานเมืองต่างจมอยู่ใต้กระแสน้ำ”

(ปีที่ 16 ฉบับที่ 5 ฐ.ศ. 2518 : 17)

ชาวก็หายาก หมดก็แสนแพง เป็นสำนวนแปลง มาจากสำนวนไทยว่า ชาวยากหมากแพง หมายถึง ภาวะขาดแคลนอาหาร บริบทนี้กล่าวถึง ปีที่กรุงเทพฯ เกิดน้ำท่วมใหญ่ ชาวบ้านเดือดร้อนมาก เพราะนาข้าวที่ชานเมืองถูกน้ำท่วมจนหมด เป็นภาวะที่เปรียบกับสำนวน ชาวยากหมากแพง ผู้เขียนแปลง โดยเพิ่มคำเป็น ชาวก็หายาก หมดก็แสนแพง ทำให้สื่อความหมายถึงความลำบากมากกว่าสำนวนเดิม

จากการวิเคราะห์สำนวนแปลงในสารคดีท่องเที่ยว พบว่า มีการใช้สำนวนแปลงในช่วง 20 ปีแรก ซึ่งเป็นช่วงที่มีการใช้สำนวนมาก สำนวนแปลงที่ใช้มี 3 ลักษณะคือ การแปลงโดยสลับคำในสำนวนเดิม เช่น หมดพุงหมดได้ การแปลงโดยเปลี่ยนคำบางคำในสำนวนเดิม เช่น ไม่พูดพ่ล้ามทำเพลง เป็นปีกับขลุ่ย และการแปลงสำนวนโดยการเพิ่มคำ เช่น ตื่นแต่ไก่เพิ่งโหลงไปเพลงแรก ชาวก็หายาก หมดก็แสนแพง เป็นต้น

2.3 อิทธิพลจากภาษาอังกฤษ

การแปลภาษาเป็นการแปลจากภาษาอังกฤษ พบในช่วง 20 ปีหลัง คือ สิงหาคม พ.ศ. 2523 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2543 แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การแปลจากคำและรูปประโยคภาษาอังกฤษ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

2.3.1 อิทธิพลที่แปลจากคำภาษาอังกฤษ เช่น การใช้คำว่า มัน ขึ้นต้นประโยค หรือการใช้คำว่า การ นำหน้าคำกริยา ดังตัวอย่าง

“มันยังหัวค้ำอยู่เมื่อเราออกรถตระเวนสองล้อตัวไปตามถนน โดยออกทางด้านหลังของโรงแรมเขาใหญ่ แต่ช่วงเวลาไม่กี่มาน้อย ลำแสงไฟก็สาดส่องไปมาก็ปะทะเข้ากับร่างหนึ่งซึ่งใหญ่มโหฬารที่กำลังหักไม่โผงผางอยู่ห่างจากถนนไม่เกิน 10 เมตร”

(ปีที่ 24 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2526 : 37)

มัน เป็นคำที่ได้รับอิทธิพลมาจากภาษาอังกฤษ ทำให้ประโยคกลายเป็นสำนวนต่างประเทศ คำว่า มัน แทนคำว่า it ซึ่งภาษาอังกฤษใส่ไว้เพื่อให้ประโยคมีประธาน ภาษาไทยไม่ได้ถูกบังคับทางไวยากรณ์ให้ต้องมีประธานทุกประโยค หากเป็นประโยคภาษาไทยใช้ว่า เราออกรถตระเวนสองล้อตัวไปตาม

ถนนตอนหัวค่ำ

“มันเป็นเช้าวันอาทิตย์ที่เราตื่นขึ้นมาพบว่า หน้าที่ทำกรอุทยานบริเวณลานจอดรถและร้านค้า เต็มไปด้วยผู้คน”

(ปีที่ 30 ฉบับที่ 3 ต.ค. 2532 : 57)

มัน และเต็มไปด้วย เป็นคำที่ได้รับอิทธิพลมาจากภาษาอังกฤษ ทำให้ประโยคกลายเป็นสำนวนต่างประเทศ มัน แทนคำว่า it ในภาษาอังกฤษ หากเป็นประโยคภาษาไทยใช้ว่า เช้าวันอาทิตย์เราเห็นผู้คนมากมายอยู่ที่ลานจอดรถและร้านค้าบริเวณหน้าที่ทำการอุทยาน

“แต่เพราะการมาถึงของผมในคราวนี้แตกต่างจากคราวก่อน แตกต่างกันตรงที่ว่า เมืองอำนาจเจริญในวันนี้มิได้เป็นเพียงอำเภอเล็ก ๆ อำเภอหนึ่งของอุบลราชธานีอีกต่อไปแล้ว”

(ปีที่ 35 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2537 : 85)

การมาถึง เป็นคำที่ได้รับอิทธิพลมาจากภาษาอังกฤษ ทำให้ประโยคกลายเป็นสำนวนต่างประเทศ การใช้คำว่า การ นำหน้าคำกริยา มาถึง ทำให้ข้อความเยิ่นเย้อและวิเศษณ์ก็ไม่เป็นแบบประโยคภาษาไทย หากเป็นประโยคภาษาไทยใช้ว่า ผมมาถึงเมืองอำนาจเจริญคราวนี้แตกต่างจากคราวก่อน เพราะเมืองอำนาจเจริญในวันนี้มิได้เป็นเพียงอำเภอเล็ก ๆ ของอุบลราชธานีอีกต่อไปแล้ว

2.3.2 อิทธิพลที่แปลจากประโยคภาษาอังกฤษ เป็นการเขียนด้วยถ้อยคำภาษาไทย แต่ความหมายในการใช้หรือการเรียบเรียงประโยคใช้ลีลาภาษาอังกฤษ ดังตัวอย่าง

“และเราก็มาอยู่ที่สูงพอที่จะเห็นยอดเกาะพะตึ่โดยชัดเจนยิ่งขึ้น ส่วนยอดมือกาโดนั้นยังถูกบดบังด้วยสันเขาและป่าดิบอีกด้านหนึ่ง”

(ปีที่ 25 ฉบับที่ 6 ม.ค. 2538 : 22)

ถูก...ด้วย หรือ ถูก...โดย เป็นคำที่ได้รับอิทธิพลมาจากภาษาอังกฤษ ทำให้ประโยคกลายเป็นสำนวนต่างประเทศ คำว่า ถูก นำหน้าคำกริยาที่มีความหมายเป็นกลาง ในภาษาไทยไม่นิยมใช้ ปกติจะใช้ คำว่า ถูก นำหน้ากริยาที่แสดงความหมายในทางไม่ดี หากเป็นประโยคภาษาไทยใช้ว่า ส่วนสันเขาและป่าดิบอีกด้านหนึ่งก็บดบังยอดมือกาโดไว้

“ผมอยากจะอยู่บนนั้นสัก 2 คืน” นั้นเป็นคำตอบจากเราที่ยังผลให้ต้องวางแผนและจัดเตรียมสัมภาระข้าวของตลอดจนน้ำและเสบียงกันอย่างรอบคอบที่สุด”

(ปีที่ 25 ฉบับที่ 7 ก.พ. 2528 : 39)

“ผมอยากจะอยู่บนนั้นสัก 2 คืน” นั้นเป็นคำตอบจากเราที่ยังผลให้ต้องวางแผนและจัดเตรียมสัมภาระข้าวของตลอดจนน้ำและเสบียงกันอย่างรอบคอบที่สุด เป็นสำนวนที่แปลมาจากรูปประโยคภาษาอังกฤษ เช่น นั้นเป็นคำตอบ ยังผลให้ ทำให้ไม่เป็นรูปประโยคภาษาไทย หากเป็นประโยคภาษาไทยใช้ว่า เราตอบว่า “ผมอยากจะอยู่บนนั้นสัก 2 คืน” พวกเขาจึงต้องวางแผนเตรียมสัมภาระข้าวของตลอดจนน้ำและเสบียงให้รอบคอบที่สุด

“เราได้สัมผัสบ้านไร่ปลายนาที่เขียวชอุ่มไปด้วยนาข้าวขั้นบันไดและแปลงถั่วในโมงยามที่ถูโอบคลุมด้วยแดดผืนตากผ้าอ้อมยามเย็น”

(ปีที่ 28 ฉบับที่ 3 ต.ค. 2530 : 99)

ถูก...ด้วย หรือ ถูก...โดย เป็นคำที่ได้รับอิทธิพลมาจากภาษาอังกฤษ ทำให้ประโยคกลายเป็นสำนวนต่างประเทศ ถ้าใช้คำว่า ถูก ในภาษาไทย ก็ต้องมีผู้ทำกริยานั้น ๆ ตัวจริงอยู่ข้างหน้ากริยาหลังคำว่า ถูก ไม่ใช่อยู่ส่วนท้ายหลังบุพบทแบบภาษาอังกฤษ หากเป็นประโยคภาษาไทยใช้ว่า เราเห็นบ้านไร่ปลายนาที่เขียวชอุ่มด้วยนาข้าวขั้นบันไดและแปลงถั่วในยามที่ถูแดดผืนตากผ้าอ้อมโอบคลุมไปทั่ว

“เราใช้เวลาในวันนั้นถึงสองชั่วโมงเต็มกว่าจะตัดอ้อมขึ้นมายังเส้นดอยภูแว่น้อยได้เมื่อเวลาใกล้เที่ยง โดยมีเสบียงและน้ำค่อย ๆ ร้อยหรือลงตามลำดับ ซึ่งนั่นเองแผนการสุดท้ายที่ผมนึกไว้ในใจจึงได้เปิดเผยขึ้น”

(ปีที่ 28 ฉบับที่ 6 ม.ค. 2531 : 85)

ซึ่งนั่นเองแผนการสุดท้ายที่ผมนึกไว้ในใจจึงได้เปิดเผยขึ้น เป็นสำนวนที่แปลมารูปประโยคภาษาอังกฤษ หากเป็นประโยคภาษาไทยใช้ว่า ผมบอกแผนการสุดท้ายที่คิดไว้ให้พวกเราทราบ

“ฝนตกนั้นมีความหมายไม่เพียงความชุ่มชื้นที่ทำให้หลาย ๆ ชีวิตฟื้นคืนกลับมา ยิ่งกว่านั้นก็หมายถึงความอุดมสมบูรณ์ที่ฟ้าได้บันดาลแก่ชาวดิน นั่นเองคือเหตุผลของการมายืนอยู่เหนือผืนแผ่นดินที่ราบสูงอีกครั้งหนึ่ง”

(ปีที่ 30 ฉบับที่ 2 ก.ย. 2532 : 51)

นั่นเองคือเหตุผลของการมายืนอยู่เหนือผืนแผ่นดินที่ราบสูงอีกครั้งหนึ่ง เป็นสำนวนที่แปลมาจากรูปประโยคภาษาอังกฤษ เช่น นั่นเองคือเหตุผล การมายืน หากเป็นประโยคภาษาไทยใช้ว่า ผมจึงมายืนอยู่เหนือผืนแผ่นดินที่ราบสูงอีกครั้ง

“แคมป์พักถูกตั้งขึ้นอย่างง่าย ๆ มีทั้งเปลและเต็นท์ แล้วแต่รสนิยมของแต่ละคน ไม่นานนักกลุ่มหลังก็ตามมาถึงแบบกระปลกกระปลีย์ ความมิดคืบคลานเข้ามาอย่างรวดเร็ว”

(ปีที่ 32 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2524 : 89)

ถูก เป็นคำที่ได้รับอิทธิพลมาจากภาษาอังกฤษ ทำให้ประโยคกลายเป็นสำนวนต่างประเทศ คำว่า ถูก นำหน้าคำกริยาที่มีความหมายเป็นกลาง ในภาษาไทยไม่นิยมใช้ หากเป็นประโยคภาษาไทยใช้ว่า พวกเราตั้งแคมป์พักอย่างง่าย ๆ มีทั้งเปลและเต็นท์แล้วแต่รสนิยมของแต่ละคน

“ผมนั่งแจ๋...เดี่ยวอยู่คนเดียวบนหัวเรือหางยาวดำน้ำของร้านมนุษย์กบไทย ร้านดำน้ำเจ้าเก่าของคนไทยแท้ ๆ ที่กำลังพาสามนักดำน้ำจากทวีปยุโรปออกไปดำน้ำแถว ๆ เกาะพีพีเลิกกับเขาด้วย”

(ปีที่ 34 ฉบับที่ 6 ม.ค. 2537 : 37)

สามนักดำน้ำจากทวีปยุโรป เป็นสำนวนต่างประเทศ ในการบอกจำนวน ภาษาไทยต้องมีลักษณนามอยู่หลังจำนวนนับ และมีการกำหนดด้วยว่าคำนามใดจะใช้กับลักษณนามใด แต่ภาษาอังกฤษไม่มีลักษณนาม สำนวนนี้จึงติดรูปแบบภาษาอังกฤษพลอยไม่มีลักษณนามไปด้วย หากเป็นประโยคภาษาไทยใช้ว่า นักดำน้ำจากทวีปยุโรปสามคน

“ผู้คนอาจใช้เส้นทางเหล่านี้เดินชมความสวยงามของป่ารวมทั้งความลำบากลำบากของหนทาง โดยเฉพาะยามหน้าฝนในป่าดิบชื้นอย่างเขาใหญ่ นั่นเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เขาพบว่าผู้ที่มาใช้เส้นทางเดินป่าเหล่านี้มักเป็นคนเฉพาะกลุ่ม เช่น ชาวตะวันตก”

(ปีที่ 37 ฉบับที่ 1 ส.ค. 2539 : 107)

นั่นเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เขาพบว่าผู้ที่มาใช้เส้นทางเดินป่าเหล่านี้มักเป็นคนเฉพาะกลุ่ม เช่น ชาวตะวันตก เป็นสำนวนที่แปลมาจากรูปประโยคภาษาอังกฤษ เช่น นั่นเป็นสาเหตุหนึ่ง พบว่าหากเป็นประโยคภาษาไทยใช้ว่า ผู้ที่ใช้เส้นทางเดินป่าเหล่านี้จึงมักเป็นคนเฉพาะกลุ่ม เช่น ชาวตะวันตก

จากการวิเคราะห์เรื่องอิทธิพลจากภาษาอังกฤษในสารคดีท่องเที่ยว พบ 2 ลักษณะ คือ การแปลจากคำและรูปประโยคภาษาอังกฤษ การแปลจากคำภาษาอังกฤษ เช่น การใช้คำว่า มัน ขึ้นต้นประโยค หรือการใช้คำว่า การ นำหน้าคำกริยา และการแปลจากรูปประโยคภาษาอังกฤษ มักมีคำว่า นั้นเป็นคำตอบ ยังผลให้ ซึ่งพบมากในช่วง 20 ปีหลัง คือ สิงหาคม พ.ศ. 2523 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2543 จะเห็นได้ว่าเป็นช่วงที่เริ่มรับเอารูปแบบภาษาต่างประเทศมาใช้ในงานเขียนมาก โดยเฉพาะภาษาอังกฤษซึ่งมีรูปแบบประโยคแตกต่างไปจากภาษาไทยค่อนข้างมาก เมื่อนำมาใช้ในงานเขียนมากเข้า ภาษาไทยที่แปลก็จะผิดเพี้ยนไปจนระคน และเมื่อใช้ไปนาน ๆ เข้าความแปลกจะกลายเป็นความเคยชินและรับมาเป็นสำนวนไทยในที่สุด ทำให้ภาษาไทยไม่บริสุทธิ์ เพราะมีกลิ่นนมเนย ซึ่งมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง พัฒนาการของนิตยสาร อ.ส.ท. ในช่วงปี พ.ศ. 2503 ถึง พ.ศ. 2543 มีความมุ่งหมายของการศึกษา 3 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการขององค์ประกอบในนิตยสาร อ.ส.ท. ด้านลักษณะรูปเล่มและประเภทของเรื่องในเล่ม
2. เพื่อศึกษาพัฒนาการด้านเนื้อหาในนิตยสาร อ.ส.ท.
3. เพื่อศึกษาพัฒนาการด้านลักษณะภาษาในนิตยสาร อ.ส.ท.

โดยศึกษาข้อมูลจากนิตยสาร อ.ส.ท. ตั้งแต่ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึงปีที่ 40 ฉบับที่ 12 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2543 ระยะเวลา 40 ปี จำนวน 480 เล่ม และเสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ด้านองค์ประกอบของนิตยสาร อ.ส.ท. ในช่วงปีพ.ศ. 2503 ถึง พ.ศ. 2543 พบพัฒนาการ ดังนี้

1.1 องค์ประกอบของนิตยสาร อ.ส.ท. ด้านลักษณะรูปเล่ม

ลักษณะรูปเล่มด้านขนาด ความหนา กระดาษ การเข้าเล่ม และจำนวนพิมพ์ พบว่าจากปีแรกนิตยสารมีขนาด 8 หน้ายก หนา 48 หน้า จำนวนพิมพ์ 10,000 เล่ม ราคา 1.50 บาท พิมพ์กระดาษปรีฟี่เดียว เข้าเล่มแบบมุงหลังคา ต่อมาได้เพิ่มขนาดใหญ่ขึ้นเป็นขนาด 4 หน้ายก ลักษณะกระดาษ ด้านในเป็นกระดาษปอนด์ หน้าสีเป็นกระดาษอาร์ตอย่างดี จำนวนหน้าสีเพิ่มขึ้นจาก 8 หน้า เป็น 40 หน้า การเข้าเล่มจากเดิมเป็นแบบมุงหลังคาเปลี่ยนเป็นการเข้าเล่มแบบไสสันทากาว เมื่อถึงปีที่ 40 ราคานิตยสารเพิ่มเป็นเล่มละ 50 บาท จำนวนพิมพ์เพิ่มขึ้นเป็นเดือนละ 70,000 เล่ม

ลักษณะรูปเล่มด้านปกหน้า - ปกหลัง ลักษณะรูปเล่มด้านปกหน้า แบ่งออก เป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ.2533 จัดกลุ่มภาพปกหน้าได้ 7 ประเภท ได้แก่ ภาพบุคคล ได้แก่ ภาพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ ภาพบุคคลสำคัญ และภาพนางงาม ภาพสถานที่ท่องเที่ยว เช่น ภาพอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภาพกิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณี เช่น ภาพประเพณีลอยกระทงในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 ภาพการประกอบอาชีพ เช่น ภาพการค้าขายไฉ่ฉ่างกร ของจังหวัดราชบุรี ภาพวิถี

ชีวิต เช่น ภาพวิถีชีวิตของชาวอยุธยาบริเวณริมคลองเจ้าเจ็ด อำเภอเสนา ภาพศิลปกรรม เช่น ภาพเขียนที่โดมทิศเหนือในพระที่นั่งอนันตสมาคม ภาพอื่น ๆ เช่น ภาพดอกกล้วยไม้ฮาวาย เป็นต้น ในช่วงที่ 2 สิงหาคม พ.ศ.2533 ถึง กรกฎาคม พ.ศ.2543 พบภาพปกสถานที่ท่องเที่ยวเกือบทุกฉบับ จัดกลุ่มภาพปกหน้าได้ 4 ประเภท ได้แก่ ภาพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ภาพสถานที่ท่องเที่ยว เช่น ภาพภูชี้ฟ้า จังหวัดเชียงราย ภาพวิถีชีวิต เช่น ภาพยามเย็นของชาวประมงที่นำเรือเข้าฝั่งที่หาดปะนาะระ จังหวัดปัตตานี ภาพอื่น ๆ เช่น ภาพนกเป็ดผี เป็นต้น แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของภาพปกหน้าในช่วงที่ 2 ที่เปลี่ยนแปลงไปจากช่วงแรก กล่าวคือ ไม่มีภาพบุคคลสำคัญ ภาพนางงาม ภาพกิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณี ภาพการประกอบอาชีพ และภาพศิลปกรรม ทั้งนี้เนื่องมาจากการสำรวจพบว่า ภาพปกที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวได้รับความนิยมจากผู้อ่านมากที่สุด (จำไพพรรณ แก้วสุริยะ. 2533: 25-26) และสอดคล้องกับเรื่องในเล่มที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว ยกเว้นในเดือนสิงหาคมและเดือนธันวาคมที่เป็นพระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ส่วนปกหลังของนิตยสาร อ.ส.ท. พบว่า เป็นภาพโฆษณาสินค้าเป็นหลัก โดยแบ่งได้ 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ.2518 สินค้าที่โฆษณาบนปกหลังมักเป็นสุราและบุหรี่ย เช่น สุราแม่โขง มาร์แชล วิลกี บุหรี่สามิต 14 ช่วงที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2518 ถึง กรกฎาคม พ.ศ.2543 เป็นภาพโฆษณานำเที่ยวของบริษัทเอ็กทัวร์ จำกัด ทุกฉบับ

ลักษณะรูปเล่มด้านสารบัญ แบ่งนิตยสารที่ศึกษาเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2523 ช่วงนี้หน้าสารบัญยังเป็นสีขาวดำ ประกอบด้วยรายชื่อสารคดี บทความ และคอลัมน์ต่าง ๆ ชื่อผู้เขียน พร้อมทั้งระบุเลขหน้า รวมทั้งมีชื่อนิตยสาร ปีที่ ฉบับที่ เดือน ปี พุทธศักราช จำนวนพิมพ์ ราคา อัตราค่าสมาชิก ขนาดย่อของภาพปกพร้อมคำบรรยายได้ภาพย่อ ชื่อบรรณาธิการ ผู้อำนวยการ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา รายชื่อกองบรรณาธิการและคณะผู้จัดทำ ในช่วงที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2523 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2543 พบว่า หน้าสารบัญเปลี่ยนจากหน้าขาวดำเป็นหน้าสี หน้าสารบัญได้เพิ่มเป็น 2 หน้า มีชื่อนิตยสาร ปีที่ ฉบับที่ เดือน ปีพุทธศักราช เลขเรียกประจำนิตยสาร (ISSN) ขนาดย่อของภาพปกพร้อมคำบรรยายได้ภาพย่อ มีรายชื่อสารคดี บทความและคอลัมน์ต่าง ๆ ในส่วนของสารคดีแต่ละเรื่องจะระบุชื่อผู้เขียน เลขหน้า ภาพประกอบ และคำอธิบายสารคดีนั้น ๆ

ลักษณะรูปเล่มด้านโฆษณา พบว่า จากเดิมที่มีโฆษณาพิมพ์เฉพาะปกในด้านหน้าและด้านหลัง ต่อมาจึงเริ่มมีโฆษณาแทรกในระหว่างเรื่อง ภาพเขียนหรือภาพวาดเปลี่ยนเป็นภาพถ่ายทั้งหมด จำนวนหน้าโฆษณาจากประมาณ 10-12 ขึ้นต่อนิตยสาร 1 เล่ม เพิ่มเป็น 67 ขึ้นต่อนิตยสาร 1 เล่ม โฆษณาในนิตยสาร อ.ส.ท. ระยะเวลา 40 ปี แบ่งกลุ่มโฆษณาสินค้าในนิตยสาร อ.ส.ท. ออกได้ 2 ช่วง คือ สิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2533 ช่วงนี้จัดโฆษณาสินค้าได้ 11 ประเภท ดังนี้

โฆษณาอาหาร เช่น ฮาโคซาน อาหารบำรุงร่างกาย นมสดโฟร์โมสต์ โฆษณาเครื่องดื่ม เช่น เป๊ปซี่ แม่โขง โฆษณาเสื้อผ้าและของใช้เบ็ดเตล็ดส่วนตัว เช่น เสื้อกีฬากแรนด์ สแลม นาฬิกาไซโก้ โฆษณาเครื่องสำอางและของใช้ส่วนตัว เช่น เครื่องสำอางเทิลมี ยาสีฟันและแปรงสีฟันแตรเวลเมท โฆษณาผลิตภัณฑ์และรถยนต์ เช่น รถยนต์ฟอร์ดรุ่นเทานุส 12 M น้ำมันเครื่องคาลเท็กซ์ โฆษณาอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า เช่น เครื่องปรับอากาศยอร์ค โฆษณาอุปกรณ์การก่อสร้าง บ้านและที่ดิน เช่น หมู่บ้านเสนานิเวศน์ โฆษณาธุรกิจบริการ เช่น โรงแรมบางแสน บริษัทนำเที่ยวเถกิงทัวร์ โฆษณาองค์กร เช่น ธนาคารทหารไทย บริษัทเดินอากาศไทย โฆษณาผลิตภัณฑ์ยา เช่น พูรีแทปส์ ยาฆ่าเชื้อโรคในน้ำดื่ม และโฆษณาผลิตภัณฑ์ทั่วไป เช่น บุหรี่สามิต 14 फिल्मถ่ายรูปแบบโกดัก เป็นต้น ในช่วงที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2533 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2543 พบโฆษณาลินค้า 6 ประเภท ได้แก่ โฆษณาอาหาร เช่น บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ลิตเติ้ลกิก นมสดตราออร์คิด โฆษณาเครื่องดื่ม เช่น น้ำดื่มตราสิงห์ น้ำส้มคั้น Smile โฆษณาเสื้อผ้าและของใช้เบ็ดเตล็ดส่วนตัว เช่น นาฬิกาโรเล็กซ์ รองเท้าฟองน้ำ ตราฉนวนยาง โฆษณาเครื่องสำอางและของใช้ส่วนตัว พบผลิตภัณฑ์เดียว คือ ครีมกันแดด นีเวีย โฆษณาธุรกิจบริการ เช่น โรงแรมศุภาลัย ป่าสัก รีสอร์ทท จังหวัดสระบุรี หมู่สาวทัวร์ โฆษณาผลิตภัณฑ์ทั่วไป เช่น फिल्मโกดัก กล้องถ่ายรูปและฟิล์มฟูจิ เป็นต้น

1.2 องค์ประกอบของนิตยสาร อ.ส.ท. ด้านประเภทของเรื่องในเล่ม

เรื่องในเล่มประเภทสารคดี แบ่งนิตยสารที่ศึกษาได้ 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2523 ช่วงนี้พบการเขียนสารคดีแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศ สารคดีท่องเที่ยวในประเทศพบทั้ง 6 ภาคของไทย โดยเฉพาะภาคกลางและภาคเหนือ เช่น สารคดีเรื่อง 5 วันในลพบุรี ในปีที่ 19 ฉบับที่ 3 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2521 ฤดูใบไม้ร่วงในพะเยา ปีที่ 3 ฉบับที่ 8 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2506 สารคดีท่องเที่ยวต่างประเทศ ช่วงแรกพบเป็นจำนวนมากในทวีปเอเชีย ทวีปยุโรป ทวีปอเมริกา ทวีปแอฟริกา และทวีปออสเตรเลีย ในช่วงที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2523 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2543 พบการเขียนสารคดีแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศ สารคดีท่องเที่ยวในประเทศพบทั้ง 76 จังหวัดของไทย เพิ่มจากช่วงแรกคือ จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดสระแก้ว และจังหวัดหนองบัวลำภู เป็นจังหวัดตั้งใหม่ ส่วนสารคดีท่องเที่ยวต่างประเทศในช่วงนี้พบน้อยมาก จนกระทั่งปีที่ 35 ไม่พบการเสนอสารคดีต่างประเทศ

เรื่องในเล่มประเภทบทความ ในช่วง 40 ปี แบ่งได้ 3 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2523 พบเฉพาะบทความเกี่ยวกับวงการท่องเที่ยวของไทย ทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ประเพณี และบทความแปลเกี่ยวกับเมืองไทยในทัศนะของชาวต่างชาติ เช่น บทความเรื่อง บทบาทของการท่องเที่ยวในประเทศ ในนิตยสารปีที่ 14 ฉบับที่ 6 เดือนมกราคม พ.ศ. 2517 กระบวน

พยุหยาตราชลมารค ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 เดือนตุลาคม พ.ศ.2510 เป็นต้น ช่วงที่ 2 สิงหาคม พ.ศ.2523 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2533 พบว่าเป็นบทความในรูปแบบของคอลัมน์ต่าง ๆ 3 ประเภท ได้แก่ บทความที่ผู้เขียนมุ่งแสดงความรู้และความเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น คอลัมน์หลังกล้องท่องเที่ยว ให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการถ่ายภาพเมืองนครศรีธรรมราช ในนิตยสารปีที่ 25 ฉบับที่ 3 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2527 บทความแนะนำ เช่น ปีที่ 24 ฉบับที่ 12 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2527 แนะนำขนมสาลี่ ของฝากของจังหวัดสุพรรณบุรี และบทความสัมภาษณ์ ต่อมาในช่วงที่ 3 สิงหาคม พ.ศ.2533 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2543 พบว่าได้เพิ่มบทความคอลัมน์สูงถึง 12 คอลัมน์ จัดได้ 3 ประเภท ได้แก่ บทความวิชาการ เช่น คอลัมน์วัฒนธรรมสัญจร ในนิตยสารปีที่ 39 ฉบับที่ 3 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2541 ผู้เขียนแนะนำผ้าทอมือ มรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาวไทยพวน ไทยยวน ลาวเงี้ยว และมอญ เช่น ผ้าซิ่น ผ้าสไบ ผ้าขาวม้า ผ้าห่อคัมภีร์ ตุง ให้คนรุ่นใหม่รู้จัก เป็นต้น บทความแนะนำ เช่น คอลัมน์ชวนชิมริมทาง ผู้เขียนแนะนำอาหารที่ขึ้นชื่อของร้านคือ ไก่เมืองนึ่งน้ำพริก และเนื้อจุ่ม ที่ร้านอาหารท่าน้ำ จังหวัดเชียงใหม่ ในนิตยสารปีที่ 32 ฉบับที่ 6 เดือนมกราคม พ.ศ. 2535 และบทความแสดงความคิดเห็น เช่น คอลัมน์บันทึกคนแรมทาง ในนิตยสารปีที่ 33 ฉบับที่ 4 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2535 พนดาวเรืองภู เสนอเรื่องราวของเมืองแพร่ที่ยังคงเอกลักษณ์ด้านศิลปวัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ที่งดงามด้วยธรรมชาติอย่างสมบูรณ์ เหมาะสมต่อการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น ผลการวิเคราะห์เรื่องในเล่มประเภทบทความ พบว่า มีพัฒนาการ ดังนี้ จาก 20 ปีแรกนิตยสาร อ.ส.ท. เสนอบทความเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของไทย ทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ประเพณี เนื่องจากในระยะแรกการท่องเที่ยวยังไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก บทความในช่วงนี้จึงเน้นให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวประโยชน์ของการท่องเที่ยว รวมทั้งเสนอเนื้อหาที่เป็นเรื่องใกล้ตัวที่คนไทยยังไม่รู้จักและเข้าใจ ช่วงหลังเมื่อการท่องเที่ยวได้รับความนิยมมากขึ้น ประกอบกับมีนักเขียนประจำกองบรรณาธิการเพิ่มขึ้น บทความในช่วงนี้จึงมีจำนวนมากและเป็นคอลัมน์ประจำของนิตยสาร โดยเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับการเดินทางท่องเที่ยว การแนะนำและการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนา และการอนุรักษ์การท่องเที่ยว เป็นต้น

เรื่องในเล่มประเภทคอลัมน์บรรณาธิการ ตลอด 40 ปีพบ 2 คอลัมน์ ได้แก่ คอลัมน์จากบรรณาธิการ และคอลัมน์จดหมายถึงบรรณาธิการ

เรื่องในเล่มประเภทข่าว แบ่งได้ 3 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2523 พบว่ามีข่าว 2 ประเภท ได้แก่ ข่าวเกี่ยวกับผู้มาเยือนประเทศไทย เช่น ข่าวนางสาวทาเนีย เวอร์สตัด นางงามออสเตรเลีย ได้มาเยี่ยมชมกิจการของ อ.ส.ท.เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ และข่าวในวงการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เช่น ข่าวขององค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ช่วงที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2523 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2533 พบข่าว 2 ประเภท ได้แก่ ข่าวท่องเที่ยว เช่น ข่าวการ

เจริญเติบโตของการท่องเที่ยวไทย และชาวปฏิทินท่องเที่ยว ส่วนช่วงที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2533 ถึง กรกฎาคม พ.ศ.2543 พบข่าว 4 ประเภท ได้แก่ ข่าวท่องเที่ยว เช่น ข่าวการได้รับรางวัลรองชนะเลิศ ลำดับที่ 3 จากการแข่งขันประเภทเรือนานาชาติ ทีมชาย ในงานมหกรรมแข่งเรือมังกรนานาชาติของประเทศแคนาดา ชาวปฏิทินท่องเที่ยว เช่น นิตยสารปีที่ 39 ฉบับที่ 5 เดือนธันวาคม พ.ศ.2541 แนะนำงานเทศกาลใหม่และประเพณีผูกเสี่ยว ที่จังหวัดขอนแก่น ข่าวททท.ทีวี เช่น นิตยสารปีที่ 34 ฉบับที่ 6 เดือนมกราคม พ.ศ. 2537 แนะนำรายการสวัสดิ์เมืองไทย และข่าวรายงานพิเศษ เช่น นิตยสารปีที่ 40 ฉบับที่ 3 เดือนตุลาคม พ.ศ.2542 รายงานข่าวนางปวีณา หงสกุล ได้ไปชมวัดพิชัยญาติการามวรวิหาร เพื่อเตรียมพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอีกแห่งหนึ่งของประเทศ ผลการวิเคราะห์เรื่องในเล่มประเภทข่าว พบว่า มีพัฒนาการ ดังนี้ จากช่วงแรกเมื่อการท่องเที่ยวยังไม่เป็นที่รู้จักและการจัดการ ส่งเสริมท่องเที่ยวยังไม่ดีพอ ทำให้การเสนอข่าวมักจะเกี่ยวกับบุคคลที่เดินทางมาเยี่ยมชม อ.ส.ท. และข่าวเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่าง ๆ จนกระทั่งช่วงหลังเมื่อการท่องเที่ยวได้รับความนิยม ทางนิตยสารจึงเสนอข่าวมากขึ้นโดยจะเกี่ยวข้องกับการส่งเสริม และอนุรักษ์การท่องเที่ยว

เรื่องในเล่มประเภทภาพและบทกวี พบว่ามีเฉพาะช่วง 10 ปีหลังของนิตยสาร คือ เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2533 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2543 พบ 2 คอลัมน์ ได้แก่ คอลัมน์สุดสายตาพานอรามา และคอลัมน์พักสายตา เนื่องจากช่วงนี้คุณภาพของการพิมพ์ดีขึ้น ประกอบกับมีช่างภาพที่มีประสบการณ์สูงมาร่วมงานเพิ่มขึ้น จึงทำให้ภาพถ่ายสวยงาม มีขนาดใหญ่และมีจำนวนมากขึ้น

2. ด้านเนื้อหาในนิตยสาร อ.ส.ท.ในช่วงปีพ.ศ. 2503 ถึง พ.ศ. 2543 พบพัฒนาการ ดังนี้

2.1 เรื่องเกี่ยวกับสภาพทางภูมิศาสตร์และข้อมูลทั่วไป พบว่า สารคดีท่องเที่ยวตลอดช่วงเวลา 40 ปี เสนอเนื้อหาประเภทนี้ไม่แตกต่างกัน แบ่งได้ 6 ด้าน ได้แก่ ที่ตั้งของสถานที่ท่องเที่ยว ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ประชากร การคมนาคม และการปกครอง

2.2 เรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และโบราณคดี แบ่งเป็น 6 ด้าน คือ ประวัติเมือง ประวัติโบราณวัตถุและโบราณสถาน ประวัติสถานที่ ประวัติบุคคลสำคัญ ตำนาน นิทานพื้นเมือง และโบราณคดีและศิลปกรรม โดยนิตยสารที่นำมาศึกษาจำนวน 480 เล่มในช่วงเวลา 40 ปี จัดแบ่งได้เป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2523 ช่วง 20 ปีแรกพบว่าสารคดีท่องเที่ยวในนิตยสาร อ.ส.ท.เน้นเสนอเนื้อหาด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีในทุกฉบับ ส่วนช่วง 20 ปีหลัง การเสนอเนื้อหาประเภทนี้จะพบน้อยมาก โดยจะเป็นเนื้อหาด้านสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่

2.3 เรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรม พบว่า สารคดีท่องเที่ยวในนิตยสาร อ.ส.ท. เสนอเนื้อหาด้านนี้ อย่างต่อเนื่องตลอดระยะ 40 ปี จัดแบ่งได้ 8 ด้าน ได้แก่ ภาษาและวรรณกรรม ศาสนา ความเชื่อและทัศนคติ การแต่งกาย การตั้งบ้านเรือน ประเพณีและงานเทศกาล การประกอบอาชีพ และวิถีการดำเนินชีวิต

2.4 เรื่องเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว แบ่งได้ 3 ด้าน คือ ด้านโบราณสถาน เนื้อหาด้านนี้พบมากในช่วง 20 ปีแรกตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ.2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ.2523 กล่าวคือ ผู้เขียนจะแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวด้านโบราณสถานในทุกฉบับ ส่วนในช่วง 20 ปีหลังจะพบเนื้อหาด้านนี้น้อยมาก ด้านสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ พบว่า ช่วงแรกเสนอเนื้อหาด้านนี้น้อย ต่อมาในช่วง 20 ปีหลังตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2523 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2543 เนื้อหาในสารคดีท่องเที่ยวทุกฉบับเน้นแนะนำแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ด้านสถานเริงรมย์ พบเฉพาะ 30 ปีแรกคือ สิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ.2533 ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าเนื้อหาของสารคดีท่องเที่ยวในนิตยสาร อ.ส.ท. มีการเปลี่ยนแปลงดังนี้ คือ จากเดิมเนื้อหาส่วนใหญ่จะเน้นแนะนำแหล่งท่องเที่ยวด้านโบราณสถานและยังคงมีการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวกลางคืน เช่น ไนท์คลับ บาร์ ออบบรอด ส่วนช่วงหลังเนื้อหาจะเน้นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็นหลัก สถานที่ท่องเที่ยวด้านโบราณสถานพบเป็นจำนวนน้อย และสถานเริงรมย์ก็ไม่พบอีก

2.5 เรื่องเกี่ยวกับข้อเสนอแนะสำหรับนักท่องเที่ยว แบ่งได้ 5 ด้าน ได้แก่ ระเบียบพิธีการ การเตรียมตัว การปฏิบัติตนในสถานที่ท่องเที่ยว ที่พัก ร้านอาหาร และสินค้าพื้นเมือง ซึ่งสารคดีท่องเที่ยวของนิตยสาร อ.ส.ท. ตลอดช่วง 40 ปี พบเนื้อหาประเภทนี้อย่างต่อเนื่อง ไม่มีการเปลี่ยนแปลงส่วนที่แตกต่างกันเป็นเรื่องของกลวิธีการเขียน กล่าวคือ ช่วง 30 ปีแรกผู้เขียนไม่ได้แยกข้อมูลเหล่านี้ไว้อย่างชัดเจน แต่จะกล่าวไว้รวมกับเนื้อหาสารคดี แต่ต่อมาระหว่าง สิงหาคม พ.ศ. 2533 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2543 ทศวรรษหลังนี้ผู้เขียนได้เพิ่มคู่มือนักท่องเที่ยวไว้ตอนท้ายสารคดี เพื่อแยกข้อเสนอแนะสำหรับนักท่องเที่ยวไว้อย่างชัดเจน

2.6 เรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่ามีเฉพาะช่วง 10 ปีหลังและพบมากขึ้นเรื่อย ๆ อาจเกิดจากเมื่อการท่องเที่ยวกลายเป็นที่นิยมของคนทั่วไป โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวกลับมีผลกระทบต่อการทำลายทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ นิตยสารอ.ส.ท. ในช่วงหลังได้ตระหนักในเรื่องนี้ จึงทำให้เนื้อหาในช่วงหลังเน้นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเป็นนโยบายของนิตยสารที่เน้นการท่องเที่ยวในประเทศ โดยมุ่งที่การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และศิลปวัฒนธรรมเป็นหลัก

3. ด้านลักษณะภาษาในนิตยสาร อ.ส.ท.ในช่วงปี พ.ศ. 2503 ถึง พ.ศ. 2543 พบพัฒนาการ ดังนี้

3.1 การใช้คำ

คำภาษาต่างประเทศ พบ 4 ลักษณะ ได้แก่ คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ คำทับศัพท์ภาษาจีน คำแปลศัพท์ภาษาอังกฤษ และคำศัพท์บัญญัติ ซึ่งตลอดระยะเวลา 40 ปีพบว่า การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษและคำทับศัพท์ภาษาจีนมีการใช้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะคำภาษาอังกฤษจะพบมากกว่า ส่วนคำแปลศัพท์ภาษาอังกฤษ แบ่งได้เป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2518 ช่วง 15 ปีแรกเป็นการใช้คำแปลศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับเรื่องประวัติศาสตร์ คำเฉพาะสาขาวิชาและคำที่ต้องการอธิบายความหมายให้ชัดเจน เช่น ร้านขายกาแฟลอยน้ำ (Floating Coffee Shop) วิหารแห่งเกียรติยศ (Temple of Fame) ต่อมาช่วงที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2518 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2543 ช่วง 25 ปีหลัง พบการใช้คำแปลศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับวิชาการทางสัตววิทยา ชีววิทยา และภูมิศาสตร์ เช่น ปลาช่อนทะเล (Cobia) บัวแฉกเล็ก (Cheiropleuria bicuspis) เส้นทางเดินป่า (Trail) เป็นต้น และคำศัพท์บัญญัติ พบว่ามีมากในสารคดีท่องเที่ยวช่วง 15 ปีแรก เช่น ความศิวิไลซ์ อารยธรรม เป็นต้น หลังจากนั้นพบการใช้ลดลง

คำศัพท์เฉพาะวงการ แบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2503 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2523 ในช่วง 20 ปีแรก คำศัพท์เฉพาะวงการจะเป็นวงการศาสนา และวงการวรรณคดีไทย เช่น บุญ บาบ สุตสาคร พระเพื่อนพระแพง เป็นต้น ช่วงที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2523 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2543 ช่วง 20 ปีหลังไม่พบการใช้คำศัพท์เฉพาะวงการศาสนาและคำศัพท์เฉพาะวงการวรรณคดีอีก แต่พบการใช้คำศัพท์เฉพาะวงการเศรษฐศาสตร์เป็นหลัก เช่น ขาดทุน ดัชนี เป็นต้น

จากผลการวิเคราะห์ลักษณะภาษาในสารคดีท่องเที่ยวตลอดระยะเวลา 40 ปี ทำให้เห็นพัฒนาการที่สอดคล้องกันระหว่างลักษณะภาษาและเนื้อหา ซึ่งผู้วิจัยพบว่าลักษณะภาษามีส่วนเกี่ยวข้องกับการเสนอเนื้อหาในนิตยสาร อ.ส.ท. ดังนี้ เรื่องการใช้คำศัพท์เฉพาะวงการและคำแปลศัพท์ภาษาอังกฤษ กล่าวคือ ช่วงแรกเนื้อหาในสารคดีท่องเที่ยวของ อ.ส.ท. จะเน้นเรื่องทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และประเพณี ทำให้ลักษณะภาษาจึงเกี่ยวข้องกับวงการศาสนาและวงการวรรณคดีเป็นจำนวนมาก ส่วนช่วงหลังเมื่อเนื้อหาในสารคดีท่องเที่ยวเน้นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยเฉพาะในช่วง 10 ปีหลังนี้ เนื้อหาจะเป็นแนวการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นส่วนใหญ่ คำแปลศัพท์ภาษาอังกฤษซึ่งจากเดิมเกี่ยวกับเรื่องประวัติศาสตร์ ก็จะพบการใช้คำแปลศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับวิชาการทางสัตววิทยา ชีววิทยา และภูมิศาสตร์แทน อันแสดงให้เห็นแนวทางการเสนอเนื้อหาและภาษาของนิตยสาร อ.ส.ท. ได้เป็นอย่างดี

การสะกดคำผิด นิตยสาร อ.ส.ท. ในระยะเวลา 40 ปี พบการสะกดคำผิดเฉพาะช่วง 25 ปีแรกเท่านั้น หลังจากนั้นไม่พบอีก อาจเป็นเพราะว่าช่วงแรกใช้ระบบการเรียงพิมพ์ จึงมีข้อผิดพลาดมากกว่าในปัจจุบัน ซึ่งใช้ระบบการพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์ซึ่งมีระบบการตรวจสอบตัวสะกดให้ แต่หลังจาก

นั้น พบว่า การใช้คำถูกต้องมากขึ้นจนไม่พบการสะกดคำผิดอีก ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะการเขียนคำต่าง ๆ มีข้อสรุปชัดเจนว่าควรจะเขียนอย่างไร รวมทั้งผู้เขียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ภาษามากขึ้น ซึ่งนับว่าสารคดีท่องเที่ยวในนิตยสาร อ.ส.ท. เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้คำและสะกดคำที่ถูกต้อง

3.2 การใช้สำนวน

สำนวนไทย พบว่า มีการใช้อย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 40 ปีที่ผ่านมา โดยแบ่งได้ 4 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ สำนวนที่มาจากกรกระทำ เช่น สุกเอาเผากิน จับเสือมือเปล่า สำนวนที่มาจากธรรมชาติ เช่น น้ำน้อยย้อมแพ้ไฟ เค็มเป็นเกลือ สำนวนที่มาจากความเชื่อ เช่น เคราะห์ห้ามยามร้าย ล้มหมอนนอนเสื่อ สำนวนที่มาจากวิถีชีวิต เช่น อยู่ดีกินดี ไร่นาสาโท เป็นต้น

สำนวนแปลง พบการใช้สำนวนแปลงในช่วง 20 ปีแรกเท่านั้น โดยพบ 3 ลักษณะ ได้แก่ การแปลงโดยกลับสำนวนเดิม เช่น หมดพุงหมดไส้ การแปลงโดยเปลี่ยนคำบางคำในสำนวนเดิม เช่น ไม่พูดพาล่ามทำเพลง เป็นปี่กับขลุ่ย และการแปลงสำนวนโดยการเพิ่มคำ เช่น ตื่นแต่ไก่เพ็งโงงไปเพลงแรก ข้าวก็หายาก หมากก็แสนแพง เป็นต้น

สำนวนที่ได้รับอิทธิพลจากภาษาอังกฤษ พบในช่วง 20 ปีหลัง คือ สิงหาคม พ.ศ. 2523 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2543 แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ อิทธิพลที่แปลจากคำและรูปประโยคภาษาอังกฤษ อิทธิพลที่แปลจากคำภาษาอังกฤษ เช่น การใช้คำว่า มัน ขึ้นต้นประโยค หรือการใช้คำว่า การ นำหน้าคำกริยา และอิทธิพลที่แปลจากรูปประโยคภาษาอังกฤษ มักมีคำว่า นั่นเป็นคำตอบ ยังผลให้ เป็นต้น

อภิปรายผล

นิตยสาร อ.ส.ท. นิตยสารท่องเที่ยวที่เก่าแก่ที่สุดของไทย ตลอดระยะเวลา 40 ปีที่ผ่านมา มีพัฒนาการหลายด้านที่เปลี่ยนแปลง เริ่มจากด้านรูปเล่มที่พัฒนาให้มีขนาดใหญ่ขึ้น จำนวนหน้าเพิ่มขึ้น ยอดจำหน่ายเพิ่มขึ้น คุณภาพของกระดาษดีขึ้น การเข้าเล่มคงทนขึ้น รูปภาพสวยงามเป็นที่น่าสนใจ การจัดทำสารบัญและคอลัมน์ต่าง ๆ ดูทันสมัย โฆษณามีการปรับให้เข้ากับแนวทางและวัตถุประสงค์ของนิตยสาร รวมทั้งทันต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นส่วนใหญ่ ด้านเนื้อหาเสนอเนื้อหาหลากหลายแง่มุมขึ้น เพื่อสนองความต้องการของผู้อ่านให้มากที่สุด เริ่มจากช่วงแรกสารคดีท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งบทความเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ประเพณี เพื่อให้ผู้อ่านเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยว ส่วนช่วงหลังเมื่อการท่องเที่ยวได้รับความนิยมประกอบกับพบแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามมากขึ้น ทำให้การเสนอเนื้อหาในช่วงนี้เน้น

การแนะนำแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากขึ้น แต่ก็ไม่มีสัมฤทธิ์ผลที่จะเห็นความสำคัญของศิลปวัฒนธรรม ต่อมาเมื่อการท่องเที่ยวได้รับการพัฒนามากที่สุด จนกระทั่งส่งผลให้เกิดการทำลายทรัพยากร ธรรมชาติอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ทางนิตยสารจึงเน้นการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนา และการอนุรักษ์ธรรมชาติมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ทั้งการเสนอสารคดีท่องเที่ยวประเภทกิจกรรมท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์เข้ามาเผยแพร่ และบทความแสดงความความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์ ดังนั้น จะเห็น ได้ว่านิตยสาร อ.ส.ท. ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาไม่เพียงแต่ทำหน้าที่เสนอแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยให้คนไทยทราบเท่านั้น แต่ยังคำนึงถึงความสำคัญและผลกระทบที่ตามมาจากการท่องเที่ยวที่ไม่รู้ คุณค่า เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป ด้านภาษาได้ปรับเปลี่ยนให้เข้ากับยุคสมัยมากขึ้น จาก เดิมพบการใช้คำศัพท์เฉพาะวงการศาสนาและวงการวรรณคดี ในช่วงหลังพบคำศัพท์เฉพาะวงการ เศรษฐศาสตร์ ซึ่งแสดงให้เห็นพฤติกรรมและค่านิยมของสังคมไทยในแต่ละสมัยได้เป็นอย่างดี รวมทั้ง ในช่วงหลังการใช้ภาษาทันสมัยขึ้น มีการรับเอาอิทธิพลจากภาษาอังกฤษเข้ามาใช้ในงานเขียนมากขึ้น อาจจะเป็นไปได้ว่าเกิดจากผลของการแข่งขันทางการตลาด

ด้วยการพัฒนาที่ต่อเนื่องตลอดมา จึงทำให้นิตยสาร อ.ส.ท. เป็นหนังสือที่มียอดพิมพ์จำหน่าย สูงสุดในบรรดานิตยสารรายเดือน อันน่าจะเป็นประโยชน์ต่อนิตยสารท่องเที่ยวฉบับอื่น ๆ จะนำไปเป็น แนวทางในการผลิตนิตยสารต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ควรศึกษาพัฒนาการของนิตยสาร อ.ส.ท. ต่อจากปีที่วิจัยนี้ เพื่อดูแนวทางว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปทางใดบ้างทั้งเรื่ององค์ประกอบของนิตยสาร เนื้อหา และลักษณะภาษา อันจะแสดงให้เห็น ค่านิยมหรือพฤติกรรมของคนในช่วงเวลานั้นได้เป็นอย่างดี หรืออาจศึกษางานเขียนประเภทสารคดี ท่องเที่ยวเฉพาะบุคคล เช่น อภินันท์ บัวหภักดี วินิจ รังผึ้ง ฯลฯ ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาและ ภาษาในสารคดีท่องเที่ยวตลอดช่วง 40 ปี พบว่า นักเขียนเหล่านี้มีแนวทางการเสนอเนื้อหาและกลวิธี การใช้ภาษาแตกต่างกัน ซึ่งพอจะเป็นแนวทางหนึ่งในการศึกษาวิจัยต่อไป รวมทั้งอาจศึกษานิตยสาร แนวท่องเที่ยวอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบกันในด้านรูปแบบ เนื้อหา ลักษณะภาษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- (2503-2513, สิงหาคม-กรกฎาคม). อ.ส.ท.. 1-10(1-12).
- (2513-2523, สิงหาคม-กรกฎาคม). อ.ส.ท.. 10-20(1-12).
- (2523-2533, สิงหาคม-กรกฎาคม). อ.ส.ท.. 20-30(1-12).
- (2533-2543, สิงหาคม-กรกฎาคม). อ.ส.ท.. 30-40(1-12).
- กระแสร มาลาภรณ์. (2530). *วรรณกรรมไทยปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- กาญจนาคพันธุ์. (2521). *สำนวนไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บำรุงสาส์น.
- กาญจนา อัจจงค์. (2522). *การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือท่องเที่ยวเมืองไทย*. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- การแบ่งกลุ่มของภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์และสิ่งพิมพ์โฆษณา*. (2546). สืบค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2546, จาก <http://www.tactawards.com/entrytac/entry.html#a4>.
- คณิตา เลขะกุล. (2510, เมษายน). อ.ส.ท.. 7(9): 4.
- ชวรัตน์ เชิดชัย. (2520). *การบรรณารักษณ์หนังสือพิมพ์และนิตยสาร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดรุณี หิรัญรักษ์. (2530). *นิตยสาร*. ม.ป.พ..
- ทวีศักดิ์ ญาณประทีป. (2543). *การเขียนสารคดี*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทิพวรรณ วิระสิงห์. (2532). *การใช้ภาษาในการโฆษณา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นฤพนธ์ เอื้อธวันต์. (2539). *นิตยสารแนวท่องเที่ยว :ศึกษาองค์กร เนื้อหา และผู้รับสาร*. วิทยานิพนธ์ น.ม. (วารสารสนเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นันทา อัจฉรมสรวล. (2531). *การศึกษาลักษณะภาษาในวารสารเพื่อการท่องเที่ยวปีพ.ศ. 2529*. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- บรูซ. (2540). *การออกแบบหนังสือ*. แปลโดย เขียวลักษณ์ เตียรณบรรจง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- พิษณุ บางเขียว. (2537). *คำที่เกิดใหม่ในภาษาไทย*. ใน *ภาษาและวรรณคดีไทย*. หน้า 98-99. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พีระ จิโรโสภณ. (2532). ประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์ หน่วยที่ 1 – 7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ภรพัลล์ สร้อยระยะง่ำ. (2542). การวิเคราะห์ภาษาในงานเขียนสารคดีของมณีนยา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มาลี บุญศิริพันธ์: และ พงษ์ศักดิ์ พยัฆวิเชียร. (2532). การจัดทำนิตยสารและวารสาร. ใน เอกสาร การสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์ หน่วยที่ 1-7. หน้า 715. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพุทธศักราช 2542. กรุงเทพฯ: นานมี บุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- จำไพพรรณ แก้วสุริยะะ. (2533, กรกฎาคม). เสียงสะท้อนตามสายถึงอนุสาร อ.ส.ท.. อ.ส.ท.. 30(12): 25-26.
- รินฤทัย สัจจพันธุ์. (2523). วรรณกรรมปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชัน. ----- (2542, สิงหาคม). จากวันนั้น...ถึงวันนี้...เปิดตำนานสู่ 40 ปี อนุสาร อ.ส.ท.. อ.ส.ท. 40(1): 47.
- วรรณรงค์ คงมานุสรณ์. (2545). รู้ถึว่นสำนวนไทย. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- วิชญ์ สุวรรณเพิ่ม. (2531). นิตยสาร. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: แสงจันทร์การพิมพ์.
- ศรีสุภางค์ เล็กใจเชื้อ. (2540). วิเคราะห์วารสารท่องเที่ยวไทยปี พ.ศ. 2536 – 2538. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- สายทิพย์ นุกูลกิจ. (2543). วรรณกรรมไทยปัจจุบัน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: เอส อาร์ พรินติ้ง แมส โปรดักส์.
- สุรัตน์ นุ่มนนท์. (2532). ความหมายและความสำคัญของสื่อสิ่งพิมพ์. ใน เอกสารการสอนชุดวิชา ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์ หน่วยที่ 1 – 7. หน้า 8-9. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เสาวรส เปล่งแสงศรี. (2530). หนังสือท่องเที่ยวเมืองไทยที่จัดพิมพ์ระหว่าง ปี พ.ศ. 2521 –2530. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวปิยดา สายะสนธิ
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 23 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2522
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 69/5 หมู่ 10 ตำบลบ้านปรก อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม 75000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2548	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
พ.ศ. 2544	เศรษฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการค้าระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย